REVISTA CENTRULUI DE STRATEGII APLICATE

DIPLOMACY & INTELLIGENCE

Nr. 14
iunie 2020

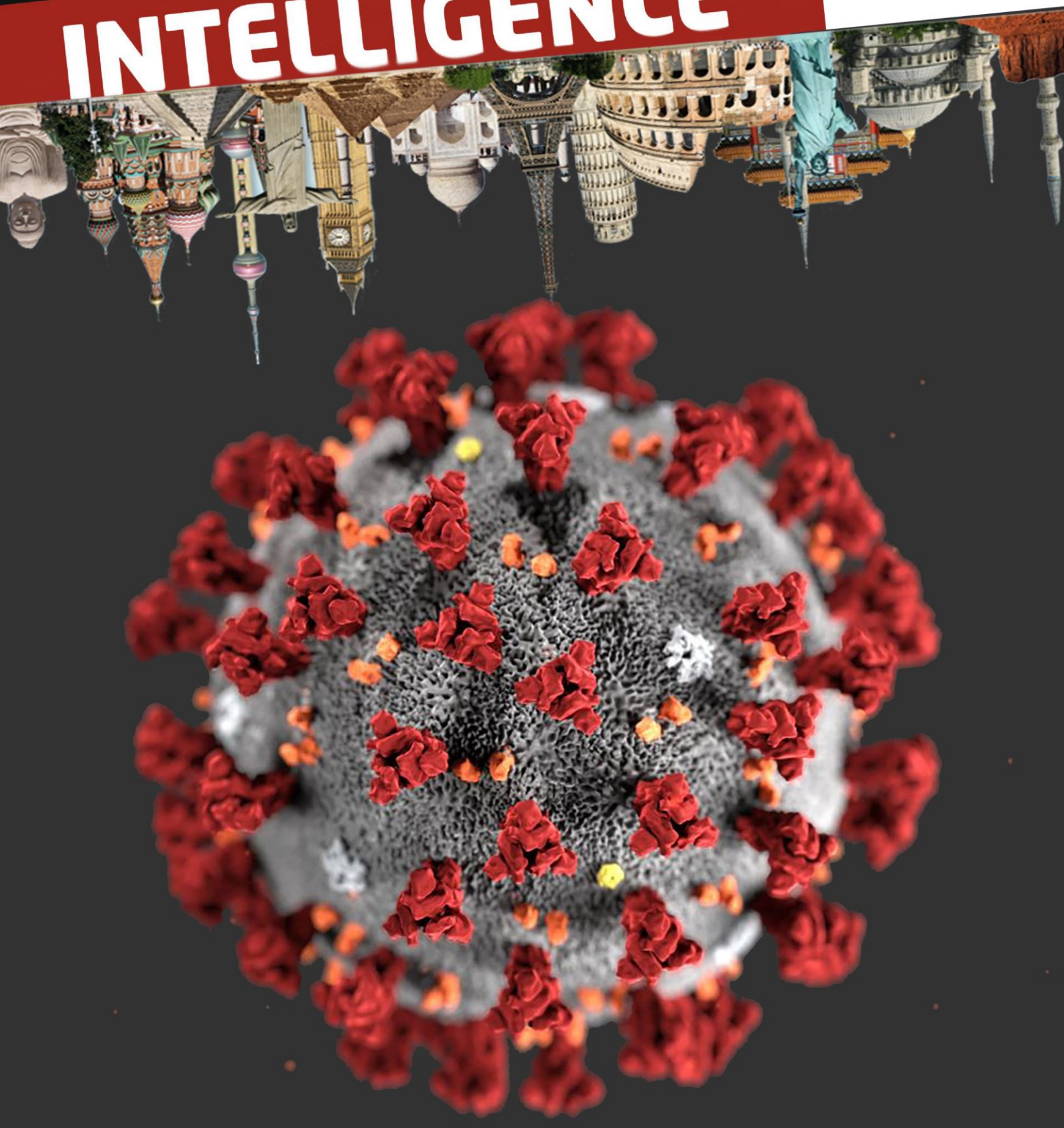

REVISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE, DIPLOMAȚIE ȘI STUDII DE SECURITATE

Bordul editorial

Ion Lucian CATRINA - Conf. univ. dr., Facultatea de Ştiinţe ale Comunicării, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir
Laura RITEŞ - Director Direcţia Procedură Legislativă, Sinteze şi Evaluări din Camera Deputaţilor
Ionuţ IFRIM – Conf. Univ. Dr., cercetător ştiinţific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române
Adrian CĂMĂRĂŞAN – Lect. Univ. Dr., Şef serviciu Protecţia informaţiilor clasificate la Autoritatea de Supraveghere Financiară
Corina Georgiana ANTONOVICI – Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administraţie Publică, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative
Mihai MĂRGĂRIT – Consilier parlamentar la Camera Deputaţilor
Sarmiza ANDRONIC - Lector la Institutul Diplomatic Român
Andy Constantin LEOVEANU - Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administraţie Publică, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative
Dorin–Marinel EPARU - Lector Universitar, Departamentul Operaţii Întrunite, Studii Strategice şi de Securitate, Facultatea de securitate şi apărare, Universitatea Naţională de Apărare „Carol I"
Cătălin PEPTAN – Col. (r) SRI, lect.univ.dr. titular în cadrul Facultății de Științe ale Educației, Drept și Administrație Publică a Universității „Constantin Brâncuși" din Târgu-Jiu și cadru didactic asociat la Facultatea de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării a Universității de Vest din Timișoara
Florin Marius POPA – Lector Univ. Dr., Facultatea de Administraţie Publică, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative
Ionuț RITEŞ – Șef birou – Biroul pentru protecția informațiilor clasificate din Camera Deputaților
Valeriu ANTONOVICI – Cadru Didactic Asociat la Facultatea de Ştiinţe Politice, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative
Adrian BANTAŞ - dr. la Universitatea Nationala de Aparare (Informații și Securitate Națională) / drd. la Universitatea Nicolae Titulescu (Dreptul Uniunii Europene)

Redactor Şef

Valeriu ANTONOVICI – Cadru Didactic Asociat la Facultatea de Ştiinţe Politice, Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative

Redactor Şef Adjunct

Adrian BANTAŞ - dr. la Universitatea Nationala de Aparare (Informații și Securitate Națională) / drd. la Universitatea Nicolae Titulescu (Dreptul Uniunii Europene)

Secretar General Redacţie

Ionuţ RITEŞ – Dr. Universitatea de Vest din Timişoara, Şef birou – Biroul pentru protecția informațiilor clasificate din Camera Deputaților

Preşedinte de onoare

Ştefan GLĂVAN - Prof. Univ. Dr. Ambasador

Tehnoredactare

Cristi-Alexandru FILIP, Mihai SANDU, Adrian BANTAŞ

Drepturile de autor rămân în proprietatea autorilor. **ISSN 2344 – 3650**

Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com
SCIPIO SCIENTIFIC PUBLISHING & INFORMATION ONLINE
AcademicKeys UNLOCKING ACADEMIC CAREERS
I2OR
MIAR 2015 Live

CUPRINS

Ionuț AICHIMOAIE	**O analiză intersectorială privind răspunsul global, internațional și național la pandemia COVID-19** **An intersectoral analysis of the global, international and national response to the COVID-19 pandemic**	**6**
Lavinia-Adriana GRECU	**Solidaritatea europeană în vremea COVID-19** **European solidarity in time of COVID-19**	**36**
Lucian IVAN	**Fluxuri informaționale în situații de criză** **Information flows in crisis situations**	**45**
Raluca DINU-PAICU	**Cum pot ajuta organizațiile neguvernamentale factorii de decizie să dezvolte politici publice mai bune pentru grupurile vulnerabile** **How civil society organizations could help decision makers to develop better public policies for vulnerable groups**	**60**
Lucian IVAN	**Efectele crizei economice provocate de COVID-19 la nivelul industriei europene de apărare** **Effects of the economic crisis caused by COVID-19 on the European defence industry**	**70**
Ionela CUCIUREANU **Dragoș-Adrian BANTAȘ**	**Regimul juridic al răspunderii pentru încălcarea normelor deontologice în activitatea de elaborare a tezelor de doctorat – între etica academică și provocările logicii** **The legal regime of the liability for violating deontological norms in the activity of elaborating**	85

	doctoral theses - between the academic ethics and the logical challenges	
Cătălin PEPTAN	**Considerații privind influența unor factori de risc cu cauzalitate economică asupra intereselor securitare ale României** **Considerations regarding the influence of some risk factors with economic causes on Romania's security interests**	**116**
Dragoș-Ionuț BOSÎNCEANU	**Dezvoltare și oportunități versus amenințări și riscuri. Scurte considerații asupra României în sistemul pieței financiare internaționale** **Development and opportunities versus threats and risks. Brief considerations on Romania in the international financial market system**	**133**
Ana-Octavia GOLĂȘILĂ	**Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (ODKB)** **Организация Договора о Коллективной Безопасности** **The Collective Security Treaty Organization**	**151**
Ana-Octavia GOLĂȘILĂ	**Terorismul – amenințare asimetrică** **Terrorism – the asymmetric threat**	**164**
Alexandros FYSEKIS	**Protecția populației în timpul conflictelor armate** **Protection of population in times of war**	**196**

	ARTICOLE DE OPINIE ALE COLABORATORILOR REVISTEI DIPLOMACY & INTELLIGENCE	
Tal PAVEL	**Diplomația cibernetică a Israelului – în căutarea unui Ambasador Cibernetic israelian** **Israel's Cyber Diplomacy–Looking for Israel'sCyber Ambassador**	**208**
Paul MAZZIOTTA	**Human Intelligence Interviewing and Interrogation: Considerations on Differences and Future Directions**	**217**
Ionela CUCIUREANU	**Homo homini covidus sau despre virus, restricții și alți demoni**	**226**
	ARTICOLE DE OPINIE ALE MEMBRILOR „ROMANIAN HIGH IQ SOCIETY"	
Denisa LEPĂDATU	**A fi inteligent înseamnă a fi sănătos**	**231**
Thor Fabian PETTERSEN	**From the Beginning of Time Till the End of Time: Technologies, Conspiracies and the Meaning of Life**	**232**
Cătălina DAN	**Educația online - față cu provocările unei situații excepționale**	**250**

O analiză intersectorială privind răspunsul global, internațional și național la pandemia COVID-19

An intersectoral analysis of the global, international and national response to the COVID-19 pandemic

Ionuț AICHIMOAIE[1]

Abstract: *În timp ce guvernele și organizațiile internaționale aveau pregătite, mai mult sau mai puțin, planuri privind o pandemie globală, planificarea șocului economic însoțitor a fost mult mai puțin studiată. Această lucrare sintetizează analize de politici bazate pe cercetare și comentarii despre măsurile economice privind COVID-19 de la instituții internaționale și economiști de frunte. Subiectele vor acoperi mecanismele internaționale de prevenire și combatere a efectelor provocate de pandemie (comerț, fluxuri de capital, instituții financiare, așteptări etc.), precum și impactul intern, cum ar fi dimensiunea, persistența și compoziția sectorială a instrumentelor economice. Subiectele abordate cuprind impactul asupra economiei politice, a veniturilor și inegalității, impactul asupra mediului, precaritatea muncii, educație și cercetare.*

Cuvinte cheie: *stat; COVID-19; societate; economie; producție; administrare; organizare; autoritate.*

Abstract: *While governments and international organizations had more or less prepared plans for a global pandemic, the planning of the accompanying economic shock was much less studied. This paper summarizes research-based policy analyzes and comments on COVID-19 economic measures from international institutions and leading economists. Topics will cover international mechanisms for preventing and combating the effects of the pandemic (trade, capital flows, financial institutions, expectations, etc.), as well as internal impact, such as the size, persistence and sectoral composition of*

[1] Licențiat în Științe Economice - ASE, Licențiat în Administrație Publică - SNSPA/Studii academice postuniversitare, Top manager în afaceri interne - Academia de Poliție/Colegiul National de Afaceri Interne, Introducere în Securitate Națională - Colegiul Național de Apărare, Managementul Serviciilor Publice-INA.

economic instruments. Topics covered also include the impact on political economy, income and inequality, environmental impact, job insecurity, education and research.

Keywords: *state; COVID-19; society; economy; production; administration; organization; authority.*

Planul cercetării:

1. Considerații introductive
2. Perspectiva globala. prezentare, analiza a situatiei, masuri si prognoze
3. Concluzii

1.Considerații introductive

Toate aspectele vieții au fost atinse de situația creată de pandemia COVID-19. Societatea, economia autrebuit și trebuie, în continuare, să se adapteze la provocările create, să caute modalități de combatere a efectelor negative și formularea de soluții, precum și de multiplicare a aspectelor pozitive (pentru că da, există și aceste aspecte). Chiar dacă existau modele anterioare de răspuns la situații de criză sanitară (EBOLA- studi de caz al FMI) și financiară, amploarea și intensitatea COVID au dus la o remodelare, recreere a modului de abordare și răspuns, pe toate planurile atât la nivel național cât și internațional, global. Globalizarea și interdependeța economică, au făcut sau ar fi trebuit să facă absolut necesară o interconectare între inputurile naționale și organizațiile, organismele internaționale, pentru o gestionare eficientă a pandemiei și a efectelor provocate de aceasta pe toate planurile.

Este necesară o reflecție pentru o abordare a emergentă a economiei, bazată pe resurse proprii, valorificarea acestora, evaluarea lor, analiza, și luarea de măsuri de punere în acțiune de planuri pe sectoare de activitate cu evaluarea resurselor și modalitățile de folosire a acestora pentru a produce plus valoare în diverse domenii de activitate. Reevaluare pe toate planurile.

2. Perspectiva globala. prezentare, analiza a situației, măsuri și prognoze

a. Prezentarea contextului actual global creeat de COVID-19

Începând cu 1870,economia mondială a cunoscut 14 recesiuni globale: în1876, 1885, 1893, 1908, 1914, 1917-21, 1930-32, 1938,1945-46, 1975, 1982, 1991, 2009 și 2020. În fiecare dintre aceste episoade, a existat ocontracție în PIB-ul real pe cap de locuitor. În perioada 1870-1959s-au înregistrat nouă recesiuni globale - cel puțin câte una în fiecare deceniu. Cu excepția anilor 1950-60 când nu au existat recesiuni, următoarele cinci deceniiau văzut din nou o criza globală în aproape fiecare deceniu.

Recesiunile anterioare au fost determinate de coroborarea unei game largi de factori, care au avut drept cauză crize financiare (1876;1930-32;1982; 1991; 2009), modificări ale politicilor monetare și fiscale (1938; 1982), mișcări puternice ale prețurilor petrolului (1975; 1982) și războaie (1914; 1917-21; 1945-46).

Proiecții actualesugerează că recesiunea COVID-19 va implica o scădere de 5,2 % a PIB-ului global pe cap de locuitor, ceea ce o facecea mai profundă din 1945-46. Dintre cele 14 episoade de recesiune din ultimii 150 de ani, s-ar clasifica caal patrulea cel mai adânc (după episoadele din 1914, 1930-32 și 1945-46).

În opinia majorității instituțiilor și organismelor financiare, recesiunea globală actuală este prognozată să dureze doar un an: cu alte cuvinte, creșterea PIB-ului global pe cap de locuitor este proiectată să devină pozitivă în 2021. Acest lucru este în mare parte consecvent cu experiența anterioară: deși recuperările au durat mai mult la câteva recesiuni mai profunde înainte de 1960, celelalte au durat doar un an din punct de vedere statistic.

De asemenea, există diverse scenarii de revenire. O revenire în V, varianta optimistă, revenire în U, mai puțin optimistă, în L sau W (în cazul unui al doilea val), pesimistă. Vom vedea în perioada următoare care scenariu v-a fi confirmat.

Pentru o imagine de ansamblu a evoluției PIB-ului în viziunea organizațiilor internaționale, vă prezint un tabel cu datele furnizate de acestea.

	2020			2021		
	FMI	UE	Banca Mondială	FMI	UE	Banca Mondială
Mondial	-3,0	-3,5	-5,2	5,8	5,2	4,2
UE	-7,5	-7,4	-9,1	4,7	6,1	4,5
SUA	-5,9	-6,5	-6,1	4,7	4,9	4
România	-5,0	-6,0	-5,7	3,9	4,2	5,4

Prevăzând o recesiune „bruscă, dar scurtă", economiștii de la Morgan Stanley se așteaptă ca PIB-ul global să scadă la -8,6% în al doilea trimestru și să recupereze la 3,0% până în primul trimestru din 2021.

Recesiunea COVID-19 este unică în multe privințe. Esteprima care a fost declanșată numai de opandemie din ultimii 150 de ani și prognozele actualesugerează că va fi cea mai severă de la al doilea război mondial.

Episodul actual este de asemenea unic pentru că a fost însoțit de cea mai rapidă și abruptă scădereglobală prognozatădin istorie.

Criza COVID-19 este un șoc simetric care afectează toate statele membre cu economii asimetrice. Interconectarea economică puternică mărește cererea agregată și crează șocuri în lanțurile de aprovizionare. În timp ce recuperarea pare a fi incompletă în aproape toateținările, impactul crizei și modul în care statele membre vor ieși din aceasta este setat să fie inegal. Cât de bine vor ieși țările va depinde nu numai de gravitatea pandemiei și a strictețiimăsurilor luate, dar și de expunerile economice specifice,de condițiile inițiale.

Datorită interdependențelor puternice, recuperarea incompletă într-o

țară va avea efecte în toate celelalte țări, amortizând creșterea economică generală.

Pe măsură ce virusul COVID-19 s-a răspândit în întreaga lume, multe guverne au fostobligate să ia măsuri de precauție extreme pentru sănătatea publică, pentru a salva vieți șia împiedica supraîncărcarea sistemelor de sănătate. Aceste măsuri luate au făcut imposibilă ca viața economică să continue în mod normal, ducând la închiderea efectivă a o mare parte din economie, o intrare în hibernare, am putea spune.

Acestă criză a declanșat, de asemenea, o prăbușire a prețului petrolului și a multor altor prețuri ale mărfurilorși a dus la tulburări financiare. Combinația dintre aceste trei șocuri aîmpins economia globală într-o recesiune profundă în prima jumătate a anului 2020.

Prin eforturile masive de susținere a sistemului de sănătate și politicile macroeconomice întreprinse de cele mai multe țări se presupune, totuși, că marile economii vor controla pandemia și vor limitaimpactul negativ asupra economiei globale, dar în esență va duce la încetinirea temporară creșterii economice.

Se așteaptă ca atât economiile avansate, cât și piețele emergente să fie înrecesiune anul acesta, iar reluarea activității economice va fi treptatăși inegală între țări și regiuni. Creşterile sunt de așteptat să se „normalizeze" în China (după un raport UE, dar după Agenția Morgan Stanley existența posibilității unui al doilea val poate schimba acest aspect. De altfel este valabil pentru toate economiile. Gradul scăzut de predictubilitate poate schimba în orice moment prognozele actuale), în timp ce doar o revenire limitată urmează să aibă loc în America Latină, Orientul Mijlociu și Africa. Pentru multețări emergente și cu venituri mici, cu capacitate limitată de a face față lacriza de sănătate de această amploare, precum și spațiul politic limitat pentru a absorbiimpactul macroeconomic, se estimează că șocul economic va fi mai persistent, întrucât este agravat și de perspectivele subzistente ale prețurilormărfii și condițiile financiare pre-existente.

Volumul importurilor mondiale (cu excepția UE) este probabil să scadămai mult de 10% în acest an din cauza unei prăbușiri fără precedent la nivel internațional acomerțului, concomitent cu măsurile de blocare luate pe tot globul înprima jumătate a anului. Deoarece se presupune că aceste măsuri sunt ridicate treptat,iar cererea globală se recuperează, se preconizează că și comerțul cu mărfuri va începe să recupereze în a doua jumătate, în timp ce comerțul cu servicii, în special turismul, va reveni mai încet. Anul viitor, importurile mondiale din afara UE vor crește cu aproximativ6,75%, un ritm mai aproape de activitatea economică globală.

b. Măsuri generale

Măsurile de sprijin fiscal global au crescut la 9 trilioane de dolari pentru combaterea COVID-19, întrucât căderea economică din cauza pandemiei se dovedește mai severă.

Totalul este de aproximativ 9 trilioane de dolari sau cu 1 trilion de dolari mai mult decât estimările inițiale. Defalcarea arată astfel: în prezent, sprijinul bugetar direct este estimat la 4,4 trilioane de dolari la nivel global, iar împrumuturile, injecțiile, garanțiile și alte operațiuni cvasi-fiscale din sectorul public (cum ar fi activitatea non-comercială a corporațiilor publice) se ridică la alte 4,6 trilioane de dolari .

De exemplu, Statele Unite au aprobat un pachet fiscal suplimentar de 483 miliarde de dolari la 23 aprilie. Japonia a revizuit programul inițial de transferuri de numerar condiționat într-unul general pentru a oferi 83 de miliarde de dolari suplimentari pentru gospodării în 20 aprilie, în timp ce Franța și Coreea au introdus măsuri suplimentare precum transferuri pentru a sprijini gospodăriile.

În aprilie, Grupul celor douăzeci (G20) economii de piață avansate și emergente reprezintă cea mai mare parte a sprijinului fiscal global - 8 trilioane de dolari. Măsurile totale privind veniturile și cheltuielile pentru țările G20 reprezintă în medie 4,5% din PIB, mai mari decât cele din perioada crizei financiare globale.

Măsurile fiscale iau diverse forme și au implicații bugetare diferite.

Din analiza făcută, măsurile fiscale luate se împart în trei categorii:

- Impuls fiscal imediat: cheltuieli suplimentare guvernamentale (cum ar fi resurse medicale, menținerea angajaților, subvenționarea IMM-urilor, investiții publice) și venituri anterioare (cum ar fi anularea anumitor taxe și contribuții la asigurările sociale). Aceste tipuri de măsuri duc imediat la deteriorarea soldului bugetar fără compensații directe ulterior.
- Amânări: mai multe guverne au decis să amâne anumite plăți, inclusiv taxe și contribuții la asigurările sociale, care, în principiu, ar trebui să fie rambursate ulterior. Aceste măsuri îmbunătățesc pozițiile de lichiditate ale persoanelor fizice și ale companiilor, dar nu își anulează obligațiile. Prin urmare, aceste măsuri determină deteriorarea soldului bugetar în 2020, dar îl îmbunătățesc ulterior. Câteva țări au amânat, de asemenea, rambursarea împrumuturilor sau plata facturilor de utilități, care îmbunătățesc, de asemenea, pozițiile de lichiditate ale celor afectați. Chiar dacă împrumuturile au fost acordate de băncile private, iar utilitățile sunt furnizate de furnizori privați, soldul bugetar se va deteriora în 2020 din cauza profiturilor mai mici și a impozitelor ulterioare, dar se va îmbunătăți ulterior.
- Alte dispoziții și garanții de lichiditate: aceste măsuri includ garanții la export, asistență de lichiditate, linii de credit prin intermediul băncilor naționale de dezvoltare. Unele dintre aceste măsuri îmbunătățesc poziția de lichiditate a sectorului privat, dar spre deosebire de amânările care sunt automate și se aplică în general grupurilor țintă, liniile de credit necesită acțiuni ale companiilor afectate. Liniile și garanțiile de credit ar putea să nu slăbească soldul bugetar în 2020, dar ar crea pasive contingente care s-ar putea

transforma în cheltuieli reale fie în 2020, fie mai târziu.

Țările pot alege să concureze pentru resurse rare și să continue o politică izolaționistă sau ar putea alege să se ajute reciproc în spiritul solidarității globale. Această alegere va contura atât cursul actualei crize, cât și viitorul sistemului internațional pentru anii următori.

Sper că țările vor alege solidaritatea și cooperarea. Nu putem opri această epidemie fără o strânsă cooperare între țările din întreaga lume. O mutație a virusului oriunde în lume ar putea-o face mai contagioasă sau mai mortală, punând în pericol toată umanitatea. Singurul mod în care ne putem proteja cu adevărat, este prin a ajuta la protejarea tuturor oamenilor.

Același lucru este valabil și în cazul crizei economice. Dacă fiecare țară are grijă doar de propriile interese, rezultatul va fi o recesiune globală severă care îi va lovi pe toți. Țări bogate precum SUA, Germania și Japonia se vor descurca într-un fel sau altul. Dar țările mai sărace din Africa, Asia și America Latină s-ar putea prăbuși complet. SUA își pot permite un pachet de salvare de 2 trilioane de dolari pentru economia sa. Ecuador, Nigeria și Pakistan nu au resurse similare. Avem nevoie de un plan de salvare economică globală.

c. Viziunea FMI

Deoarece căderea economică este acută în anumite sectoare, factorii de decizie trebuie să pună în aplicare măsuri substanțiale de natură fiscală, monetară și financiară pentru a sprijini gospodăriile și întreprinderile afectate pe plan intern. Și la nivel internațional, o cooperare multilaterală puternică este esențială pentru a depăși efectele pandemiei, inclusiv pentru a ajuta țările constrânse din punct de vedere financiar care se confruntă cu șocuri în sistemul de sănătate și cel financiar.

Există multe motive pentru optimism, în ciuda circumstanțelor grave. În țările cu focare majore, numărul de cazuri noi a scăzut, după ce au fost instituite practici puternice de distanțare socială. Acțiunile rapide și substanțiale de politică economică întreprinse în multe țări vor ajuta la protejarea oamenilor și a firmelor,

prevenind căderi economice mai severe și creând condițiile de redresare.

Atunci când economia mondială s-a confruntat ultima dată cu o criză de această amploare în anii 1930, absența unui creditor la nivel mondial a obligat țările să se lupte pentru lichiditatea internațională, adoptând politici mercantiliste inutile, ceea ce a agravat și mai mult declinul global. O diferență crucială în actuala criză este că avem o plasă globală mai puternică de siguranță financiară - cu organisme financiare puternice,gen FMI- care ajută deja țările vulnerabile.

Planul de recuperare al FMI vede patru priorități:

- În primul rând, continuarea măsurilor esențiale de izolare și sprijin pentru sistemele de sănătate. Unii spun că există un compromis între salvarea de vieți și salvarea mijloacelor de trai. Este o falsă dilemă. Având în vedere că este o criză pandemică, înfrângerea virusului și apărarea sănătății oamenilor sunt necesare pentru recuperarea economică. Prin urmare, mesajul este clar: să se acorde prioritate cheltuielilor pentru sănătate, pentru testare și echipamente medicale; susținerea medicilor și asistentelor; asigurarea funcționării spitalelor și clinicilor improvizate. Pentru multe țări, în special în țările emergente și în curs de dezvoltare, aceasta înseamnă realocarea cu atenție a resurselor publice limitate. Înseamnă, de asemenea, creșterea fluxului de resurse către aceste țări. reducerea la minimum a întreruperilor în lanțurile de aprovizionare .
- În al doilea rând, protejarea persoanelor și firmelor afectate cu măsuri macroeconomice, în timp util, în sectorul fiscal și financiar. Aceasta variază în funcție de circumstanțele țării, dar include amânări fiscale, subvenții salariale și transferuri de numerar pentru cei mai vulnerabili; extinderea asigurărilor pentru șomaj și a asistenței sociale; ajustarea temporară a garanțiilor de credit și a condițiilor de împrumut. Unele

dintre aceste măsuri au fost luate în primul val de susținere a politicilor. Multe țări lucrează deja la un al doilea val. Criteriile de referință pentru gospodării și întreprinderi sunt imperative. Trebuie să prevenim ca presiunile de lichiditate să se transforme în probleme de solvabilitate și să evităm o cicatrizare a economiei care să îngreuneze redresarea.

- În al treilea rând, trebuie redus stresul sistemului financiar. Raportul de stabilitate financiară globală a analizat gama de vulnerabilități din sectorul financiar. Băncile au acumulat mai mult capital și lichiditate în ultimul deceniu, iar rezistența lor va fi testată în acest mediu în schimbare rapidă. Sistemul financiar se confruntă cu presiuni semnificative, iar stimulentele monetare și facilitățile de lichiditate joacă un rol indispensabil. Ratele dobânzilor au fost reduse în multe țări. Principalele bănci centrale au activat liniile de swap și au creat altele noi pentru a reduce stresul pieței financiare. Îmbunătățirea lichidității pentru o gamă mai largă de economii emergente ar oferi o ușurare suplimentară. Este important să crească încrederea.
- În al patrulea rând, chiar dacă trecem prin această fază de izolare, trebuie să planificăm recuperarea. Din nou, trebuie redus la minimum efectele potențiale ale crizelor prin acțiuni politice acum. Acest lucru necesită o examinare atentă a momentului pentru a ușura treptat restricțiile, pe baza unor dovezi clare că epidemia se retrage. Pe măsură ce măsurile de stabilizare a economiei iau stăpânire și începe să se normalizeze, va trebui să se treacă rapid pentru la stimularea cererii. Stimularea fiscală coordonată va fi esențială. În cazul în care inflația rămâne scăzută și bine ancorată, politica monetară ar trebui să rămână acomodabilă. Cei care au resurse și un spațiu politic mai mare vor trebui să facă mai mult; alții, cu

Centrul de Strategii Aplicate

resurse limitate, vor avea nevoie de mai mult sprijin.

d. Măsuri la nivel UE

Strategia europeană de relansare economică, planul care însoțește această strategie, dar mai ales rețeta financiară a acestuia urmează să fie supuse dezbaterii oficiale și aprobării la Consiliul European, cel mai târziu în luna iulie. Mesajele oficiale transmit că vor fi disponibili 500 miliarde euro granturi la nivel UE, dintre care 33 de miliarde euro alocate României.

Ar fi de punctat următoarele aspecte:

-La capitolul granturi, la nivel european doar 310 miliarde euro dintre cele 500 miliarde vor fi disponibile strict pentru relansare economică. Restul de 190 de miliarde de euro va fi împărțit altor domenii și sectoare cu impact ulterior economic, precum Cercetare și Digitalizare, Investiții Strategice Europene sau Dezvoltare Infrastructură Critică.

-Parte din banii gratis nu vor veni pentru repornirea economiilor tradiționale, ci pentru adoptarea și transformarea acestora în linie cu noile direcții europene: Pactul ecologic și Digitalizare.

-Fondul de relansare economică are o durată de viață limitată: între 2021 și 2024. Primii bani ar putea fi alocați începând cu 2021.

-Aceeași durată limitată se aplică și la suspendarea regulilor de deficit, care ar urma să fie reinstaurate din 2021.

-Parte din banii pe care inclusiv autoritățile îi așteaptă sunt parte a următorului buget multianual, deci nu pot fi accesați anul acesta sau anul viitor, ci până la orizontul anului 2027.

-Planurile naționale de relansare ar urma să fie aprobate în "boardul" UE 27.

La nivel de principiu, investițiile susținute de UE vor fi canalizate printr-o varietate consistentă de instrumente, grupate pe trei piloni:

1.Sprijin acordat statelor membre pentru recuperare și ieșire consolidată din criză.

Cele mai importante mecanisme din acest pilon:

A. Facilitatea europeană de recuperare și reziliență. Buget total: 560 miliarde euro, 310 granturi, 250 credite.

Granturile și creditele acordate statelor membre pentru ca acestea să poată implementa planurile naționale, planuri care trebuie concepute în linie cu obiectivele identificate prin Semestrul European, inclusiv în ceea ce privește tranziția către economie verde și digitală și creșterea gradului de reziliență al economiei naționale.

B. REACT-EU. Asistență în materie de redresare pentru coeziune și teritoriile europene. Buget: 55 de miliarde euro, fonduri suplimentare alocate la rectificare politicii de coeziune în perioada 2020-2022. Subvenții pentru municipalități, spitale, întreprinderi, prin intermediul autorităților de management din statele membre. Nu impune cofinanțarea națională, impune însă proiecte.

C. Sprijinirea tranziției verzi către o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei. Buget: 55 miliarde euro, fonduri alocate suplimentar, pe 2 direcții– 40 miliarde euro suplimentar pentru Fondul pentru o tranziție justă, constituit pentru a sprijini statele membre în tranziția către neutralitatea climatică, 15 miliarde euro suplimentar pentru Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, componentă a Strategiei „de la fermă la consumator".

2. Relansarea economiei și sprijinirea investițiilor private

A. Mecanism pentru investiții strategice. Buget: 15,3 miliarde euro. Garanții bugetare UE pentru finanțarea proiectelor de investiții prin intermediul Grupului BEI și al băncilor naționale.

B. Instrument de sprijin pentru solvabilitate. Buget: 31 miliarde. Garanții de la bugetul UE în favoarea Grupului Băncii Europene de Investiții pentru mobilizarea de capital privat.

3. Lecțiile învățate în urma crizei și abordarea provocărilor strategice ale Europei

A. EU4Health. Noul program pentru consolidarea securității sanitare și pregătirea pentru viitoarele crize din acest domeniu. Buget de 9,4 miliarde euro

B. rescEU. Mecanism de protecție civilă UE, pentru a răspunde la situații de urgență la scară largă. Buget: 3,1 miliarde euro.

Subvenții și achiziții gestionate de Comisia Europeană.

Guvernele marilor economii europene profită de oportunitatea programelor de salvare şi relansare economică declanşate împotriva efectelor pandemie COVID-19, pentru a-şi urmări propriile interese strategice în economie.

Cel puțin două mari seturi de reguli internaționale au fost suspedate: e ”liber” la susținerea de către state a companiilor cu capital privat, precum și suspendarea Pactului european de stabilitate, care impunea statelor un set de reguli macroeconomice.

Sumele puse în joc sunt uriaşe: numai în primele două luni ale crizei coronavirus, țările Europei Occidentale au alocat aproape 4 trilioane de dolari, adică de aproape 30 de ori mai mult decât valoarea actualizată a Planului Marshall” (prin care SUA au contribuit la reconstrucția economiei europene după al Doilea Război Mondial), potrivit unui studiu McKinsey.

Toate programele lumii de reacție la pandemie s-au ridicat la 10.000 de miliarde de dolari, adică de trei ori mai mult decât răspunsul la criza financiară din 2008 – 2009, potrivit studiului, care a luat în calcul 54% dintre țările lumii care fac 93% din produsul intern brut global.

Din cele expuse mai sus se naște o întrebare: Este pentru prima dată cand există o asemenea mobilizare.Ar trebui studiat care au fost resorturile acestei mobilizări.

Resurse erau oare si la crizele trecute?

Marea majoritate a măsurilor a țintit efectele pe termen scurt ale crizei, dar printre acestea se pot identifica și finanțări care vizează termenul lung, respectiv obiective strategice.

Au fost incluse toate formele de stimulente (ajutoare de stat, garanții la credite, credite, amânări de taxe, participări de capital, reduceri de dobânzi) și au fost inventate unele noi (achiziții ale băncilor centrale de obligațiuni corporatiste).

În mai și în iunie au fost anunțate noi planuri de stimulare. Au fost multiplicate cele vechi şi au apărut altele noi.

Toate programele menționate au componente care țin de strategia europeană de reacție la schimbările climatice (mai

veche) şi la noua strategie de diminuarea dependenţei de lanţurile de aprovizionare externe.

Mc Kinsey spune că principalele 3 obiective ale alocărilor guvernamentale sunt: menţinerea stabilităţii financiare; stabilitatea gospodăriilor; supravieţuirea companiilor. Guvernele sunt interesate de supraviețuirea companiilor, mici sau mari, din toate domeniile, mai ales de cele mai afectate de pandemie.

Totuși, în vreme ce de garanţii de credite şi de ajutoare de stat beneficiază şi turismul şi companiile aeronautice și producătorii auto, iar băncile – de infuzii de lichidități monetare, unele guvernele se gândesc să intre acționare sau să-și sporească pachetele deja deținute la toate din acestea.

La o altă scară, însuși planul de 750 de miliarde de euro al Comisiei Europene are o ţintă secundară implicită, acceea de a aduce mai aproape cu un pas Uniunea Europeană de obiectivul armonizării sistemelor fiscale ale membrilor săi.

Măsurile de stimulare fiscală de o magnitudine nemaiîntâlnită luate de statele dezvoltate în lupta cu pandemia Covid 19 au indus, în statele emergente, iluzia că legile economice pot fi suspendate. Trebuie să se țină seama de următoarele aspecte:

Ceea ce le este permis statelor dezvoltate nu le este permis statelor emergente, precum România. Orice propunere referitoare la relaxări fiscale și monetare (gen Quantitative Easing, Helicopter Money etc), subliniază că respectivele propuneri au sens în economiile dezvoltate (SUA, Germania, Franța), dar în nici un caz nu sunt recomandate economiilor emergente. Această diferență de abordare se datorează faptului că piețele sunt dispuse să tolereze niveluri de îndatorare mult mai mari pentru statele dezvoltate (de peste 100 % din PIB pentru guverne și de peste 300 % din PIB pentru toate sectoarele), în timp ce pentru statele emergente nivelurile respective de toleranță sunt pe la jumătate. Această abordare dual are următoarele explicații:

- Pentru creditori este importantă nu atât datoria unui stat în sine, cât balanța dintre datorii și creanțe. De exemplu, Marea Britanie are o datorie

totală de peste 300 % din PIB, dar are creanțe de încasat de la restul lumii chiar mai mari decât această cifră, astfel încât, per total, este creditor net. În timp ce România, chiar dacă are o datorie totală de numai circa 120 %din PIB, dar foarte puține creanțe de încasat de la restul lumii, se află în situația de debitor net;

- Pentru creditori este importantă avuția (netă de datorii) acumulată într-un stat, care poate fi lichidizată și utilizată pentru achitarea unui nou credit. Astfel, state precum Franța, Germania, Italia, Marea Britanie au avuții nete (net worth) echivalente cu de câte 5 ori PIB-ul statelor respective, ca rezultat al istoriei; multe – dar nu toate – au fost mari puteri coloniale. În România, avuția (netă de datorii) se ridică la circa 1,4 PIB-uri (această țară a fost mai tot timpul sub vremi, nu deasupra vremilor), astfel încât capacitatea ei de a rambursa un eventual credit-mamut este mult mai mica.

În concluzie, orice lărgire a deficitului sau a datoriei întreprinsă în prezent în numele combaterii crizei va lungi perioada de reajungere la normal în perioada post-criză, va mări costurile atașate și va amplifica reformele care vor trebui făcute.

Din analizele făcute de diverse instituții: FMI, Banca Mondială, OSCE, Comisia Uniunii Europene, Forumul Economic Mondial, Clubul de la Roma, Organizația Internațională a Muncii, aurezultat prognoze economice asemănătoare.

e. Cum putem face economiile mai rezistente la crize - Stabilizatorii financiari automați

COVID-19 a provocat o criză economică, cu milioane de oameni în imposibilitatea de a merge la muncă.

Cu nivelurile de dobândă deja înregistrate la niveluri minime, factorii de decizie trebuie să găsească noi modalități de a amortiza recesiunea.

Măsurile fiscale bazate pe reguli pot fi eficiente în sprijinirea PIB-ului și în reducerea probabilității de recesiune.

Lumea este sub influența pandemiei COVID-19, iar marele blocaj care a urmat a

împins multe țări în recesiuni profunde. Ca răspuns, guvernele și băncile centrale din întreaga lume au introdus măsuri fiscale și monetare discreționare (unice și specifice) pentru a contracara recesiunea economică cauzată de răspândirea coronavirusului. Stabilizatorii automati existenți (cum ar fi impozitele pe venit, ajutoare de șomaj și prestațiile gospodărești), care diferă între țări, au funcționat în general liber.

Dar, cu ratele dobânzilor la valori minime record și datorii publice la niveluri istorice în multe țări, cum pot economiile avansate să se pregătească cel mai bine și să răspundă la recesiunile viitoare? Analiza FMI asupra modului cum economiile își pot construi rezistența la șocurile negative într-un astfel de mediua dus la concluzia că stimulul fiscal bazat pe reguli - în care stimulul este declanșat automat prin deteriorarea indicatorilor macroeconomici - poate fi extrem de eficient în combaterea unui declin în astfel de condiții.

Cu rate ale dobânzii la sau aproape de zero în economiile avansate, sfera de aplicare a reducerilor de rate convenționale suplimentare este limitată. Dar băncile centrale pot folosi în continuare mai intens instrumentele neconvenționale de politică monetară - cum ar fi achizițiile de active la scară largă - pentru a oferi sprijin suplimentar, așa cum au răspuns recent la pandemie. Totuși, a te baza doar pe politica monetară pentru a răspunde la șocuri ar putea să nu fie suficient și ridică, de asemenea, întrebări cu privire la efectele secundare asupra stabilității financiare viitoare și amenințările la adresa independenței băncii centrale.

În timp ce urmărim preocupările privind sustenabilitatea datoriei pe termen lung, politica fiscală trebuie să joace un rol mai mare. Introducerea mai multor răspunsuri fiscale automate în economiile avansate ar putea contribui la consolidarea rezilienței lor la șocurile adverse viitoare. Dacă normele de stimulare fiscală sunt bine comunicate și stabilite înainte de apariția șocurilor, acestea pot ajuta la reducerea incertitudinii, diminuând astfel scăderea activității odată ce un șoc negativ se materializează.

Măsurile de stimulare fiscală bazate pe reguli - cum ar fi transferurile temporare

de numerar direcționate către gospodăriile cu venituri reduse, limitate la lichidități, care încep atunci când rata șomajului crește peste un anumit prag - ar putea fi extrem de eficiente în combaterea unei crize cauzate de o deficiență tipică de cerere.

Atunci când cererea scade brusc, scăderea producției și creșterea ratelor datoriei sunt mai mici atunci când există un stimulent fiscal bazat pe reguli pentru a sprijini economia. De fapt, concluziile FMI sugerează că, atunci când sunt adoptate măsuri de stimulare fiscală bazate pe reguli, încetinirile economice pot fi contracarate la fel de eficient ca atunci când politica monetară poate funcționa la maxim.

Șocul economic actual din cauza pandemiei este neobișnuit, deoarece a afectat atât oferta, cât și cererea. Chiar dacă voința politică de acțiune a crescut rapid ca răspuns la șocul actual, viteza și profunzimea sa de neegalat au complicat proiectarea și furnizarea la timp a sprijinului fiscal discreționar. Atunci când lucrătorii și firmele nu pot opera în timp ce epidemia este activă, eficacitatea stimulului fiscal pentru a stimula producția (multiplicatorul) este scăzută. Cu toate acestea, chiar și în aceste condiții, un stimulent fiscal bazat pe reguli implementat înainte de timp ar fi putut fi de ajutor, în special sub forma unor transferuri țintite. Aceste măsuri ar putea oferi o asigurare suplimentară de venit și pot consolida plasa de siguranță socială pentru cei vulnerabili.

Concluziile FMI sugerează că factorii de decizie ar trebui să ia în considerare îmbunătățirea răspunsului automat al politicii fiscale la șocurile negative, contribuind la îmbunătățirea rezistenței economiei. În paralel, chiar dacă ratele dobânzilor nu pot fi reduse în continuare, politica monetară poate sprijini stimulentul fiscal într-o recesiune, prin menținerea unei poziții favorabile, inclusiv prin ușurarea condițiilor pieței financiare.

Proiectarea și adoptarea de noi instrumente fiscale - cum ar fi măsurile de stimulare fiscală bazate pe reguli - și îmbunătățirea stabilizatorilor automati existenți vor avea nevoie de timp și vor necesita acord politic. Dar, cu politicile automate de stimulare fiscală în vigoare, riscurile ca obstacolele politice să întârzie

răspunsurile atunci când condițiile economice se deteriorează sunt mai mici. Mai mult, atunci când politica monetară este restricționată, adoptarea unor măsuri de stimulare fiscală bazate pe reguli poate reduce semnificativ probabilitatea recesiunilor bazate pe cerere.

f. Un răspuns mai flexibil la recesiunile viitoare

Adoptarea de măsuri de stimulare fiscală bazate pe reguli poate fi extrem de eficientă și oportună, în special atunci când ratele dobânzilor băncii centrale sunt apropiate sau la limita lor efectivă și politica monetară este restricționată.

Politicile fiscale au sprijinit oamenii și firmele în timpul pandemiei COVID-19. De asemenea, sunt importante pentru a spori pregătirea unei țări de a reacționa la o criză și pentru a ajuta la recuperare și nu numai.

Când criza se va încheia, o redresare economică puternică, de care va beneficia toată lumea va depinde de rețele îmbunătățite de securitate socială și de un sprijin fiscal pe bază largă. Aceasta include investițiile publice în îngrijirea sănătății, infrastructură și schimbările climatice. Țările cu niveluri ridicate ale datoriei vor trebui să echilibreze cu atenție sprijinul fiscal pe termen scurt pentru etapa de recuperare cu sustenabilitatea datoriei pe termen lung.

Îmbunătățirea politicilor sociale pentru oameni

Ca răspuns, țările au extins temporar politicile de șomaj și măsurile de siguranță socială în grade diferite. De exemplu, Statele Unite au legiferat măsuri sociale temporare mai mari ca răspuns la pandemia COVID-19 decât Europa, în parte deoarece politicile sale sociale au fost în mod tradițional mai mici.

În timp ce unele dintre aceste măsuri temporare vor expira în timp, unele părți din aceste dispoziții o să fie permanente și modernizarea sistemelor de beneficii fiscalepoat stabiliza automat veniturile oamenilor în viitoarele epidemii și crize.

Dar care sunt atributele unormăsuri de siguranță sociale bune? Trei aspectesunt definitorii:

- În primul rând, trebuie oferită o acoperire largă și beneficii adecvate grupurilor vulnerabile într-un mod

progresiv - adică beneficii mai generoase pentru cei mai săraci.

- În al doilea rând, păstrate stimulentele de muncă și ajutați beneficiarii să găsească locuri de muncă, să obțină îngrijiri medicale și să participe la educație și instruire.
- În al treilea rând, facute eforturi pentru a evita o rețea complexă de programe de protecție socială, care ajunge să fie mai costisitoare pentru a fi administrată și nu pentru a beneficia de oameni într-un mod corect și consecvent.

Față de aceste criterii, guvernele din economiile avansate pot îmbunătăți măsurile de securitate socială, acoperind mai multe persoane în cadrul programelor existente și îmbunătățind impactul pe care beneficiile îl au asupra vieții oamenilor.

Măsurile de siguranță socială ar putea duce la o redistribuire mai bună, dacă o pondere mai mare dintre cei mai săraci 20 la sută din populație primește mai multe beneficii în raport cu cele mai bogate 20 la sută din populație.

Planificarea politicilor discreționare

Pentru a ajuta întreprinderile să reangajeze lucrătorii după pandemie, guvernele ar putea planifica reduceri temporare de impozite pe salarii pentru a încuraja firmele să angajeze. Pentru a-i determina pe oameni să cheltuiască, ei pot utiliza reduceri de taxă pe valoarea adăugată sau bonuri de consum. Proiectele de investiții mai mici pot fi accelerate. Mai pe larg, țările pot legifera în avans măsuri care ar activa automat în caz de încetinire, cum ar fi unele beneficii sociale și scutirea de taxe. Aceasta ar obține mai rapid sprijinul fiscal necesar oamenilor. În același timp, sfera de aplicare depinde de capacitatea unei țări de a finanța aceste măsuri.

Investiții pentru viitor

Investițiile publice de calitate sunt necesare în sistemele de asistență medicală pentru a proteja oamenii și a reduce la minimum riscurile împotriva epidemiilor viitoare. Alte priorități includ infrastructura, tehnologiile ecologice precum energia eoliană și solară și progresele către alte obiective de dezvoltare durabilă, cum ar fi educația și accesul la apă curată și

canalizare. Securitatea alimentară, de asemenea este foarte importantă. Nevoile suplimentare de investiții vor depăși probabil 20 de miliarde de dolari, la nivel global la prețurile curente, în următoarele două decenii.

Ținând cont de perioada de timp îndelungată a proiectelor de capital precum drumuri, poduri și energie curată, guvernele ar trebui să înceapă acum să examineze fondul de investiții. Acest lucru le va oferi timp să rezolve blocajele (si la nivel birocratic, prin simplificarea procedurilor de achiziții și investiții) și să pregătească un set de proiecte gata de implementare odată ce se încheie criza.

Deciziile, inclusiv dacă și cât să mărești investițiile publice de calitate, vor depinde de nevoile din anumite sectoare și de beneficiile lor economice și sociale, capacitatea de finanțare și eficiența investițiilor publice. Acest ultim punct este esențial pentru toate țările, deoarece o treime din fondurile destinate infrastructurii publice se pierd la nivel mondial din cauza ineficienței și corupției.

Pentru economiile avansate, cu spațiu suficient în buget, precum Germania și Olanda, cheltuielile mari pentru investiții publice merită, deoarece valoarea activelor rezultate va depăși probabil datoriile suportate, având în vedere cât de mici sunt dobânzile. La rândul său, aceasta îmbunătățește valoarea netă a sectorului public. Pentru țările cu mai puțin spațiu de manevră atunci când vine vorba de cheltuieli, precum Italia și Spania, pot redirecționa veniturile și cheltuielile pentru a crește investițiile.

Pe pieţele emergente și economiile în curs de dezvoltare, cum ar fi Brazilia și Africa de Sud, nivelurile ridicate ale datoriei și creșterea plăților dobânzilor impun dezvoltarea finanțării într-un mod prudent și sustenabil. Aceste țări ar trebui să încerce să obțină mai mult cu mai puțin. Creșterea veniturilor fiscale pe termen lung ar fi crucială pentru țările în curs de dezvoltare cu venituri mici.

Gestionarea datoriilor guvernamentale mari

Sprijinirea recuperării cu instrumente fiscale în timp ce se gestionează niveluri mai ridicate ale datoriei publice este un act

delicat de echilibrare. Pandemia și criza economică, împreună cu răspunsurile la politici, au contribuit la o creștere majoră a deficitelor fiscale și a raporturilor datoriei publice. Pe măsură ce pandemia scade și economia se redresează, raporturile datoriei guvernamentale se vor stabiliza, deși la niveluri noi - superioare. Dacă recuperarea durează mai mult decât era de așteptat, dinamica datoriei ar putea fi mai defavorabilă.

g. Posibile măsuri macroecomice pentru România

Actuala criză poate reprezenta o bună oportunitate pentru încurajarea dezvoltării producției autohtone (naționale sau locale) în sectoare de activitate în care există materie primă și piață de desfacere asigurată, menționează o analiză realizată de trei structuri ale Academiei Române: Secția de Științe Sociale, Juridice și Sociologice, Institutul Național de Cercetări Economice și Departamentul Cercetării Complexe.

Studiul conține șase recomandări rezultate din observarea efectelor crizei Covid-19, care a afectat puternic economia românească.

- Eliminarea cercului vicios al contracției cererii și al ofertei care s-a format ca urmare a apariției crizei sanitare la începutul lunii martie în România și în țările din Europa.

În aceste condiții se recomandă alocarea de fonduri publice pentru repornirea firmelor indiferent de dimensiunea acestora.

Prin această măsură se va asigura:

Menținerea puterii de cumpărare a populației. O reducere a puterii de cumpărare, cel puțin pentru anumite categorii de gospodării, în condițiile prelungirii perioadei crizei sanitare și a creșterii ratei șomajului poate duce la o creștere a ratei de sărăcie. Un studiu OECD arată că ”la debutul crizei, 40% dintre gospodăriile din țările OECD erauseparate de pragul de sărăcie doar cu trei luni”

Protejarea forței de muncă și menținerea acesteia în țară. Numai la nivelul primei luni de criză sanitară numărul șomerilor a crescut cu 58 mii, ceea ce reprezintă în raport cu luna anterioară o creștere în cifre

relative foarte mare de peste 16%. În aceste condiții rata șomajului a crescut de la 3,9%, valoare înregistrată în luna februarie 2020, la 4,6% în luna martie. Rata șomajului putea fi cu mult mai mare dacă un număr de aproape 500 mii de contracte de muncă nu erau suspendate și susținute prin șomajul tehnic. Lipsa de reacție pentru încurajarea firmelor indiferent de dimensiunea acestora sau de natura capitalului poate duce la o creștere a ratei șomajului la valori foarte mari în următoarele trei, patru luni. O atenție cu totul aparte trebuie avută în vedere în domeniile de activitate în care suspendarea totală sau parțială a activității va fi menținută în perioada următoare (exemplul în acest caz sunt unitățile economice din sectorul HoReCa). Dacă măsurile sunt asimetrice în raport cu țările din regiune sau a celor de la nivelul Uniunii Europene există riscul consumului acestor servicii în aceste țări de către cetățeni români (petrecerea concediilor în străinătate) și stimularea indirectă a emigrației temporare a personalului care lucrează în aceste sectoare de activitate.

- O argumentare solidă din care să rezulte că împrumuturile guvernamentale din acestă perioadă pentru dezvoltarea producției și pentru creșterea investițiilor din economie nu se transferă ca povară generațiilor următoare, ci din contra, asigură o dezvoltare sustenabilă a spațiului economic din România.

Studiile realizate ar trebui să arate că:

pe termen scurt, sunt conservate actualele locuri de muncă și sunt create noi locuri de muncă pentru atragerea, printre alții, și a românilor plecați în străinătate;

pe termen mediu și lung, prin această strategie se va asigura o rată de creștere a PIB-ului superioară ratei de creștere a împrumuturilor;

având în vedere contextual în care ne aflăm, pentru dezvoltarea unor sectoare strategice ar trebui pus accentual pe atragera de fonduri Europene și de fonduri private într-un sistem de fonduri de investii pentru infrastructură.

- Menținerea capacității de transport a firmelor naționale pentru a asigura

transportul de mărfuri și materii prime pentru reluarea proceselor de producție în unitățile din România care sunt integrate în lanțul de producție la nivel european sau internațional;

- Datele statisticii oficiale scot în evidență o agravare a deficitului balanței comerciale cu mărfuri. Actuala criză poate reprezenta o bună oportunitate pentru încurajarea dezvoltării producției autohtone (naționale sau locale) în sectoarele de activitate în care există materie primă și piață de desfacere asigurată. Cel mai bun exemplu în acest sens este cel al industriei alimentare.

Parte importantă a exporturilor de produse agricole este reprezentată de produse agricole voluminoase, ieftine și neprelucrate (cereale, semințe, animale vii etc.) care aduc un aport valutar redus balanței comerciale a României.

- Dezvoltarea de întreprinderi cu capital românesc sau mixt plasate în lanțul valoric de producție al întreprinderilor multinaționale care asigură dezvoltarea de tehnologie modernă și pătrunderea pe piețele internaționale pentru valorificarea producției interne.

Potrivit ultimelor date statististice publicate de INS "În România, în anul 2018, un procent de 28,6% din numărul total de salariați din întreprinderile active și-au desfășurat activitatea în întreprinderi ce fac parte din grupuri multinaționale controlate din străinătate. În întreprinderile controlate din top 10 țări, în anul 2018, şi-au desfăşurat activitatea 21,4% din totalul numărului de salariați la nivelul economiei naționale.

Raportat la ponderea numărului de salariaţi, majoritatea subgrupurilor de întreprinderi din România sunt controlate de firme din Germania, Franța și Italia".

- Investiții în cercetarea științifică românească și dezvoltarea învățământului universitar de elită care să permită susținerea

dezvoltării strategice a economiei la nivelul competiției internaționale.

Pe fondul reducerii veniturilor bugetare pe tot parcursul perioadei de tranziție România a investit sume derizorii în cercetarea științifică și pentru susținerea învățământului universitar.

La nivelul ultimilor ani, România a alocat pentru cercetare – dezvoltare numai 0,5% din PIB, cu mult mai puțin decât țările din regiune sau cele din vestul Europei (Bulgaria a alocat 0,8%, Polonia 1,2%, Ungaria 1,5%, Franța 2,2%, Germania 3,1%, iar media la nivelul UE – 28 a fost de aproximativ 2,1%).

Investițiile nealocate în mod direct pentru cercetare – dezvoltare de la bugetul de stat sau susținute de mediul privat sunt suportate de fiecare dintre noi prin importul masiv de mărfuri din țări care suportă aceste cheltuieli și stimulează dezvoltarea tehnologică la nivel național.

h. O sinteză a măsurilor macroeconomice, desprinse din analiza efectuată

În timp ce multe dintre lecțiile învățate în urma recuperării din crizele economice anterioare pot fi de ajutor în conceperea unui plan de redresare pentru criza COVID-19, există cel puțin patru domenii care sunt relevante pentru contextul actual:

- Energie verde. Accelerarea investițiilor guvernamentale în energie curată și stimularea companiilor pentru îmbunătățirea eficienței energetice.

Deși COVID-19 nu este legat direct de schimbările climatice, opinia publică este în favoarea acțiunilor de recuperare care se adresează și agendei ecologice. Aproape 70% dintre respondenții chestionați spun că schimbările climatice ar trebui să fie prioritare. Impactul economic și de mediu poate fi complementar: crearea unui program de stimulare cu emisii reduse de carbon pentru o țară europeană a fost estimat că necesită o investiție cuprinsă între 75 miliarde și 150 de miliarde de euro, ceea ce ar produce 180 de miliarde de euro până la 350 de miliarde de euro cu valoare adăugată brută și creează până la trei milioane de locuri de muncă. Acestă temă se

regasește, este punctată în majoritatea programelor economice ale diverselor instituții: ONU, FMI, UE, OECD, Clubul de la Roma, etc.

- Digitalizare și următorul val tehnologic. Accelerarea digitalizării guvernamentale și sprijinirea companiilor în adoptarea de noi tehnologii.

Adoptarea tehnologiei digitale și a inteligenței artificiale (IA) era o prioritate chiar înainte de criza COVID-19. Se preconizează că tehnologia digitală va crește la 66%, de la 37%, până în 2030, în timp ce IA va crește până la 50%, de la 7%, în aceeași perioadă. Trecerea la o economie fără contact, indusă de pandemie, va contribui la această accelerare. Statele Unite au înregistrat o creștere cu 20% a preferințelor pentru operațiunile fără contact, numeroase industrii adaptându-se la această schimbare. Plata, comerțul cu amănuntul, produsele alimentare, cazarea, educația și sănătatea sunt printre domeniile care vor fi afectate în mod semnificativ de această tendință.

- Formarea forței de muncă a viitorului. Upgradarea forței de muncă pentru a putea rămâne productivă într-un viitor cu automatizare crescută.

Automatizarea și IA vor determina tranziția forței de muncă pe scară largă în următorii ani. Chiar și cu tehnologiile și cunoștințele de astăzi, 60 la sută dintre ocupații au aproximativ 30 la sută din sarcini care sunt automatizate din punct de vedere tehnic. Multe ocupații vor înregistra o cerere în creștere, în timp ce altele se vor micșora, ceea ce va duce de la 75 de milioane la 375 de milioane de lucrători care ar putea avea nevoie de a schimba grupurile ocupaționale până în 2030.

- Rezistența lanțurilor de aprovizionare și securitatea bunurilor esențiale. Sprijinirea creării industriilor locale care vor spori rezistența țărilor.

Încă de la începutul crizei COVID-19, guvernele și întreprinderile deopotrivă au fost nevoite să intre în regim de urgență pentru a atenua impactul asupra lanțurilor

de aprovizionare. Criza a dezvăluit slăbiciuni sau riscuri pe diverse segmente de piață, cum ar fi guvernele care interzic exporturile de produse alimentare sau produse medicale și întreprinderile care se luptă să mențină producția.

3.Concluzii

Fiecare criză reprezintă, de asemenea, o oportunitate. Sperăm că actuala epidemie va ajuta omenirea să-și dea seama de pericolul acut reprezentat de dezbinarea globală. Dacă într-adevăr această epidemie va avea ca rezultat o cooperare globală mai strânsă, va fi o victorie nu numai împotriva coronavirusului, ci și împotriva tuturor celorlalte pericole care amenință omenirea - de la schimbările climatice la războiul nuclear.

În opinia mea, existența unei cooperări internaționale în planul științelor, educației, sănătății, economic, combinată cu o mai atentă gestionare a resurselor interne, care să asigure o independență în sectoarele vitale/strategice (economic, alimentar, energetic, sanitar, etc) ar fi cheia. Nu mai este posibilă revenirea la o politică de izolare în lumea actuală, dar stabilirea unor măsuri de asigurare a resurselor necesare pentru buna funcționare a sistemului național, în principal din producția internă (mix-ul producție internă/externă să fie net favorabil celei interne în domeniile strategice), ar spori gradul de siguranță, precum și poziția de negociere (atunci când nu ești constrâns, se pot stabili condiții favorabile ție).

Măsurile luate ar trebui să fie folosite și pentru crizele viitoare. Să se creeze niște mecanisme automate de răspuns, bineînțeles adaptate la specificul acesteia.

Din toate cele expuse mai sus, următoarele domenii de activitate sunt esențiale pentru susținerea economiei naționale pe termen mediu și lung:

Finanțe

Proiectarea și adoptarea de noi instrumente fiscale - cum ar fi măsurile de stimulare fiscală bazate pe reguli - și îmbunătățirea stabilizatorilor automati existenți. Cu politici automate de stimulare fiscală în vigoare, riscurile ca obstacolele politice să întârzie răspunsurile atunci când condițiile economice se deteriorează sunt mai mici.

Investiții în infrastructură

Urgentarea construirii de autostrăzi prin scurtarea procedurilor și atribuirea contractelor firmelor românesti. Folosirea de resurse umane și materiale naționale.

Agricultură

Stimularea, incurajarea micilor producători agricoli prin măsuri fiscale și legislative. Crearea unui cadru prin care să coopereze, să se unească pentru a-și promova și vinde produsele către lanțurile de distributie sau online. Crearea de spații de depozitare pentru producătorii români. Sistemul de irigații de trecut la priorități.

Energie

Asigurarea funcționării în condiții optime a sistemului energetic de la producție, distribuție, mentenanță, resursă umană. Independența energetică

Digitalizarea administrației

Educație si cercetare

Digitalizareaînvățământuluiinclusiv cu sprijinul companiilor de soft sau ong-uri de profil. Din informațiile mele Banca Mondială este deschisă la colaborare în acest sens.

Recalibrarea educației pe ceea ce se va cere în viitor: dezvoltareacreativității, inovarea, IA.

Fonduri și pârghii pentruîncurajarea cercetării și inovării.

Resursa umană

Recalificarea celor în șomaj spre domenii ce se vor cere in viitor.

Fond de solidaritate:

Pensiile mai mari de 10.000 lei impozitate 90%, sumele intrând in acest fond.

Impozitarea graduala a salariilor din sectorul bugetar mai mari de 10.000 lei. Aplicați și la companiile de stat.

Analiza a companiilor de stat, regiilor autonome profitabile care să contribuie la acest fond.

O parte din aceste măsuri au fost deja implementate.

Aș dori să subliniez, în final, că evoluția umană a avut loc prin interacțiunea dintre oameni. Distanțarea socială va duce la o involuție. Oamenii sunt ființe sociale, legăturile nu pot fi doar virtuale. O combinație dintre virtual și fizic trebuie gasită. Altfel va duce la o degradare a

omului, la oinvoluție (socială/fizică) prin evoluția IA.

Bibliografie

- https://cursdeguvernare.ro/30-de-planuri-marschall-amploarea-istorica-a-implicarii-guvernelor-in-economii-cum-isi-urmaresc-statele-strategiile-proprii-de-resetare.html;
- https://www.bruegel.org/publications/datasets/covid-national-dataset/;
- https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/the-10-trillion-dollar-rescue-how-governments-can-deliver-impact#;
- https://www.weforum.org/agenda/2020/05/fiscal-policy-economy-covid19-resilience;
- https://www.bruegel.org/publications/datasets/covid-national-dataset/;
- https://blogs.imf.org/2020/05/20/tracking-the-9-trillion-global-fiscal-support-to-fight-covid-19/;
- https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-06-15/morgan-stanley-economists-double-down-on-v-shape-global-recovery;
- http://www.opiniibnr.ro/index.php/macroeconomie/390-somnul-ratiunii-naste-monstri;
- https://m.adevarul.ro/international/europa/alles-klar-frau-kommissar-1_5e935bb15163ec4271a86096/index.html;
- https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html;
- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_633;
- https://www.g4media.ro/breaking-acord-istoric-in-ue-pachet-de-ajutor-de-jumatate-de-trilion-de-euro-el-pais.html?source=biziday;
- https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/economy_ro;
- https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/economy/state-aid-cases_ro;
- https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20200327STO76004/10-things-the-eu-is-doing-to-fight-the-coronavirus;
- https://cor.europa.eu/en/news/Documents/ECONomic_Bulletin-03.pdf
- http://www.strategiiaplicate.ro/revista-csa-arhiva/;
- https://cor.europa.eu/en/news/;
- https://cor.europa.eu/en/news/Documents/ECONomic_Bulletin-03.pdf;
- https://www.local2030.org/;
- https://cor.europa.eu/en/news/Documents/NAT%20Bulletin%20No.%204/cor-2020-01737-02-00-tcd-tra-en.pdf;
- https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf;
- https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2020-economic-forecast-deep-and-uneven-recession-uncertain-recovery_en;
- https://voxeu.org/article/trade-and-covid-19-wto-s-2020-and-2021-trade-forecast;

- https://voxeu.org/pages/covid-19-page;
- https://voxeu.org/article/eu-state-aid-policies-time-covid-19;
- https://voxeu.org/article/economic-impact-covid-19-europe-and-us;
- https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-stability-programme-germany_en.pdf;
- https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/maintaining-essential-health-services-and-systems;
- https://m.adevarul.ro/economie/business-international/bloomberg-ungaria-pune-taxe-banci-multinationale-mai-bani-combaterea-covid-19-1_5e8883205163ec42716f47f6/index.html;
- https://www.mediafax.ro/externe/studiu-al-facultatii-de-business-din-londra-implicatiile-unei-pandemii-cazul-covid-19-19019967;
- https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_Back_to_the_workplace_-_Adapting_workplaces_and_protecting_workers;
- https://repatriot.ro/repornirea-economiei-se-face-cu-inteligenta-si-curaj-masuri-propuse-la-masa-rotunda-repatriotlive1/;
- http://www.marketwatch.ro/articol/16851/Rolul_stiintei_in_reasezarea_si_evolutia_lumii/?fbclid=IwAR2mHVZ_6_TnDzOx5RlhLUOY_thWEiQMtDfX7BvzvsYBtOYePUDXNo68HfA;
- https://clubofrome.org/impact-hubs/climate-emergency/open-letter-to-global-leaders-a-healthy-planet-for-healthy-people/;
- https://www.euronews.com/2020/05/06/the-eu-s-covid-19-budget-and-recovery-plans-must-ensure-a-safe-and-healthy-future-view;
- https://www.weforum.org/agenda/2020/03/from-perfume-to-hand-sanitiser-tvs-to-face-masks-how-companies-are-changing-track-to-fight-covid-19?fbclid=IwAR0Fh1MpSWavavMP_XV0x1YUEJiNXGebQ3jCt74WutEKztv0Fi_OrlOie3c;
- https://www.weforum.org/agenda/2020/03/factbox-carmakers-churn-out-machines-masks-to-help-fight-coronavirus?fbclid=IwAR35clvb7gbOxIZuOj1bkyFfMrZpPVSV1USihTBeExGCgl0y3XONRXiPEXE;
- https://www.weforum.org/agenda/2020/03/covid-19-recession-us-infrastructure-solution?fbclid=IwAR0Xx0Ptib-VTzt5Gx3aqJo5ApCj0bcGg8VnBu0r8ZfDaBG0xsKsp_Wan0U;
- https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2020/01/weodata/index.aspx;
- https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/04/07/sp040920-SMs2020-Curtain-Raiser;
- https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19;
- https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19;
- https://www.imf.org/en/Publications/SPROLLs/covid19-special-notes;

- https://blogs.imf.org/2020/04/01/economic-policies-for-the-covid-19-war/;
- https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/country-responses/lang--en/index.htm;
- https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_740877/lang--en/index.htm;
- https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/lang--en/index.htm;
- https://www.zf.ro/banci-si-asigurari/discuta-spatele-usilor-scenariul-unei-caderi-economice-9-necesar-19090473;

Centrul de Strategii Aplicate

Solidaritatea europeană în vremea COVID-19

European solidarity in time of COVID-19

Lavinia- Adriana **GRECU**[2]

Abstract: *Articolul de față își propune să facă o trecere în revistă a principalelor măsuri luate la nivelul Uniunii Europene în combaterea pandemiei cu SARS CoV2. Pornind de la prima notifcare oficială emisă de Organizația Mondială a Sănătății, articolul va face o scurtă trecere în revistă a principalelor linii de acțiune elaborate de Comisia Europeană și modul în care acestea reflectă respectarea principiului solidarității între Statele Membre UE. Nu în ultimul rând articolul va încerca să creioneze principalele măsuri ce urmează a fi luate de către instituțiile Uniunii Europene pentru repornirea economiei și atenuarea efectelor produse de această pandemie.*

Cuvinte cheie: *solidaritate ; Uniunea Europeană ; pandemie ; COVID-19 ; OMS.*

Abstract: *The purpose of this article is to review the main measures taken at the european political decision-making level in order to combat the SARS CoV2 pandemic.Starting from the first official notification issued by the World Health Organization, the article will briefly review the main lines of action developed by the European Commission and how they reflect the application of principle of solidarity between EU Member States.Last but not least, the article will try to outline the main measures that need to be taken by the European Union institutions in order to restart the economy and mitigate the effects of this pandemic.*

Key words: *solidarity; European Union; pandemic; COVID-19; WHO.*

[2] Absolventă a Facultații de Relații Internaționale și Studii Europene și Master în domeniul Comunicare și relații internaționale. Din 2010 până în prezent Consilier parlamentar în domeniul politicii externe și a afacerilor europene în cadrul Camerei Deputaților.

1. Coronavirus, mit sau realitate?

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) definețecoronavirusul *ca provenind "dintr - o familie numeroasă de agenți patogeni care pot provocă diverse afecțiuni (boli) atât animalelor cât și oamenilor"*[3]. În cazul oamenilor, acești viruși au o simtomatologie amplă, provocând adeseori infecții respiratorii, de la răceala comună la boli mai severe, cum ar fi Sindromul respirator din Orientul Mijlociu (MERS) și Sindromul respirator acut sever (SARS). SARS CoV2, cel ce determină apariția COVID-19, boală necunoscută până la depistarea, în decembrie2019, a focarului din Wuhan, China, este cel mai puternic de până acum. Din păcate însă, până la momentul redactării prezentului articol (7 mai 2020), specialiștii nu au putut identificat un tratament universal valabil pentru acest tip de coronavirus.Tot potrivit OMS, până la data de 7 mai 2020, la nivelul celor 215 de tări afectate la nivel global de pandemie, erauconfirmate un număr de 3 634 172 de cazuri de pacienți infectați cu COVID-19 și 251 446 de decese produse în urma complicațiilor determinate de acest virus[4]. Din totalul de cazuri confirmate: 1593828 se înregistrau în Europa, 1542829 în Statele Unite ale Americii, 226900 în statele situate în estul mediteranean, 56185 în Pacificul de Vest, 78217 în Asia de Sud Est și 35502 în Africa.În Europa, primele cazuri de coronavirus au fost confirmate oficial în data de 24ianuarie 2020, în Franța.

2. Primele cazuri depistate în China și controversele legate de acestea

În decembrie 2019 era descoperit în orașul Wuhan, localizat în provincia Hubei din China un grup inaugural de cazuri care prezentau simptomele unei „pneumonii de cauză necunoscută". Această fost asociat comerțului insalubru de produse alimentaredin piețele de comerț din

[3] Pandemia (COVID-19) explicată de OMS https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019

[4] https://covid19.who.int

Huanan. De aici și ipoteza emisă de Centrulpentru combaterea și prevenirea bolilor (US) potrivit căreia acest nou coronavirus provine dintr-o sursă animală (o zoonoză).[5]O astfel de infecție transmisă de la animal la om nu este însă o noutate. Cazuri de coronavirusuri cu același mod de transmitere au fost identificate anterior celui din 2019. În anul 2002, un virus provenit de la liliecii de potcoavă și transmis rapid în rândul oamenilor determinând apariția sindromului respirator acut sever (SARS) a izbucnit tot în China afectând un număr impresionant de cetățeni și ducând la un număr de peste 700 de decese în întreaga lume. Ultimul caz de SARS a fost confirmat în anul 2004. În septembrie 2012, un nou tip de coronavirus a fost depistat în Arabia Saudită[6]. Sindromul respirator acut din Orientul Mijlociu (MERS - CoV), asemănător celui din 2002 și noului tip de coronavirus COVID-19, s-a transmis de la om la om prin strănut sau tuse. Cel mai mare focar cunoscut de MERS în afara Peninsulei Arabice a fost raportat în 2015 în Republica Coreea și a fost atribuit unui călător care se întorcea din Peninsula Arabică. Până la dispariția MERS, virusul a determinat decesul a 850 de persoane în toate cele 27 de țări afectate.

Primele cazuri de COVID 19 erau diagnosticate în 30 decembrie 2019. Prima alertă cu privire la acest nou tip de coronavirus a fost emisă la 31 decembrie 2019 când Oficiul Țării OMS din China a fost informat despre primele cazuri detectate în orașul Wuhan.La 13 ianuarie 2020, Ministerul Sănătății Publice din Thailanda raporta primul caz importat de coronavirusul confirmat de laboratorul (2019-nCoV) din Wuhan. Ce a urmat mai apoi a fost asemenea unui joc de domino. La 15 ianuarie 2020, Ministerul Sănătății, Muncii și Asistenței, Japonia (MHLW) raporta primul caz importat,confirmat de laboratorul (2019-nCoV) din Wuhan, pentru ca ulterior, în data de 20 ianuarie 2020, Punctul Focal Național al IHR (NFP) pentru Republica Coreea să raporteze

[5]https://web.archive.org/web/20200108143634/https://wwwnc.cdc.gov/travel/notices/watch/pneumonia-china

[6]https://www.cdc.gov/coronavirus/mers/about/index.html

oficial primul caz de coronavirus existent în Republica Coreea.La 20 ianuarie, Chinaraportao creștere alarmantă a cazurilor de infecție cu COVID – 19. La 25 ianuarie apăreaprima explozie de cazuri noi în Beijing, Shenzen, Thailanda, Hong Kong, Macau, Australia, Malaezia, Singapore, Japonia, Coreea de Sud, Taiwan, Vietnam, Statele Unite ale Americii și Franța.La 30 ianuarie, OMS declara epidemia de COVID-19 drept urgență sanitară pentru ca ulterior, în data de 11 martie aceasta să fie declarată pandemie.[7]

3. COVID-19 în Europa și primele măsuri luate la nivelul Uniunii Europene

În fața avalanșei de noi cazuri, raporate zilnic, Președinția croată a Consiliului UE a activat în data de 28 ianuarie a.c, pentru prima oară în istoria proiectului european, mecanismul de Răspuns Integrat pentru Criză al Uniunii Europene (EU's Integrated Crisis Response – IPCR mechanism) cu scopul facilitării schimbului de informații și coordonare a deciziilor politice la nivel european. Parte integrantă a setului de măsuri conceput pentru cazuri de criză majoră, IPCR a facilitat schimbul de informații intracomunitar și a acționat drept o clauză a pricipiului solidarității între Statele Membre. Ca răspuns la modul alarmant de răspândire a noului coronavirus, în data de 13 februarie, în cadrul Consiliului extraordinar pentru sănătate, miniștrii sănătății au adoptat un prim set de măsuri pentru prevenirea și combaterea răspândirii COVID-19. Principalelemăsuri adoptate erau sporirea nivelului de pregătire pentru un eventual progres al epidemiei, activarea mecanismelor de finanțare exitente în astfel de cazuri excepționale și consolidarea sprijinului acordat Comitetului pentru securitate sanitară. Identificarea primului focar de epidemie european din Italia (regiunea Lombardia), a determinat autoritățile italiene să adopte și să implementeze primul set de măsuri dure pentru prevenirea răspândirii infecției cu

[7] https://www.digi24.ro/stiri/externe/mapamond/oms-declara-pandemie-de-coronavirus-1273908

noul coronavirus. Amploarea cu care COVID-19 s-a răspândit în interiorul Uniunii Europene a determinat Președinția croată să opereționalizeze integral, începând cu data de 2 martie, mecanismul de Răspuns Integrat pentru Crizăastfel încât acesta să ofere sprijinul necesar Statelor Membreîn vederea indentificării rapide a soluțiilor necesare pentru consolidarea protecției persoanelor expuse riscului și pentru menținerea sub control a răspândirii virusului.La 8 martie Franța și Germania depășeau pragul de 1000 de cazuri confirmate iar România adopta primul set de măsuri restrictive interzicând evenimentele cu mai mult de 1000 de participanți. La o zi distanță, Spania devenea a treia țară europeană care depășea pragul de 1000 de cazuri iar în 10 martie Italia înregistra deja 10000 de cazuri confirmate și 631 de decese. Tot Italia a fost și primul Stat Membru UE care a instituit carantina națională.În fața acestei evoluții alarmante, în data de 17 martie, membrii Consiliului European adoptau nou set de măsuri care cuprindea, printre altele, aplicarea unei restricții temporare coordonate cu privire la călătoriile neesențiale către UE, asigurarea furnizării de echipamente medicale esențiale (cu accent deosebit asupra măștilor simple și a celor de protecție respiratorii), promovarea cercetării cu accent asupra elaborării unui vaccin împotriva COVID-19, combaterea consecințelor negative asupra economiei și ajutorarea repatrierii cetățenilor UE blocați în țări terțe. Tot în data de 17 martie Franța intră în carantină totală. România decide în 18 martie să își suspende zborurile către și dinspre Spania. Tot în data de 18 martie Consiliul UE a adoptat un set de măsuri legislative menite să faciliteze eliberarea unor importante fonduri din bugetul UE pentru combaterea efectelor produse de COVID-19. Noile măsuri legislative au avut în focus sprijinirea IMM-urilor și consolidarea investițiilor în produse și servicii vitale pentru creșterea rezilienței sistemului de sănătate european. Astfel, Inițiativa pentru investiții a pus la dispoziția Statelor Membre, prin intermediul fondului de coeziune, aproximativ 37 de miliarde de euro pentru finanțarea măsurilor de atenuare a

consecințelor crizei și aproximativ 8 miliarde de euro, sub formă de lichidități, pentru investiții derulate sub cupola programelor disponibile în cadru Fondului European de dezvoltare regională, a Fondului social european, al celui de coeziune și a Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime. Cea de-a doua propunere legislativă adoptată a extins domeniul de aplicabilitate a Fondului de solidaritate al UE în vederea acoperirii urgențelor din domeniul sanitar european. 9 martie devine o zi neagră în istoria Italiei, fiind prima țară din cadrul blocului comunitar care depășește China la numărul de decese (3405) în timp ce instituțiile din China nu mai raportează nicio infecție nouă în interiorul țării. Tot în data de 9 martie SUA depășește pragul de 10.000 de cazuri (13.133 de infectări confirmate și 195 de decese) pentru ca, în 23 martie, România să raporteze primele 3 decese produse din cauza infectării de COVID-19. Pentru a susține aria de aplicabilitate a sprijinului economic oferit Statelor Membre, la 23 martie, miniștrii de finanțe ai UE decid relaxarea normelor bugetare ale uniunii prin flexibilizarea maximă a cadrului bugetar. Potrivit declarației publicate la sfârșitul reuniunii, utilizarea clauzei derogatorii generale de la bugetul UE a fost necesară pentru preîntâmpinarea recesiunii economice preconizată ca urmare a efectelor devastatoare produse de pandemia de COVID-19.În data de 9 aprilie, membrii Eurogrupului decideaulansarea unui program de finanțare în valoare de 500 miliarde de euro destinați în principal pentru achiziționarea și distribuirea de materiale medicale (inclusiv echipamente de protecție și ventilatoare), intensificarea producției de kituri de testare, construirea de spitale de campanie, transferul pacienților pentru a fi tratați în alte state membre și repatrierea cetățenilor UE blocați în străinătate.[8]În data de 16 aprilie miniștrii economiei și finanțelor din UE cu sprijinul Președinției croate au demarat negocierile privind

[8]https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication_-_a_european_roadmap_to_lifting_coronavirus_containment_measures_0.pdf

propunerea Comisiei referitoare la un instrument temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE).Tot cu prilejul videoconferinței din 16 aprilie, au fost adoptate măsurile de flexibilizare a normelor bancare pe întreg teritoriul UE. În data de 5 mai, ambasadorii la UE au aprobat propunerea Comisiei Europene de a furniza asistență financiară în valoare de până la 3 miliarde de euro pentru 10 parteneri implicați în procesul de aderare și parteneri din vecinătate (statele aparținând Parteneriatului Estic). Astfel, Albania abeneficiat de un sprijin în valoare de 180 de milioane EUR, Bosnia și Herțegovina de 250 de milioane EUR, Georgia de 150 de milioane EUR, Iordania de 200 de milioane EUR, Kosovo* de 100 de milioane EUR, Moldova de 100 de milioane EUR, Muntenegru a primit 60 de milioane EUR, Republica Macedonia de Nord - 160 de milioane EUR, Tunisia- 600 de milioane EUR și Ucraina - 1,2 miliarde EUR.

4. A fost respectat principiul solidarității?

Principiul solidarității, unul din pricipiile fondatoare ale Uniunii Europene, a fost menționat pentru prima dată în Declarația Schuman citită la 9 mai 1950 de Robert Schuman, ministrul francez al afacerilor externe și a făcut referire la modul în care Statele Membre urmau să colaboreze în domeniul economic. Dar oare acest principiu este respectat și astăzi? Analizând informațiilefurnizate pe site-ul Comisiei Europene, răspunsul Statele Membre în fața pandemiei COVID-19 a fost acela de augmenta acțiunile de solidaritate europeană. Solidaritatea europeană a fost utilizată pe trei paliere diferite și anume:

- **tratarea pacienților** – prin intermediul sprijinului oferit între Statele Membre privind tratarea pacienților aflați în stare critică (un exemplu în acest sens este reprezentat de decizia autorităților germane de a pune la dispoziție unitățile de terapie intensivă din orașe și landuri de pe întreg teritoriul pentru tratarea pacienților aflați în stare critică din Italia, Franța și Țările de Jos),
- **protejarea lucrătorilor** din domeniul sănătății și a cetățenilorprin intermediul

centrelor de distribuție strategică rescEU, găzduite de România și Germania (programul RescEU a fost finanțat integral din bugetul UE și este acum pe deplin operațională”[9])

- **acțiuni de repatriere**[10] - organizate prin intermediul mecanismului UE de protecție civilă prin implicarea directă a statele membre.

5. Redresarea economică

La 23 aprilie, șefii de stat și de guverne au convenit, în cadrul unei videoconferințe, asupra elaborării unei Foi de parcurs aplicabilă în perioada imediat următoare. Documentul prevede astfel o serie de recomandări și direcții structurate pe domenii cheie precum:

- **Piața unică**cu accent pe impulsionarea investițiilor în tehnologii ecologice și digitale, crearea unei autonomii strategice a UE prin implementarea unei politici industriale dinamice și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii precum și a start-up-urilor, demararea procesului de producere a bunurilor de o importanță critică pentru Europa și acordarea unei atenții deosebite sectorului socio-economic european;

- **Un plan de investiții fără precedent** – un așa numit „nou Plan Marshall” focusat pe atragerea investițiilor publice la nivel național și european și direcționarea acestora către o economie verde, circulară precum și către Politica de Coeziune și Politica Agricolă Comună – cei doi stâlpi fundamentali ai UE, regândirea viitorului Cadru Financial Multianual (și un acord asupra acestuia în cel mai scurt timp posibil) astfel încât acesta să fie instrumentul cheie pentru o recuperare economică de durată;

- **UE ca actor global** având ca principal obiectiv restabilirea fluxurilor comerciale și rutele de aprovizionare și reducerea dependenței față de China;

- **Un sistem de guvernanță functionalal UE** prin regândirea propriului set de reguli și moduri de funcționare în lumina experienței acumulate cu prilejul crizei.

[9] https://ec.europa.eu/info/live-work-traacțiunile

[10] https://ec.europa.eu/info/live-work-traacțiunile

Concluzii

În acest articol am încercat să realizez o scurtă trecere în revistă a principalelor măsuri luate de Uniunea Europeană în această perioadă nefastă. Este limpede faptul că niciunul din cele 215 state afectate de pandemie, la nivel global, nu au fost pregătite pentru un astfel de virus și de consecințele devastatoare ale acestuia. Pornind de la sistemele sanitare îngenuncheate, la economia aflată în prăbușire lentă dar sigură, la rapiditatea transmiterii virusului și terminând cu pierderile enorme de vieți omenești, cicatricile adânci lăsate de trecerea acestei pandemii vor rămâne vizibile încă mult timp de acum înainte. Întoarcerea la acea normalitate, așa cum o știam noi, nu se va produce prea curând, fapt confirmat de specialiștii epidemiologi de pretutindeni. Se putea face mai mult? Se putea acționa mai rapid? Cu siguranță! Cu titlu de opinie personală consider că indulgența cu care a fost tratată China este motivul pentru care suntem astăzi în această situație. Și da, lentoarea cu care au fost adoptate anumite măsuri, în epicentrele epidemilogice din UE, sunt la fel de condamnabile! Dar asta este o părere personală nu o poziție exprimată la nivel oficial. Este nevoie de o regândire a startegiei economice. Iar acest lucru trebuie să se întâmple ACUM! Acesta este momentul oportun pentru ca Europa și SUA să renunțe la dependența comercială față de China. Ce urmează de acum încolo este foarte greu de apreciat. Pot doar să sper că Europa și-a învățat lecția și că, de acum încolo, va învăța să depindă de ea însăși mai mult.

Bibliografie:

- https://ec.europa.eu/info/live-work-traacțiunile;
- https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication_-_a_european_roadmap_to_lifting_coronavirus_containment_measures_0.pdf;
- https://www.digi24.ro/stiri/externe/mapamond/oms-declara-pandemie-de-coronavirus-1273908
- https://www.cdc.gov/coronavirus/mers/about/index.html;
- https://web.archive.org/web/20200108143634/https://wwwnc.cdc.gov/travel/notices/watch/pneumonia-china;
- https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019;
- https://covid19.who.int;

Fluxuri informaționale în situații de criză

Information flows in crisis situations

Dr. Lucian IVAN[11]

Abstract: *Prezentul studiu are ca principal scop îmbunătățirea gestionării fluxurilor de informații și cunoștințe pentru sprijinul factorilor decidenți, în situația producerii unei crize în domeniul apărării, ordinii publice sau a situațiilor de urgență. Documentul abordează nevoia de informații de nivel strategic pentru factorii de decizie responsabili cu gestionarea unei crize, fiind bazat pe un studiu empiric realizat de autoritățile finlandeze. Rezultatele acestui studiu științific prezintă cerințele generale și conținutul de informații al unui sistem de sprijin decizional la nivel strategic pentru forțele care intervin în situația producerii unei crize.*

Cuvinte cheie: *management; criză; sistem de sprijin decizional; securitate internă; reziliență.*

Abstract: *This study aims to improve the management of information flows and knowledge to support decision-makers in the event of a defense crisis, public order or emergency situation. The document addresses the need for strategic level information for crisis management decision-makers, based on an empirical study by the Finnish authorities. The results of this scientific study present the general requirements and information content of a strategic decision-making support system for forces intervening in the event of a crisis.*

Keywords: *management; crisis; decision support system; internal security; resilience.*

[11] Autorul este expert în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și cadru didactic asociat al Academiei de Studii Economice.

INTRODUCERE

Inventarea Internetului și a rețelelor sociale globale, precum și schimbările structurale majore la nivel societal au condus la apariția unor noi tipuri de amenințări potențiale la adresa societății. Amenințările s-au extins dincolo de sfera amenințărilor militare clasice, fiind potențate, în ultimul timp, de noi provocări de securitate caracterizate prin non-liniaritate și asimetrie (ex. terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, amenințările hibride). Pentru a avea o abordare corectă în acest domeniu este necesară o strategie pentru asigurarea funcțiilor vitale ale statului, care trebuie să abordeze următorul set minimal de repere:

- necesitatea existenței unei forțe militare operaționale;
- asigurarea securității interne la nivel național, prin asigurarea siguranței cetățeanului și a proprietății publice și private;
- existența unei economii viabile care să conducă la bunăstarea cetățenilor și a societății în ansamblu;
- creșterea rezilienței și toleranța la crize.

Pentru a-și atinge obiectivele, strategia trebuie să definească inclusiv riscurile, amenințările și vulnerabilitățile specifice, pornind de la posibilitatea producerii unui război, proliferarea criminalității organizate, terorismul, amenințările la adresa mediului și cele de natură economică. Un aspect foarte important care trebuie abordat în cadrul acestei strategii îl constituie modalitatea de gestionare a crizelor, prin conștientizarea situației la nivelul societății și optimizarea procesului decizional pentru a asigura funcțiile vitale pentru societate.

Natura complexă a unui sistem de gestionare a crizelor care implică sinergia acțională a autorităților cu funcții decizionale și a structurilor de informații, impune optimizarea fluxurilor informațional-operaționale, având în vedere volumul mare de informații disponibile în situația producerii unei crize, multe din acestea fiind reziduale (fără valoare operativă). În acest context, factorilor de decizie trebuie să li se furnizeze informații

acționabile cu privire la amenințările latente și situațiile de criză pentru a putea proteja societatea.

Există o diferență majoră între informațiile colectate și informațiile necesare în luarea deciziilor, fiind necesar, în acest sens, un sistem performant de analiză în timp real a datelor și informațiilor. Pentru a preîntâmpina acest decalaj, este necesar să se definească nevoile de informare, anterior momentului producerii unei crize. De asemenea, pentru dezvoltarea unui sistem de sprijin decizional (SSD) performant este necesară înțelegerea în detaliu a nevoilor de informare ale factorilor decidenți și a modalităților în care aceștia iau decizii pe baza unor produse analitice simple, adaptate nevoilor acestora.

Cadrul gestionării fluxurilor de informații în situații de criză constă într-un cadru național de securitate, o ierarhie decizională bine stabilită și un SSD orientat în spațiu și timp (Figura nr. 1).

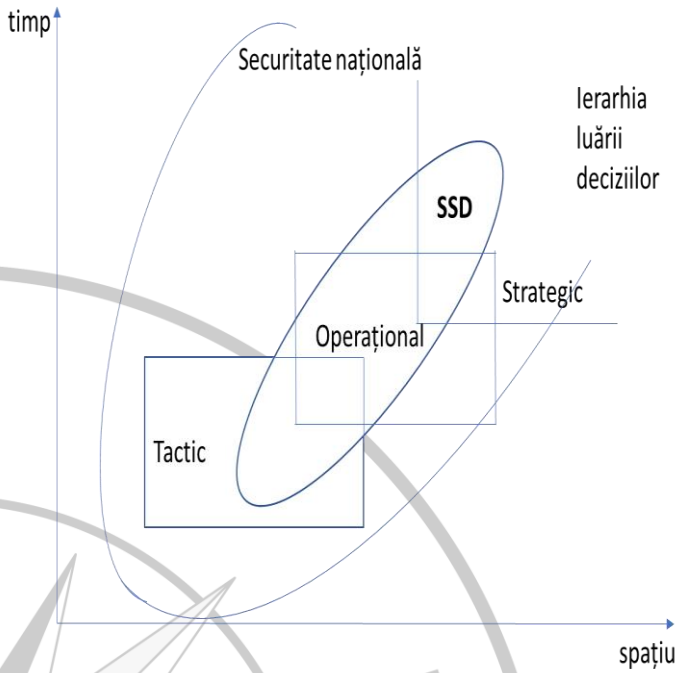

Figura nr. 1 – Cadrul conceptual privind managementul fluxurilor informaționale în situații de criză

Din analiza acestei figuri rezultă faptul că, la nivel strategic, intervalul de timp care trebuie luat în considerare este mai mare decât la nivelul operațional sau de la cel tactic. Nevoile de informare la nivel strategice sunt mai ample în ceea ce privește trecutul acțional și de tendințele evolutive decât la nivelele operațional și tactic. Spațiul care trebuie luat în considerare este, de asemenea, mai amplu la nivel strategic și include atât teritoriul național, cât și o consistentă componentă internațională. Un

SSD trebuie să asigure, la nivel strategic, cerințele de gestionare a riscurilor și procesul de luare a deciziilor de către factorii guvernamentali responsabili cu gestionarea crizelor.

În primul rând, acest studiu își propune să introducă teorii privind informarea și cunoștințele necesare pentru luarea deciziilor în situația producerii unei crize, precum și definirea rolului și funcțiilor strategice ale unui SSD pentru a înțelege care sunt fluxurile de informații în cadrul acestuia.

Totodată, acest document își propune să prezinte rezultatele unui studiu empiric realizat în Finlanda. Studiul a presupus intervievarea factorilor de decizie la nivel înalt din cadrul Forțelor de Apărare Finlandeze cu privire la nevoile lor de informare legate de asigurarea funcțiilor vitale pentru societate.

INFORMAREA ÎN SISTEMELE DE LUARE A DECIZIILOR ȘI DE SPRIJIN DECIZIONAL

Utilizarea informațiilor oferă modalități eficiente la nivel preventiv și acțional pentru a diminua efectele unor situații de criză. Pe baza exploatării unor informații valoroase, furnizate în timp oportun, este posibil să se ia decizii, să se anticipeze anumite evenimente negative ce se pot produce în viitor și să se genereze acțiuni semnificative care să diminueze riscurile specifice care pot induce crize la nivelul securității naționale.

Domeniul de aplicare al nevoilor de informare este larg și are ca scop identificarea setului minimal de date și informații necesare pentru a preveni și acționa eficient în situații de criză. În acest context, informațiile pot fi clasificate în trei clase ierarhice principale: date, informații și cunoștințe (informații acționabile). Având în vedere dinamismul accentuat al societății actuale, factorii decidenți au din ce în ce mai multă nevoie pentru a lua decizii coerente și eficiente de cunoaștere, care reprezintă nivelul superior de informare.

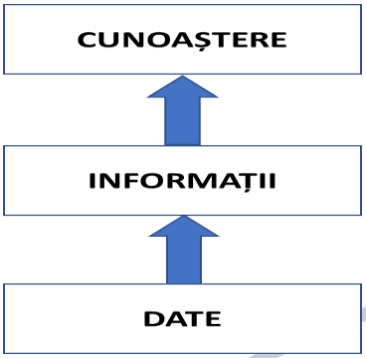

Figura nr. 2 – Relația dintre date, informații și cunoaștere

Datele reprezintă un set de fapte discrete și obiective despre evenimente care s-au produs, acestea fiind definite de către experții în domeniu ca fapte fără context. Informațiile de care factorii de decizie au nevoie la nivelul datelor ar putea fi, de exemplu, cele furnizate de anumiți senzori. Informațiile sunt definite ca date structurate care sunt utile pentru analiză. În acest context, informația are un sens pentru un receptor. Informația devine cunoaștere, atunci când informațiile sunt înțelese și interpretate, devenind acționabile. Cunoștințele pot fi definite ca o capacitate de a transforma datele și informațiile într-o acțiune eficientă, devenind, în fapt, informație pe baza căreia se poate acționa eficient și în timp oportun.

În general, factorii de decizie dețin experiență subiectivă și informații din lumea externă, însă, pentru a putea acționa eficient și în timp oportun, au nevoie atât de informații, cât și de cunoștințe, pentru a crea o înțelegere completă cu privire la situația actuală și posibile evoluții viitoare. Informațiile și cunoștințele constituie condiții prealabile pentru luarea unei decizii corecte care să conducă la gestionarea corespunzătoare a unei crize.

Informațiile au două roluri în procesul decizional: în primul rând, factorii de decizie au nevoie de informații pentru a decide că există o problemă și, în al doilea rând, de informații cu privire la consecințele deciziei pe care o vor lua pentru gestionarea unei crize. Nevoia de informații crește atunci când problema este nestructurată și complicată. Atunci când o situație este foarte imprevizibilă, factorii de decizie, de obicei, trebuie să se bazeze pe un set minimal de informații pe care să își bazeze decizia în cunoștință de cauză. În acest caz, rolul canalelor de informare instituțională

devine esențial, fiind nevoie de informații confirmate care să sprijine procesul decizional. În acest context, rolul analiștilor de informații devine esențial pentru a oferi pachete analitice valoroase și orientate pe rezolvarea respectivei crize. Astfel, în procesul de luare a deciziilor, factorii de decizie se confruntă cu două probleme, respectiv ce informații au nevoie (tipologia informațională) și modalitățile practice prin care acestea se pot obține în timp oportun și cu eforturi și resurse instituționale minime.

Pentru a avea un sistem viabil nu este suficient să se definească numai nevoile de informare ale structurilor implicate în rezolvarea crizei, fiind necesar să se stabilească cu SSD, modalitățile de colectare a informațiilor și modul cum circulă acestea între instituțiile implicate. Acest aspect oferă factorilor de decizie o capacitate sporită de a gestiona problemele prin extinderea zonei și a intervalului de timp de la care pot fi colectate informații și puse la dispoziție.

În plus, utilizarea unui SSD îmbunătățește calitatea deciziilor și a sprijină factorii guvernamentali în luarea deciziilor mai rapid. Cu toate acestea, un SSD are unele limitări, în sensul în care nu este întotdeauna la fel de flexibil cât este necesar. În acest sens, pentru a rezolva această problemă intervine rolul factorilor de decizie de a completa un SSD cu creativitate, imaginație și intuiție. O etapă importantă a planificării unui SSD este reprezentată de analiza cerințelor. Anumiți experți clasifică cerințele unui SSD astfel: cerințe funcționale, cerințe de interfață cu utilizatorul și cerințele de cooperare. Spre exemplu, în cazul dezvoltării unui SSD la nivel strategic pentru structurile de aplicare a legii, cerințele de cooperare sunt definite în mod concret, fiind reglementate prin cadrul legal, precum și prin protocoalele de cooperare încheiate cu parteneri interni și internaționali. Domeniul larg de aplicare al amenințărilor și schimbările structurale din societate au necesitat augmentarea grupului de organizații care sunt implicate în asigurarea funcțiilor vitale pentru societate.

În prezent, având în vedere multiplicarea riscurilor la adresa securității naționale, activitățile subsumate acestui domeniu cuprind rețelele autorităților de stat, ale companiilor private și ale diverselor

grupuri de interese. Cooperarea între toate aceste organizații și organismele lor decizionale constituie o provocare, având în vedere expertiza multiplă și punctele de vedere exprimate de acestea care, în anumite situații, sunt divergente. În acest sens, menționăm faptul că au existat situații în care organismele decizionale nici măcar nu au fost de acord cu privire la semnificațiile tuturor conceptelor de bază legate de situația de criză.

STUDIU EMPIRIC DESPRE NEVOILE DE INFORMARE ALE BENEFICIARILOR INSTITUȚIONALI

Cercetătorii finlandezi au realizat un studiu empiric privind nevoile de informare la nivel strategic al factorilor de decizie responsabili cu asigurarea funcțiilor vitale pentru societate.

Acest studiu a fost realizat în cadrul Forțelor de Apărare finlandeze, iar datele au fost colectate prin intervievarea a cincisprezece factori de decizie la nivel strategic din cadrul acestei instituții, fiind implicate forțele terestre, marina și forțele aeriene.

Grupul țintă a fost format astfel: un general de brigadă, doisprezece colonei, un căpitan (marină) și un locotenent-colonel. Majoritatea celor intervievați constituie beneficiari ai SSD la nivel strategic, având atribuții directe în gestionarea unei situații de criză.

Studiul constituie o cercetare calitativă de caz care include o abordare interpretativă a subiectului său. În cercetare calitativă pot fi utilizate o varietate de materiale empirice, spre exemplu datele observaționale, interviuri și experiențe personale. În acest studiu, datele constau în de interviuri. De asemenea, studiul a inclus unele principii ale unui studiu de caz.

Studiul care este prezentat în această lucrare a constat dintr-o singură organizație de caz (Forțele Armate din Finlanda), fiind efectuat prin utilizarea abordării de cercetare orientate spre acțiune.

Întrebările interviurilor au fost semi-structurate și se refereau la crize, informații obținute anterior, în timpul crizelor și după criză, precum și canalele de comunicare și cooperarea cu celelalte autorități implicate în gestionarea crizei. Datele studiului sunt

calitative fiind utilizate întrebări semi-structurate, având în vedere faptul că numărul persoanelor intervievate a fost foarte mic. Analiza datelor a fost efectuată prin utilizarea metodei inductive.

De asemenea, datele furnizate de persoanele intervievate au fost clasificate după următoarele șase criterii, respectiv:

1) crize și scenarii de amenințare;

2) informații de nivel strategic;

3) asigurarea calității informațiilor;

4) luarea deciziilor în sistem colaborativ;

5) comunicarea cu privire la luarea deciziilor;

6) vizualizarea informațiilor în SSD.

Rezultatul studiului a concluzionat faptul că cel mai mult factorii de decizie au nevoie de informații legate de modul în care se vor putea produce anumite crize în viitor, având nevoie de un grad mai mare de anticipare a incidentelor viitoare.

Totodată, factorii de decizie au nevoie de informații despre evenimentele desfășurate anterior, precum și de date privind situația actuală. Nevoile de informare ale factorii de decizie sunt clasificați ca: informații viitoare conexe, informații referitoare la situația actuală și informațiile privind situațiile de criză produse în trecut.

Viitor:

1) scenarii de amenințare și planuri de protecție împotriva amenințărilor;

2) caracteristicile amenințărilor;

3) deciziile care trebuie luate;

4) provocările și responsabilitățile legate de deciziile care au fost luate;

5) anticipații cu privire la dezvoltarea situației actuale;

6) recomandarea unor cursuri de acțiune;

7) liste de verificare cu privire la:

- legislație;
- cooperarea dintre autorități;
- comunicarea cu privire la deciziile luate.

Factorii de decizie trebuie să cunoască scenariile de amenințare și planurile existente pentru a proteja societatea de anumite amenințări latente sau imediate. Totodată, aceștia trebuie să cunoască caracteristicile fiecărei amenințări pentru a recunoaște atunci când o

amenințare e pe cale să se materializeze (indicatori de risc). Deciziile care trebuie luate ar trebui să fie cunoscute în prealabil, iar abordarea proactivă a procesului decizional presupune că provocările și responsabilitățile autorităților legate de gestionarea unei crize sunt cunoscute în prealabil. Cele mai importante informații sunt legate de analizele privind anticiparea situațiilor de risc viitoare și, în special, cu privire la dezvoltarea situației actuale spre o direcție care să inducă riscuri la adresa securității naționale.

Situația actuală:

1) resursele de care dispun autoritățile;

2) nivelurile de securitate ale obiectelor care trebuie protejate;

3) starea amenințărilor legate de situația actuală:

- dimensiunea amenințărilor;
- probabilitatea ca amenințările să se materializeze;
- resursele, scopurile, locația, mijloacele, mișcările adversarului, posibile planuri de dezvoltare.

4) incidente: ce, unde, când, cine sunt implicați și ce operațiuni au fost deja realizate;

5) mediul de securitate național și internațional;

6) atmosfera politică și starea de spirit a populației.

Informațiile detaliate privind situația actuală sunt mai necesare la nivel operațional, decât la nivel strategic al Forțelor de Apărare finlandeze. La nivel strategic este suficient să cunoaștem cadrul general al situației actuale. Cu privire la operațiunile de apărare este important să se cunoască disponibilitatea resurselor disponibile, precum și a celor aflate la dispoziția celorlalte autorități și nivelurile de securitate ale obiectelor care trebuie protejate. Produsele analitice despre starea amenințărilor legate de situația actuală includ informații cu privire la dimensiunea amenințărilor, probabilitatea ca amenințările să se materializeze, precum și informații referitoare la operațiunile desfășurate de forțele adverse. Totodată, securitatea națională și internațională au un efect

asupra procesului decizional, precum și atmosfera politică și atitudinea populației.

Trecut:

1) exerciții documentate;

2) situații de criză documentate.

De asemenea, informațiile despre trecut sunt foarte importante, factorii de decizie urmând să aibă acces la documentele referitoare atât la exercițiile desfășurate anterior, cât și la documentația privind crizele anterioare și modul cum s-a intervenit în aceste situații. Aceste informații ajută factorii de decizie să ia decizii corecte și eficiente, pe baza lecțiilor învățate.

În mod normal, factorii de decizie din cadrul Forțelor de Apărare finlandeze primesc informații din mai multe surse și prin diferite canale de informare. Potrivit studiului, factorii de decizie primesc informații din surse interne, precum și de la alte autorități, organizații din sectorul privat și din mass-media.

De asemenea, canalele de informare sunt multiple, factorii de decizie primind informații prin intermediul sistemelor informatice dedicate, documente tipărite (ex. rapoarte de progres), mass-media, prin telefon, precum și în cadrul ședințelor de lucru formale și informale.

În acest context, având în vedere multitudinea surselor de informații, precum și canalele de informare multiple, SSD are obligația să sprijine procesul decizional prin furnizarea informațiilor relevante, astfel încât să permită timpul necesar pentru luarea deciziilor în cunoștință de cauză.

Totodată, SSD trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

- informațiile sunt generalizate la nivel strategic, însă se poate asigura accesul la detalii;
- se asigură trasabilitatea, veridicitatea și conformitatea informațiilor;
- trebuie creată, în prealabil, structura de cooperare dintre autorități;
- responsabilitățile dintre autorități se definesc pentru fiecare scenariu de amenințare;
- SSD trebuie să permită realizarea de fluxuri de informații între autoritățile implicate în gestionarea unei crize.

MODELUL DE SISTEM DE CONȘTIENTIZARE A SITUAȚIEI

Cercetătorii în domeniu au studiat categoriile de informații, cunoștințe și procese utilizate în procesul de planificare și luare a deciziei în situația producerii unei crize (Figura nr. 3). Modelul se bazează pe încadrarea pe categorii a informației, în conformitate cu valoarea specifică a utilizatorului și cu frecvența de actualizare a acestora.

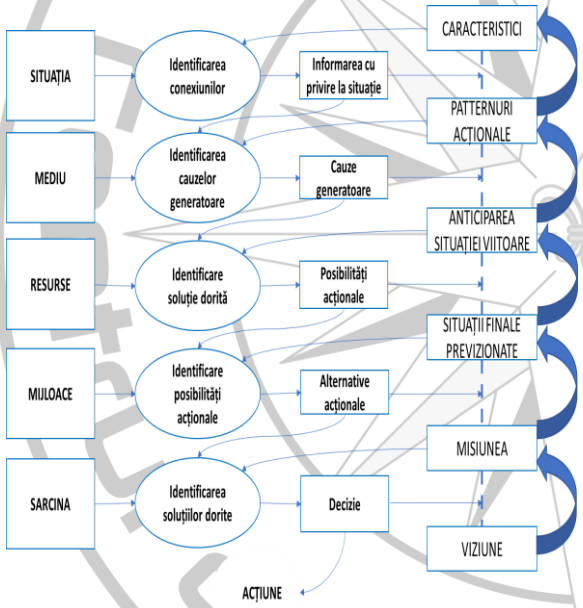

Figura nr. 3 – Fluxul informațional-decizional necesar pentru luarea deciziilor în situația producerii unei crize

Acestea conțin categorii privind: sursa informațiilor, pașii necesari pentru analiza informațiilor, categoriile de informații rezultate și categoriile de cunoștințe. Procesul descris în Figura nr. 3 prezintă nivelele de schimb de informații și modul cum se realizează acest proces în situația producerii unei crize.

În acest context, sunt reprezentate cinci procese diferite, respectiv:

- identificarea conexiunilor și metodelor utilizate pentru analiza unor surse variate de informații cu cele existente;
- identificarea acelor metode care pot fi utilizate pentru analiza datelor și informațiilor existente, în scopul identificării limitelor posibilelor acțiuni;
- posibilitatea de identificare a acelor metode care sunt utilizate pentru a restricționa anumite cursuri improbabile de acțiune;
- identificarea soluțiilor pretabile care pot fi aplicate în situația producerii unei crize (ex. prin jocuri de război);
- identificarea soluțiilor dezirabile ce conțin metode care sunt utilizate pentru a

adopta soluția finală, pe baza unor opțiuni plauzibile prezentate anterior.

Caracteristicile modelului descris în figura nr. 3:

- modelul definește sistemul logic de colectare a informațiilor;
- informațiile sunt rafinate de la stânga la dreapta. Faptele sunt combinate cu alte informații existente pe nivelul din dreapta al sistemului, iar informațiile care rezultă reprezintă combinarea informațiilor de pe două niveluri consecutive;
- noile informații se bazează pe informațiile obținute anterior, care sunt exprimate explicit sau reprezintă cunoștințe dobândite anterior la nivel organizațional;
- informațiile sunt analizate de sus în jos. Acest proces se desfășoară rapid în procesul de luare a deciziilor în situația producerii unei crize, însă este necesar ca acest proces să fie exersat anterior în diferite exerciții care să testeze cât mai multe scenarii posibile.
- pe primul nivel, unde este prezentată situația informațională, numărul de alternative este foarte mare. Informația este prelucrată foarte puțin, în timp ce gradul de abstractizare este foarte mare pe întreg fluxul informațional, iar pe măsură ce se ajunge la nivelele superioare numărul posibilelor soluții scade în mod considerabil.

În fapt, aceasta este principala caracteristică a sistemului, în sensul în care posibilitățile de acțiune sunt rafinate dintr-un număr foarte mare de informații prin aplicarea unui proces de analiză logic și eficient.

- rafinarea și analiza informațiilor poate fi sprijinit de soluții tehnologice automate;
- informațiile finale precum și aspecte privind cunoașterea pot fi exprimate în formate ușor de înțeles și aplicat, inclusiv prin utilizarea unor aplicații informatice inovative;
- sistemul conține faze logice în care sunt exprimate informații despre posibila evoluție a crizelor și a potențialelor efecte în planul securității naționale;
- modelul explică ce informații sunt disponibile în situația acțiunilor desfășurate în comun de către mai multe instituții similare, inclusiv în cazul în care se acționează ierarhic, în care una din instituții

le coordonează la nivel operațional pe celelalte. La acest nivel toate informațiile privind posibila evoluție a situației de criză sunt distribuite tuturor instituțiilor implicate în rezolvarea situației de criză;

- nivelul de competență crește de la un nivel la altul, La primele nivele cunoașterea caracteristicilor mediului de lucru și deprinderile privind metodele de analiză a datelor sunt adecvate cu nivelul de risc și cu expertiza existentă. La nivelul final, cunoașterea tuturor nivelelor permite luarea celor mai bune decizii de gestionare a crizelor.
- altă caracteristică esențială a modelului propus se bazează pe competența de a realiza pachete analitice privind posibila evoluție a crizei. Aceste pachete analitice sunt realizate pe cunoașterea în detaliu a caracteristicilor și trendurilor care sunt posibile spațial și temporal în mediul de lucru.
- modelul conține trei nivele principale de gândire: nivelul de viziune, nivelul strategic și nivelul operațional. Nivelul de viziune conține informații și procese de rafinare și analiză a acestora din care rezultă atingerea situației viitoare dorite. Nivelul strategic conține acele informații unde se permite anticiparea viitorului posibil și plauzibil. La nivel operațional sunt conținute acele informații care sunt utilizate pentru a înțelege și reacționa la potențiale riscuri imediate și persistente.

În situația în care modelul prezentat în Figura nr. 3 este aplicat informațiilor necesare decidenților de pe nivelul strategic sunt necesare următoarele categorii de informații:

- categoria privind analiza situației constă în informații referitoare la situația actuală, respectiv:
  - ✓ stadiul amenințării generate de situația actuală:
    - nivelul amenințării;
    - probabilitatea de materializare a amenințării;
    - resursele, scopul și deplasarea de resurse ale adversarului.
  - ✓ incidende: ce, unde, cine, când, precum și ce operații au fost realizate până în prezent

- nivelul de securitate al obiectivelor ce trebuie protejate.

- categoria de mediu constă în informații despre starea actuală a mediului. Aceasta oferă factorilor decidenți baza pentru reziliența obiectivelor care trebuie protejate.
  - ✓ scenariile privind amenințarea și planurile necesare pentru protecția împotriva amenințării;
  - ✓ caracteristicile amenințării;
  - ✓ mediul de securitate la nivel național și internațional
  - ✓ atmosfera politică și atitudinea populației cu privire la criza de securitate.
- categoriile de resurse constau în:
  - ✓ resursele deținute de autorități;
  - ✓ locațiile;
  - ✓ timpul de răspuns;
  - ✓ resursele adversarului, locații, proiecte de dezvoltare a armamentelor, planuri subsecvente.

- categoria mijloace constă în posibile căi de acțiune care pot fi exploatate cu resursele deținute de autorități;
- categoria sarcini conține sarcinile transmise de autoritățile de nivel înalt.

Aceste categorii conțin surse de informații care se schimbă rapid. Mai mult, factorii de decizie au nevoie de informații care provin și din alte categorii care să permită caracterizarea cât mai completă a situației de criză. Alte tipuri de informații pot fi considerate irelevante la nivelul SSD și vor fi eliminate din analiza finală. În acest context, rolul SSD este esențial pentru a analiza toate informațiile disponibile și de a realiza pachete analitice de suport decizional, pe baza cărora factorii guvernamentali responsabili cu gestionarea crizei să ia cele mai bune decizii în cunoștință de cauză.

CONCLUZII

Colectarea informațiilor de nivel strategic relevante pentru factorii de decizie nu sunt suficiente pentru ca aceștia să înțeleagă complet situația de criză. Modelul de conștientizare a situației prezentat în

acest document oferă o nouă abordare privind modalitatea care trebuie să fie abordată de factorii decizionali în planificare acțiunilor necesare pentru gestionarea corespunzătoare a crizelor.

Pentru verificarea viabilității acestui model trebuie aplicat în cadrul exercițiilor și aplicațiilor în care sunt simulate anumite crize, iar modelul SSD trebuie formalizat la nivel instituțional pentru a verifica eficacitatea acțiunilor în gestionarea fluxurilor informațional-operaționale.

Acest model aduce clarificările metodologice necesare, realizând organizarea corespunzătoare a informațiilor pe nivele acționale și trecerea de la aspecte pur teoretice la aspect de natură practică care pot fi utilizate direct în procesul de gestionare a crizelor.

BIBLIOGRAFIE:

1. Gummeson, E. (2000), *Qualitative Methods in Management Research*, (2nd edition), California, Sage Publications, p. 250;

2. Kuusisto, R. (2004), *Aspects on Availability. A Teleological adventure of information in the lifeworld*, Edita Prima Oy, Helsinki;

3. Kuusisto, T., Kuusisto, R. & Hyytiäinen M. (2004), *A Conceptual Framework of Critical Information*, Proceedings of the 3rd European Conference on Information Warfare and Security, London, UK;

4. Kuusisto, T., Kuusisto, R. & Armistead, L. (2004), *System Approach to Information Operations*, Proceedings of the 3rd European Conference on Information Warfare and Security, London, UK;

5. McGonagle, J.J. & Vella, C. M. (1996), *A New Archetype for Competitive Intelligence*, Westport, Connecticut, Quorum Books, p. 225.

Cum pot ajuta organizațiile neguvernamentale factorii de decizie să dezvolte politici publice mai bune pentru grupurile vulnerabile

How civil society organizations could help decision makers to develop better public policies for vulnerable groups

Raluca Dinu-PAICU

Abstract: *Guvernul, Parlamentul, autoritățile centrale și locale trebuie să construiască strategii naționale, politici publice și programe care să răspundă nevoilor diferitelor categorii de grupuri vulnerabile, inclusiv prin consultarea și implicarea lor astfel încât intervențiile să fie cost-eficiente și sustenabile. Organizațiile internaționale și organizațiile neguvernamentale implementează programe care dovedesc rezultate concrete și schimbări pe termen scurt, mediu și lung pentru beneficiarii lor. Prin intermediul advocacy-ul, aceste organizații pot împărtăși cu factorii de decizie analize și cercetări, experiența diverselor intervenții, inclusiv ce resurse trebuie implicate și cu ce rezultate, lecțiile învățate, astfel ca deciziile de la nivel național și local să fie fundamentate în practică.*

Cuvinte cheie: *advocacy ; lobby ; organizații internaționale și neguvernamentale; factori de decizie ; Guvern ; Parlament ; autorități.*

Abstract: *The Government, the Parliament, central and local authorities need to build national strategies, public policies and programs that address the needs of different categories of vulnerable groups, including through their consultation and involvement so that interventions are cost-effective and sustainable. International organizations and non-governmental organizations implement programs that demonstrate concrete results and changes in the short, medium and long term for their beneficiaries. Through advocacy, these organizations can share with decision makers analysis and research, the experience of various interventions, including what resources need to be involved and with what results, lessons learned, so that decisions at national and local level are grounded in practice.*

Key words: *advocacy; lobby; international and non-governmental organizations; decision makers; Government; Parliament; authority.*

Pentru a construi strategii și programe naționale, politici publice și legi cost-eficiente care să răspundă nevoilor populației, inclusiv ale grupurilor vulnerabile, dar care să fie în linie cu noile descoperiri din știință și practică, este nevoie de date dezagregate, de exemple de bună practică ce pot fi preluate în întregime sau adaptate, de consultarea și implicarea experților, dar și a beneficiarilor.

Conform articolului 74 din Constituția României, inițiativa legislativă poate aparține Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Atunci când Guvernul dezvoltă strategii și propuneri legislative acestea sunt supuse consultării publice, iar organizațiile sau cetățenii pot contribui cu propuneri.

În România, în anul 2020, erau înregistrate aproximativ 90.000 de organizații neguvernamentale, dintre care 45.000 active (Forbes, https://www.forbes.ro/articles/20-pentru-2020-nu-mai-sta-de-o-parte-implica-te-153880).

Printre acestea, se numără organizații internaționale și organizații neguvernamentale ce vin în sprijinul persoanelor vulnerabile, fie că sunt copii, femei sau bătrâni, sau al diverselor cauze. De-a lungul anilor, acestea au făcut numeroase analize și cercetări, au implementat o serie de proiecte în beneficiul și cu implicarea beneficiarilor, au dezvoltat exemple de bune practică și au tras o serie de învățăminte. Cu toate acestea, doar o parte din ele au contribuit la dezvoltarea unor politici publice naționale și a unor propuneri legislative. Acest lucru se datorează prezenței sau lipsei advocacy-ului ca parte integrantă a activităților desfășurate de către organizație.

Ca parte din strategia organizațiilor sau la cererea donatorilor, programele și proiectele implementate de organizații sunt atent documentate, monitorizate și evaluate pentru a vedea câți beneficiari au fost sprijiniți printr-o anumită intervenție, cum s-a schimbat viața lor, ce a funcționat bine, ce poate fi îmbunătățit, care sunt costurile și care sunt lecțiile învățate. Indiferent de mărimea și de bugetul pe care o organizație

îl implementează, nu este rolul ei ca intervenția să vizeze întreaga populație. Acesta este rolul autorităților centrale, respectiv locale.

Dar cum ajung toate aceste informații extrem de utile la factorii de decizie: membri ai Guvernului, ai Parlamentului, ai altor autorități centrale și locale. Răspunsul este simplu atunci când organizațiile internaționale și naționale sunt pro-active: prin advocacy.

Ce înseamnă advocacy

Chiar și în literatura de specialitate, acest termen este adesea confundat cu lobby-ul, dar spre deosebire de acesta din urmă nu are o conotație negativă. Mai mult, termenul de advocacy nu este tradus la fel și nu are același înțeles în fiecare limbă (Cohen et all, 2010, p. 3), iar în română nu are corespondent (Tănase, 2014, p.46). Implicarea factorilor de decizie ("upstream engagement"), lobbying, relații publice, dezvoltarea de politici, creșterea nivelului de informare și conștientizare, împuternicire, mobilizare socială, derularea de campanii, relațiile cu presa și comunicarea sunt termeni adesea folosiți pentru a descrie activitatea de advocacy (Cohen et all, 2010, p. 3).

Conform lui Coulby (2008, p.5), advocacy reprezintă demersul de a schimba politici publice și practici, de a reforma instituții, de a schimba relațiile de putere, de a influența atitudini și comportamente, pentru a da unui proiect un impact mult mai mare. Conform lui Ritu R Sharma apud Coulby (2008, p.5), advocacy înseamnă să pui o problemă pe agenda publică, să oferi o soluție pentru rezolvarea ei și să obții sprijin pentru a acționa atât în ceea ce privește problema, cât și soluția. Pentru a pune o problemă pe agenda publică este nevoie în primul rând de creșterea nivelului de informare în ceea ce privește acea problemă. Pentru ca acest lucru să se întâmple este nevoie ca organizația să ofere informații clare și diverse resurse despre subiect adaptate diferitelor categorii de public țintă: factori de decizie, jurnaliști, beneficiari.

Conform lui Cohen, Bhandari Karkara, Stewart, Rees and Coffman (2010, p.3), advocacy este „procesul deliberat, bazat pe evidențe solide, de a influența direct și indirect factorii de decizie,

stakeholderii și publicurile relevante pentru a sprijini și implementa acțiuni ce contribuie la îndeplinirea drepturilor copilului și ale femeilor". Este important să ținem cont de faptul că advocacy-ul se bazează pe evidențe: analize, cercetări, date, proiecte pilot și lecții învățate.

Pentru Grenn, advocacy reprezintă "procesul de influențare a factorilor de decizie să își schimbe politicile și practicile, atitudinile și comportamentele". (2016, p. 214). Acest proces nu se întâmplă pur și simplu, peste noapte, este nevoie de multă planificare din partea organizației și atenție la oportunitățile care pot apărea, uneori de multe luni de muncă susținută, alteori chiar de ani. De exemplu, Codul de Marketing al Substituenților de lapte matern, menit să încurajeze și să promoveze alăptarea, a fost depus în Parlament în anul 2011, dar a fost adoptat abia în anul 2016. Datorită faptului că unele reglementări din lege contraveneau legislației europene, ea a fost retrimisă către Guvern și este și acum în fază de consultare.

Allemano consideră că advocacy este termenul mai elegant folosit pentru lobby și reprezintă încercarea de a influența factorii de decizie de la orice nivel de guvernare în luarea unor decizii (2017, p.70). La acest moment, România nu are o lege a lobby-ului deși au fost făcute diferite demersuri de-a lungul timpului.

Advocacy-ul implică organizare, planificare și coordonare, adică o serie de acțiuni strategice care influențează deciziile, practicile și politicile altor persoane, organizații sau instituții. (Cohen et all, 2010, p. 3) Totodată, pe lângă acestea, consider că advocacy-ul trebuie să includă și acțiuni de monitorizare și de evaluare permanentă a progresului, precum și a mediului, astfel încât eventualele ajustări să poată fi făcute în timp util.

ActionAid UK apud Coulby (2008, p.5) consideră că termenul de advocacy cuprinde o gamă largă de metode și abordări folosite să schimbe acele politici și practici, atitudini și comportamente care reprezintă un obstacol pentru dezvoltare și pentru eradicarea sărăciei. În timp ce suportul tehnic și oferirea de servicii se concentrează pe manifestările sărăciei, advocacy-ul se concentrează pe cauzele sărăciei și caută să producă schimbări la

acest nivel și în beneficiul unui număr semnificativ de persoane. În mod dezirabil, procesul de advocacy ar trebui să implice persoanele vizate, să îmbunătățească colaborarea între ONG-uri și alte grupuri din societatea civilă, să încurajeze discuțiile dintre cetățeni, instituții și guverne.

Din punctul de vedere al lui Hessenius (2007, p.5), advocacy implică doar activități ce vizează influențarea indirectă a factorilor de decizie de la nivel guvernamental, folosind materiale de promovare, conștientizare și educare și mai puțin metode și tehnici de persuadare a factorilor de decizie. Din punctul meu de vedere, influențarea factorilor de decizie poate fi realizată și în mod direct prin întâlniri față în față, evenimente sau prin intermediul echipelor demnitarilor – șefi de cabinet, consilieri politici sau personali, oameni de comunicare, prin punerea la dispoziție a unor studii și cercetări, evaluări, studii de caz și lecții învățate, povești ale beneficarilor.

Potrivit lui Cohen et all (2010, p. 7), advocacy implică: comunicare, creșterea nivelului de informare și conștientizare, relația cu presa, comunicare pentru schimbarea comportamentelor, dezvoltarea de parteneriate, coaliții și alianțe, negociere și lobying cu factori de decizie, derularea de campanii, cercetări și publicații ce arată cauzele unor probleme și indică soluții, implicarea copiilor și tinerilor, mobilizare socială, organizarea de evenimente publice. Cu alte cuvinte, pentru un advocacy eficient este nevoie de un mix de strategii și metode care sunt comune și altor discipline precum: relații publice, lobby, corporate affairs.

În opinia lui Tănase (2014, p.46), advocacy-ul este înrudit cu lobby-ul. Termenul este definit ca fiind "activitatea de sensibilizare a opiniei publice și a factorilor decizionali cu privire la acțiuni, hotărâri care afectează direct viețile oamenilor, a societății în ansamblul său". Hessenius (2007, p.5) apreciază că lobby este o formă de manifestare pentru advocacy, diferența principală fiind aceea că lobby-ul este specific intereselor private, în timp ce advocacy se face pentru interese mai degrabă publice (Tănase, 2014, p.46). De asemenea, într-o campanie de advocacy publicul este mult mai larg decât într-o

campanie de lobby. Tănase apreciază (2014, p.46) că tehnicile folosite în advocacy sunt similare cu cele din campaniile de lobby, dar primele pot fi mult mai variate.

The Chartered Institute of Public Relations (CIPR) leagă advocacy-ul foarte mult de public affairs (http://www.cipr.co.uk/sites/default/files/Public%20Affairs%20Diploma.pdf, consultat la 10.09.2014, ora 21:25). Lobbyingul reprezintă orice acțiune menită să influențeze acțiunile și deciziile instituțiilor de guvernare, de la nivel central și local, precum și ale altor instituții. Conform lui Thomson și John (2007, p.3), lobbyingul vizează influențarea legislației, regulamentelor, politicilor publice, negocierilor în ceea ce privește contractele guvernamentale sau granturile. Lobbyingul rămâne o importantă parte a procesului democratic. Thomson și John (2007, p.4) arată și că nu este greșit ca oamenii de afaceri, organizațiile caritabile sau asociațiile comerciale care nu sunt experți în sisteme politice să plătească oameni care sunt, astfel încât să poată obține rezultatele dorite.

Așa cum Letwin (2012) precizează în *Introducing a Statutory Register of Lobbyists*, lobbying-ul are o importantă funcție în politică. Atunci când factorii de decizie primesc feedback de la stakeholderi pot dezvolta un cadru legislativ mai bun. Soarta multor idei bune sau rele care au influențat lumea în care trăim în ultimii 100 de ani a fost influențată de lobbying (Allemano, 2017, p.71).

Antonovici (2017, p.29) arată că "toate organizațiile neguvernamentale sau asociațiile profesionale pot și sunt încurajate de lege să contribuie la dezvoltarea de noi politici publice".

Ce pot face organizațiile neguvernamentale pentru a influența politicile publice ?

Allemano (2017, p.70) consideră că lobbyingul reprezintă una dintre cele mai eficiente, dar și puțin explorate modalități de a influența viața publică. Este posibil să fi existat de când a apărut politica sau cel puțin democrațiile în care trăim astăzi. Dacă există persoane care au puterea de a lua decizii în numele întregii comunități, întotdeauna va exista cineva care să vrea să

influențeze luarea acelor decizii (Allemano, 2017, p.70). Autorul atrage atenția că există un fel de "drept de a face lobby" pentru că această activitate este protejată prin constituții în întreaga lume, "asta deoarece lobbyingul reprezintă atât libertatea de exprimare, cât și dreptul de a înainta petiții Guvernului". Acesta din urmă oferă cetățenilor nu doar libertatea de a lua atitudine și de a atrage atenția asupra nedreptăților, dar și puterea de a ajuta la îndreptarea acelor nedreptăți (Allemano, 2017.p. 266 – 267), de a contribui la dezvoltarea unor politici publice, strategii și campanii mai eficiente și benefice la nivelul întregi comunități, regiuni sau țări.

Așa cum spuneam anterior, atunci când implementează programe cu un număr semnificativ de beneficiari și rezultate demonstrate care pot ajuta un număr și mai mare de beneficiari, organizațiile ar trebui să își documenteze, să își monitorizeze și evalueze permanent intervenția. Lecțiile învățate pot fi folosite de alte organizații, dar mai ales de autorități centrale și locale astfel încât intervenția să fie extinsă la nivel național. Toate aceste informații ar trebui să ajungă la factorii de decizie nu doar când aceștia supun dezbaterii publice diverse proiecte. Advocacy-ul constant cu factori de decizie de la diverse niveluri poate produce rezultate pe termen scurt, mediu și lung. Membrii Guvernului și ai Parlamentului, dar și factorii de decizie de la nivel regional – cum sunt președinții de consilii județene, directorii de Direcții Generale de Asistență și Protecție Socială, Direcții de Sănătate Publică, Inspectorate Școlare Județene, prefecții, dar și cei de la nivel local – cum sunt primarii – au nevoie să se bazeze pe date recente, pe analize și cercetări recente, pe exemple de bună practică când comunică, dar mai ales când iau decizii, cânddezvoltă și evaluează strategii, politici publice, planuri de acțiune.

Totodată, ONG-urile pot crește nivelul de informare al publicului în ceea ce privește o problemă, putând astfel să schimbe votul majorității parlamentare, este de părere Antonvici (2017, p.29), iar media au o contribuție importantă în acest sens.

Alături de politicieni, funcționari publici, agenții de dezvoltare, organizații neguvernamentale influente, media

reprezintă un public țintă secundar, consideră Buckley (http://www.apc.org/en/node/9456, consultat la 10 septembrie 2014, ora 10:30), care sunt în măsură să influențeze factorii de decizie. El adaugă că media – televiziune, radio, presă scrisă și online – au un rol important în inițiativele de public advocacy, mai ales în cele bazate pe campanii. Media poate aduce deopotrivă riscuri și oportunități și poate implica costuri semnificative. Media pot crește nivelul de informare, conștientizare și credibilitatea unei organizații sau cauze, pot ajunge la un public numeros, dar pentru asta este nevoie de planificare și abilități de lucru cu presa (media relations).

Eficiența activităților și campaniilor de advocacy trebuie corelată cu capacitatea organizației de a identifica și de a folosi oportunități. De multe ori, inițiative legislative cu strategii bine puse la punct au eșuat pentru că organizația nu a înțeles schimbările din context și nu a știut să se adapteze. Conceptul de advocacy ar trebui mult mai mult corelat cu conceptul de intervenție strategică, pe termen lung și în beneficiul unor grupuri de populație mari, de la nivelul întregii țări.

La nivel internațional, în ultimii 20 de ani, ONG-uri mari de la nivel internațional, cum sunt și CAFOD și Oxfam, "și-au dedicat din ce în ce mai multe eforturi pentru a influența politicile guvernamentale prin intermediul campaniilor și a lobbyului (Green, 2017, p.213). Concentrarea pe dezvoltarea de politici publice a venit cel mai probabil ca rezultat al lecțiilor învățate în anii 1970 și 1980 în urma implementării unor programe ale Băncii Mondiale. S-a dovedit că nu este eficient să se implementeze proiecte de succes în anumite zone pentru a le vedea distruse prin decizii de politici publice defectuoase (Green, 2017, p.213).

Media poate reflecta sau influența opinia publică, iar politicienii sunt atenți la ce apare în media. De aceea, media poate fi un valoros avocat pentru o politică publică, arată Thomson și John (2007, p.4). Alemanno (2017, p.239) atrage atenția că, cu cât acoperirea media este mai mare pentru o cauză, cu atât crește probabilitatea ca factorii de decizie să acorde atenție acestei

cauze pentru că vor vedea o oportunitate în a-și afirma public suportul. "Atunci când nu există interese politice contrare, mass media reprezintă unul dintre cei mai buni aliați al organizațiilor neguvernamentale pentru atingerea obiectivelor acestora, fie că este vorba despre campanii advocacy sau de mobilizare a publicului în jurul unor teme foarte importante (ex.: discriminarea, lupta împotriva corupției, protecția mediului etc.), fie că răspunde necesității organizațiilor de a își face cunoscute inițiativele pentru a obține sprijin din partea cetățenilor" (FDSC, 2017, p.112). Green (2017, p.214) atrage atenția că, de multe ori, este nevoie de o campanie publică pentru a pune o problemă pe agenda publică, iar apoi este nevoie de alte strategii de advocacy pentru a se ajunge la o decizie în ceea ce privește o politică publică sau o alocare financiară. Conform Barometrului Liderilor ONG din 2016, 45% dintre respondenți afirmă ca presa este „implicată și foarte implicată în promovarea activităților organizațiilor" (FDSC, 2017, p.112). Comunicatele de presă sunt folosite de o treime dintre respondenți "pentru a își face cunoscute mesajele și poziția față de politici publice". Cu toate acestea, un număr mic de organizații „au capacitatea de a își introduce temele pe agenda publică". Conform aceluiași Barometru, aproape jumătate dintre organizațiile respondente "consideră că mass media din România oferă oportunitatea dezbaterii politicilor publice (și implicit posibilitatea utilizării spațiului mediatic pentru promovarea unor inițiative în această sferă)" (FDSC, 2017, p.112).

Concluzii

Organizațiile internaționale și neguvernamentale care vor să sprijine autoritățile publice să dezvolte strategii, politici și legi eficiente trebuie să desfășoare acțiuni permanente de advocacy. În primul rând, trebuie să își documenteze intervențiile și să împărtășească periodic studiile și analizele pe care le fac, precum și concluziile și lecțiile învățate din proiectele implementate. În al doilea rând, trebuie să fie atenți la contextul politic, economic și social. În ultimii ani, am văzut proiecte care nu au fost suficient documentate și testate, dar având susținere politică, au fost extinse într-un număr semnificativ de comunități

sau la nivel național, dar și proiecte cost-eficiente, cu rezultate dovedite care își fac cu greu loc în strategiile și policile publice. În al treilea rând, trebuie să comunice constant și să își caute aliați care să îi ajute pe de o parte să își crească notorietatea și, pe de altă parte, să comunice la rândul lor informații legate de munca organizațiilor internaționale și a ONG-urilor. Media pot fi aliați în creșterea gradului de informare și conștientizare asupra unor probleme și soluții.

Bibliografie

1. Allemano, Alberto (2017). *Lobbying for Change.* London: Icoon Books Ltd;
2. Antonovici, Valeriu (2017). *Decision making models on educational system changes.* Journal of Public Administration, Finance and Law, Issue 12/2017;
3. Buckley, Steve. *Advocacy Strategies and Approaches: Overview Paper*. Disponibil la: www.apc.org/en/system/files/Advocacy_overview_FINAL.doc;
4. Forbes România. *20 pentru 2020. Nu mai sta de-o parte, implică-te!*, https://www.forbes.ro/articles/20-pentru-2020-nu-mai-sta-de-o-parte-implica-te-153880, consultat la 26 iunie 2020, ora 10:25 ;
5. Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile – FDSC. (2012). *Raportul sectorului nonguvernamental în România*,http://www.ce-re.ro/upload/
6. Cohen, Stanley. *The Manufacture of News: Social Problems, Deviance and the Mass Media (Crearea știrilor: probleme sociale, devianță și mass media).* Communication and Society. Volumul IV. Ediție revizuită. London: Sage Pubns;
7. Coulby, Hilary. (2008). *Advocacy and Campaigning Course Toolkit (Manual de advocacy și derulare de campanii);*
8. Green, Duncan (2018). *How change happens.* Oxford: Oxford University Press;
9. Hessenius, Barry. (2007). *Hardball Lobbying for Nonprofits (Competiția acerbă de lobbying pentru organizații nonguvernamentale).* New York: Palgrave Macmillan;
10. Letwin, Oliver. (2012). *Introducing a Statutory Register of Lobbyists (Introducerea unui registru statutar al lobyiștilor).* Consultation Paper. Disponibil la: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78896/Introducing_statutory_register_of_lobbyists.pdf . (accesat la 3 mai 2015) ;
11. Tănase, Ionuț. (2014). *Dinamica activității de lobby în România*. Cluj Napoca: Eikon;
12. Thomson, Stuart , John, Steve. (2007). *Public Affairs in Practice: A Practical Guide to obbying.* Londra & Philadelphia: Kogan Page Limited.

Efectele crizei economice provocate de COVID-19 la nivelul industriei europene de apărare

Effects of the economic crisis caused by COVID-19 on the European defence industry

Dr. Ivan Lucian[12]

Rezumat: *Analiza datelor privind exporturile de armament la nivel mondial relevă o relativă stabilitate pe piața internațională de armament care a crescut în anul 2019, față de anul 2018, cu aproximativ 4%, creșterea în Statele Unite ale Americii fiind de 6,6%, egală cu cea a Chinei. Acest trend al Statelor Unite ale Americii se poate diminua considerabil în perioada următoare, având în vedere limitarea creșterii bugetului de apărare începând cu anul fiscal 2021, iar în situația Chinei, criza generată de coronavirusul SARS-CoV-2 va avea efecte inclusiv în planul industriei de apărare. Evoluțiile recente generate de criza economică provocată de situația de urgență medicală datorată pandemiei COVID-19, indusă de răspândirea la nivel mondial a coronavirusului SARS-CoV-2, vor avea efecte inclusiv în planul industriei de apărare, în principal pe fondul contractării produsului intern brut la nivelul statelor. Pentru depășirea acestei situații de criză la nivelul industriei de apărare sunt necesare măsuri inovative care să permită dezvoltarea de produse militare de ultimă generație, adaptate cerințelor pieței și nevoilor de apărare ale statelor care dispun de resurse financiare consistente, concomitent cu accelerarea activității sectorului de cercetare-dezvoltare aplicativă care va permite realizarea unor astfel de produse*

Cuvinte-cheie: *criză; coronavirus; produse militare ; inovație ; exporturi.*

ClasificareJEL:*O2, O3.*

Abstract: *Analysis of data on arms exports worldwide reveals relative stability in the international arms market that increased in 2019 compared to 2018, by about 4%, with growth in the United States of 6.6%, equal to that of China. This trend in the United States of America may diminish considerably in the coming period, given the limitation of the increase in the defence budget from fiscal year 2021, and in the case of China, the sars-CoV-2 coronavirus crisis will have effects including in the defence industry.*

[12] Universitatea Valahia din Târgoviște. Email: ivan.lucian2@gmail.com.

Recent developments resulting from the economic crisis caused by the medical emergency caused by the COVID-19 pandemic, induced by the worldwide spread of the SARS-CoV-2 coronavirus, will also have effects in the defence industry, mainly on the the basis of the contracting of gross domestic product at state level. To overcome this crisis situation in the defence industry, innovative measures are needed to enable the development of state-of-the-art military products adapted to the market requirements and defence needs of resource-enabled States financial support, while accelerating the work of the applied Research and Development sector that will enable such products to be produced

Keywords: *crisis; coronavirus; military products; innovation; exports.*

JEL classification: *O2, O3.*

1. Introducere

Pandemia de COVID-19 afectează multe sectoare industriale, iar companiile vor fi afectate, multe dintre acestea vor falimenta, iar o parte din companiile mari își vor reduce semnificativ activitatea sau își vor restructura activitatea, inclusiv gama de produse.

Bineînțeles că această criză la nivel mondial afectează inclusiv domeniul industriei de apărare care este conectat la economia mondială, în sensul în care multe din companiile ce realizează produse militare depind, în mare măsură, de subansamble care se produc în industria civilă (ex. mașini unelte performante, consumabile specifice industriei militare).

Experții în domeniu apreciază că pandemia de COVID-19 este de natură să provoace o recesiune de proporții în domeniul apărării pe trei paliere distincte, respectiv: bugetar, industrial și politico-strategic.

Pentru a înțelege în detaliu efectele pe care COVID-19 le va avea asupra industriei de apărare, este necesar să se ia în considerare trei variabile principale, respectiv: durata pandemiei, consecințele sale economice și răspunsurile care vor veni atât din partea statelor, cât și din partea Uniunii Europene și NATO.

Se estimează faptul că,în anul 2020, Europa și America de Nord se vor confrunta cu o recesiune economică fără precedent.

Pentru a combate eficient criza epidemiologică generată de COVID-19, guvernele naționale angajează, în prezent, resurse financiare semnificative pentru sectorul sănătății publice și asigurarea mijloacelor de subzistență cetățenilor acestor state, aspect ce va conduce inevitabil la reduceri ale bugetelor apărării. Chiar dacă procentual se va menține aceeași alocare bugetară (ex. 2% din PIB, în cazul României), prin scăderea nominală a PIB, industria de apărare va fi afectată, având în vedere sumele considerabil mai mici care vor fi alocate industriei de apărare. Acest aspect este favorizat inclusiv de cheltuielile salariale care rămân constante, urmând ca reducerile să se realizeze din cheltuielile aferente investițiilor în produse militare noi.

Industria aerospațială și de apărare din Europa și America de Nord nu numai că vor suferi din cauza acestor reduceri ale sectorului militar la nivel mondial, dar vor fi afectate și de criza companiilor aeriene comerciale, care a redus comenzile către companii mari, precum Airbus și Boeing, în timp ce prețurile acțiunilor au scăzut semnificativ pe pieţele financiare internaționale. Toate aceste elemente pot contribui la crearea de tensiuni comerciale între UE și SUA, deoarece ambele blocuri se vor simți probabil obligate să-și protejeze sectoarele industriale de apărare de pierderile pe termen scurt.

Următorul cadru financiar multianual (CFM) al UE trebuie finalizat până la sfârșitul anului 2020. Dacă Uniunea Europeană își va transfera resursele disponibile pentru a face față crizei de sănătate publică și recesiunii economice care va urma, atât Fondul European de Apărare (FED), cât și proiectul de mobilitate militară al UE vor risca o reducere substanțială a bugetului. Aceste scăderi ale resurselor destinate dezvoltării industriei europene de apărare vor avea consecințe directe în planul dezvoltării de noi produse de către industriile de apărare ale statelor membre ale UE. Din acest punct de vedere, România va resimți puternic acest șoc, având în vedere faptul că fondurile europene reprezentau pentru industria autohtonă de apărare o sursă valoroasă care putea fi utilizată, inclusiv în sectorul cercetare-dezvoltare.

Un alt aspect foarte important care a fost subliniat de experți constă în lipsa de solidaritate percepută în prezent de mai multe state membre ale UE, aspect ce demonstrează modul în care pandemia reprezintă, de asemenea, provocări de securitate pentru UE la nivel strategic. În acest context, menționăm cazul Italiei, care a activat mecanismul de protecție civilă al UE la sfârșitul lunii februarie 2020; cu toate acestea, până la 10 martie 2020, niciun stat membru nu a răspuns cererii sale de sprijin. Acest aspect, relevă, din păcate, lipsa de solidaritate la nivelul UE, precum și ”egoismul” manifestat de anumite state importante la nivelul UE, aspect ce creează premisele favorabile erodării coeziunii la nivel european, cu efecte inclusiv în plan securitar. Această tendință centrifugală periculoasă este potențată de diseminarea de știri false, în special de către propaganda rusă, care a devenit foarte activă în contextul pandemiei de COVID-19, scopul acestora fiind de denigrare a instituțiilor europene, a liderilor europeni, precum și a celor guvernamentali din statele membre (Bode, 2020).

În acest context, în cazul în care la nivelul UE nu se adoptă măsurile extraordinare necesare pentru a face față pandemiei și consecințelor sale socio-economice, Uniunea va fi pusă sub semnul întrebării de către cetățenii europeni, mai mult decât cum s-a întâmplat cu criza migrațională din 2015 și crizele financiare anterioare. Materializarea acestui risc s-ar traduce, în mod evident, într-un sprijin mai puternic pentru formațiunile ideologice eurosceptice, care vor profita de nesiguranța cetățenilor pentru a obține sprijin politic și de a accede la putere în statele membre ale UE, cu efecte în planul democrației și chiar al creșterii posibilității desființării Uniunii Europene.

Într-un moment în care anxietățile provocate de pandemie la nivelul populației sunt alimentate și mai mult de știrile false și de războiul informațional declanșat de entități aflate, în special, în coordonarea Federației Ruse, o astfel de furtună politică ar fi extrem de greu de gestionat la nivelul UE. În acest context, la nivel guvernamental și al instituțiilor UE este necesar să se dispună măsuri eficiente pentru redresarea

rapidă a economiei, inclusiv a sectorului industriei de apărare care are foarte mulți angajați.

Totodată, industria de apărare mai are o caracteristică care nu permite angajaților din cadrul companiilor de profil să se recalifice, în sensul în care există un grad ridicat de specializare a forței de muncă. Un alt aspect foarte important care rezidă în înalta specializare a forței de muncă din cadrul sectorului de apărare constă în posibilitatea disponibilizării acesteia în perioadă de criză, cu efecte negative după parcurgerea acestei perioade care va necesita angajarea de personal. Pentru rezolvarea acestei situații este necesar să existe o strategie coerentă și eficace la nivelul Guvernului României, concepută de Ministerul Economiei, în cooperare cu Ministerul Apărării Naționale, care să prevadă măsuri concrete pentru păstrarea personalului din cadrul companiilor ce activează în industria națională de apărare, având în vedere, în primul rând, caracterul strategic al acestui sector industrial (Wolf, 2020).

2. Riscul reducerii bugetului de apărare

Pandemia COVID-19 va avea probabil un impact negativ asupra economiei mondiale, la care guvernele naționale vor răspunde probabil cu investiții financiare considerabile care au ca scop redresarea economică. În consecință, mulți experți militari se întreabă acum dacă acest lucru va implica reduceri inevitabile la nivelul bugetului apărării. În prezent, având în vedere faptul că această criză sanitară este departe de a se fi încheiat este imposibil să se realizeze o evaluare comprehensivă. Cu toate acestea, în momentul de față este important să se încerce și să realizeze o analiză de tip predictiv cu privire la evoluțiile viitoare ale industriei de apărare, în condițiile în care evoluția crizei pandemice poate continua pentru o perioadă lungă de timp. Pentru realizarea acestei analize predictive a evoluției industriei de apărare poate fi aleasă metoda analitică a scenariilor, prin intermediul căreia pot fi imaginate mai multe scenarii, pornind de la cel mai favorabil până la cel

mai nefavorabil, precum și cel puțin trei scenarii intermediare.

Aplicarea metodei analitice a scenariilor presupune eforturi și costuri deosebite, în realizarea acestor scenarii urmând să fie implicați militari, experți din domeniul industriei de apărare, economiști, cadre medicale, precum și manageri de nivel înalt din cadrul ministerelor de profil (ex. Ministerul Economiei, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății).

Unii experți în domeniu menționează faptul că pandemia de COVID-19 va avea într-adevăr consecințe negative asupra bugetelor apărării, dar acestea se vor materializa în cea mai mare parte abia în perioada 2021-2022. Potrivit acestora, în pofida crizei medicale actuale, guvernele sunt conștiente de importanța sprijinirii activităților economice, inclusiv a celor ale industriilor aerospațiale, de securitate și de apărare, și, prin urmare, vor continua să realizeze investiții semnificative în acest sector. Unii experți apreciază faptul că reducerile pentru armată ar cauza mai multe probleme industriilor deja afectate de criza comenzilor avioanelor comerciale, precum Airbus și Boeing.

Alți experți susțin că cheltuielile militare vor scădea nu numai în Europa, ci în fiecare țară afectată de virus la nivel mondial, aspect care va afecta modul de desfășurare a afacerilor la nivel mondial. Experții care au aderat la acest punct de vedere consideră că este posibil să se facă o prognoză a viitoarelor cheltuieli pentru apărare prin comparație cu criza financiară din 2008-2009. În anii următori, regiunile care au fost cele mai afectate de criză (de exemplu, Europa de Vest) au avut un impact negativ direct asupra cheltuielilor lor militare. În mod diferit, regiunile care au fost mai puțin afectate de criza economică (de exemplu, Asia și Orientul Mijlociu) nu au avut scăderi ale bugetelor lor de apărare. Deoarece pandemia COVID-19 pare să afecteze întreaga lume, reducerile vor avea loc probabil la nivel global, afectând întreaga industrie.

Există diferențe majore față de criza din perioada 2008-2009, în sensul că această criză a fost de natură financiară și a afectat, în special, companiile mici și mijlocii care nu

au fost capabile să își redimensioneze și adapteze politicile economice și investiționale, pe când această criză de natură medicală afectează aproape toate sectoarele industriale, cu excepția celor din industria alimentară și a companiilor de curierat care au înregistrat creșteri.

Statele din Asia de Est și Oceania sunt afectate major de recesiunea economică, care va avea probabil un impact negativ asupra cheltuielilor militare. De exemplu, în Japonia, guvernul încearcă să pună în aplicare măsuri de economisire a fondurilor bugetare, acest stat având o industrie de apărare puternică care investește foarte mult în sectorul de cercetare-dezvoltare.

În Europa, astăzi, ca în 2008, țările occidentale și mediteraneene par să se confrunte până acum cu cele mai grave consecințe ale crizei, cu efecte directe inclusiv în planul industriei de apărare. Experții în domeniul militar subliniază faptul că statele cele mai afectate de pandemie se întâmplă să fie, de asemenea, cele care sunt mai active din punct de vedere militar, precum Marea Britania, Franța și Italia, deoarece acestea sunt cele care desfășoară mai multe trupe în Africa de Nord, Sahel și /sau Orientul Mijlociu. În ceea ce privește politica externă și de apărare, întrucât cheltuielile militare din mai multe țări NATO vor fi constrânse în următorii ani, acest lucru va limita, în mod implicit, posibilitatea de a utiliza forțele armate în scopuri externe. Acest aspect este valabil și pentru voința politică, deoarece nu este clar dacă liderii politici vor fi dispuși să insiste în favoarea angajamentelor de politică externă în momente de criză a securității interne și/sau de recesiune economică.

Un alt expert a remarcat faptul că, după criza din 2008, a fost nevoie de șase ani de buget militar scăzut înainte de o inversare a acestui trend, care a fost cauzată în principal de amenințarea persistentă a Federației Ruse care a apărut în urma războiului purtat în Ucraina și anexarea Peninsulei Crimeea. Se poate contextualiza problema dacă, de data aceasta, europenii se vor confrunta din nou cu o criză externă de securitate care va necesita o creștere a bugetelor apărării sau dacă Europa se

îndreaptă spre o scădere prelungită a cheltuielilor militare.

Alți experți subliniază faptul că criza financiară din 2008 și recesiunea ulterioară au fost foarte diferite de cea la care intră acum lumea. Prima a fost caracterizată de reduceri bugetare, în timp ce cea de astăzi se referă la stimulentele economice necesare pentru a aborda atât șocurile cererii, cât și pe cele ale ofertei. Neperceperea sectorului apărării ca fiind deosebit de important în relansarea industrială va indica o lipsă de înțelegere a naturii sale duale, iar acest aspect se va transforma într-o criză uriașă pentru industria aerospațială și de apărare. Un exemplu în acest context este reprezentat de industria aeronautică care va fi cea mai afectată, având în vedere reducerea dramatică a zborurilor comerciale. Astfel, companiile producătoare de aeronave sunt puternic afectate, având în vedere scăderea drastică a cererii companiilor aeriene comerciale, care și-au redus dramatic activitatea. După s-a menționat anterior, acest aspect are un efect negativ și asupra sectorului aerospațial și al apărării, deoarece mai mulți contractanți principali dețin atât industrie aeronautică civilă, cât și militară. În această perioadă, multe companii aeronautice comerciale au suspendat contractele privind livrarea de noi aeronave sau, în cel mai fericit caz, au amânat aceste livrări pe perioade nedeterminate.

Mai mulți experți apreciază că Europa nu va deveni, dintr-o dată, incapabilă din punct de vedere al potențialului militar și al investițiilor în acest domeniu. Cu toate acestea, o reducere nemotivată economic și strategic a cheltuielilor militare, concomitent cu declinul bazei industriale tehnologice europene de apărare (EDTIB), va conduce la o problemă politică în definirea ambițiilor UE, în ceea ce privește autonomia strategică. Acest aspect, pe termen lung, poate conduce la o accentuare a tensiunilor dintre UE și SUA, cu efecte directe în plan economic și politico-militar (Marrone și Credi, 2020).

În plus, anumiți experți menționează faptul că nu fiecare țară va pierde același grad de PIB, influență și putere la nivel mondial. Astfel, echilibrul dintre putere și ambiții se va schimba, uneori destul de substanțial, atât la nivel regional, cât și la

nivel mondial. Acest lucru va crea ferestre de oportunități care pot fi valorificate strategic de concurenți ambițioși, care probabil vor fi mai puțin afectați de criză, precum Federația Rusă și China. Acestea ar putea reprezenta Europa în fața noilor amenințări directe la adresa intereselor sale de securitate, respectiv situațiile în care se poate invoca activarea art. 5 din Tratatul NATO. De asemenea, trebuie luate în calcul provocările indirecte care constau, de exemplu, în noi tensiuni, la nivelul NATO sau UE sau în modificarea situației de securitate din Orientul Mijlociu sau din Marea Chinei de Sud.

Cu cât Europa se va axa mai mult pe problemele interne cauzate de criza provocată de COVID-19, cu atât va lăsa mai mult spațiu de manevră statelor interesate (ex. Federația Rusă, China) în alte regiuni, ceea ce va duce la deteriorarea intereselor sale strategice.

3. Criza pandemiei și NATO

După s-a menționat anterior, pe termen scurt, membrii NATO își vor concentra cea mai mare parte a atenției politice și economice asupra relațiilor cu pandemia și gestionării impactului socio-economic ulterior. Guvernele trebuie să răspundă așteptărilor societății și electoratului lor, iar același lucru este valabil și pentru organizațiile internaționale conduse de state membre, precum NATO. Nu întâmplător, exercițiile militare aliate importante au fost deja reduse, amânate sau anulate, inclusiv Defender Europa 2020.

Dimensiunea politico-strategică a crizei pandemice va deveni, prin urmare, inerentă pe agenda NATO, cu consecințe greu de prevăzut în plan militar. Experții militari apreciază faptul că NATO va trebui să-și dovedească capacitatea de a contribui la răspunsul la provocările politice și de securitate reprezentate de pandemia de COVID-19. În consecință, în această situație de criză este probabil ca NATO să pună un accent mai mare pe acțiunile civile de sprijin al statelor membre, în dauna misiunilor militare.

Alți experți își exprimă îngrijorarea cu privire la posibilitatea unei astfel de concentrări pe activitățile nemilitare ale NATO, în special având în vedere contextul provocărilor de securitate ale Federației

Ruse față de statele din Europa Centrală și de Est. Deși recunosc importanța deosebită a contribuției NATO la obiective nemilitare, experții militari consideră că este esențial să se țină cont de faptul că apărarea și descurajarea sunt și ar trebui să fie în continuare printre sarcinile principale ale NATO. În această privință va trebui să se găsească un echilibru între operațiile civile și cele militare, în conformitate deplină cu mandatul organizației care trebuie să asigure securitatea membrilor acesteia. Cu alte cuvinte, deși sub apogeul pandemiei țările occidentale trăiesc o nouă realitate, unele dintre activitățile pe care NATO le desfășoară trebuie să rămână în vigoare, pentru a garanta apărarea colectivă, coeziunea politică și solidaritatea. În această notă, anumiți experți avertizează că doar câteva țări europene sunt capabile să opereze militar într-un mediu pandemic și chiar mai puțini sunt capabili să ofere asistență în străinătate prin desfășurarea forțelor armate.

Alți experți subliniază modalitatea în care, în urma crizei COVID-19, sistemul internațional nu va deveni nici mai performant și nici nu se va consolida în sensul în care nu se anticipează schimbări majore în plan geopolitic. Tendințele geopolitice vor continua în același trend, deși acestea ar putea fi accelerate de efectele virusului, în sensul creșterii acuzelor în ceea ce privește declanșarea pandemiei de COVID-19 (ex. acuzele dintre SUA și China).

În linii mari, consecințele pandemiei asupra NATO ar putea fi decelate în cele pe termen scurt, mediu și lung. Pe termen scurt va consta în retragerea soldaților din operațiunile aliate actuale până la reducerea exercițiilor militare din 2020, afectând atât situația de la fața locului în teatrele operaționale, cât și disponibilitatea forțelor (Rempfer, 2020). Efectele covid-19 pe termen mediu și lung asupra NATO vor consta, în principal, în reducerea bugetului statelor aliate și în imposibilitatea de a îndeplini obiectivele de capabilități pe care și le-au asumat (Brzozowski, 2020).

Un expert a subliniat modul în care scăderea severă a PIB-ului unor țări le-ar putea ajuta, în mod paradoxal, să atingă obiectivul de cheltuieli de apărare de 2% stabilit de șefii de stat și de guvern la

summitul NATO din 2014. Acest aspect prezintă o perspectivă critică asupra riscului de a exagera importanța unui singur parametru de intrare în evaluarea capacităților militare. Cu toate acestea, un astfel de parametru are o importanță politică semnificativă în SUA. Un alt expert a subliniat de fapt că reducerile de apărare ale aliaților europeni ar putea fi folosite de actuala administrație americană pentru a critica și mai mult Europa și pentru a dobândi pârghii de negociere asupra dosarelor importante de pe agenda transatlantică.

Unii experți au subliniat faptul că atât contribuția NATO, cât și cea a UE, la criza pandemiei este foarte limitată și că acest lucru contravine narațiunii că apărarea europeană este menită pentru protecția populației sale. Aceștia au solicitat NATO și UE să se angajeze într-un proces de dezvoltare a capacităților colective necesare pentru a contribui la criza pandemică. Incapacitatea de a realiza acest deziderat le-ar putea compromite grav rolul și credibilitatea în ochii opiniei publice europene și mondiale, cu consecințe negative ale angajamentelor conducerilor politice față de ambele organizații (Bunkall, 2020).

4. Rolul schimbării în cadrul forțele armate

În mai multe țări occidentale, forțele armate contribuie, în mod activ, pentru a putea face față efectelor negative generate de pandemia de COVID-19. În unele cazuri, la fel ca Italia, aceasta nu este prima dată când armata a contribuit activ la gestionarea urgențelor naționale sub conducerea protecției civile. Cu toate acestea, nivelul și durata unei astfel de angajamente în contextul actualei crize pandemice este de natură să aibă ca rezultat mai mult decât în experiențele anterioare.

În același timp, linia de demarcație dintre securitate și apărare este în continuare neclară și difuză. În prezent, Poliția recurge din ce în ce mai mult la drone și alte tehnologii noi pentru a observa oamenii, pentru a pune în aplicare restricții de blocare fără precedent. Orice echipament militar care poate fi de folos este în prezent utilizat, de la ascensoare strategice și tactice la spitale militare, precum și la misiuni de

patrulare desfășurate de armată în anumite zone (Sabbagh, 2020).

În această notă, unii experți au ridicat problema vieții private în legătură cu măsurile și controalele extraordinare de securitate aplicate. UE fiind o comunitate de valori, și nu doar interese, este crucial ca membrii săi să nu recurgă la noi tehnologii în același mod în care face China.

Un alt expert a subliniat că, de exemplu, în Franța, forțele armate au avut un rol mai important în timpul atacurilor teroriste din 2015, decât în actuala criză pandemică. În consecință, s-a sugerat că la nivelul comunității de experți se concentrează pe găsirea de noi soluții pentru protecția civilă, recurgând probabil la instrumente non-militare. De exemplu, tehnologiile utilizate în lupta împotriva schimbărilor climatice și a dezastrelor naturale ar putea fi utilizate în circumstanțele actuale (Amaro, 2020).

În ceea ce privește securitatea și stabilitatea în vecinătatea Europei, potrivit unor experți, este probabil ca răspândirea virusului în Orientul Mijlociu și Africa să fie urmată de un apel la reacție umanitară la nivel internațional și, eventual, de gestionare a crizelor și/sau de operațiuni de stabilitate. Într-adevăr, în astfel de regiuni, pandemia ar putea, de asemenea, să genereze noi conflicte sau să reînvie pe cele vechi, provocând noi instabilitate. La rândul său, acest lucru ar necesita impunerea de pace externă pentru a nu escalada într-un dezastru umanitar și/sau destabilizare regională. În general, răspunsul va depinde de disponibilitatea politică și de disponibilitatea militară din Europa și SUA de a se angaja în intervenția armată în timp ce se ocupă de pandemie sau de consecințele sale economice acasă (Imbert, 2020).

5. FED și relansarea economică a Europei

Discuția s-a axat, de asemenea, pe colaborarea europeană în sectorul apărării și, mai precis, pe cât de crucială va fi o astfel de cooperare în ceea ce privește cheltuielile militare în perioadele reducerilor bugetare determinate de pandemie.

Opinia conform căreia reducerile bugetare conduc, în mod necesar, la o cooperare internațională sporită pentru

realizarea economiilor de scară a fost considerată de mai mulți participanți fără motiv, după s-a arătat în urma crizei financiare din 2008. Într-adevăr, s-a reamintit modul în care, la acea vreme, ministerele europene ale apărării nu au investit în noi achiziții internaționale, deoarece abia duceau programele în curs de desfășurare prin reduceri impuse de ministerele de finanță. Astfel, mai multe guverne au decis să își mențină programele naționale mici și ineficiente, în loc să recurgă la cooperarea europeană, pentru a se asigura că acestea se ocupă de propriile decizii de achiziție și de beneficiul industrial aferent.

Luând acest lucru ca pe o lecție învățată, unii experți apreciază că posibilele reduceri ale bugetelor apărării care vor fi cauzate de pandemie nu vor reprezenta un factor de conducere pentru o cooperare mai strânsă între statele membre ale UE. Este mai degrabă nevoie de un stimulent precum cofinanțarea FED. O eventuală reducere a bugetului FED, în contextul noului CFM, ar conduce astfel la consecințe negative asupra cooperării în domeniul achizițiilor publice în sectorul apărării.

Unii participanți au insistat asupra urgenței de a direcționa majoritatea eforturilor UE către realizarea autonomiei strategice europene, acordând astfel o prioritizare a investițiilor în proiecte comune, mai degrabă decât în programele naționale sau din afara UE. În același timp, presiunea de a asigura cota de muncă industrială "la domiciliu" s-ar putea transforma într-o utilizare scăzută nu numai a aprovizionării americane, ci și europene, dacă producătorii autohtoni sunt capabili să ofere soluții decente.

În cele din urmă, mulți au convenit asupra importanței includerii unui unghi de apărare în dezbaterea economică pe care liderii politici o vor avea cu privire la relansarea industriilor și a întreprinderilor mici și mijlocii în Europa. Sectorul aerospațial și cel al apărării trebuie considerat un sector economic strategic, în special având în vedere caracterul său de înaltă tehnologie. În consecință, unii au subliniat că investițiile în apărare vor trebui să susțină economia, în special în perioada

2020-2021, în cadrul unui plan global de relansare economică europeană. Pentru ca o astfel de relansare să aibă succes, este nevoie de o cooperare industrială în domeniul apărării în cadrul UE, iar acest lucru poate fi realizat prin a se asigura că membrii săi știu că se pot baza pe FED și pe alte stimulente europene.

6. Concluzii

Atunci când analizăm urmările pandemiei COVID-19, este posibil să se contureze un scenariu cel mai bun și cel mai rău caz privind recesiunea economică ulterioară, reducând astfel bugetele militare, pierderile pentru industria aerospațială și de apărare europeană, mai multe tensiuni transatlantice și, mai presus de toate, daune aduse coeziunii procesului de integrare europeană care a adus pace și stabilitate în Europa.

În cel mai bun caz, instituțiile UE și statele membre s-ar angaja cu solidaritate și cooperare pentru a aborda aspectele multiple ale crizei, în timp ce, în cel mai rău caz, UE ar ieși din pandemie cu recesiuni economice, sociale și politice grave.

Aceste scenarii se referă și la mediul internațional de securitate. Unii experți militari au fost îngrijorați, deoarece scenariul cel mai pesimist pare în prezent cel mai probabil, având în vedere măsurile adoptate de guvernele naționale. Ei au susținut că lumea riscă să devină mai rea decât este astăzi în ceea ce privește stabilitatea și securitatea, SUA împărțind lumea între prieteni și dușmani, în funcție de o interpretare pe termen scurt, îngustă a intereselor sale naționale, iar China și-a consolidat forțele militare, precum și influența sa în străinătate într-un ritm alarmant.

În concluzie, pandemia și impactul său economic au implicații directe și indirecte asupra politicilor de apărare din Europa și sunt posibile scenarii diferite. Capacitatea statelor membre și a instituțiilor UE de a acționa împreună într-un mod decisiv va face diferența, cu impact semnificativ asupra securității europene.

Acknowledgement:

Această lucrare a fost realizată cu sprijinul proiectului POCU 125040,cu titlul:"*Dezvoltarea învățământului terțiar*

universitar în sprijinul creșterii economice - PROGRESSIO", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 –2020.

Bibliografie:

1. Amaro, S., "Macron warns 'we are at war' as France unveils $50 billion in coronavirus measures", *CNBC*, published on March 17, 2020, disponibil la: https://www.cnbc.com;

2. Bode, J., "Defence and het coronavirus", *Defensiekrant*, published on March 16, 2020, available at: https://magazines.defensie.nl/defensiekrant/2020/10/01_covid-19_10 (accesat la 18 aprilie 2020).

3. Brzozowski, A., "Norway cancels military exercise, Pentagon cuts troops for Europe war games", *Euractiv*, published on March 12, 2020, disponibil la: https://www.euractiv.com/section/defence-and-security/news/norway-cancels-exercise-pentagon-cuts-troops-for-europe-war-games/ (accesat la 18 aprilie 2020).

4. Bunkall, A., "Coronavirus: Thousands of armed forces staff could be put on standby over COVID-19 spread", *Sky News*, published on March 16, 2020, disponibil la :https://news.sky.com/story/coronavirus-more-than-10-000-armed-forces-staff-put-on-standby-11958144 (accesat la 18 aprilie 2020).

5. Imbert, F., "Dow drops nearly 3,000 points, as coronavirus collapse continues; worst day since '87", *CNBC*, published on March 15, 2020, disponibil la:https://www.cnbc.com/2020/03/15/traders-await-futures-open-after-fed-cuts-rates-launches-easing-program.html (accesat la 18 aprilie 2020).

6. Marrone, A., Credi O. (2020), COVID-19: "Which Effects on Defence Policies in Europe?" disponibil la:https://www.iai.it/sites/default /files/iai2009.pdf (accesat la 18 aprilie 2020).

7. Rempfer, K., "Soldiers in Europe for Defender 2020 to return home amid pandemic", *Army Times*, published on March 16, 2020, disponibil la: https://www.armytimes.com/news/your-army/2020/03/16/soldiers-in-europe-for-defender-2020-to-return-home-amid-pandemic-2/ (accesat la 18 aprilie 2020).

8. Sabbagh, D., "Army likely to embed medics in NHS hospitals to help fight coronavirus", *The Guardian*, published on March 16, 2020, disponibil la:https://www.theguardian.com/world/2020/mar/16/army-likely-to-embed-medics-in-nhs-hospitals-to-help-fight-coronavirus-operation-broadshare (accesat la 18 aprilie 2020).

9. Wolf, F., "Les grandes industries de défense européennes menacées par leurs cours de bourse", *Méta-Défense*, published on March 12, 2020, disponibil la: https://www.meta-defense.fr/2020/03/12/les-grandes-industries-de-defense-europeennes-menacees-par-leurs-cours-de-bourse/ (accesat la 18 aprilie 2020).

Regimul juridic al răspunderii pentru încălcarea normelor deontologice în activitatea de elaborare a tezelor de doctorat – între etica academică și provocările logicii

The legal regime of the liability for violating deontological norms in the activity of elaborating doctoral theses - between the academic ethics and the logical challenges

drd. Ionela **CUCIUREANU**[13]

drd. Dragoș – Adrian **BANTAȘ**[14]

Abstract: Fără îndoială, activitatea de cercetare științifică reprezintă unul dintre fundamentele dezvoltării intelectuale ale unei societăți. În lipsa ei, societățile umane pierd rapid contactul cu cele mai recente dezvoltări în domeniu, intrând într-o stare de înapoiere care, în epoca societății informaționale, nu poate să fie decât o sursă potențial fatală de vulnerabilități. Tocmai dată fiind importanța ei, activitatea de cercetare științifică trebuie să se desfășoare într-un cadru caracterizat de respectarea cu minuțiozitate a normelor de etică. Pe de altă parte, însă, aceste norme trebuie elaborate astfel încât să nu stea în calea dezvoltării științifice, să nu devină un obstacol în calea cercetătorului onest sau să nu ofere detractorilor pe care orice om de știință îi va întâlni aproape inevitabil argumente provenite nu din lipsa de onestitate, ci din formulările imperfecte ale legii. Din acest motiv, în demersul nostru vom încerca să scoatem în evidență elementele principale ale cadrului normativ ce reglementează răspunderea pentru încălcarea normelor de etică

---

[13] Asistent univ. colaborator Facultatea de Drept Universitatea din Bucuresti, avocat - GNP Guia Naghi si Asociatii.

[14] Doctor în Informații și Securitate Națională în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I" și doctorand în Dreptul Uniunii Europene, în cadrul Universității „Nicolae Titulescu" din București.

în elaborarea tezelor de doctorat, dar și eventualele imperfecțiuni ale acestuia, formulând, totodată, o serie de propuneri de îmbunătățire a sa.

Cuvinte cheie: răspundere; doctorat; comisie; susținere; încălcare; deontologie; Legea educației naționale.

Abstract: Undoubtedly, scientific research is one of the foundations of the intellectual development of a society. In its absence, human societies are rapidly losing touch with the latest developments in the field, entering a state of backwardness which, in the age of the information society, can only be a potentially fatal source of vulnerabilities. Given its importance, scientific research must be carried out in a framework characterized by strict compliance with ethical standards. On the other hand, however, these rules must be designed in such a way that they do not stand in the way of scientific development, do not become an obstacle to the honest researcher or offer detractors that any scientist will almost inevitably encounter arguments not from lack of honesty, but from the imperfect wording of the law. For this reason, in our approach we will try to highlight the main elements of the normative framework that regulates the responsibility for violating the ethical norms in the elaboration of doctoral theses, but also its possible imperfections, formulating, at the same time, a series of proposals for improvement.

Keywords: liability; PhD thesis; committee; thesis defense; violation; ethics; National education law.

Résumé: Sans aucun doute, la recherche scientifique est l'un des fondements du développement intellectuel d'une société. En son absence, les sociétés humaines perdent rapidement le contact avec les derniers développements dans le domaine, entrant dans un état de retard qui, à l'ère de la société de l'information, ne peut être qu'une source de vulnérabilités potentiellement fatale. Compte tenu de son importance, la recherche scientifique doit être menée dans un cadre caractérisé par le strict respect des normes éthiques. D'un autre côté, cependant, ces règles doivent être conçues

de manière à ne pas entraver le développement scientifique, à ne pas devenir un obstacle pour le chercheur honnête ou à offrir des détracteurs que tout scientifique rencontrera presque inévitablement des arguments non issus de manque d'honnêteté, mais du libellé imparfait de la loi. Pour cette raison, dans notre approche, nous essaierons de mettre en évidence les principaux éléments du cadre normatif qui réglemente la responsabilité de la violation des normes éthiques dans l'élaboration des thèses de doctorat, mais aussi ses éventuelles imperfections, en formulant, en même temps, une série de propositions pour l'amélioration.

Mots-clés: responsabilité; thèse de doctorat; Comité; défense de thèse; violation; éthique; Loi sur l'éducation nationale.

I. Considerații introductive.

Cunoașterea normelor deontologice care reglementează activitatea de elaborare a unei teze de doctorat reprezintă nu doar o obligație firească a fiecărui doctorand (astfel cum cunoașterea și aplicarea normelor care reglementează orice activitate este un prim pas firesc pentru orice practicant al acesteia), cât și o premisă esențială a desfășurării demersului amintit, venită atât din interiorul sistemului cât și din partea societății civile.

În acest context, vă propunem spre analiză următorul studiu, centrat pe principalele coordonate ale răspunderii doctorandului și a Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat, astfel cum reies acestea din dispozițiile aflate în vigoare în momentul elaborării acestuia.

Pentru scopul anterior menționat, dorim să prezentam în primul rând cadrul normativ aplicabil, într-o maniera pe care o dorim logică și cronologică, totodată, dar în care abordarea logică va fi privilegiata, într-o încercare de a prezenta actele aplicabile așa cum observăm că

prevederile acestora decurg firesc unele din altele.

Astfel, în opinia noastră, primul act normativ care trebuie luat în considerare atunci când se analizează aspectele pe care le-am enunțat este Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Sigur, s-ar putea afirma și că acest loc trebuie sa îi revină Legii nr. 206/2004 privind buna conduită în activitatea de cercetare științifică însă, în ceea ce ne privește, având în vedere locul central al Legii nr. 8/1996 în sistemul Dreptului românesc al Proprietății Intelectuale și faptul că tot acesta este izvorul la care trebuie sa ne raportam pentru înțelegerea majorității noțiunilor utilizate, optăm pentru începerea analizei noastre de la prevederile acestui act, în care identificăm definiții ale unor noțiuni esențiale, precum cele de autori, operă etc.

Următorul act aplicabil, pe care îl considerăm esențial pentru domeniul analizat, este Legea nr. 1/2011 a educației naționale, care reglementează aspecte precum nivelurile de studii și organizarea specifică a fiecăruia dintre acestea.

În continuare, foarte importanta pentru analiza noastră este și Legea nr. 206/2004, în care regăsim cele mai relevante dispoziții care reglementează desfășurarea propriu-zisă a activității de elaborare a demersurilor de cercetare, însă ar fi oportun de menționat faptul că acest act efectuează și anumite trimiteri la Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare.

Cu rang inferior din punctul de vedere al forței juridice, dar nu mai puțin relevant este următorul act pe care îl amintim, Hotărârea de Guvern nr. 681/2011 privind Codul studiilor universitare de doctorat, acest act conținând reglementările cele mai detaliate în privința acestora.

De asemenea, importante pentru fiecare doctorand si membru al Comisiei de susținere a tezei în parte sunt regulamentele de

organizare și desfășurare a studiilor doctorale adoptate la nivelul instituțiilor organizatoare de studii de doctorat unde se desfășoară activitatea analizată.

În continuare, odată prezentate principalele acte care guvernează domeniul abordat, vom trece la prezentarea succinta a dispozițiilor acestora.

II. Principalele concepte.

Importanța dreptului de autor în angrenajul drepturilor de proprietate intelectuală a fost recunoscută încă din cele mai vechi timpuri. De la dispozițiile antice ce sancționau astfel de preluări, până la prima lege ce sancționa dreptul de autor din Anglia, în 1709, la Regulamentele din Franța anului 1777 sau reglementările adoptate de Congresul SUA în 1790, ori chiar de dispozițiile legii presei adoptate în timpul lui Cuza, în 1832, nenumărate legislații au recunoscut importanța acestuia. Pe plan internațional, Convenția Mondială cu Privire la Drepturile de Autor de la Berna, din 1952 este instrumentul de cooperare al statelor pentru protecția dreptului de autor.

Însă analiza noastră trebuie sa înceapă prin a prezenta conținutul noțiunilor de *autor* și *operă*. Astfel, conform art. 3 din Legea nr. 8/1996, autorul este ,,persoana fizică sau persoanele fizice care creează o operă"[15]. În continuare, art. 5 si 6 din aceeași Lege indică modalitățile în care contribuțiile mai multor autori pot influența caracterul unei opere, în funcție de acest criteriu opera devenind *colectivă* sau *comună*.

Astfel, opera „*creată de mai mulți autori în colaborare*"[16] poartă denumirea de *operă comună* , în timp ce „*opera în care contribuțiile personale ale autorilor formează un tot, fără a fi posibil să se atribuie un drept distinct vreunuia dintre coautori*

[15] Art. 3 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, Monitorul Oficial nr. 489 din 14 iunie 2018 (în continuare, **Legea nr. 8/1996**).
[16] Art. 5 din Legea nr. 8/1996.

asupra operei create"[17] poartă denumirea de *operă colectiva*.

Am putea ajunge, așadar, la concluzia că diferențierea între opera comună și opera colectivă este făcută de posibilitatea de stabilire/identificare a contribuțiilor individuale ale autorilor. Însă diferența dintre cele două categorii de opere reiese cel mai bine din explicațiile oferite de dl. prof. univ. dr. Viorel Roș, care consideră că, deși redactarea dispozițiilor legale menționate „*poate crea confuzie între opera colectivă și opera comună indivizibilă*"[18], pentru a ne afla în prezența unei opere colective trebuie întrunite două condiții: inițiatorul operei să se situeze „*pe o poziție de superioritate, prin directivele pe care le dă, deși nu el are calitatea de autor*"[19] și „*să se producă o fuziune a contribuțiilor coautorilor care sa facă imposibilă atribuirea de drepturi distincte asupra întregului în favoarea autorilor*"[20].

Mai departe, pentru a identifica acele creații intelectuale care fac obiectul normelor Legii nr. 8/1996, trebuie să privim asupra art.7 din actul menționat. Acesta, după ce menționează ca obiect al dreptului de autor „*operele originale de creație intelectuala* (...)"[21], le exemplifică pe acestea, în litera b), prin „*operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice*"[22]. Pentru ca o operă să beneficieze de protecție va conta, așa cum precizează aproape întreaga doctrină de specialitate, originalitatea sa, iar nu valoarea acesteia.

Deși nu întâlnim în această enumerare o mențiune expresă asupra tezelor de doctorat, opinăm că acestea trebuie să se bucure de protecția Legii nr. 8/1996, având în

[17] Art. 6 din Legea nr. 8/1996.
[18] **Viorel Roș**, *Dreptul proprietății intelectuale, Vol.I: Dreptul de autor, drepturile conexe și drepturile sui-generis*, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 171.
[19] **Idem**.
[20] **Idem**.
[21] Art. 7 din Legea nr. 8/1996.
[22] Art. 7 lit. b) din Legea nr. 8/1996.

vedere caracterul științific al acestora, care corespunde conținutului general al enumerării de la art.7 lit. b), dar și faptul că interpretarea gramaticală a acestui articol ne trimite la ideea că această enumerare are caracter exemplificativ. Or, considerarea, în cadrul protecției conferite de Legea în cauză, a creațiilor menționate este, în opinia noastră, în spiritul scopului acesteia, de protejare a creațiilor intelectuale aduse la cunoștința publicului.

În acest moment ar fi util, credem noi, sa efectuăm câteva precizări legate de conceptul de originalitate, aplicabil operelor științifice, precizări care își vor dovedi utilitatea mai târziu, în cuprinsul lucrării noastre, atunci când vom aborda problema abaterilor de la normele de etica în activitatea de cercetare științifică.

Astfel, conform domnului profesor Viorel Roș, nivelul de originalitate al unei opere poate fi împărțit in grade. Mai exact, se poate vorbi despre o originalitate puternică (ce apare atunci când, despre domeniul abordat de operă, nu s-a mai scris nimic), respectiv de originalitate slabă. Despre originalitate puternică se poate vorbi, în opinia domnului profesor, în cazul unor lucrări precum romanele, operele dramatice, muzicale, de arta plastica etc. În ceea ce privește lucrările de licență, masterat sau doctorat, originalitatea acestora va fi, în mod necesar, mai slabă, întrucât autorii lor trebuie sa pornească de la stadiul cunoașterii în domeniul abordat, iar domenii care să nu fi fost cercetate deloc nu se întâlnesc cu ușurință. În plus, în cazul operelor științifice, autorul este constrâns, în exprimarea originalității sale, de limbajul specific fiecărei discipline[23].

Având în vedere stadiul cunoașterii, în diferite domenii, în anul în care ne aflăm (2020), afirmațiile domnului profesor ne apar ca un adevăr greu de

[23] Conform **Viorel Roș**, *op.cit.*, p. 208.

contestat. Secolele de dezvoltare anterioară a științelor juridice fac ca, în prezent, să fie aproape imposibil de efectuat afirmații care, sub o forma sau alta, să nu fi fost efectuate sau măcar sugerate în trecut. Chiar și în domeniul dreptului Uniunii Europene, de apariție mai recentă, doctrina autohtonă și cea mai veche, străină, au produs cercetări valoroase, de care orice nouă cercetare trebuie sa țină seama, în caz contrar riscând chiar să nu se ridice la valoarea acceptată. Ne referim, în special, la doctrina franceza întrucât dacă, despre domeniul amintit, în spațiul autohton au putut sa apară lucrări doar după ce România s-a eliberat de regimul comunist, în spațiul francez, care reprezintă oricum un model de inspirație pentru gândirea juridică românească, analize valoroase au putut să fie efectuate chiar de la apariția construcției europene. Cum am putea, ne întrebăm noi, să ne lipsim de rezultatele câtorva decenii de cercetare ale unora dintre cei mai valoroși specialiști în domeniu? Dacă la doctrina franceză mai adăugăm și cercetările efectuate de specialiști germani sau britanici, devine aproape imposibil să spunem ceva ce nu s-a mai rostit niciodată. Practic, dacă, în ceea ce privește întreaga sfera a cunoașterii, putem spune că absolut originali au fost doar oamenii cavernelor, în materia studiului construcției europene, originali au fost doar Winston Churchill, Jean Monnet, Robert Schuman, Konrad Adenauer, Altiero Spinelli, Alcide de Gasperi și ceilalți Părinți Fondatori ai acesteia! Cu alte cuvinte, încă de la momentul de la care „*statele Europei au creat o organizație internațională interguvernamentală specifică, în vederea menținerii păcii și a realizării unei integrări economice care să contribuie la <<bunăstarea popoarelor>>*”[24], nimic nu mai e absolut original. Și, dacă avem în

[24] **Oana-Mihaela Salomia**, **Augustin Mihalache**, *Principiul egalității statelor membre în cadrul Uniunii Europene*, în Revista ”Dreptul”, nr. 1/2016, pp. 166-174.

vedere faptul remarcat de literatura de specialitate, că în timp ce *„integrarea europeană în sens politico-juridic a început o dată cu Declaraţia Schuman(...) [,î]n sens politic-intelectual, ea a început încă de la sfârşitul Primului Război Mondial”*[25], lucrurile devin cu atât mai complicate. Concluzia este valabilă, de altfel, și pentru alte domenii. Spre exemplu, este aproape imposibil ca, scriind despre Relațiile Internaționale, un cercetător sa nu se raporteze la clasicii curentelor cu care rezonează sau pe care le analizează etc.

În ceea ce privește operele științifice, pentru că lucrarea de doctorat are caracter științific, originalitatea lor constă, afirmă domnul profesor Roș, în *„forma în care autorul și-a expus rezultatul activității sale de cercetare”*[26] sau, altfel spus, „o lucrare științifică este valoroasă prin conținutul de idei și **originală prin forma de exprimare**”[27].

Din același articol 7 al Legii nr. 8/1996 aflăm, teoretic, și care sunt creațiile pe care autorul unei teze de doctorat este ținut să nu le reproducă fără respectarea normelor în vigoare. Spunem „teoretic” deoarece vom vedea, din analiza normelor cuprinse în Legea nr. 206/2004 că, spre exemplu, și ideile fac obiectul unei reproduceri restricționate, deși, așa cum domnul profesor Viorel Roș a subliniat în repetate rânduri, Legea nr. 8/1996 le exclude în mod expres de la protecție.

O altă chestiune pe care dorim să o abordăm înainte să trecem mai departe este cea a autorului tezei de doctorat. Chestiunea aceasta poate ridica anumite semne de întrebare întrucât, după cum bine se cunoaște, la realizarea unei teze de doctorat nu contribuie doar

[25] **Augustina Dumitrașcu**, *Evoluţia Comunităţilor Europene de la integrare economică la integrare politică – implicaţii asupra ordinii juridice comunitare*, în Revista Analele Universității din București, Seria Drept, Anul LVI, 2006, Partea a III-a.

[26] **Ibidem**, p. 226.

[27] **Ibidem**, p. 218.

doctorandul, ci și (în mod esențial, am putea spune) coordonatorul științific al acestuia. Totuși, în actuala reglementare, art.65 alin. (6) al H.G. nr. 681/2011 prevede faptul că „*studentul doctorand este autorul tezei de doctorat*"[28] , fapt de care luăm act și căruia suntem nevoiți să ne supunem.

Intervine aici, pentru clarificări suplimentare, principiul adevăratului autor, detaliat de către doctrina de specialitate. Astfel, afirmă domnul profesor Roș, „*autorul unei creații intelectuale, și numai el, este singurul care poate revendica, oricând și oriunde, paternitatea operei și în persoana căruia drepturile recunoscute, dar născute din și prin actul creației, sunt depline*"[29].

Așadar, până în acest moment, am stabilit primele coordonate ale analizei noastre, acestea constând în existența unei opere - teza de doctorat - precum și a unui autor - studentul doctorand. Totuși, acestea nu oferă prea multă claritate demersului nostru. Aceasta deoarece, în lipsa altor dispoziții, autorul tezei ar trebui sa răspundă în general pentru fapta proprie, conform dispoziției art.157 si urm. din Codul Civil și, în particular, pentru încălcările specifice ale dispozițiilor Legii nr. 8/1996, după criteriile și mecanismele specifice (civile, contravenționale ori penale), stabilite tot de aceasta. Totuși, în cele ce urmează, vom observa faptul că, în cazul elaborării tezelor de doctorat, ne găsim mai degrabă în prezența unei răspunderi specifice, particulare.

Aceasta se întâmplă, credem noi, din cauza faptului că, potrivit Legii nr. 1/2011, teza de doctorat (documentul prin care se finalizează un program de studii doctorale), prezintă caracteristici și finalități proprii, care justifică un tratament legal particularizat. Mai exact, „*studiile universitare de*

[28] Art. 65 alin. (6) din Anexa Hotărârii de Guvern nr. 681/2011 privind aprobarea Codului studiilor universitare de doctorat, extrasă de pe www.legislatie.just.ro (**în continuare**, H.G. nr. 681/2011).
[29] **Viorel Roș**, *op.cit.*, p. 38.

doctorat reprezintă al treilea ciclu de studii universitare"[30]. Acestea sunt organizate în cadrul unei școli doctorale și implică, conform art. 159 din Legea 1/2011, „*un program de pregătire bazat pe studii universitare avansate*"[31] și „*un program individual de cercetare științifică sau de creație artistică*"[32].

Conform acelorași prevederi legale, programul de cercetare științifică (în special) se desfășoară sub coordonarea unui conducător de doctorat, al cărui rol este acela de a dirija „cercetarea, în toate fazele ei, încurajând performanța și sugerând soluții pentru ocolirea sau depășirea obstacolelor"[33]. Așadar, din prevederile anterioare, rezultă faptul că studentul-doctorand desfășoară activitate științifică. Aceasta activitate se finalizează prin elaborarea și prezentarea publică, în prezența unei „Comisii de doctorat" (in formularea prescurtata a Legii1/2011), a lucrării sale. Legea nr. 1/2011 stabilește cu claritate și componenta „Comisiei de doctorat". Aceasta „*este alcătuită din cel puțin 5 (cinci) membri : președintele, ca reprezentant al IOSUD, conducătorul de doctorat si cel puțin 3 (trei) referenți oficiali, din țară sau din străinătate, specialiști în domeniul în care a fost elaborată teza de doctorat și din care cel puțin doi își desfășoară activitatea în cadrul IOSUD respective"*[34].

Pornind de la conținutul lucrării de doctorat și de la susținerea acesteia, Comisia acordă un calificativ care, dacă se situează cel puțin la nivelul „satisfăcător", duce la propunerea acordării titlului de doctor.

În continuare, Legea 1/2011 face referire la o procedura care, rezumată, se prezintă astfel: Comisia înaintează propunerea sa către CNATDCU, care, pe baza

[30] Art. 158 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 18 din 10 ianuarie 2011 (în continuare, Legea nr. 1/2011).
[31] Art. 159 alin. (1) din Legea nr.1/2011.
[32] Art. 159 alin. (1) din Legea nr.1/2011.
[33] **Mihaela Șt. Rădulescu**, *Metodologia Cercetării Științifice: elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*, Ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2011, p.77.
[34] Art. 168 alin. (2) din Legea 1/2011.

analizei dosarului doctorandului, în cazul în care constată respectarea tuturor normelor și criteriilor în vigoare, propune Ministrului Educației Naționale acordarea titlului de doctor. În caz contrar, CNATDCU poate propune, din contră, neacordarea acestuia.

Dacă teza de doctorat este invalidată, același CNATDCU transmite către IOSUD motivele care au stat la baza acestei hotărâri, iar doctorandul are la dispoziție o perioada de un an de la data primirii invalidării pentru a remedia deficiențele constatate, în caz contrar riscând neacordarea titlului de doctor și exmatricularea. Totuși, în cazul constatării unor nereguli, procedura poate să nu se încheie aici, art. 170 din Legea 1/2011 prevăzând și unele sancțiuni pentru situația în care se constată, de către același CNATDCU, încălcarea standardelor de calitate sau etica profesională. Conform art. 170 din Legea nr. 1/2011, acestea pot consta în *„retragerea calității de conducător de doctorat, retragerea titlului de doctor și retragerea acreditării Școlii doctorale (...)."*[35]

Calitatea de conducător de doctorat se poate redobândi după trecerea unui termen de 5 (cinci) ani, în condițiile prevăzute de același articol.

Toate aceste aspecte trebuie privite și în lumina dispozițiilor art. 143 alin (4) din Legea nr. 1/2011, care stabilește faptul că *„îndrumătorii lucrărilor de licență, de diplomă, de disertație și de doctorat răspund în solidaritate cu autorii acestora de asigurarea originalității conținutului acesteia"*[36].

Efectuând o paranteză, considerăm necesar să expunem și faptul că, în conformitate cu art. 168 alin. (9) din Legea nr. 1/2011, *"teza de doctorat este un document public. Aceasta se redactează și în format digital. În domeniul artelor, teza de doctorat poate fi însoțită de înregistrarea pe suport digital a creației artistice originale. Teza de doctorat și anexele*

[35] Art. 170 din Legea 1/2011.
[36] Art. 143 alin. (4) din Legea nr. 1/2011.

sale se publică pe un site administrat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu respectarea legislației în vigoare în domeniul drepturilor de autor."[37] În completare, HG 681/2011 adaugă că *"dacă studentul-doctorand nu optează pentru publicarea distinctă a tezei sau a unor capitole din aceasta, forma digitală a tezei este făcută publică și va putea fi accesată liber pe platforma națională după emiterea dispoziției de acordare a titlului de doctor; tezei i se va atribui o licență de protecție a dreptului de autor"*[38]. De asemenea, *"dacă studentul-doctorand optează pentru publicarea distinctă a tezei de doctorat sau a unor capitole din aceasta, el primește un termen de grație de maximum 24 de luni pentru realizarea acestei publicări; după expirarea termenului de grație, în cazul în care nu a fost primită la IOSUD nicio notificare cu privire la publicarea distinctă a tezei, documentul în format digital devine liber accesibil pe platforma națională cu atribuirea unei licențe de protecție a dreptului de autor."*[39]

Aceste dispoziții trebuie analizate, consideram noi, in coroborare cu cele din Legea nr. 8/1996, care precizează, in al sau art. 10, ca *"**autorul** unei opere are următoarele **drepturi morale**: a) dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștință publică; b) dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei; c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică; d) dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa; e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării."*[40] De aici se ridica întrebarea dacă nu cumva dispozițiile analizate încalcă dreptul autorului tezei, adică a

[37] Art. 168 alin. (9) din Legea nr. 1/2011.
[38] Art. 65 din HG nr. 681/2011.
[39] Art. 65 din HG nr. 681/2011.
[40] Art. 10 din Legea nr. 8/1996.

studentului doctorand, de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusa opera sa la cunoștința publicului, cunoscut si sub numele de drept de divulgare.

Conform domnului profesor Viorel Ros, ***"o opera este divulgată atunci când ea este, pentru prima oară, făcuta accesibilă unui număr mare de persoane, care nu constituie cercul normal al unei familii și al relațiilor acesteia, de către autor sau cu consimțământul autorului."***[41]

S-ar putea afirma, în acest context, că divulgarea tezei de doctorat se produce în momentul susținerii publice a acesteia, însă, în ceea ce ne privește, nu considerăm acest lucru, pentru o serie de motive pe care le vom expune în cele ce urmează.

Astfel, într-o primă abordare, trebuie subliniat faptul că *"autorul are* (...) *dreptul discreționar de a decide limitele și modalitatea în care opera va fi publicată. Aceasta înseamnă că dreptul de divulgare nu se epuizează în momentul în care autorul operei a decis aducerea ei la cunoștință într-o anumită modalitate, iar această modalitate de aducere a operei la cunoștință nu le acoperă și pe cele pe care autorul nu le-a autorizat sau la care nu a consimțit în mod expres"*[42] și, de asemenea, că dreptul de divulgare, pe care domnul profesor Viorel Roș îl califică drept **act material și de natura <u>psihologică</u>** implică faptul că *"divulgarea orală a unei opere nu epuizează alte moduri de divulgare"*[43], ceea ce înseamnă că, privită în lumina acestor dispoziții, publicarea tezei de doctorat pe site-ul administrat de Ministerul Educației este o excepție de la dreptul de divulgare, ca sa nu spunem o încălcare a acestuia.

În plus, având în vedere faptul că susținerea publică nu implică decât acele aspecte esențiale din teză, pe care studentul-doctorand reușește să le

[41] **Viorel Roș**, *op.cit.*, p. 287.

[42] **Ibidem**, p. 289

[43] **Ibidem**, p. 290.

comunice în intervalul scurt al acestei expuneri (aprox. 20 min.), plus cele cuprinse în rezumatul tezei de doctorat, iar nu ansamblul tezei, care va fi, ulterior, publicat pe site-ul administrat de MEN.

Prin publicarea tezei pe site-ul MEN, considerăm că fostul studentul-doctorand, dacă nu a reușit, din diverse motive care pot să nu fie imputabile acestuia, să publice teza sa cu ajutorul unei edituri de generaliste sau de profil (ceea ce este foarte probabil, având în vedere faptul că multe subiecte cu certă relevanța științifică nu prezintă suficientă atractivitate publică pentru ca un editor, având în principal interese materiale, comerciale, să considere că publicarea acestora i-ar putea aduce profit), este privat și de șansa de a obține eventualele avantaje patrimoniale la care efortul depus îl îndreptățește. Desigur, Legea 1/2011 face referire la respectarea drepturilor de autor ale acestuia, dar această referire poate deveni strict iluzorie, în condițiile în care avem serioase îndoieli că eventualul cititor al cărții publicate va mai fi dispus să achite contravaloarea acesteia, în condițiile în care îi poate accesa conținutul în mod gratuit.

Așadar, până în acest moment am identificat faptul că un program de studii doctorale are în centrul său studentul-doctorand și coordonatorul științific, precum și faptul că obținerea titlului de doctor necesită elaborarea unei lucrări (teze) de doctorat, prezentarea acesteia în fața unei comisii, o propunere de acordare a titlului de doctor de către comisia în cauză, inaintarea acesteia catre CNATDCU, verificarea de catre Consiliu a dosarului candidatului si propunerea catre Ministerul Educației Naționale de acordare a titluluiu de doctor.

Desigur, am observant si faptul ca acest traseu complex se potriveste situatiei in care nu sunt identificate nereguli, caz in care pot fi dispuse si sanctiuni de natura administrativa, cum ar fi retragerea

titlului de doctor sau a calitatii de coordonator de doctorat. De asemenea, am mai observat si caracterul solidar al raspunderii coordonatorului si autorului lucrarii. In prevederile aceleiasi legi am observant referiri la activitatea de cercetare si la Codul studiilor doctorale, asadar, si analiza noastra se va indrepta catre acestea.

Vom analiza in continuare câteva dintre dispozitiile Legii 206/2004. Din considerente de spatiu, nu vom aborda totalitatea dispozitiilor din acest act, ci ne vom rezuma la cele mai reprezentative pentru demersul nostru.

Una dintre cele mai importante contributii ale aceste legi este enumerarea abaterilor de la normele de buna conduita, pe care tot ia le stabileste, abateri enumerate in art.2[1]. Desi lista acestora este foarte cuprinzatoare, ne vom opri in special asupra a doua dintre acestea, in speta plagiatul si autoplagiatul, intrucit acestea sunt abaterile cu cel mai inalt grad de aparitie si care atrag cea mai multa atentie din partea societatii academice si civile.

Mai inainte de aceasta enuntam, insa, cateva consideratii despre unul dintre cazurile in care continutul unei opere poate fi utilizat fara consimtamantul autorului/autorilor.

Astfel, in conformitate cu art. 33 al Legii 8/1996, ***„sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, următoarele utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoștință publică, cu condiția ca acestea să fie conforme bunelor uzanțe, să nu contravină exploatării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare: (...) b) utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului."***[44]

[44] Art. 3 din Legea 8/1996.

Aceasta limitare este cunoscuta, in doctrina de specialitate, ca **drept de citare**. Justificarea existentei sale poate fi regasita in cele ce urmeaza: *„a interzice cititorilor citarea predecesorilor, a refuza pentru progresul stiintelor si al discutiilor publice folosirea oricarui pasaj dintr-o opera aflata in domeniul privat, este, fara indoiala, o exagerare. Trebuie chiar spus ca un autor care il citeaza pe altul ori il face cunoscut pe acela pe care se sprijina sau il dezaproba, indicand ca nu a vrut sa-si asume calitatea de autor al operei altuia, este, desigur, in afara oricarei conduite culpabile. Dar se poate abuza de orice"*[45]

Desigur, spune in continuare Legea 8/1996, *„în toate cazurile (...) trebuie să se menționeze sursa și numele autorului, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește a fi imposibil"*.[46]

Pentru a nu deveni abuziva, citarea trebuie sa se efectueze cu respectarea anumitor conditii. Potrivit domului profesor Viorel Ros, aceasta trebuie sa se produca dintr-o opera adusa la cunostinta publicului, reproducerea pasajelor citate sa se efectueeze in mod identic, fara a se modifica pasajele extrase (ceea ce implica, de exemplu, si evitarea redarii pasajelor diferite ca pe unul singur) si fara scoaterea din context a unui pasaj spre a se sublinia o idee diferita de cea avuta in vedere de autor.[47]

Pentru a fi licita, citarea trebuie sa respecte si *„corelatia cantitativa si calitativa intre textul citat si contributia proprie a autorului care a folosit citatul la realizarea operei sale."*[48] De asemenea, reproducerea pasajelor citate trebuie sa fie *„identificabila in opera in care este incorporata, fiind traditionala atentionarea prin punerea intre ghilimele a citatului si indicarea sursei*

[45] **F. Pollaud-Dulian**, *Le droit d'auteur*, Economica, Paris, 2005, p. 508, apud **Viorel Ros**, *op.cit.*, pp.370-371.
[46] Art. 33 din Legea 8/1996.
[47] **Viorel Roș**, *op.cit.*, p.373.
[48] **Ibidem**.

și numelui autorului, de exemplu printr-o notă la subsol"[49] iar scopul în care este efectuată citarea să fie justificat prin *„caracterul critic, polemic, pedagogic, științific sau de îndrumare al operei în care sunt încorporate citatele"*[50]

Este util de amintit și faptul că reproducerea pasajelor menționate nu trebuie să "prejudicieze pe autorul citat. Acesta va fi prejudiciat ori de câte ori, urmare a citarii sale incorecte (...) devine inutilă lectura operei sale, se aduce atingere dreptului la inviolabilitatea operei ori citarea se transformă într-un act de concurență neloială."[51]

În conformitate cu art.4 din legea206/2004, plagiatul reprezintă *„expunerea într-o operă scrisă sau comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimiteri la sursele originale"*[52].

La rândul său, autoplagiatul reprezintă *„expunerea, într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale"*[53] .

Aici se distinge și așa numită „reciclare", publicarea unei lucrări care fusese anterior publicate, cu modificări minimale și prezentată ca fiind originală.

Totuși, în opinia noastră, se impune analizarea caracterului licit al citării în contextul cerințelor legate de fiecare ciclu de studii universitate în parte. Astfel, dacă pentru ciclurile de licență și master,

[49] **Ibidem**, p. 374
[50] **Idem**.
[51] **Ibidem**, p. 375.

[52] Art. 4 din Legea nr 206/2004 privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 4 iunie 2004 (**în continuare**, Legea nr. 206/2004).
[53] Art. 4 din Legea nr 206/2004.

se impune cunoașterea, respectiv cunoașterea aprofundată a unui domeniu, apare ca limpede că și volumul licit al citărilor va fi mai mare, în timp ce o teză de doctorat, care reprezintă cercetare științifică, va impune o contribuție personală mai ridicată din partea autorului.

În acest moment, înainte de a trece la analiza sistemului de sancțiuni prevăzut de Legea 206/2004, cerem îngăduința cititorului pentru câteva considerații legate de plagiat și autoplagiat.

Originea termenului se regăsește în latinescul *plagium*, care în dreptul român desemna răpirea unui sclav sau a unui copil. Plagiatorul (plagiarius) era considerat un răpitor, un jefuitor, un tăinuitor de obiecte furate, cel care ajută persoanele urmărite de lege să se ascundă.

Prima figură marcantă care a utilizat termenul de plagiat în accepțiunea lui actuală a fost poetul latin Marțial, în secolul I d.H., pentru a denumi gestul rivalului Fidentius de a-i fi recitat operele în public ca și cum ar fost ale sale. Sensul negativ al termenului arată că Marțial a considerat fapta lui Fidentius deosebit de gravă fiind de natură a îi afecta demnitatea.[54]

Exemple de situații de plagiat care pot fi regăsite în mediul academic pot fi copierea unor pasaje întregi din lucrările altor persoane în propriile teme (eseuri, referate, lucrări științifice), folosirea unor înregistrări, imagini fără a cita autorul, prezentarea lucrării realizate de o altă persoană ca fiind creația studentului sau publicarea online a cursurilor, suporturilor de curs etc.

Cât privește clasificările, acestea pot fi multiple. Astfel un prim tip, care implică preluarea grosieră și complet nefiltrată a lucrării unei persoane fără citare corectă este așa numitul plagiat de tip copy-paste sau clonă. O altă

[54] **Robert Coravu**, *Ce este plagiatul și cum poate fi prevenit*, în Revista Română de Biblioteconomie și Științe ale Informației, februarie 2013, p. 39.

tipologie este plagiatul prin citare parțială - preluarea de conținut dintr-o singură sursă, asupra căruia se fac intervenții minimale. În acest caz, fie nu se indică sursa, fie se indică fără citarea corespunzătoare. De asemenea, se mai distinge plagiatul prin parafrazare, când autorul păstrează sensul unei idei, înlocuind cuvintele cu sinonime – practic plagiatul prin parafrazare este o reformulare a unei idei. Suntem de părere că o calificare a acestei practici ca plagiat trebuie realizată după o analiză amănunțită a operelor, abordările extremiste fiind recomandat a fi evitate, întrucât se poate ajunge la concluzia că orice idee preluată și reformulată, al cărei autor este identificat, dar fără ghilimele, este plagiat, aspect care ar duce la calificarea a ¾ din operele științifice publicate ca fiind plagiat.

O altă formă de plagiat care se îndepărtează puțin de fizionomia tradițională a plagiatului, dar și de originalitate, fiind cumva o situație de graniță este **plagiatul prin mixare**, respectiv preluarea de texte ale mai multor autori și aranjate într-o frază care să aibă sens. Se realizează așadar un puzzle ideatic, care, în cazul în care autorul își pune o amprentă personală, poate fi catalogat drept plagiat (unii autori au distins și „**plagiatul prin confuzie**").

Plagiatul hibrid este o formă de plagiat unde răspunderea celui care „plagiază" astfel ar trebui să fie discutabilă. Este de fapt, aceea situație în care se citează în mod corect o sursă care este la rândul ei un plagiat. În acest caz, tragerea la răspunderea a „utilizatorului final" al textului nu se justifică, deoarece a citat (corect) un text plagiat.

Desigur, mai există și **plagiatul agregat**, când autorul realizează de fapt o compilație de texte ale altor autori, cu folosirea corectă a ghilimelelor, însă fără o contribuție creativă. Valoarea unei astfel de opere nu poate fi decât cel mult documentară, ea fiind un registru de citate.

Astfel, recunoaștem că plagiatul este o faptă reprobabilă, care poate duce în derizoriu activitatea științifică, promovând persoane care nu se ridică la standardele comunității academice și lipsind de strălucirea meritată mințile ilustre care împodobesc această comunitate. De asemenea, susținem respectarea normelor etice și morale și considerăm că însușirea rezultatelor muncii altor persoane sapă la temelia așezământului social și rănește patrimoniul și demnitatea omului. Astfel de situații, de plagiat manifest, sunt o nesocotire vădită a oricărei norme de proprietate intelectuală și o violare clară a principiilor care stau la baza consacrării legislative a protecției dreptului de autor.

În același timp, suntem conștienți că, în foarte multe situații, realitatea nu se înfățișează în ,alb și negru, iar acuzațiile nefondate, de altfel foarte frecvențe, au asupra celui acuzat pe nedrept un efect la fel de devastator ca cel al faptei în discuție, atunci când este comisă.

De altfel, dl. prof. univ. dr. Viorel Roș explică, în mod foarte convingător și erudit, în articolul său intitulat *,,Plagiatul, plagiomania și deontologia"*, efectele acuzațiilor de plagiat aruncate cu ușurință. În prezentarea domniei sale, care abundă în exemple istorice, domnul profesor îl poartă pe cititor prin istoria română și universală, de la Neagoe Basarab la vremurile contemporane, trecând, între altele, prin acuzațiile aduse unor personalități de anvergură dovedită, precum I. L. Caragiale sau C. Hamangiu.

Nu este în intenția noastră să adăugăm ceva la această prezentare, și nici nu pretindem că am putea face această, ci dorim să subliniem faptul că, în aprecierea domnului profesor, *,,ideile, teoriile, conceptele și descoperirile conținute într-o operă (...) nu pot beneficia de protective legală"* și, de asemenea, nici *"textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și*

traducerile oficiale ale acestora nu sunt protejate "[55]

La concluzii similare, în sensul oportunității eliminării dispozițiilor din Legea nr. 206/2009 cu privire la protecția ideilor, ajunge și dl. Marian Florescu. Acesta aduce în discuție, citind jurisprudența în acest sens și faptul că, în anumite domenii ale cercetării științifice, între care se numără și Dreptul, anumite exprimări sunt standardizate, uniformizate, cum ar fi cele cuprinse în textile legale, care nu se bucură de protecția conferită de dreptul de autor stabilit de Legea nr. 8/2006. În plus, același autor consideră că, pentru a ne afla în prezența unui plagiat, trebuie să regăsim cumulativ un element material, constând în preluarea unui text și lipsa citării textului preluat, un element intențional, constând în intenția de a prezenta textul preluat ca pe o creație proprie a autorului și condiția ca lucrarea/lucrările preluate, să fie originale.[56]

Toate **creațiile excluse de la protecție** sunt astfel pentru scopuri bine determinate, pe care nu considerăm că este firesc a le submina prin alte dispoziții.

„Ideile", afirmă domnul profesor Roș, ***„aparțin, prin definiție, domeniului cunoașterii logice și sunt asimilate teoriilor și descoperirilor. Ele trebuie să scape oricărei încercări de apropiere, de monopol, de drept exclusiv asupra lor. Ele trebuie să fie asemenea cuvintelor. Să aibă, pentru folosul nostru, al tuturor, privilegiul de a fi veșnic libere, de a fi în permanentă un teritoriu al nimănui și al tuturor în același timp. Apartenența lor la un fond comun, alcătuit din tot ceea ce a creat și transmis umanitatea (...), constituie un motiv suficient***

[55] **Viorel Roș**, *Plagiatul, plagiomania si deontologia* , www.juridice.ro, 03.07.2007, accesat 25.05.2020.

[56] **Marian Florescu**, *Plagiatul. Scurte consideraţii*, în revista Pandectele săptămânale, nr. 21/2012.

pentru a le exclude, în forma lor brută, de la orice protecție"[57]**.**

De asemenea, ***„textele oficiale de natura politică, legislativă, administrativă și judiciară, precum și traducerile oficiale ale acestora, mijloacele de plată, stemele, sigiliile, emblemele, insignele, ecusoanele, medaliile, deși implică o activitate de creație și prezintă originalitate, se adresează populației și trebuie cunoscute de către toți cetățenii, de aceea difuzarea lor și posibilitatea de reproducere trebuie să fie liberă"***[58]**.**

În ceea ce ne privește, ne raliem la opiniile prezentate mai sus și reiteram, la rândul nostru, situațiile complicate la care poate duce protecția acordată ideilor de către Legea 206/2004. Ne întrebam, astfel, ce se întâmplă în cadrul unei comunități academice formată în general în jurul unui profesor de geniu și a discipolilor săi, care îi preiau și îi duc mai departe ideile, prin propriile cercetări, discipolii utilizează idei deduse din activitatea maestrului? Este cunoscut faptul că în acest mod, în culturile cu tradiție, iau naștere școlile de gândire. Ce se întâmplă însă dacă, după cum este firesc într-un mediu în care ideile sunt rostite și dezbătute permanent, nu se poate identifica în mod precis autorul acestora?

În cuvintele domnului profesor Roș, *„etic este că, atunci când un altul a formulat o idee nouă, valoroasă, utilă în știință, cercetare, inovare, să se recunoască prioritatea formulării și paternitatea asupra acesteia. Dar, de la recunoașterea unor astfel de <<drepturi>> și până la acuzația de plagiat, este, credem, o distanță pe care ar trebui să o măsurăm cu grijă"*[59]

Acestea deoarece „ideea, care nu este protejată, are, pentru operă și autorul ei, valoarea unei materii prime. Ideea este un dat

[57] **Viorel Roș**, *Dreptul proprietății intelectuale*, *op.cit*., p.185
[58] **Ibidem**, p.183.
[59] **Ibidem**, p. 188.

general, susceptibil de a fi descoperit prin observarea lumii. Gândirea și ideile scapă oricărei intenții de apreciere, ele având privilegiul de a fi veșnic libere, de a nu suporta nici o constrângere"[60]

Rămânând în cadrul analizei noastre, ținând cont de faptul că activitatea de cercetare implică mentoratul, putem oare ajunge la concluzia paradoxală în care coordonatorul răspunde pentru faptul că doctorandul a preluat în lucrarea să îndrumările primate fără a menționa exact autorul acestora, dată și oră exactă în care au fost oferite ?

În ceea ce privește textele legale, în aceeași idee, subliniem faptul că, în general, o cercetare juridică de calitate implică utilizarea exactă și corectă a acesteia. Ele nu pot fi nici modificate, nici „repovestite" fără ca întreaga cercetare să alunece în derizoriu. În acest context, nu ar fi oportună oare, completarea verificării coeficientului de similitudine al tezelor prin mijloace informatice printr-o verificare efectuată de membrii Comisiei de îndrumare, de susținere, ori de către coordonator și eliminarea, din cadrul coeficientului menționat, a textelor legale utilizate? În caz contrar, doctorandul va răspunde pentru rigurozitate, iar coordonatorul pentru impunerea unor standarde științifice ridicate.

În ceea ce privește autoplagiatul, deși suntem la curent cu opinia exprimată în doctrină și pe care o împărtășim în mare măsură, conform căreia *„reglementarea și sancționarea plagiatului și autoplagiatului (...) distinct de regimul juridic aplicabil drepturilor de autor și altor drepturi de proprietate intelectuală corespunde standardelor de bună conduită în activitatea academică deja adoptate și însușite la nivelul universităților europene"*[61],

[60] **C. Colombet**, *Propriete litteraire et artistique et droit voisins*, 8e ed., Dalloz, Paris, 1997, p.27, nr. 32 și urm, apud **Viorel Roș**, *Dreptul proprietatii intelectuale*, *op.cit.*, p.210.

[61] **Sonia Florea**, *Plagiatul și încălcarea dreptului de autor*, în Revista Curierul Judiciar nr. 9/2017.

considerăm că se impun anumite limitări acestei sancționări, pentru a nu da naștere unor situații absurde. Mai precis, opinăm că, în contextul obligației de diseminare a rezultatelor cercetării științifice (asumată de către doctoranzi prin semnarea contractului de studii doctorale),prin participarea la conferințe științifice și publicarea de articole, operele publicate în acest scop, în timpul desfășurării studiilor doctorale, și incluse ulterior în lucrarea de doctorat, nu pot fi interpretate drept obiect al autoplagiatului.

Revenind la subiectul analizei noastre, nu este lipsit de interes să menționăm faptul că abaterile de la normele etice menționate vor fi analizate, potrivit aceleiași legi (206/2004), de către Consiliul Național de Etică, la sesizarea persoanelor menționate în lege sau din proprie inițiativă (prin autosesizare). De asemenea, și la nivelul universităților și al instituțiilor care desfășoară activități de cercetare funcționează Comisiile de Etică, acestea având un rol similar și putând dispune sancțiuni cum ar fi avertismentul scris, retragerea și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită etc."[62] . De altfel, art.50 alin.3 al Codului privind studiile universitare de doctorat prevede posibilitatea sesizării CNECSDT de către personalul IOSUD. Și, pentru că ne-am referit la H.G. nr. 681/2011, este timpul să precizăm că această prevede, la art.48, necesitatea evaluării conducătorului științific o dată la 5 (cinci) ani și, în art. 50, faptul că, în cazul nerespectării standardelor de calitate sau etică profesională în organizarea sau desfășurarea studiilor universitare de doctorat, MEN poate lua măsurile prevăzute de art. 170 din Legea nr. 1/2011. Mai departe, art. 51 oferă oricărei persoane fizice sau juridice posibilitatea de a sesiza CNATDCU cu privire la

[62] Art.11din Legea nr. 206/2004.

nerespectarea normelor privitoare la standardele de calitate sau etică a cercetării, inclusiv (sau în special) de natura plagiatului.

Același Cod, după ce stabilește în art.65(5) necesitatea originalității tezei de doctorat, întărește în art. 65 alin. (7) și faptul că, la rândul său, conducătorul de doctorat răspunde împreună cu autorul tezei de doctorat de respectarea standardelor de calitate său etică profesională, inclusiv în materia originalității.[63]

Art.69 alin.3 reia, de altfel, dispozițiile Legii 1/2011 cu privire la posibilitatea retragerii de către CNATDCU a titlului de doctor și a calității de coordonator de doctorat, în situația identificării unor abateri de la normele menționate, mai ales în condițiile în care art.72(d) instituie obligația coordonatorului de a monitoriza și evalua în mod obiectiv și riguros fiecare student doctorand.

[63] Art. 48-51 din H.G. nr. 681/2011.

În continuare, în ordinea forței juridice a documentelor analizate, Universitățile pot stabili norme cu privire la respectarea/încălcarea standardelor de etică în activitatea de cercetare, prin propriile Regulamente de organizare și funcționare a Școlilor doctorale.

III. Concluzii și propuneri.

În concluzia celor afirmate până în acest moment, putem afirma că, în opinia noastră, răspunderea doctorandului și a membrilor Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat se prezintă, în linii generale, sub formă unei construcții etajate.

Astfel, în sens ascendent, subiecții menționați răspund prin mecanismele instituite de fiecare IOSUD în parte, apoi prin cele instituite de HG 681/2011 care, la rândul său, detaliază și face posibilă punerea în aplicare a dispozițiilor Legilor 1/2011 și 206/2004, această din urmă

calificând și anumite noțiuni utilizate, alături, bineînțeles, de Legea 8/1996.

În ceea ce privește categoriile generale de răspundere existențe în sistemul român de drept, după o analiză generală a acestora, opinăm că ar putea fi aplicate, în cazul nostru, răspunderea civilă (delictuală, pentru faptă proprie), penală, administrativă său specifică dreptului muncii.

În ceea ce privește răspunderea civilă delictuală (despre răspundere civilă contractuală se poate discuta, dacă este cazul, în situația nerespectării obligațiilor părților, rezultate din contractul de studii doctorale, dar acest aspect nu constituie obiectul studiului nostru) această este definită, în doctrina de specialitate, drept o *„sancțiune specifică a dreptului civil aplicată pentru săvârșirea faptei ilicite cauzatoare de prejudicii"*[64]

Conform art. 1357 din Noul Cod Civil, *„cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare."*[65] În măsură în care se produce un astfel de prejudiciu, partea prejudiciată poate invocă dispozițiile în cauză, iar partea care a produs prejudiciul vă răspunde pentru faptă proprie (spre exemplu, neglijență în evaluarea respectării normelor de etică în activitatea de cercetare științifică) dar nu considerăm că, prin natură și efectele sale, răspunderea doctorandului și a membrilor Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat corespunde cel mai mult răspunderii civile.

În ceea ce privește răspunderea penală, această este atrasă de *„faptă omului prin care se înfrânge o normă imperativă, se aduce*

---

[64] **Constantin Stătescu**, **Corneliu Bîrsan**, *Drept civil – Teoria generala a obligațiilor*, Editura Hamangiu, 2008, p. 126.

[65] Art. 1357 din Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial nr. nr. 511 din 24 iulie 2009.

atingere (...) unei anumite valori sociale și pentru care cel ce a săvârșit o astfel de faptă urmează să suporte o pedeapsă"[66]

În ceea ce privește activitatea studentului-doctorand și a membrilor comisiei de îndrumare, pot exista fapte de natură penală în măsura în care se încălca dispozițiile legislației în vigoare (Legea nr. 8/1996, Codul Penal etc.) în activitatea de cercetare, dar, și de această dată, nu considerăm că această este natură dominantă a răspunderii pe care am descris-o, cu atât mai mult cu cât dispozițiile analizate, din Legea 206/2004, nu sunt de natură penală.

Răspunderea administrativă, însă, se bazează pe constrângerea administrativă, care, în opinia literaturii de specialitate, *„reprezintă totalitatea măsurilor dispuse de organele administrației publice, în temeiul legii și cu folosirea puterii publice, în scopul de a preveni săvârșirea de fapte antisociale, de a sancționa comiterea unor asemenea fapte, de a apăra drepturile și libertățile cetățenilor, de a executa obligațiile acestora său de a pune în executare obligații dispuse de autorități publice din sferă celor trei clasice puteri său din afară acestei sfere"*[67]

În general, subiectul activ al acestei constrângeri este un organ administrativ, public (cum sunt cele la care am făcut referire), iar subiectul pasiv este o persoană (fizică, în cazul nostru), care poate fi, său nu, funcționar public[68], ceea ce se apropie foarte mult de mecanismele descrise.

Din punctul de vedere al naturii juridice a acestei răspunderi, opinăm că e se plasează într-un registru diferit de răspunderea pentru faptă proprie, din Codul Civil, prin circumstanțele speciale în care poate fi antrenată, dar prezintă anumite similarități cu

---

[66] **Constantin Mitrache**, **Cristian Mitrache**, *Drept penal român: Partea generala, Ediția a 8-a revizuita si adăugită*, Universul Juridic, București, 2010, p. 102.

[67] **Verginia Vedinaș**, *Drept administrativ, Editia a V-a revizuită și actualizată*, Universul Juridic, București, 2009, p. 246

[68] **Ibidem**, p. 251.

răspunderea disciplinară reglementată de Codul Muncii (în situația sancțiunilor aplicate de instituțiile de învățământ cadrelor didactice din componentă, conform propriilor regulamente) și cu răspunderea specifică dreptului administrativ, putând fi privită și că o noțiune de sine stătătoare.

Ansamblul acestor prevederi ar trebui să poată asigura corectitudinea și caracterul meritocratic al învățământului superior care, la rândul său, va împtumuta aceste caracteristici întregii societăți, în condițiile în care cu toții suntem de acord că „educația este astăzi recunoscută ca o formă de investiție în capitalul uman care aduce beneficii economice pe termen lung și contribuie la bunăstarea unei națiuni prin augmentarea productivității membrilor săi”[69], iar cea mai înaltă formă de educație este cea care se învecinează cu cercetarea, respectiv studiile doctorale.

În ceea ce privește eventualele propuneri *de lege ferenda*, suntem de părere că reglementările actuale pot fi îmbunătățite printr-o clarificare suplimentară a noțiunilor de plagiat și autoplagiat. Astfel, considerăm că **ideile** ar trebui eliminate din conținutul noțiunilor prevăzute de legea 206/2004, din motivele pe care le-am enunțat și, în special, pe care le găsim atât de bine explicate în articolul d-lui prof.univ.dr. Viorel Roș, la care ne-am referit.

De asemenea, considerăm că, din conținutul noțiunii de autoplagiat, reglementată tocmai pentru a nu permite că un candidat să obțină, cu o singură lucrare, mai multe calificări sau beneficii, să fie eliminate expres lucrările pe care acesta le elaborează în cadrul obligațiilor aferente programului de studii pe care îl urmează.

Cu toate acestea, subliniem necesitatea unei abordări obiective,

[69] **Valeriu Antonovici**, *Decision making models on educational system changes*, Journal of Public Administration, Finance and Law, nr. 12/2017.

sine ira et studio și manifestarea unei griji permanente pe parcursul programului de studii asupra a tuturor valențelor plagiatului, astfel încât fenomenul să fie prevenit, iar nu tratat. Făcând un mic joc etimologic, putem spune că plagiatul este o plagă care trebuie tratată, vânătoarea de vrăjitoare neavând vreun rol terapeutic, ci cel mult mediatic.

BIBLIOGRAFIE

1. Antonovici, Valeriu, *Decision making models on educational system changes, Journal of Public Administration, Finance and Law*, Issue 12/2017;
2. Coravu, Robert, *Ce este plagiatul și cum poate fi prevenit*, în Revista Română de Biblioteconomie și Științe ale Informației, februarie 2013;
3. Dumitrașcu, Augustina, *Evoluţia Comunităţilor Europene de la integrare economică la integrare politică – implicaţii asupra ordinii juridice comunitare, în Revista Analele Universității din București, Seria Drept, Anul LVI, 2006, Partea a III-a*;
4. Florea, Sonia, *Plagiatul și încîlcarea dreptului de autor*, în Revista Curierul Judiciar nr. 9/2017;
5. Florescu, Marian, *Plagiatul. Scurte consideraţii*, în revista Pandectele săptămânale, nr. 21/2012;
6. Mitrache, Constantin; Mitrache, Cristian, *Drept penal român: Partea generala, Ediția a 8-a revizuita si adăugită*, Universul Juridic, București, 2010;
7. Rădulescu, Mihaela Șt., *Metodologia Cercetării Științifice: elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*, Ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2011;
8. Roș, Viorel, *Dreptul proprietății intelectuale, Vol.I: Dreptul de autor, drepturile conexe și drepturile sui-generis*, Editura C.H. Beck, București, 2016;
9. Salomia, Oana-Mihaela; Mihalache, Augustin, *Principiul egalității statelor membre în cadrul Uniunii Europene*, în Revista "Dreptul", nr. 1/2016;
10. Stătescu, Constantin; Bîrsan, Corneliu, *Drept civil – Teoria generala a obligațiilor*, Editura Hamangiu, 2008;
11. Vedinaș, Verginia, *Drept administrativ, Editia a V-a revizuită și actualizată*, Universul Juridic, București, 2009;
12. Legea nr 206/2004 privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 4 iunie 2004;

13. Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial nr. nr. 511 din 24 iulie 2009;
14. Legea educației naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 18 din 10 ianuarie 2011;
15. Hotărârea de Guvern nr. 681/2011 privind aprobarea Codului studiilor universitare de doctorat, extrasă de pe www.legislatie.just.ro;
16. Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, Monitorul Oficial nr. 489 din 14 iunie 2018.

Centrul de Strategii Aplicate

Considerații privind influența unor factori de risc cu cauzalitate economică asupra intereselor securitare ale României

Considerations regarding the influence of some risk factors with economic causes on Romania's security interests

Cătălin PEPTAN[70]

Abstract: *În prezenta lucrare se tratează unele dintre provocările întampinate de economia românească postdecembristă, în demersurile de transformare de la o economie supercentralizată, specifică regimurilor comuniste, la o economie de piață ce trebuie să fie adaptată particularităților actuale ale societății globale. Autorul prezintă o gamă diversă de factori de risc la adresa intereselor securitare naționale în domeniul economic, indicând contextul apariției și manifestării factorilor de risc, modalitatea de evoluție a acestora, consecințele produse la nivel societal, preponderent în plan securitar, și nu în ultimul rând măsurile ce trebuiesc adoptate pentru contracararea efectelor acestora. Abordarea autorului este circumscrisă importanței securității economice în ansamblul integrator al conceptului de securitate, bine cunoscut fiind faptul că aceasta are un rol fundamental în asigurarea funcționării optime a societății umane.*

Cuvinte cheie: *securitate; economie; societate; consum; globalizare; risc; amenințare; dezvoltare.*

Abstract: *This paper deals with some of the challenges faced by the post-December Romanian economy, in the transformation from a supercentralized economy, specific to communist regimes, to a market economy that must be adapted to the current peculiarities of global society. The author presents a diverse range of risk*

[70] Licențiat în inginerie și în drept, cu studii postuniversitare în domeniul managementului securității naționale, doctor în științe tehnice, Cătălin Peptan deține o bogată experiență la nivel de top management în intelligence-ul intern. În prezent este cadru didactic titular la Universitatea „Constantin Brâncuși" din Târgu- Jiu și cadru didactic asociat la Universitatea de Vest din Timișoara, unde predă cursuri circumscrise problematicii studiilor de securitate și intelligence.

factors for national security interests in the economic field, indicating the context of the emergence and manifestation of risk factors, how they evolve, the consequences produced at the societal level, mainly in terms of security, and last but not least the measures what should be adopted to counteract their effects. The author's approach is limited to the importance of economic security in the integrative whole of the concept of security, it is well known that it has a fundamental role in ensuring the optimal functioning of human society.

Key words: *security; economy; society; consumption; globalization; risk; threat; development.*

1. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND SECURITATEA ECONOMICĂ

Securitatea economică este considerată ca fiind un subsistem component al conceptului de securitate națională, rolul acesteia constând în asigurarea funcționării în condiții optime a societății umane. În același timp, ea este asumată ca obiectiv prioritar al factorilor de decizie al tututor statelor democratice, care înțeleg că prin atingerea sa pot asigura și garanta atât securitatea cetățeanului cât și a colectivităților. Din perspectivă economică, conceptul de securitate se referă, pe de-o parte la necesitatea asigurării întregului ansamblu de posibilități acționale accesabile de agenții economici, pentru a-și putea desfășura activitățile specifice în condiții optime, subsumat principiului „non-excluderii", iar pe de altă parte ea trebuie să fie considerată ca un „bun public" de care să beneficieze toţi cetăţenii, în baza principiul non-rivalitatii în consum.

Configurația economică globală actuală se caracterizează prin economii inovatoare, dar mai ales competitive și performante, centrate pe oferirea și „prezervarea unui stil de viață acceptabil de către cetăţeni", context în care autoritățile statului au obligația să elaboreze strategii și politici de securitate materializate într-un sistem legislativ viabil din punct de vedere doctrinar și operațional, în așa fel încât să garanteze respectarea drepturilor şi libertăţilor cetățenilor, să protejeze, să prezerve şi promoveze interesele naţionale. În vedere

realizării securității economice sunt necesare o serie de mecanisme complexe, conceptual și funcțional acestea trebuind să asigure buna funcționare pentru toate sectoarele din domeniul financiar-bancar, agricultură, industrie, resurse economice, bunuri de producție și consum, etc.

Noua realitate economică a pus România în fața unor provocări economice cărora a trebuit să le facă față: criza economică ce a afectat întregul mapamond la sfârșitul primului deceniu al mileniului actual, fenomenul globalizării, trecerea la economia de piață, integrarea într-un rimt alert în structurile economice ale Uniunii Europene odată cu dobândirea statutului de stat membru. În aceste condiții, decidenții naționali au trebuit să reconceptualizeze strategiile pragmatice, pentru a se putea adapta specificităților pieței economice globale și a se ralia unor standarde comunitare ori unui ritm dinamic mult diferit față de perioada anterioră; în același scop au fost necesare măsuri pentru a facilita accesul agenților economici naționali la pârghiile aferente desfășurării activității de așa manieră încât să obțină și conserve un avantaj competitiv pe noua piață – asigurând, totodată, un nivel de trai ascendent pentru cetățenii români. Toate acestea ne conduc la ideea că politica securitară națională în domeniul economic vizează protejarea valorilor economice și promovarea intereselor naționale subsecvente, de o manieră adecvată pentru asigurarea capabilităților economiei de a identifica și a se adapta la dinamicitatea, particularitățile, oportunitățile și riscurile pieței economice la nivel global.

2. PRINCIPALII FACTORI DE RISC CU CAUZALITATE ECONOMICĂ LA ADRESA INTERESELOR SECURITARE NAȚIONALE.

Efervescența economică mondială a ultimelor decenii a creat noi oportunități pentru spațiul autohton, concomitent cu manifestarea unor factori cu cauzalitate economică care au acționat, uneori ca un imbold, alteori ca o piedică în calea dezvoltării; în categoria principalilor factori de risc cu cauzalitate economică la adresa intereselor de securitatea națională propunem spre analiză pe cei care au

lăsat cea mai pregnantă amprentă asupra economiei naționale:

- ***Globalizarea economică într-un context național neadaptat particularităților pieței internaționale***

Globalizarea economică este procesul geopoltic contemporan de maximă importanță care a generat o noua configurație a piețelor financiare globale. Ca și consecință directă, o serie de factori geopolitici tradiționali și-au dimunuat rolul și importanța de care s-au bucurat anterior (frontiera sau teritorialitatea – n.a.), în favoare altora noi, care nu mai sunt realționați cu rolul clasic al statului - de exemplu organizații sau companii multinationale/transnaționale.

Temporar, România s-a integrat și a devenit actor al jocului globalizării relativ târziu, în primul deceniu de democrație - anii '90 - țara noastră s-a confruntat cu o realitate dură, nefiind pregătită pentru intrarea în cursa globalizării din cauza unei realități dificile: o economie cu o serie de sectoare ineficiente, inutile sau lipsite de atractivitate și care nu puteau concura cu ceilalți actori ai pieței economice occidentale. Opinăm că punctul nevralgic al economiei autohtone postdecembriste a fost lipsa unei culturi a economiei de piață și spiritul refractar în ceea ce privește ralierea la realitățile și cerințele noului context economic, continuând să funcționeze în baza unui un model economic depășit - cu consum fără producție, preferând să se axeze pe importuri în detrimentul unor acțiuni concertate de identificare a acelor polilor de competitivitate ce puteau fi generatori de valoare adăugată, potențial de export și care ar fi putut determina ca România să conteze în competiția economică globală.

În contextul manifestării fenomenului globalizării și pe fondul în care economia națională s-a confruntat cu lipsa unui capital propriu necesar investițiilor, România a reprezentat pentru investitorii străini o țară atractivă, ce poate oferi diverse oportunități în plan economic. Pentru atragerea și implementarea unor fluxuri importante de capital străin, indispensabile revigorării și dezvoltării ulterioare a unora dintre ramurile economiei naționale deficitare, autoritățile au trebuit, și vor trebui în continuare, să implementeze și să asigure condiții

interne de ordin legislativ și fiscal propice, precum și măsuri coerente de sprijinire care să vizeze o armonizare și un echilibru funcțional între capitalul autohton și cel străin, de natură să garanteze stabilitatea și funcționalitatea pieței interne.

Toate aceste aspecte problematice cu care s-a confruntat economia României au creat, însă, oportunități ce au fost speculate de o parte a actorilor economici exogeni, remarcându-se, în ultimii ani, tendința de concentrare a puterii de decizie din domeniul economic în jurul unor mari companii multinaționale, care nu de puține ori s-au manifestat de așa manieră încât să nu se supună controlului instituțiilor statului român, promovându-și politici proprii, fără a mai ține seama de anumite restricții sau condiționari interne, fapt care este de natură să afecteze interesul economic național. Pe de altă parte, acest comportament al marilor companii afectează capitalul și investitorii autohtoni, printr-o concurenta cel puțin discutabilă.

Globalizarea economică poate fi privită ca generatoare de energii și element catalizator pentru toate elementele ce concură la dezvoltarea societății sub aspect economic, context în care statul român, prin instituțiile abilitate, este dator să intreprindă, pe de o parte măsuri de sincronizare cu piața internațională, și pe de altă parte să realizeze eforturi de promovare a produselor și serviciilor ce poartă amprenta specificului național, în vederea conservării elementelor culturii românești, fără exagerări inutile ori manifestări ultranaționaliste.

Globalizarea economică presupune inclusiv riscuri asumate, care pot afecta economia națională; România va trebui să-și asume și consolideze un rol activ în cadrul structurilor economice și de securitate din plan regional, continental și internațional, pentru a evita aceste riscuri și a putea face față „valului" globalizării.

- ***Amplificarea decalajului tehnologic, în domenii industriale strategice, față de țările occidentale***

În ciuda unei tipologii avantajoase a spațiului românesc - zestre genetică, capacități intelectuale, performanțe istorice în domenii de vârf sau contribuția la cuceriri științifice care au avut ecouri și efecte majore și au revoluționat știința și

tehnologia la nivel global, evoluția economiei românești nu este pe un trend ascendant și prezintă în continuare un decalaj tehnologic în multe dintre ramurile industriale strategice. În aceste condiții, performanțele economiei nationale întârzie să apară, despre obținerea unui avantaj competitiv nu se poate vorbi, iar securitatea economică este încă vulnerabilă și departe de a fi asigurată; se crează, astfel, premisele favorabile pentru apariția unui cumul de efecte negative pe un orizont de timp scurt și mediu, adevărate piedici în calea modernizării și evoluției economice.

Au fost identicate o serie de cauze pentru această stare de fapt, dar cele mai grave rămân dezinteresul și nivelul scăzut de finanțare a activităților de cercetare-dezvoltare și inovare (CD&I). Efectele negative sunt ușor de sesizat, de la o infrastructură în domeniu depășită până la afectarea pe fond a „patrimoniului intelectual", prin scăderea drastică a numărului de cercetători. Lipsa alocărilor financiare, pentru activități de cercetare și transfer tehnologic, are drept consecință un nivel scăzut de inovare al actorilor care activează în sectoarele economice în care inovarea aduce plus-valoare, iar efectul subfinanțării contribuie la amplificarea continua a decalajului de tehnologii moderne a economiei românești față de țările dezvoltate.

Importanța activităților de cercetare-dezvoltare și inovare și efectele acestora în plan economic au determinat autoritățile românești să conceptualizeze și să pună în aplicare o strategie națională în domeniu (SNCDI20), care pentru anul 2020 a urmărit creșterea cantitativă și calitativă a sistemului CD&I, prin măsuri adoptate în mod etapizat, și își propune să asigure funcționarea optimă a instituțiilor de cercetare la nivel național, din punct de vedere adminsitrativ, la nivelul instituțiilor omoloage din majoritatea spațiului comunitar. Raportat la alocările financiare puse la dispoziția actorilor economici, SNCDI20 a prevăzut, prentru anul în curs, o creștere progresivă a investițiilor CD&I, de trei ori din fonduri publice și de aproape cinci ori din fonduri private, în 2020 față de 2013. Statistic vorbind, constatăm o crește reală a locărilor financiare, de până la 1%, față de nivelul anilor anteriori, însă prin

comparație cu alte economii comunitare țara noastră este sub media UE, de 2%. Cu o evoluție atât de lentă economia va avansa în continuare prea puțin, iar decalajul tehnologic față de țările din vest va rămâne extrem de pronunțat și greu de recuperat.

Dezideratul de micșorare a decalajului decalajul tehnologic al Romaniei față de media Uniunii Europene se poate realiza printr-o politică agresivă în domeniul creșterii adecvate a rolului instituțiilor publice, recredibilizarea sistemului de investiții în cercetare și inovare – care ar putea avea influențe pozitive atât asupra competenței tehnologice și implicit asupra competitivității industriale, redimensionarea și recalibrarea componentelor sistematice - resurse umane, ce vor trebui orientate spre dezvoltarea performanței instituționale.

- ***Pierderea unor piete de desfacere tradițională***

Anii ’90 au însemnat o nouă configurație mondială politică cu efecte resimțite în plan economic: pieţele de desfacere tradiționale ale României au dispărut ori s-au diminuat - de exemplu URSS sau China - și odată cu ele au dispărut și unele sisteme comerciale anterioare și modele economice - de exemplu CAER. României a cunoscut în plan economic efecte negative ale „noii ordini globale”, prin prisma diminuării semnificative a exporturilor, ceea ce a afectat stabilitatea economiei naționale. Concomitent, la nivel național s-au potențat și manifestat o gamă diversă de factori perturbatori pentru funcționalitatea la parametrii de acceptanță a economiei românești: producția industrială a scăzut deoarece nu era adaptată noilor cerințe de piață, moneda națională a continuat să se devalorizeze, inflația a crescut, volumul investițiilor s-a redus, iar cadrul legislativ împletit cu o birocrația excesivă au fost percepute ca o amenințare reală de către investitorii străini. Politica privatizării societăților economice cu capital de stat, inițial văzută ca o soluție de viitor, s-a dovedit a fi deficitară și haotică, iar lipsa de experiență și viziune, managementul incorent și neperformant al noului val de actionari postdecembriști au afectat în mod substanțial economia națională: produsele lansate pe piață nu erau

competitive ci mai degrabă plafonate din punct de vedere tehnologic, multe dintre unitățile productive au încetat să mai funcționeze, numărul persoanelor fără locuri de muncă îngroșind rândurile șomerilor.

Începând cu anul 2000 se contată o redresare a economiei naționale, cresc exporturile iar firmele românești încep să pătrundă pe piețele internaționale unde reușesc să desfacă o gamă variată dar proprie de produse - agricole, chimice, textile, etc. Aderarea României la Uniunea Europeană este considerată „kilometrul zero" pentru redresarea economică națională care înregistrează progres și începe să se modernizeze. Calitatea de stat membru al organismului european a însemnat noi standarde de performanță, a obligat firmele românești la eforturi considerabile - organizatorice, tehnice și sociale, care au condus, progresiv, în multe ramuri economice, la atingerea nivelului acceptabil de competitivitate pentru funcționarea în acest mediu concurențial.

Odată ce Uniunea Europeană a devenit principalul partener de comerț exterior pentru România, au fost implementate măsuri care au dus la „armonizarea tarifelor, o creșterea importurilor, dar și o deschidere pentru produsele autohtone pe piața comunitară".

Pentru a deveni un partener activ în plan economic și a recâștiga piețe de desfacere tradiționale, România trebuie să se apropie cât mai mult nivelul de performanță al statelor europene avansate, realizarea acestui deziderat fiind posibil numai în condițiile efectuării unor schimbări organizatorice, tehnice și sociale, de către entitățile economice, de natură să conducă în mod direct la competitivitate ridicată, condiție necesară pentru a evolua într-un mediu concurențial. Pentru aceasta, statului îi revine obligația adoptării unor reglementări viabile și coerente, orientate spre sprijinirea micilor întreprinzători autohtoni, asupra cărora planează pericolul concurenței, uneori neloiale, a companiilor internaționale, care speculează cadrul legislativ oferit de piața unică europeană.

- ***Creditarea externă în conditii dezavantajoase***

Creditare externă este soluția la care statele apelează atunci când resursele interne sunt insuficiente în raport cu intereselor economiei naționale, fiind în același timp un element care conduce la creșterea puterii productive a capitalului prin potențarea volumului de produse și servicii de piață. Realizată în condiții dezavantajoase, ea are contra-efecte și produce adevărate dezechilibre economice, de natură să afecteze securitatea economică a statului, întrucît se poate ajunge la o divizare a procesului decizional cu instituțiile creditoare.

În acest context, există păreri antagonice în ceea ce privește rolul creditării externe; pe de-o parte se apreciază ca instituțiile creditoare trebuiesc privite ca „puncte forte", deoarece acestea se convertesc într-un factor de implementare a unor politici de bune practici preluate din statul de origine, pe teritoriul statului creditat, iar pe de altă parte se consideră că sistemul de creditare poate să devină un vector de influențare și dirijare a politicilor de stat, cu efecte negative în ceea ce privește securitatea statului. Soluția apelării la creditare externă nu trebuie exagerată, nu puține fiind cazurile în care acest tip de abuz economic s-au soldat cu falimentul unor instituții insolvabile sau a avut consecințe negative asupra situație economice a unor entități economice, putând ajunge până la afectarea securității economice a statului creditat

În ceea ce privește România postdecembristă, printre factorii care au contribuit la alimentarea datoriei publice s-au regăsit: finanțarea deficitului bugetar consolidat, finanțarea anumitor active neperformante care au fost preluate de stat la datoria publică sau finanțarea, adeseori nejustificată, a unor proiecte social-economice ce au fost catalogate ca priorități ori de interes deosebit. Inexistența unor politici financiare la nivel național coerente, deficitul primar fiscal și imposibilitatea autosusținerii datoriei de stat, sunt tot atâtea motive pentru care se apelează la soluția creditării externe; pentru ca ea să își demonstreze sustenabilitatea este necesar ca politicile macroeconomice să fie desfășurate în baza unui management macroeconomic solid, să fie concepute și implementate politici structurale de creștere economică, să se urmarească

creare unui cadru legislativ care să încurajeze investițiile private și să orienteze producția către export....și nu în ultimul rând trebuie urmărită eradicarea corupției și îmbunătățirea guvernanței corporatiste.

La momentul prezentei cercetări, datoria externă a României a atins un nivel îngrijorător iar pe fondul relaxărilor fiscale din ultimii ani, a măsurilor populiste de tipul majorărilor salariale, creșterii punctului de pensie, creșterii ajutoarelor sociale sau a altor beneficii alocate diverselor categorii de populație, în mod firesc a crescut și deficitului bugetar național. Specialiștii în domeniu susțin că datoria publică va crește constant iar BNR atrage atenția că atingerea unui nivel al datoriei de 45% din PIB reprezintă un risc real de recesiune și cel mai grav va fi interpret de către investitori ca un un semnal de alarmă, ceea ce va scumpi împrumuturile.

- ***Proliferarea economiei subterane***

Economia subterană este o realitate cu care se confruntă toate statele lumii. În percepția comună, este activitatea economică legală dar efectuată de așa natură încât să se evite „plata impozitelor și taxelor, a contribuțiilor sociale sau pentru a evita respectarea standardelor legale de pe piata muncii si a altor proceduri administrative".

Proliferarea economiei subterane, prin creșterea evaziunii şi fraudei fiscale şi vamale în domeniile precum producerea şi distriuția produselor energetice, producerea şi comercializarea alcoolului şi băuturilor alcoolice, comercializarea produselor din tutun, a mărfurilor agro-alimentare, serviciile şi comerţul cu produse nealimentare, afectează mecanismele financiare care contribuie la funcționarea optimă a sectoarelor economice, climatul social autohton și securitatea economică națională în ansamblul său.

Acţiunile evazioniste din aceste domenii vizează cu precădere sustragerea de la plata TVA, a impozitului pe profit şi a accizelor, principalele modalităţi uzitate în acest sens fiind: fraudarea de TVA la tranzacţiile intracomunitare; rambursarea ilegală de TVA; diminuarea în vamă a valorii marfurilor achiziţionate din spaţiul extracomunitar în vederea sustragerii de la plata accizelor, taxelor

vamale şi a TVA; metoda insolvenţei, când se înfiinţează societăţi comerciale pe numele unor persoane defavorizate din ţară sau străinătate implicate în circuite evazioniste; încadrarea eronată a produselor importate/achiziţionate de pe spaţiul extracomunitar.

Majoritatea infracţiunilor economico-financiare se realizează sau se acoperă formal prin intermediul societăţilor comerciale tip „missing trader" („societăţi fantomă"), astfel încât rolul de „paravan" al acestora este vital în materializarea evaziunii fiscale.

Evaluările și statisticile firmelor de consultanță arată că România înregistrează una dintre cele mai ridicate rate ale economiei subterane între statele Uniunii Europene, între 35-40% din PIB.

După aderarea la Uniunea Europeană instituţiile statului au manifestat o continuă preocupare în vederea combaterii fenomenului evazionist acţionând pe mai multe paliere. Din punct de vedere legislativ, începând cu data de 01 ianuarie 2007, au fost aduse modificări Legii nr. 571/2003 privind Codul Fiscal, urmărindu-se cu precădere, preluarea acquis-ului comunitar privind taxa pe valoarea adăugată în cuprinsul prevederilor fiscale româneşti, precum şi a prevederilor ce stau la baza liberei circulaţii a mărfurilor. Legea nr. 227/2015 privind codul fiscal, care a intrat în vigoare la data de 01 ianuarie 2016, precizează modificările cuantumurilor impozitelor şi taxelor, prin care se doreşte generarea unei relaxări fiscale, ce ar trebui să genereze o creştere a încasărilor bugetare, prin creşterea conformării voluntare şi scăderii fenomenului evazionist. Totodată, începând cu anul 2013, au fost efectuate modificări instituţionale, fiind înfiinţată, în subordinea Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală, Direcţia Generală Antifraudă Fiscală, cu opt Direcţii Regionale Antifraudă Fiscală, cu scopul creşterii colectării taxelor şi impozitelor la bugetul de stat.

- ***Prejudicierea intereselor economice ale României în unele sectoare strategice***

Sectoare economice românești de interes strategic, indispensabile asigurării securității umane în ansamblul său, precum domeniul energetic, infrastructura de transport, agricultura si

protectia mediului, infrastructura de comunicații sau sistemul financiar, au făcut în ultimii ani obiectul unor atacuri concertate, cu scopul luării sub control de către entități interesate, creându-se astfel disuncții sistemice care conturează amenințări la adresa siguranței naționale. Relevant este faptul că în contextul globalizării și al funcționării economiei de piață, controlul asupra multora dintre aceste sectoare vitale este exercitat de entități ce-și au originea în zone geografice instabile din punct de cedere social sau politic, unele dintre acestea fiind considerate surse de insecuritate.

Principalii factori de risc la adresa subminării sectoarelor economice• strategice sunt: „dezvoltarea economiei subterane; accentuarea fenomenelor de corupție și de administrare deficitară a resurselor publice; reacțiile uneori ineficiente ale instituțiilor statului în fața acutizării fenomenelor de criminalitate economică; nerespectarea normelor ecologice în funcționarea unor obiective industriale; scăderea nivelului de încredere a cetățenilor în instituțiile statului, ca urmare a indolenței și birocratiei excesive din administrație; emigrarea specialiștilor din diferite domenii de vârf, fenomen ce afectează potențialul de dezvoltare a societății".

Într-o societate democratică cum este România, vulnerabilitățile menționate trebuie gestionate prin modalități pragmatice și eficiente care să nu afecteze principiul libertății economice, iar vulnerabilitățile determinate de ineficiența instituțiilor statului de a gestiona resursele naționale și de a reacționa corespunzător în fața unor situații de risc trebuie remediate prin aplicarea cu strictețe a unor strategii politico-economice decuplate de ciclurile politice, concentrate pe creșterea economică de lungă durată.

Politici economice nerealiste, neadecvate realităților și specificului românesc

În opinia specialiștilor, performanța economică a unui stat „necesită acumulări structurale, reguli corecte și credibile pentru funcționarea piețelor, competitivitate și predictibilitate pentru mediul de afaceri, asanarea dezechilibrelor din sectorul companiilor de stat, infrastructura financiară de piață pentru finanțarea IMM-urilor, încurajarea antreprenoriatului și a sectoarelor

inovative". La momentul prezentei analize, România are o economie de consum, nesutenabilă pe termen lung, la nivel macroeconomic cadrul fiscal-bugetar este instabil, în mare parte fondurile bugetare sunt folosite pentru acoperirea deficitului financiar și nu pentru încurajarea mediului de afaceri, volumul importurilor este ridicat comparativ cu cel al exporturilor, iar la nivel microeconomic firmele preferă să acorde întâietate cheltuielilor salariale și prea puțin investițiilor. Se impune implementarea unor politici economice viabile, de natură a contribui la dezvoltarea și consolidarea creșterii economice la nivel național, cu atât mai mult cu cât cadrul fiscal-bugetar actual prezintă o serie de aspecte problematice, ce se pot materializa în riscuri și vulnerabilități cu potențial de afectare a economiei. Fondul Monetar Internațional recomandă României regândirea ansamblului politicilor economice promovate în ultimii ani și translatarea abordărilor, de la politici și măsuri centrate prioritar pe stimularea puternică a consumului, spre politici coerente care să încurajeze și să susțină investițiile și ramurile de producție ale economiei, opinând, în context, că România trebuie să vizeze în viitorul apropiat creșterea performanțelor în ceea ce privește absorbția fondurilor europene și îmbunătățirea substanțială a colectării veniturilor, dar și asigurarea predictibilității și susținerea în continuare a luptei împotriva corupției.

Raportat la politicile economice, opiniile specialiștilor sugerează că abordarea construcției bugetare trebuie să aibă în vedere, pe de-o parte impactul bugetar al măsurilor adoptate la nivel național, iar pe de alta parte să se bazeze pe fundamente de ordin macroeconomic ale arhitecturii bugetare, conform analizelor, evaluărilor și prognozelor economice realizate de instituții credibile. Lipsa unei viziuni corente, efectele negative ale deficitelor bugetare și gestionarea deficitară, uneori în funcție de interese conjuncturale, a bugetului de stat, reprezintă alte aspecte problematice majore pentru interesele economice ale României. Pe acest fond, încredere investitorilor este în scădere, rating-ul de țară din partea agențiilor internaționale se poate înrăutăți, pot apărea corecții

financiare negative pentru proiectele cu finanțare europeană, iar costurilor de finanțare a serviciului datoriei publice vor crește.

- ***Deficiente majore in absortia fondurilor europene***

Noua calitate a României, de stat membru al Uniunii Europene, a creat contextul instituțional favorabil pentru accesarea fondurilor structurale și de coeziune, gândite și puse la dispoziție ca instrument ce urma a fi folosit pentru recuperarea decalajelor de dezvoltare față de celelalte state europene. În fond, accesarea acestor categorii de fondurilor nerambursabile a reprezentat „balonul de oxigen" pentru statele care nu dețineau capabilitățile de finanțare proprie pentru dezvoltare, datorită situației interne nefavorabile determinate de cauzalități multiple, sau sub presiunea exercitată de efectele crizei economice şi financiare globale de la sfârșitul deceniului anterior.

România, ca de altfel și celelalte statele membre ale Uniunii Europene, a fost beneficiara, în perioadele 2007-2013 și 2014-2020, a diverse categorii de fonduri europene pe care să le folosească astfel încât „soldul bugetar net național" să fie cât mai consistent, ceea ce înseamnă că, cuantumul fondurilor europene alocate trebuie să fie utilizat în procent cât mai ridicat, pentru asigurarea corelației optime între contribuţia României la bugetul Uniunii Europene şi nivelul fondurilor structurale atrase în calitate de stat membru.

Nivelul scăzut de absorție înregistrat în ultimii ani, dar cu precădere în perioada 2007-2013, a fost cauzat de o gamă diversă de cauzalități, printre care: ineficienţa multora dintre instituţiile specializate; lipsa de experienţa a beneficiarilor în elaborarea și implementarea proiectelor; capacitate de reacţie instituțională deficitară comparativ cu dimensiunea problematicilor generate de procesul de absorbţie; deficitul de personal din instituțiile cu competențe în domeniu; desele modificări/actualizări ale condiţiilor de eligibilitate referitoare la beneficiar sau proiecte. De asemenea, o altă cauză a nivelului scăzut a absorbţiei a constituit-o, în multe situații, lipsa resurselor financiare din partea beneficiarilor necesare asigurării co-finanţării proiectelor, ca urmare a

constrângerilor bugetare (în cazul beneficiarilor de drept public), ori de lipsa lichidităţilor necesare în cazul beneficiarilor de drept privat.

Întrucât este unanim recunoscut faptul că fondurile structurale și de coeziune reprezintă principalele pîrghii de dezvoltare ale României, mai ales în actualul context economic mondial care întrevede o recesiune economică globală, se impune necesitatea conceptualizării și operaționalizării la nivel național a unor structuri instituţionale eficiente care să asigure implementarea programelor naţionale, creşterea capacităţii de implementare și absorția la nivel cât mai ridicat a fondurilor structurale și de coeziune.

Pe baza celor expuse mai sus se poate concluziona că echilibrarea bugetului consolidat al statului se poate face prin accesarea accelerată a fondurilor europene, cu mențiunea că o absorbţie deficitară ori folosirea inadecvată a acestora va avea ulterior consecințe negative, de la returnarea sumelor și calcularea penalizarilor aferente, la suspendarea dreptului de mai accesa fonduri - declanșarea clauzei de dezangajare.

3. Concluzii

Securitatea economică a României a fost/este afectată de diverși factori de risc, unii dintre ei au o existență efemeră iar alții prezintă un caracter permanent; apariția lor este legate de contextul intern sau extern, manifestările sunt subiective sau obictive dar, în orice caz, lasă o amprentă considerabilă asupra intereselor de securitate ale României.

Pentru a elimina manifestările viitoare ale acestora, se impune prevenirea și contracararea cauzelor generatoare și a formelor de evoluție, prin strategii și politici macroeconomice complexe, coerente și concertate din partea autorităților guvernamentale și monetare naționale. Totodată, trebuie realizată o corelație între nivelul creșterii economice interne și nivelul datoriei externe, concomitent cu aplicarea unor măsuri ferme pentru menținerea sub control a factorilor de risc ce rezidă din amplificarea „dezechilibrului acceptat” al deficitului bugetar.

Plecând de la aceste premise, asumăm necesitatea unor instituții statale

care să aibă ca preocupare identificarea oportunităților acționale dar mai ales vulnerabilitățile economiei naționale, contribuind astfel la dezideratul de „prezervare şi protejare a valorilor securitare ale României şi la promovarea intereselor naţionale pe diverse paliere ale ansamblului economico-social, inclusiv prin susţinerea nevoii evolutive fireşti a statului român de a obține și consolida un avantaj competitiv durabil în și de a-şi exploata şi valorifica la maximum potenţialul de dezvoltare, în beneficiul direct al cetăţenilor săi".

Bibliografie

1. Albu, Lucian, Pelinescu, Elena, „*Sustenabilitatea datoriei externe*", 2012, www.cerope.ro/acces 13.01.2020.
2. Amititeloaie, Alexandru, *„Creditele Externe -factor de control politic și dominație asupra altor state*", Universitatea George Bacovia, 5.1, 2016, vezi www.ugb.ro/Juridica/ugb.ro/accesat 13.01.2020.
3. Boștinaru, Victor, *Ultimii pași. Absorția fondurilor structurale și de coeziune 2007-2013*, pp. 72-74, disponibil la www.victorboștinaru.ro/accesat 05.06.2020.
4. Cucu, Irina, „*Factori de risc economic la adresa securității naționale*", Universitatea Națională de Apărare, Vol. 3, Yssue 3, 2010, vezi https://eras.socio.uvt.ro/ accesat 13.01.2020.
5. Oprescu, Gheorghe, Constantin, Daniela, Luminița, Ilie, Florinel, Paslaru, Dan, "*Studiul privind analiza capacității de absorbție a fondurilor comunitare în România*", publicat sub egida Institutului European din România, http://www.ier.ro/documente/studii de impact./accesat 10.01.2020.
6. Puşcaş, Vasile, „*România – 10 ani în Uniunea Europeană*", în https://www.economistul.ro/author/vasile-puscas/2016.
7. Soros, George, *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iaşi, 2002, p. 23.
8. Șerbănescu, Ilie, *„Identitatea românească reinventată prin marketing"*, The Investor, 2012, web./accesat 13.01.2020.
9. Troncotă, Cristian, *Studii de securitate*, Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu, 2008, pp, 8-14;
10. www.bnr.ro/Securitatea-economica,-bun-public-8993.aspx/ accesat 15.05.2020.
11. https://sri.ro/securitate-economica/accesat 13.01.2020.
12. hppt://www.cdi2020.ro/wp-content/uploads/2014/02/pn-cdi-2014-2020.pdf. *„Document privind planul național CDI 2014 - 2020*"
13. www.adrnordest.ro/user/file/investment%20context%20ro%20and%20en/Structura%20economica%202010.pdf/ accesat 13.01.2020.
14. https://sri.ro/securitate-economica/ accesat 15.05.2020.
15. https://www.economica.net/reprezentanti-fmi-la-intalnirea-cu-iohannis-romania-are-nevoie-de-cresterea-absorbtiei-de-fondurilor-si-imbunatatirea-colectarii-veniturilor_134825.html/accesat 18.05.2020.

16. https://www.conso.ro/glosar/economie-subterana/222/4/ accesat 19.05.2020.
17. http://cosmin-marinescu.ro/jos-impozitele-sus-cheltuielile-nu-suna-a-politica-economica-sanatoasa/accesat 05.06.2020.
18. https://intelligence.sri.ro/riscurile-la-adresa-securitatii-nationale-care-decurg-din-comportamentul-agentileconomici/, accesat 08.06.2020.

Centrul de Strategii Aplicate

Dezvoltare și oportunități versus amenințări și riscuri. Scurte considerații asupra României în sistemul pieței financiare internaționale

Development and opportunities versus threats and risks. Brief considerations on Romania in the international financial market system

Dragoș Ionuț BOSÎNCEANU[71]

Abstract: *Sistemul economic actual este caracterizat, printre altele, și de existența unor niveluri diferite ale piețelor financiare la nivel global, în funcție de gradul de dezvoltare al economiei unui anumit stat. Fluxul investițiilor urmează, în mod natural, am putea spune, un anumit traseu dinainte configurat pe baza unor indicatori relevanți. Piața financiară reprezintă unul dintre mecanismele de dezvoltare economică, iar o piață internă autentică a serviciilor financiare este esențială pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă într-un stat, așa cum se precizează și în reglementarile europene în vigoare*[72]*. Dincolo de impactul pozitiv evident al investițiilor străine asupra economiei unui stat, este de remarcat faptul că acest aspect comportă și anumite riscuri.*

Cuvinte cheie: *piață financiară; piață de capital; piață emergentă; creștere economică; riscuri.*

Abstract: *The current economic system is characterized, among other things, by the existence of several levels of financial markets globally, depending on the degree of economic development of a particular country. The flow of investments follows, naturally, we could say, a certain route previously configured based on relevant indicators.The financial market is one of the mechanisms of economic development, and a genuine internal market for financial services is*

---

[71] Absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității "Transilvania" din Brașov, cu o experiență de aproximativ 10 ani în piața de capital, în prezent coordonator al Compartimentului de Conformitate și Control Intern din cadrul Depozitarului Central S.A..

[72] Regulamentul (UE) nr. 596/2014 al Parlamentului European și al Consiliului dîn 16 aprilie 2014 privînd abuzul de piată (regulamentul privînd abuzul de piată), considerentul nr. 1; Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului dîn 12 decembrie 2006 privînd serviciile în cadrul pietei înterne.

crucial for economic growth and job creation in a certain country, as outlined in the European regulations in force. Beyond the obvious positive impact of foreign investments on the economy of a state, it should be noted that this aspect also carries certain risks.

Key words: *financial market; capital market; emerging market; economical growth; risks.*

Articolul de față își propune a fi o prezentare generală a peisajului pieței financiare internaționale, cu luarea în considerare a poziționării României în tot acest tablou, adresată unei audiențe non-tehnice, iar nu o analiză de anvengură științifică. În ipoteza dezvoltării acestei problematici, datele, conceptele și informațiile aici menționate, trebuie corelate și completate cu elemente suplimentare, care pot fi obținute din surse publice, la nivel de autoritate publică sau entitate privată.

Introducere

Încă de la începuturile lor, comunitățile umane au înțeles că o bună organizare și exploatare a resurselor generează dezvoltare în toate domeniile de interes pentru acestea, dând naștere unor culturi și civilizații înfloritoare, precum cele mesopotamiene, egiptene sau elenistice.

Evoluția diferitelor modele economice practicate de-a lungul istoriei, de la economia bazată pe agricultură și comerțul cu animale, unelte și alte bunuri, între diverse comunități apropiate din punct de vedere geografic, până la cea bazată pe o puternică componentă industrială, unde dezvoltarea și aplicarea de soluții inovatoare a favorizat si deschis oportunități extraordinare într-o multitudine de domenii, ne arată o dinamică a economiei cu tendințe de globalizare, cu efecte dintre cele mai diverse precum creșterea populației, creșterea veniturilor medii, dezvoltarea rapidă a mijloacelor de comunicație și transport, etc..

Ceea ce definește în final o societate dezvoltată și un stat puternic, este capacitatea acestuia de a dezvolta pentru cetățenii săi instituții fiabile, capabile să-și îndeplinească rolul pentru care au fost concepute și adaptabile mereu la schimbările care au loc la nivel local și global, atat de ordin politic, militar, tehnologic, cât și economic. Și poate că aspectul economic este

cheia spre atingerea acestor deziderate, mai ales că în momentul de față suntem martorii așa numitului *"conflict comercial"* dintre cei mai mari actori globali, Statele Unite ale Americii și Republica Populară Chineză, cu efecte deopotrivă asupra întregului mapamond, dar și pentru că, așa cum am putut vedea, răspunsul la încălcări ale dreptului internațional a constat în principal în aplicarea de sancțiuni economice[73], menite să slăbească și chiar să oprească capacitatea celor vizați de a-și proiecta politicile agresive și ilegale (e.g. încălcarea suveranității și integralității teritoriale ale Ucrainei de către Rusia sancționată de către Consiliul UE *"On 6 March 2014, EU's Heads of State or Government strongly condemned the unprovoked violation of Ukrainian sovereignty and territorial integrity by Russia and called on the Russian Federation to immediately withdraw its armed forces to the areas of their permanent stationing. They stated that any further steps by Russia to destabilise the situation in Ukraine* ***would lead to additional and far reaching consequences for relations in a broad range of economic areas****).*

Repere istorice

Trebuie menționat faptul că piața financiară este formată din două mari sectoare: piața monetară și piața de capital[74]. La nivel internațional, piața financiară internațională este mecanismul prin care activele financiare sunt emise și introduse în circuitul economic internațional și este formată din totalitatea piețelor naționale de capital[75].

În ceea ce privește România și evoluțiile sale economice de dată mai recentă, observațiile noastre s-

[73] http://www.onpcsb.ro/sanctiuni-internationale-onpcsb/sanctiuni-internationale.

[74] Prof. Univ. Dr. Nicolae Danaila, Prezentare *Sistemul bancar dîn România - pilon de bază al sistemului financiar*, Constanta, 6.IX.2011 https://www.bnr.ro/Sistemul-bancar-dîn-Romania---pilon-de-baza-al-sistemului-financiar-7333-Mobile.aspx.

[75] Lect. Univ. Dr. Roxana Dumitrascu, *Piața financiară* , Suport de curs, 2011, https://www.academia.edu/12779618/Curs_piata_financiara.

au concentrat în materia pieței de capital, componentă a pieței financiare, deoarece bursele de valori îndeplinesc funcții majore în circuitul capitalurilor în economie, constituind un indicator general al climatului de afaceri din spațiul economic, național și internațional, în care își exercită influența, și încep cu perioada secolului XIX, când au fost puse bazele primelor burse de mărfuri. Făcând un scurt rezumat asupra acestui aspect, notăm faptul că în anul 1840 a fost adoptat, în Vechiul Regat, *Codicele de Comerț al Țării Românești* care legifera, printre altele, bursele de comerț, mijlocitorii de schimb (agenții de schimb) și samsarii (curtieri), act normativ care însă nu a fost pus în practică, el fiind abrogat în final, în anul 1881.

Mai târziu, în anul 1882, primele burse din Vechiul Regat se constituie în București, Iași, Galați și Brăila, iar organizarea lor este din nou reglementată, alături de bursele de valori, prin *Legea asupra burselor, mijlocitorilor de schimb și mijlocitorilor de mărfuri și de valori*, care a avut ca model legea franceză din 1881[76]. Pe fondul rezultatelor slabe, în anul 1904 are loc o reformă și este operată o nouă organizare a burselor de comerț din Vechiul Regat, prin *Legea asupra burselor de comerț*, care a introdus principiul libertății tranzacțiilor în materie de bursă.

Cu privire la Bursa din București, aceasta nu a rămas neafectată de evenimentele social-politice ale vremii (e.g. răscoala din 1907, războiul balcanic din 1912-1913), mergând până acolo încat în timpul primului razboi mondial nu a avut activitate. Ulterior, în anul 1918, Bursa din București se redeschide și cunoaște o activitate deosebit de intensă până în anul 1926, când valoarea totală a tranzacțiilor la Bursa din București depășea 10,5% din cifra de afaceri a

[76] C. Lazar, N. Murgu, Mugur Isarescu, *În zgomotul Bursei,* Ed. Albatros, Bucuresti, 1982, pag. 184-185

țării (PIB)[77], urmată de o perioadă de scăderi, mai întai lente, apoi precipitate[78]. Activitatea "efervescentă" poate fi pusă și pe seama industrializării puternice din perioada 1920-1922 și a unei prezențe semnificative a capitalului străin[79]. Cu titlu de exemplu, specific acelei perioade, remarcăm Fabrica de Mașini, Vagoane și Turnătorie de Fier a societății pe acțiuni *"Johann Weitzer"* din Arad, înființată în anul 1891, prima fabrică de locomotive cu abur, pentru ecartament normal, din Transilvania, precursoarea companiei Astra Vagoane Arad S.A. din zilele noastre, și care este menționată în unele surse ca fiind beneficiara unor investiții de amploare din partea investitorilor străini (*Capitalul italian în economia românească între anii 1919-1939*, Anca Stângaciu, ed. EFES 2004, *Contribuții la istoria capitalului străin în România: de la sfârșitul Primului Razboi Mondial pînă la ieșirea din criză economică din 1929-1933*, Murgescu Costin Constantinescu, Nicolae N. Paul, Radu Bogdan, Constanta Stefan, Mihai. Ed. Academiei Române 1960*)*. Lista poate continua cu Astra Română, cea mai mare companie petrolieră din România, controlată de Royal Dutch Shell, care era listată și pe bursele din Paris, Amsterdam și Anvers, ori Steaua Română care era listată și pe bursele din Paris, Amsterdam, Basel, Frankfurt și Zurich și care în anul 1938 producea și rafina peste 11% din producția de țiței a României.

Bursa din București și-a continuat activitatea și dupa cel de-al doilea razboi mondial, până în

[77]Adrian N. Ionescu, articol disponibil accesand https://www.economica.net/ce-era-bursa-romaniei-dupa-marea-unire-si-nu-mai-este-acum_39816.html, Liviu Popescu, articol disponibil accesand https://www.busînessmagazîn.ro/actualitate/un-secol-de-istorie-pentru-bursa-de-la-bucuresti-17553227

[78] Dima Sandica, articol disponibil accesand https://www.academia.edu/8165523/capital

[79] Ioan Ciochînă-Barbu, Nelu Nită, *Scurtă istorie a reglementărilor juridice privînd piata de capital în România,* articol disponibil accesand http://www.ugb.ro/Juridica/Issue13ROEN/9. Reglementarile juridice privînd piata _de_capital.Ciochîna.Nita.RO.pdf

anul 1948, când a fost închisă ca urmare a naționalizării impuse de noul regim comunist, care a făcut ca prin instaurarea proprietății de stat să dispară produsele specifice: acțiunile, obligațiunile corporatiste, titlurile de stat autohtone și externe (cu echivalent în lei - aur) etc..

Perioada de după 1944 a fost marcată de trecerea de la un regim economic capitalist, bazat pe antreprenoriat, cerere și ofertă și liber schimb, la un regim care a instaurat *„dictatura proletariatului"*, prin urmare socialist, și o economie centralizată, controlată de partidul de guvernământ. Noul tip de societate era caracterizat prin desființarea aproape întegrală a institutiilor proprietății private și consacrarea proprietății de stat prin naționalizarea principalelor mijloace de producție și extinderea sistemului cooperatist[80].

După revoluția din anul 1989, care a condus la căderea regimului comunist, și pe fondul abandonării economiei de tip centralist și a modificărilor profunde intervenite în evoluția relațiilor de producție din România, Bursa a redevenit o necesitate ce s-a concretizat mai întâi în înființarea Bursei Române de Mărfuri organizată în temeiul Legii 31 din 1990 și a Bursei de Valori București, reînființată în 1995, ca o componentă a economiei simbolice, având atribuții importante în formarea și utilizarea capitalurilor[81].

Evoluția modelului economic adoptat după 1989 reliefează schimbări de ordin legislativ cu impact asupra formelor de organizare a unităților de producție, precum adoptarea *Legii nr. 15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale*, act normativ care marchează începutul procesului de *privatizare în România, a Legii nr. 58/1991 a privatizării societatilor*

[80] Eugen Ghiorghita, *Curs de Istorie a Economiei*, Bucuresti, 2016, pag. 91

[81] Ioan Popa - *Bursa*, vol. I, Ed. Adevarul S.A., 1993.

comerciale, prin care se stabilea cadrul juridic corespunzător transferului proprietății de stat în proprietatea privată a persoanelor fizice și a persoanelor juridice sau a *Legii nr. 52/1994 privind valorile mobiliare și bursele de valori,* act normativ important pentru reconstrucția sectorului pieței de capital și a înființării burselor de valori[82].

România în tabloul economic mondial

În ceea ce privește situația actuală, putem observa faptul că la nivel internațional există un sistem de ierarhizare a piețelor. De exemplu, potrivit clasificării MSCI (Morgan Stanley Capital International), piețele pot fi încadrate în următoarele categorii:

- Piețe dezvoltate (*Developed markets*)
- Piețe emergente (*Emerging markets*)
- Piețe de frontieră (*Frontier markets*)

Tabelul ilustrat reflectă clasamentul întocmit de către MSCI pentru anul 2019[83]:

[82] Idem.

[83] https://www.msci.com/market-classification

Potrivit unei alte clasificări, respectiv a celei întocmite de către FTSE Russell, piețele pot fi încadrate în urmatoarele categorii:

- Piețe dezvoltate (*Developed markets*)
- Piețe emergente avansate (*Advanced Emerging markets*)
- Piețe emergente secundare (*Secondary Emerging markets*)
- Piețe de frontieră (*Frontier markets*)

Ultimul raport întocmit în acest sens, respectiv *FTSE Equity Country Classification September 2019*[84], reflecta următoarea situație:

Developed	Advanced Emerging	Secondary Emerging	Frontier
Australia	Brazil	Chile	Argentina
Austria	Czech Republic	China**	Bahrain
Belgium/Luxembourg	Greece	Colombia	Bangladesh
Canada	Hungary	Egypt	Botswana
Denmark	Malaysia	India	Bulgaria
Finland	Mexico	Indonesia	Côte d'Ivoire
France	South Africa	Kuwait	Croatia
Germany	Taiwan	Pakistan	Cyprus
Hong Kong	Thailand	Peru	Estonia
Ireland	Turkey	Philippines	Ghana
Israel		Qatar	Iceland***
Italy		Russia	Jordan
Japan		Saudi Arabia*	Kazakhstan
Netherlands		UAE	Kenya
New Zealand			Latvia
Norway			Lithuania
Poland			Malta
Portugal			Mauritius
Singapore			Morocco
South Korea			Nigeria
Spain			Oman
Sweden			Palestine
Switzerland			Republic of North Macedonia
UK			Romania****
USA			Serbia
			Slovak Republic
			Slovenia
			Sri Lanka
			Tunisia
			Vietnam
			*****Tanzania

*Saudi Arabia reclassification to Secondary Emerging commenced in March 2019 and is to be completed by March 2020.

**China A Share reclassification to Secondary Emerging commenced in June 2019 and is to be completed by March 2020.

***Iceland reclassified as Frontier, effective with the annual review of the FTSE Frontier Index Series in September 2019.

****Romania to be reclassified as Secondary Emerging effective with the FTSE GEIS semi-annual review in September 2020.

*****Tanzania to be reclassified as Frontier effective with the annual review of the FTSE Frontier Index Series in September 2020.

Putem remarca faptul că România este încadrată în categoria piețelor de frontieră (*frontier market*), cu perspective de avansare spre categoria piețelor emergente.

În ceea ce privește definiția fiecărui nivel de piață dintre cele mai sus prezentate, notăm faptul că nu

[84] https://research.ftserussell.com/products/downloads/FTSE-Country-Classification-Update_latest.pdf

există un consens general asupra acestui aspect, în schimb majoritatea surselor de specialitate relevă caracteristici similare ale acestora. Trebuie precizat faptul că încadrarea unui stat într-una dintre categoriile de piață consacrate diferă, pe alocuri, în funcție de entitatea care efectuează evaluarea și se face luand în considerare factori precum nivelul de dezvoltare economică, mărimea, lichiditatea și accesibilitatea pieței pentru investitorii străini (Morgan Stanley Capital International[85]). Alți evaluatori se concentrează asupra economiei unui stat și în special asupra nivelului venitului național brut pe cap de locuitor (Banca Mondială), sau calitatea pieței în cauză (vizând aspecte precum cadrul legislativ ori prezența piețelor de instrumente derivate), consistență, predictibilitate și stabilitate (FTSE Russell[86]).

Vom reda pe scurt caracteristicile fiecărui nivel de piață, începand cu cele mai slab cotate și mergând către cele fruntașe. Astfel, notăm faptul că piețele de frontieră, în comparație cu piețele emergente, prezintă caracteristici precum un nivel mai scăzut al venitului pe cap de locuitor, volatilitate ridicată, o diversitate redusă a piețelor bursiere, companii cu niveluri reduse de acționariat și guvernanță corporativă, precum și un nivel redus de transparență în privința informațiilor disponibile pentru investitori.

Piețele emergente sunt acelea în care economia se află într-un anumit stadiu de dezvoltare, au o piață de capital reglementată și eficientă iar veniturile populației sunt în creștere, dar se află în continuare sub media piețelor

[85] https://www.msci.com/market-classification

[86] https://research.ftserussell.com/products/downloads/FTSE_Equity_Country_Classification_Paper.pdf?_ga=2.229337625.466944251.1567590763-1322844717.1560784229

dezvoltate. Ele apar și se dezvoltă în contextul mai larg al dezvoltării pieței financiare internaționale care *„constituie o consecință a necesităților manifestate de investitori și de cei care doresc să-și plaseze capitalul financiar"*[87]. Statele încadrate în această categorie sunt unele în curs de dezvoltare și au o economie care devine tot mai implicată și conectată cu pieţele internaționale pe măsura ce aceasta crește. Aceste piețe prezintă o parte, dar nu toate, dintre caracteristicile piețelor dezvoltate.

În final, putem caracteriza piețele dezvoltate prin antiteză cu celelalte două categorii inferioare, ele neprezantând inconvenientele acestora. Astfel, printre caracteristicile piețelor dezvoltate putem enumera un nivel ridicat al venitului pe cap de locuitor, o economie stabilă, piețe de capital dezvoltate, un nivel ridicat de reglementare și supraveghere, precum și lichiditate crescută pe piețele financiare.

Din punct de vedere al capitalului, componentă semnificativă în economia unui stat, încadrarea într-un anumit nivel de piață prezintă importanță deosebită. Asta pentru că investitorii internaționali își constuiesc politicile de investiții și pe baza unor astfel de clasificări, care pot reliefa oportunități de câștig, dar și pentru că unii dintre aceștia, în special cei instituționali, sunt împiedicați de anumite restricții care le permit efectuarea de investiții numai pe piețe dezvoltate sau emergente.

Dupa cum putem observa, România se află pe un trend ascendent și poate atinge un obiectiv major, acela de obținere a statutului de piață emergentă. Acest statut, după cum am văzut, prezintă numeroase beneficii, deoarece influențează politica investițională a investitorilor internaționali și canalizează capitalul străin în economie, căreia

[87] Stoica Victor, Ionescu Eduard, *Pieţe de capital şi burse de valori,* ediția a II-a, Editura Economică, Bucureşti, 2002, p. 25.

îi impulsionează ritmul de creștere. O analiză a Băncii Mondiale arată, de exemplu, importanța pe care o acordă investitorii americani, cel puțin instituțiile de plasament, indicatorilor referitori la pieţele emergente furnizați de evaluatori internaționali, precum MSCI (i.e. Portfolio Preferences of Foreign Institutional Investors, World Bank Policy Research Working Paper 3101, July 2003, p. 4 "*The MSCI Index is a widely-used measure of emerging market performance and is often used as a benchmark for fund managers' performance-based compensation.*").

De asemenea, analize recente subliniază tendințe pozitive pentru ritmul de creștere economică a statelor emergente, influențate de accelerarea economiilor statelor dezvoltate, după cum reiese din graficul ilustrat, care prezintă activitatea economică la nivel mondial[88]:

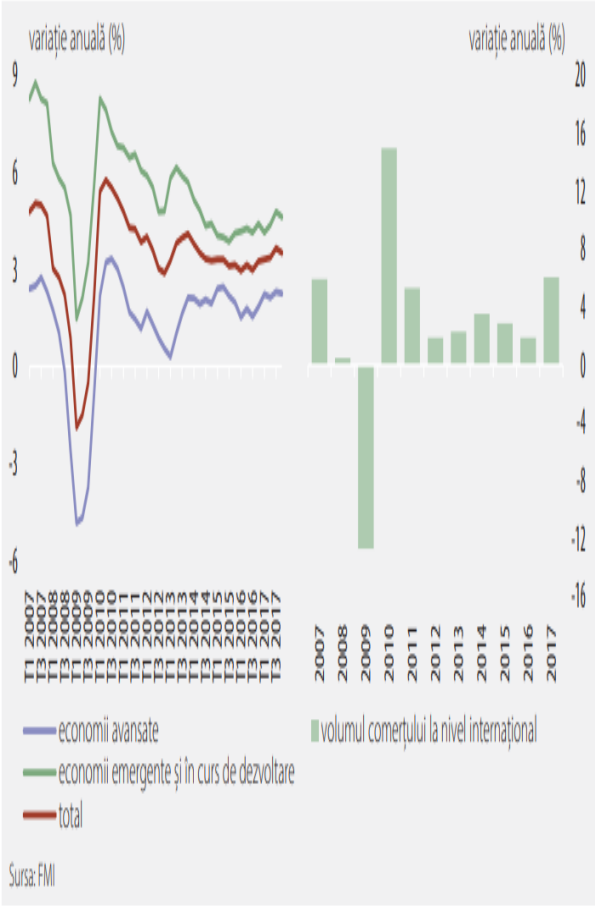

Investițiile străine directe și efectele acestora

Despre investițiile străine directe sau *ISD* cum mai sunt denumite în literatura de specialitate, s-au scris numeroase studii, analize, rapoarte ș.a.m.d.. Toate acestea prezintă atat aspectele pozitive, cât și pe cele

[88] Raport Anual 2017 – Banca Nationala a Romaniei, aprobat de Consiliul de admînistratie al Bancii Nationale a Romaniei în sedînta dîn 19 iunie 2018.

negative, într-o masură mai mult sau mai puțin detaliată, de la caz la caz.

Astfel, dezbaterea publică pe această temă asociază fluxurile de capital cu o serie de rezultate favorabile pentru statele beneficiare.

ISD sunt o sursă sănătoasă pe care se poate baza creșterea economică, inclusiv în perioadele în care stabilitatea economică este în pericol și creșterea este sub presiune, deoarece:

- ISD sunt complementare surselor publice de finanțare și furnizează capitalul necesar dezvoltării unei economii;
- ISD creează noi locuri de muncă nu numai în compania în care investesc, ci stimuleaza și dezvoltarea celorlalte firme din amonte și aval;
- ISD nu sunt numai un flux de capital, ci și de tehnologie, cunoștințe, practici organizatorice, care stimulează și generează creșterea economică. Investitorii străini impun propria modalitate de lucru companiei pe care o dezvoltă și aduc noi tehnologii, care cresc eficienta angajaților și competitivitatea companiei. Aceste efecte benefice se propagă în întregul lanț de intreprinderi implicate în realizarea unui produs sau serviciu, care se adaptează pentru a supraviețui pe piață;
- ISD sunt caracterizate de stabilitate pe termen lung. Ceea ce definește ISD este tocmai interesul durabil al investitorului în compania în care investește. Prin urmare, un investitor care a pus bazele unei noi companii nu va renunța atât de ușor la investiția sa, chiar și în perioade economice turbulente[89].

[89] Alexandra Horobet, Oana Popovici, Investitiile straine directe: *Evolutia si importanta lor în Romania*, Mai 2017, Studiu realizat în parteneriat de Academia de Studii Economice Bucuresti si Consiliul Investitorilor Straini.

Cu titlu de exemplu, trecem în revistă privatizarea Petrom, achiziționată de grupul austriac OMV în anul 2004. Efectul acestei privatizări: restructurarea și investițiile care au urmat privatizării au transformat Petrom dintr-o companie cu un viitor incert în cel mai mare contribuabil la bugetul de stat al României - cumulat pentru perioada 2005-2016, compania a plătit taxe în valoare de circa 23 miliarde euro. Investițiile cumulate din aceeași perioadă însumează aproape 13 miliarde de euro. În prezent, OMV Petrom este cea mai mare companie de țiței și gaze din sud-estul Europei și asigură circa 40% din necesarul de țiței, gaze și produse petroliere al României și poate acoperi până la 10% din electricitatea produsă în România. OMV Petrom este cea mai valoroasă companie din România din punct de vedere al capitalizării bursiere; în 2016 compania a fost listată cu succes și la bursa din Londra[90].

De asemenea, impactul pozitiv al ISD este evidențiat și de Banca Națională a României, în Raportul anual 2018, care precizează ca "*Atragerea investițiilor străine directe (ISD) reprezintă un deziderat pentru majoritatea țărilor, mai ales pentru cele aflate în curs de dezvoltare, datorită potentialelor beneficii pe care le pot genera în economia-gazdă: crearea de locuri de muncă, conectarea la rețelele internaționale de producție, diversificarea și modernizarea capacităților de producție, creșterea gradului de sofisticare a mediului de afaceri, în contextul în care aduc tehnologii și cunoștințe superioare (know-how) etc. Câștiguri suplimentare pot decurge și din eventuale efecte de antrenare și învățare asupra companiilor autohtone, care pot avea ca rezultat eficientizarea activității acestora. Experiența statelor din Europa*

[90] Idem.

Centrala și de Est arată că investițiile străine directe au jucat un rol important în recuperarea decalajelor de dezvoltare față de țările vestice (Bijsterbosch și Kolasa, 2009), cu mențiunea că este posibil ca nu toate tipurile de ISD să aibă efectul scontat în economie, astfel că maximizarea beneficiilor asociate infuziei de capital străin presupune politici bine fundamentate."

Cu toate ca ISD generează mai multe efecte pozitive, nu se poate exclude și aparitia unor fenomene negative, chiar dacă pe termen scurt. Printre acestea sunt reliefate[91]:

- Creșterea importurilor, reflectată negativ asupra soldului balanței comerciale, care se datorează importului de mașini și utilaje finanțat de investitorul străin, fară de care implementarea investiției nu ar fi posibilă;
- Restructurări care încurajează șomajul, ceea ce afecteaza și bugetul de stat care trebuie să crească numărul indemnizațiilor de șomaj;
- Impact negativ asupra bugetului datorat, pe de o parte, facilităților fiscale acordate investitorilor străini (politica de stimulente) care au ca efect imediat reducerea veniturilor bugetare.

Cu referire la pieţele emergente, unii autori observă faptul că datorită fluxurilor masive de capital speculativ, cotațiile acțiunilor de pe aceste piețe au tendința de a ajunge la niveluri foarte ridicate, inducând astfel o supraevaluare accentuată. Acest lucru este doar parțial adevărat, deoarece niveluri aparent ridicate de evaluare sunt justificate în anumite cazuri de rate de creștere superioare înregistrate de emitenți, precum și de reduceri structurale ale nivelului ratei dobânzii în economie. În acest sens este foarte des adus ca și argument „modelul FED" (metodologie utilizată de comunitatea investitorilor pentru a determina corectitudinea evaluării

[91] Lect. Univ. Dr. Roxana Dumitrascu, op. cit., p. 88

Bursei de valori din U.S.A.), care subliniază corelația ce se manifestă între randamentul de câștig al pieței bursiere și randamentul dobânzii oferit de titlurile de stat cu scadențe medii-lungi.[92]

Concluzii

În contextul actual al globalizarii, statele mai puțin dezvoltate, precum România, nu pot reacționa decât în singurul mod rațional, acela de a accelera integrarea și conexiunile cu pieţele internaționale, astfel încat să capteze cât mai mult din excesul de resurse de capital de la nivel global. Una dintre modalitățile de care poate uza se referă la dezvoltarea pieței de capital autohtonă, căreia să-i confere atractivitate impulsionând în primul rând oferta de titluri (i.e. acțiuni) prin intermediul ofertelor publice inițiale cu ocazia privatizării marilor companii deținute de stat.

Bibliografie:

Cărți:

1. C. Lazăr, N. Murgu, Mugur Isărescu, *În zgomotul Bursei,* Ed. Albatros, Bucuresti, 1982;

2. Ioan Popa - *Bursa,* vol. I, Ed. Adevărul S.A., 1993;

3. Stoica Victor, Ionescu Eduard, *Pieţe de capital şi burse de valori,* ediţia a II-a, Editura Economică, Bucureşti, 2002;

Cursuri, studii, articole, prezentări:

1. Prof. Univ. Dr. Nicolae Danailă, Prezentare *Sistemul bancar dîn România - pilon de bază al sistemului financiar*, Constanța,6.IX.2011 https://www.bnr.ro/Sistemul-bancar-din-Romania---pilon-de-baza-al-sistemului-financiar-7333-Mobile.aspx

2. Lect. Univ. Dr. Roxana Dumitrascu, *Piața financiară*, Suport de curs, 2011, https://www.academia.edu/12779618/Curs_piata_financiara

[92] Zoicaş-Ienciu A. *Investments In Emerging Markets – Vector of Globalization*, Conferinta Internationala „Strategic Leadership in the Context of Globalization and Regionalization", Cluj-Napoca, 2006.

3. Adrian N. Ionescu, articol disponibil accesand https://www.economica.net/ce-era-bursa-romaniei-dupa-marea-unire-si-nu-mai-este-acum_39816.html

4. Liviu Popescu, articol disponibil accesand https://www.businessmagazin.ro/actualitate/un-secol-de-istorie-pentru-bursa-de-la-bucuresti-17553227

5. Dima Sandica, articol disponibil accesand https://www.academia.edu/8165523/capital

6. Ioan Ciochînă-Barbu, Nelu Nită, *Scurtă istorie a reglementărilor juridice privînd piata de capital în România,* articol disponibil accesand http://www.ugb.ro/Juridica/Issue13ROEN/9._Reglementarile_juridice_privind_piata_de_capital.Ciochîna.Nita.RO.pdf

7. Eugen Ghiorghiță, *Curs de Istorie a Economiei*, Bucuresti, 2016

8. Raport Anual 2017 – Banca Națională a României, aprobat de Consiliul de administrație al Bancii Naționale a României în sedința din 19 iunie 2018.

9. Alexandra Horobeț, Oana Popovici, Investițiile străine directe: *Evoluția si importanța lor în România,* Mai 2017, Studiu realizat în parteneriat de Academia de Studii Economice Bucureşti si Consiliul Investitorilor Străini.

10. Zoicaş-Ienciu A. *Investments In Emerging Markets – Vector of Globalization*, Conferinta Internațională „Strategic Leadership in the Context of Globalization and Regionalization", Cluj-Napoca, 2006

11.https://www.academia.edu/5195478/Anca_BOCA_ST_%C3%82NGACIU_-_Marea_criz%C4%83_economic%C4%83_%C5%9Fi_efectele_acesteia_asupra_investi%C5%A3iiar_capitalului_italian_%C3%AEn_economia_Rom%C3%A2niei

12.https://www.academia.edu/12779618/Curs_piata_financiară

13.https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-05-25/what-are-

frontier-markets-and-why-invest-

in-them-quicktake

14.https://www.financialmarket.ro/

terms/piata-emergenta/

Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (ODKB)[93]

Организация Договора о Коллективной Безопасности

The Collective Security Treaty Organization

Ana-Octavia GOLĂȘILĂ[94]

Abstract: *Un material care urmărește, sintetic, să evidențieze cauzele care au condus la crearea Organizației Tratatului de Securitate Colectivă, precum și evoluția acesteia în perioada în care Federația Rusă începea să-și impună, agresiv, strategiile geopolitice, cu atât mai mult cât aceasta devenea tot mai conștientă de amenințările pe care le presupunea extinderea NATO în Europa de Est. Este o tentativă de a releva, cât mai succint, interesul manifestat de Federația Rusă pentru dezvoltarea și aplicarea unei politici militare de securitate potrivită scopurilor sale strategice.*

Cuvinte cheie: *Federația Rusă; securitate colectivă; NATO; Organizația Tratatului de Securitate Colectivă.*

Abstract: *A material that aims, synthetically, to highlight the causes that led to the creation of the Collective Security Treaty Organization, as well as its evolution during the period when the Russian Federation began to impose, aggressively, its geopolitical strategies, especially as it became more and more aware of the threats posed by NATO enlargement to Eastern Europe. It is an attempt to reveal, as briefly as possible, the interest shown by the Russian Federation for the development and implementation of a military security policy appropriate to its strategic goals.*

Keywords: *Russian Federation; collective security; NATO; Collective Security Treaty Organization.*

---

[93] Prezentul material reprezintă o cercetare în domeniul de interes, realizată pentru cursurile de specialitate.

[94] Studentă în anul al doilea a Facultății de Științe Politice, specializarea Studii de Securitate, din cadrul Universității din București.

I. Istoria înființării, elementele de bază ale activității și structura organizațională

OrganizațiaTratatului de Securitate Colectivă a luat naștere odată cu încheierea Tratatului de securitate colectivă semnat la Taşkent (Uzbekistan), la 15 mai 1992, de către șefii de state din Armenia, Kazahstan, Kîrgâzstan, Rusia, Tadjikistan și Uzbekistan. In anul 1993 s-au alăturat și Azerbaidjan, Belarus și Georgia.Tratatul a intrat în vigoare la finalizarea procedurilor naționale de ratificare, la 20 aprilie 1994. Acest Tratat a fost încheiat pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea prelungirii ulterioare. În 1999, Armenia, Belarus, Kazahstan, Kîrgazistan, Rusia și Tadjikistan au semnat un protocol privind extinderea Tratatului de securitate colectivă, pe baza căruia a fost formată o nouă componență a țărilor participante și a fost instituită o procedură automată pentru extinderea tratatului pentru perioade de cinci ani (Azerbaidjan, Georgia și Uzbekistan și-au încetat apartenența la acord).

Articolul 4 din Tratat prevede următoarele: „Dacă unul dintre statele membre este supus unei agresiuni din partea oricărui stat sau grup de state, aceasta va fi considerată agresiune împotriva tuturor statelor părți la acest tratat. În cazul unui act de agresiune împotriva oricăruia dintre statele participante, toate celelalte state participante îi vor oferi asistența necesară, inclusiv asistența militară, și vor susține astfel, prin mijloacele de care dispun, exercitarea dreptului la apărare colectivă, în conformitate cu articolul 51 din Carta ONU.[95]

Până în anul 2002, Tratatul a reprezentat, în esență, un acord regional, care a jucat un rol important în menținerea unei strânse cooperări și a înțelegerii

[95] Организация Договора о коллективной безопасности, https://odkb-csto.org/

reciproce în domeniul militar-politic. La 14 mai 2002, la Moscova, Consiliul de Securitate Colectivă a decis să acorde Tratatului de Securitate Colectivă statutul unei organizații regionale internaționale.La 7 octombrie 2002, a fost aprobată Carta ODKB, în decembrie 2003, Carta a fost înregistrată la Secretariatul ONU, iar în 2004, Organizația a primit statut de observator în Adunarea Generală a ONU.

În conformitate cu articolul 3 din Cartă, obiectivele Organizației vizează consolidarea păcii, securității și stabilității internaționale și regionale, apărarea colectivă a independenței, integrității teritoriale și suveranității statelor membre. Documentul definește următoarele principii prin care Organizația este ghidată în activitățile sale: prioritatea mijloacelor politice asupra militarilor, respectarea strictă a independenței, participarea voluntară, drepturile și obligațiile egale ale statelor membre, neinterferența în problemele care intră în jurisdicția națională a statelor membre.[96]

Grupurile de lucru ale ODKB sunt următoarele: Grupul de lucru pentru Afganistan, Comitetul militar și Grupul de lucru pentru politica informațională și securitate.

Sub egida organizației se desfășoară următoarele operațiuni: Operațiunea regională anti-drog „CANAL", operațiunea „ILEGAL" pentru combaterea migrației ilegale și a traficului de persoane, operațiunea „PROXY" pentru combaterea infracțiunilor din spațiul cibernetic, operațiunea „NAYOMNIK" pentru a preveni posibila implicare a cetățenilor statelor ODKB în activitățile teroriste și pentru a elimina resursele organizațiilor teroriste internaționale din zona de responsabilitate a ODKB.

[96] Организация Договора о коллективной безопасности, https://odkb-csto.org/

Organismele permanente de lucru și filialele aflate în conformitate cu Carta OKDB

1.Consiliul de securitate colectivă (CSC) este organul suprem al Organizației și este format din șefii de stat ai statelor membre. Acesta identifică problemele fundamentale ale activității Organizației și ia decizii care vizează punerea în aplicare a obiectivelor sale, asigurând, de asemenea, coordonarea și activitățile comune ale statelor membre pentru atingerea acestor obiective. Ședințele CSC se organizează alternativ în statele membre, cel puțin o dată pe an.

2.Președinția Consiliului este transferată în ordinea alfabetică rusă, cu excepția cazului în care Consiliul decide altfel. Consiliul miniștrilor Afacerilor Externe, Consiliul miniștrilor Apărării și Comitetul secretarilor Consiliilor de Securitate sunt responsabili de coordonarea interacțiunii statelor membre în raport cu competența lor.

3.Consiliul permanent al ODKB este organul de coordonare, care, între ședințele Organizației Tratatului de Securitate Colectivă, tratează aspecte de cooperare în cadrul Organizației și, împreună cu organele de lucru permanente, asigură punerea în aplicare a deciziilor luate de organele ODKB. Consiliul este format din reprezentanți permanenți și plenipotențiali desemnați de statele membre în conformitate cu procedurile interne.

4.Secretariatul ODKB, cu sediul la Moscova, oferă sprijin organizațional, informațional, analitic și consultativ pentru activitățile organelor statutare ale organizației. El implementează pregătirea proiectelor de decizie și a altor documente ale organelor organizației. Cel mai înalt funcționar administrativ al Organizației este secretarul general, cetățean al unuia dintre statele participante. Acesta este

numit prin decizia șefilor de state, la recomandarea Consiliului de Miniștri de Externe al ODKB, pentru o perioadă de 3 ani, pe bază de rotație.

În octombrie 2016, la sesiunea Consiliului de Securitate Colectivă din Erevan, a fost adoptată Strategia de Organizare a Tratatului de Securitate Colectivă pentru perioada până în anul 2025, care prevede conceptul de consolidare suplimentară a potențialului combinat al ODKB, cu scopul de a-l transforma într-unul dintre cele mai eficiente instrumente de politică internațională, care să asigure pacea și securitatea în regiunea eurasiatică, în strânsă interacțiune și dialog cu toți partenerii care împărtășesc obiectivele și principiile acestei organizații.

Pentru a preveni provocările și amenințările existente și emergente pentru securitatea statelor membre, Organizația Tratatului de Securitate Colectivă a creat un sistem de securitate colectivă eficient, bazat pe trei domenii complementare ale efortului colectiv: cooperarea politică, militară și cooperarea în combaterea provocărilor și amenințărilor.

Organele subsidiare ale OKDB

1.Comisia interstatală de cooperare economică militară - discută și elaborează recomandări care vizează asigurarea cooperării militare-economice multilaterale într-o serie de domenii. Reuniunile Comisiei Interstate pentru Cooperare Militară-Economică se organizează cel puțin de două ori pe an. Pentru a gestiona activitățile cotidiene ale Comisiei, este numit un secretar al Comisiei Interstate pentru Cooperare Militară-Economică din personalul Secretariatului ODKB.

2.Consiliul de coordonare pentru situații de urgență al statelor membre - coordonează interacțiunea organelor competente ale statelor membre în domeniul

prevenirii și eliminării consecințelor situațiilor de urgență.

3.Consiliul de coordonare al șefilor autorităților competente pentru combaterea traficului de droguri din statele membre - discută probleme legate de îmbunătățirea și armonizarea legislației privind traficul de droguri și coordonează activitatea autorităților competente în combaterea traficului de droguri ale statelor membre, interacționează cu organismele relevante ale Comunității Statelor Independente, Organizația de Cooperare din Shanghai.

4.Consiliul de coordonare al șefilor autorităților competente din statele membre ale OTSC. pentru combaterea migrației ilegale ajută la pregătirea și desfășurarea operațiunilor preventive și speciale coordonate pentru combaterea migrației ilegale din țări terțe pe teritoriul statelor membre ODKB, asigură interacțiunea autorităților competente pentru îmbunătățirea eficacității combaterii migrației ilegale și a infracțiunilor conexe, elaborează propuneri pentru adoptarea de măsuri practice comune de combatere a migrației ilegale.

II: Cooperare politică și structură militară

În conformitate cu articolul 9 din Carta ODKB, în cadrul Organizației funcționează un mecanism de consultare politică regulată prin care se discută evaluări ale situației în domeniul responsabilității ODKB, se dezvoltă poziții comune și se caută abordări comune ale problemelor urgente ale agendei internaționale și sunt convenite declarații colective. Baza sa normativă este Regulamentul privind funcționarea mecanismului de coordonare a activităților de politică externă ale statelor membre ODKB adoptat la 19 noiembrie 2003.[97]

[97] Организация Договора о коллективной безопасности, https://odkb-csto.org/

Începând cu 2011, Organizația operează activ mecanismul Acordului colectiv de reprezentare ale statelor membre ODKB la organizațiile internaționale, asigurând implementarea unor abordări comune privind problemele stringente ale politicii internaționale de securitate. În conformitate cu Lista declarațiilor comune, aprobată anual de Consiliul miniștrilor de Externe al OTSC, se adoptă practica de reprezentare la diferite forumuri internaționale, cu declarații comune, ale statelor membre ale Organizației.

Cea mai importantă activitate a ODKB este cooperarea cu organizațiile internaționale și state terțe, în interesul unirii forțelor pentru menținerea stabilității și consolidării păcii. Un alt domeniu important de activitate al ODKB este intervenția în situații de criză. În octombrie 2016, la Erevan, Organizația Tratatului de Securitate Colectivă a decis să înființeze un Centru de intervenție, căruia să i se încredințeze sarcini de asistență informațională, analitică, organizatorică și tehnică necesare adoptării deciziilor relevante de către organismele statutare.

Structura militară

Scopul cooperării militare este de a asigura securitatea colectivă și națională a statelor membre ale Organizației, prin menținerea, în cadrul limitei și pregătirii necesare,a potențialului de apărare al fiecărui stat membru, a forțelor și mijloacelor Organizației Tratatului de Securitate Colectivă, pentru a-și îndeplini misiunea în conformitate cu articolele 4 și 6 din Acordul colectiv de securitate, din 15 mai 1992, și să asigure răspunsul la timp la posibile provocări și amenințări la adresa securității naționale și colective a statelor membre.

Potențialul militar al ODKB se bazează pe forțele colective de

reacție rapidă, grupări regionale de trupe, forțele de aviație comune și menținerea păcii, sisteme militare combinate și instalații de infrastructură militară.

În anul 2001, Organizația Tratatului de Securitate Colectivă a creat Forța de desfășurare rapidă comună în Regiunea Asiei Centrale , cu un efectiv de aproximativ 5.000 de combatanți.

În februarie 2009, a fost creată Forța Operativă de Reacție a Organizației Tratatului de Securitate Colectivă ,care include contingente militare și forțe speciale ale statelor membre ale Organizației cu un număr total de aproximativ 20 de mii de persoane, capabile să îndeplinească sarcini atât militare, cât și de natură specială. Pregătirea Trupelor Colective ale Organizației pentru îndeplinirea sarcinilor atribuite se realizează în conformitate cu planurile anuale pentru activități comune de formare operațională și de instruire de luptă. Începând cu 2004, în conformitate cu aceste planuri, s-au desfășurat peste 30 de exerciții de diferite dimensiuni la care sunt invitați să participe, în calitate de observatori și participanți, reprezentanții țărilor străine și organizațiilor internaționale

In anul 2007, șefii statelor membre ODKB au semnat Acordul de menținere a păcii, care a intrat în vigoare și a fost înregistrat la Secretariatul ONU în 2009. Pentru a participa la operațiuni de menținere a păcii, au fost create forțe permanente, care numără aproximativ 3.000 de militari și aproximativ 600 de reprezentanți ai Afacerilor interne ale statelor membre.[98]

Incepând cu 1 ianuarie 2004 a fost înființat sediul comun ODKB. Activitățile personalului comun sunt axate pe soluționarea problemelor practice legate de

[98] Организация Договора о коллективной безопасности, *Межгосударственная комиссия по военно-экономическому сотрудничеству ОДКБ*, https://mkves.odkb-csto.org/

formarea, funcționarea și utilizarea trupelor; pregătirea și desfășurarea, împreună cu ministerele Apărării ale statelor membre, a activităților comune de pregătire operațională și de luptă; cooperare militar-tehnică; coordonarea pregătirii comune a personalului și a specialiștilor pentru forțele armate ale statelor membre; organizarea funcționării Centrului de intervenție la crize al ODKB și interacțiunea acestuia cu organismele naționale autorizate.

III. Combaterea provocărilor și amenințărilor moderne de securitate

În combaterea provocărilor și amenințărilor contemporane pentru Organizația Tratatului de Securitate Colectivă, lupta împotriva terorismului internațional și extremismului, traficului de droguri, migrației ilegale și traficului de persoane și activităților criminale și distructive în spațiul informațional sunt o prioritate. Pentru a atinge obiectivele de combatere a acestei amenințări în formatul Organizației, în 2014, a fost adoptată și este în curs de implementare , Strategia antidrog a statelor membre ODKB pentru perioada 2015-2020.[99]

Combaterea migrației ilegale și a traficului de persoane

Începând cu anul 2008, în cadrul ODKB, funcționează Consiliul de coordonare al șefilor autorităților competente din statele membre pentru combaterea migrația ilegale.

Măsurile operaționale și de prevenire au fost realizate ca parte a operațiunii ”Ilegal”, destinată identificării și prevenirii încălcării legilor privind migrația, inclusiv de către resortisanții țărilor terțe. Prin această operațiune au fost stopate sute de mii de infracțiuni, au fost arestate peste 1.600 de persoane

[99] Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia, https://www.mfa.am/en/international-organisations/1

căutate internațional. Doar în 2016, au fost identificate tranzacții financiare suspecte în valoare de aproximativ 1,5 miliarde de dolari, s-au descoperit sute de canale de trafic de persoane.

Securitatea spațiului informațional

Strategia de securitate colectivă a Organizației Tratatului de Securitate Colectivă pentru perioada până în 2025 arată că unul dintre principalii factori legați de provocările moderne și amenințările la adresa Organizației este tendința de a lovi obiectivele strategice folosindu-se forța, inclusiv presiunea informației, utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare pentru a exercita un impact distructiv asupra situației socio-politice și socio-economice, manipularea conștiinței publice, utilizarea tehnologiei informaționale prin intermediul așa –numitelor tehnologii „integrate“ sau „hibride“.

Din anul 2006, în cadrul ODKB, a început implementare unui sistem de securitate a informațiilor în interesul statelor membre ale Organizației. În acest timp, la nivelul Consiliului de Securitate Colectivă al Organizației, au fost adoptate peste zece acte normative de reglementare privind cooperarea statelor membre ale Organizației în acest domeniu. Se iau măsuri practice permanente pentru combaterea criminalității în domeniul tehnologiei informației în cadrul operațiunii ”PROXI” („combaterea criminalității în domeniul informațiilor”). Obiectivul principal al operațiunii este identificarea și anihilarea funcționării resurselor informaționale pe segmentele naționale de internet, al căror conținut aduce atingere sau poate aduce atingere securității naționale și colective a statelor membre ale Organizației.

O sarcină importantă a ODKB este formarea și recalificarea

specialiștilor în toate domeniile activităților sale. Anual, aproximativ 1.500 de persoane din statele membre ale Organizației sunt instruite la universitățile din Regiunea Moscova, ale Ministerul Afacerilor Interne, Ministerului pentru Situații de Urgență, Serviciului Federal de Securitate al Federației Ruse, în condiții preferențiale sau gratuit. În condiții similare, studenții din țările ODKB sunt instruiți în universități specializate din Armenia, Belarus și Kazahstan.[100]

IV. Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (ODKB /OTSC)

Republicile din Asia Centrală sunt membre ale mai multor organizații regionale al căror obiectiv declarat este promovarea soluțiilor multilaterale la provocările economice și de securitate. Aceste grupări care includ statele din Asia Centrală beneficiază de atenție sporită în întreaga lume. Organizația Tratatului de Securitate Colectivă, constituită în cadrul Comunității Statelor Independente, reprezintă o alianță de apărare reciprocă între Rusia, Belarus, Armenia și cele patru state din Asia Centrală, cu excepția Turkmenistanului.

În mai 2002, Tratatul de securitate colectivă al CSI a fost redenumit Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (ODKB /OTSC), cu accentul declarat de a păstra integritatea teritorială și de a căuta o cooperare mai strânsă cu alte instituții, precum Organizația Națiunilor Unite, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Organizația de Cooperare Shanghai (SCO) și NATO. Fostul Ministru al Apărării rus, Serghei Ivanov, a vorbit despre ODKB/OSTC ca despre un potențial partener eurasiatic pentru NATO. Potrivit lui Ivanov, „următorul pas logic poate fi

[100] Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia, https://www.mfa.am/en/international-organisations/1

elaborarea unui mecanism de cooperare între NATO și ODKB, cu sfere de responsabilitate corespunzătoare, clar definite".

Membrii ODKB sunt Rusia, Armenia, Belarus, Kazahstan, Kîrgazistan și Tadjikistan.În 2006, Uzbekistan a inițiat demersuri pentru a adera la Organizația Tratatului de Securitate Colectivă (ODKB /OTSC) și la Comunitatea Economică Eurasiatică (EurASEC), ambele organizații dominate de Rusia.[101]

Concluzii

Creată în scopul obţinerii legitimităţii prezenţei trupelor militare ruse pe teritoriile „republicilor secesioniste" nu numai în faţa partenerilor din CSI, ci şi a comunităţii internaţionale, ODKB reflectat dorinţa Rusiei de a preveni extinderea graniţelor euro-atlantice spre Est şi, de asemenea, de menţinere în sfera sa de influenţă militară a vecinătăţii apropiate.

Odată cu crearea ODKB Federația Rusă a obținut beneficii variate : crearea unei entităţi instituţionale care corespunde obiectivelor geopolitice agresive asumate de Kremlin; utilizarea blocului de securitate pentru a răspunde provocărilor din „vecinătatea apropiată". Astfel, Federaţia Rusă îşi poate focaliza atenţia asupra ameninţărilor care i se par cele mai presante, printer care se numără dislocarea sistemului anti-rachetă american în Europa de Est.

Viitorul acestei organizaţii nu ţine de faptul dacă va include noi membri (ceea ce se pare că este puţin probabil), sau va pierde perteneri (cazul Uzbekistan), ci de capacitatea Rusiei de a transforma ODKB într-o organizaţie internaţională capabilă de răspuns în faţa ameninţărilor şi provocărilor actuale, în condiţiile influenţei tot mai mari a diverşilor

[101] Global Security.org, *Collective Security Treaty Organization (CSTO)*, https://www.globalsecurity.org/military/world/int/csto.htm

factori globali şi regionali în zonele ODKB şi cele adiacente.

Bibliografie:

- *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia.* https://www.mfa.am/en/international-organisations/1 (accesat decembrie 10, 2019).
- *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia.* https://www.mfa.am/en/international-organisations/1 (accesat decembrie 12, 2019).
- Security.org, Global. *Collective Security Treaty Organization (CSTO).* https://www.globalsecurity.org/-military/world/int/csto.htm (accesat decembrie 14, 2019).
- *Организация ДогМежгосударственная комиссия по военно-экономическому сотрудничеству ОДКБ.* https://mkves.odkb-csto.org/ (accesat decembrie 3, 2019).
- *Организация Договора о коллективной безопасности.* https://odkb-csto.org/ (accesat noiembrie 10, 2019).
- *Организация Договора о коллективной безопасности.* https://odkb-csto.org/ (accesat noiembrie 10, 2019).
- *Организация Договора о коллективной безопасности.* https://odkb-csto.org/ (accesat noiembrie 12, 2019).

Terorismul – amenințare asimetrică[102]

Terrorism – the asymmetric threat

Ana-Octavia GOLĂȘILĂ[103]

Abstract: *Lucrarea se constituie într-o analiză a fenomenului terorist, amplasat in context european, de natură să atragă atenția asupra cauzelor care îl generează, a motivațiilor ce stau la baza constituirii celulelor teroriste, dar și a efectelor pe care actele de terorism le generează. Nu în ultimul rând, am urmărit să evidențiez asimilarea terorismului actelor de criminalitate organizată, care nu de puține ori sunt susținute logistic chiar de către forțe politice ,sau organizații guvernamentale, eliminându-se astfel teoria potrivit căreia terorismul este generat exclusiv de motive religioase.*

Cuvinte cheie: *terorism; criminalitate organizată; șiiți; extremism politic.*

Abstract: *The paper is an analysis of the terrorist phenomenon, placed in a European context, likely to draw attention to the causes that generate it, the motivations behind the formation of terrorist cells, but also the effects that acts of terrorism spawn. Last but not least, I aimed to highlight the assimilation of terrorism into acts of organized crime, which are often logistically supported even by political forces or government organizations, thus eliminating the theory that terrorism is generated exclusively by religious reasons.*

Keywords: *terrorism; organized crime; shiites; political extremism.*

---

[102] Prezentul material reprezintă o cercetare în domeniul de interes, realizată pentru cursurile de specialitate.

[103] Studentă în anul al doilea a Facultății de Științe Politice, specializarea Studii de Securitate, din cadrul Universității din București.

I. INTRODUCERE

Ca parte componentă a fenomenului de criminalitatea transfrontalieră, terorismul internațional este o amenințare asimetrică, care în momentul de față se manifestă și printr-un fenomen premergător şi anume radicalizarea, ce presupune existența unor anumiţi indivizi care adoptă credinţe sau ideologii în numele cărora săvârşesc acte de terorism.

Specialiştii avansează ideea că procesul radicalizării se derulează în patru etape:pre-radicalizarea, auto-identificarea, îndoctrinarea şi jihadizarea.

Comisia Europeană consideră că radicalizare reprezintă fenomenul prin care anumite persoane, care aderă la anumite puncte de vedere, opinii şi idei pot fi determinate să comită atentate teroriste. In același context, Decretul privind Prevenirea Radicalizării Violente şi a Terorismului Domestic, emis în Statele Unite în anul 2007, defineşte radicalizarea violentă ca fiind procesul de adoptare sau promovare a sistemului de credinţă extremist cu scopul de a facilita violenţa ideologică pentru schimbare politică, religioasă sau socială.[104]

Potrivit surselor de intelligence, la nivel comunitar, s-au creat structuri în parteneriat public-privat-academic, pentru dezvoltarea de soluţii de prevenire şi combatere a extremismului violent şi a radicalizării, inclusiv prin instrumentele comunicării publice. În această cheie, au fost constituite reţele de cooperare şi comunicare menite să asigure schimbul de expertiză şi informaţii în domenii supuse riscurilor emergente de securitate, printre

[104] Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală de Protecție Internă, *CONSIDERAŢII GENERALE ASUPRA TERORISMULUI ŞI ELEMENTE DE ABORDARE NAȚIONALĂ*, http://dgpi.ro/

care şi RAN – „The Radicalization Awareness Network".[105]

RAN a fost lansată oficial în 09.09.2011 și este adresată persoanelor aflate în contact direct cu grupurile sau indivizii vulnerabili la propagarea ideilor extremiste, constituind una dintre modalitățile de acțiune ale Comisiei Europene și Statelor Membre, de luptă împotriva diferitelor forme de radicalizare care conduc la violență, fiind vizate eforturile persoanelor, organizațiilor nonguvernamentale și autorităților (locale și naționale) de identificare, semnalare și întreprindere a măsurilor corespunzătoare, pentru prevenirea radicalizării și propagării ideilor extremiste, care pot conduce la acte de terorism.

Potrivit Strategiei de Securitate a României, terorismul, în general, şi terorismul internaţional structurat în reţele transfrontaliere, în special, reprezintă cea mai gravă ameninţare la adresa vieţii şi libertăţii oamenilor, a democraţiei şi celorlalte valori fundamentale pe care se întemeiază comunitatea democratică a statelor euroatlantice. Conform Legii nr. 535/2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului - terorismul reprezintă ansamblul de acţiuni şi/sau ameninţări care prezintă pericol public şi afectează securitatea naţională, având următoarele caracteristici: a) sunt săvârşite, premeditat, de entităţi teroriste motivate de concepţii şi atitudini extremiste, ostile faţă de alte entităţi, împotriva cărora acţionează prin modalităţi violente şi/sau distructive; b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natură politică; c) vizează factori umani şi/sau factori materiali din cadrul autorităţilor şi instituţiilor publice, populaţiei civile sau al oricărui alt segment aparţinând acestora; d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra

[105]Revista Intelligence, *Cooperarea în Intelligence, o necessitate,* https://intelligence.sri.ro/cooperarea-intelligence-o-necesitate-2/

populației, menit să atragă atenţia asupra scopurilor urmărite.

În România, autoritatea naţională desemnată în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului este Serviciul Român de Informaţii, care, prin structurile specializate şi activităţile specifice, acţionează în scopul prevenirii și combaterii riscurilor la adresa securității naționale.[106]

II. DEFINIREA ACȚIUNILOR TERORISTE

Tendințele de manifestare din ce în ce mai brutale a acțiunilor teroriste de ordin politic, naționalist sau religios, amplificarea violențelor și a acțiunilor agresive de tip atentat, generează un puternic sentiment de insecuritate și constituie o permanentă amenințare la adresa securității naționale a statelor lumii.

Brian Rossiter Crozier, fondatorul Institutului londonez pentru Studierea Conflictelor, definea, în anul 1960, terorismul ca fiind amenințarea cu folosirea violenței sau chiar folosirea acesteia în scopuri politice, în timp ce Lee Hamilton, vice președinte al (US) National Commission on Terrorism, considera, la nivelul anului 1978, terorismul ca reprezentând actele de violență planificate, folosite în scopuri politice, explicite, îndreptate împotriva unei puteri organizaționale sau structuri statale și care implică un număr relativ mic de conspiratori.

O altă părere a emis însă Frederick Hacker , psihiatru de renume mondial, care sublinia că acțiunile teroriste sunt ostentative (demonstrative), spectaculoase și teatrale, iar victimele sunt simple instrumente în jocul terorist.

Din punct de vedere militar, terorismul este o formă de

[106] Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală de Protecție Internă, *CONSIDERAŢII GENERALE ASUPRA TERORISMULUI ŞI ELEMENTE DE ABORDARE NAȚIONALĂ*, http://dgpi.ro/documente/2017/11/consideratii-generale-asupra-terorismului-si-elemente-de-abordare-national

conflict de intensitate scăzută, aflat la celalalt capăt al spectrului conflictului armat care sfârșește cu un război generalizat. Astfel, în efortul de considerare a terorismului ca formă de ducere a războiului, militarii își focalizează atenția asupra statelor sponsor și asupra grupărilor teroriste din perspectiva strategiei, iar asupra indivizilor și actelor de terorism din perspectiva tactică. [107]

Franc C. Carluci, Secretar al Apărării în Administrația Bush, a susținut această teorie, considerând terorismul ca fiind un război purtat la limita minimă a violenței, un război în care aspectele politice, economice și sociale au un rol mai important decât în conflictele militare clasice.[108]

Prima definire a principiul esențial al fenomenului terorist poate fi, însă, atribuită lui generalului chinez Sun Tzu, autorul Artei Războiului,care puncta în urmă cu 2.500 de ani : ucide unul, înspăimântă zece mii.

Acest tip de intimidare prin violență a fost utilizat chiar de la apariția civilizației de către autorități, pentru a-și disciplina supușii, ori de către disidenți și de către grupările religioase, pentru a răsturna ordinea existentă.

Prin urmare, în doctrină se consideră că terorismul este un comportament destinat să producă o panică extremă și, cel mai adesea, o teroare colectivă ce urmărește atât realizarea unor efecte fizice, dar mai ales psihologice.[109]

Art. 1 din Legea 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, precizează și că sfera de acțiune a terorismului nu cunoaște limite, manifestându-se în aproape toate domeniile vieții politice și sociale, atât prin acțiuni, cât și prin inacțiuni care vizează : obținerea independenței politice a unui stat, schimbarea sau

---

[107] Cpt. Instructor Daniel Cismaru, *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste*,http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html

[108] Academia Forțelor Terestre, Nicolae Bălcescu,http://www.actrus.ro/

[109] ABCD Juridic, *Le Petit Larouse, en couleur*, Paris, 1995, p. 1002

menţinerea structurii economice sau sociale, obiective motivate politic, religios sau ideologic și care reprezintă o amenințare la adresa securității naționale sau internaționale.

III. TIPURI DE TERORISM

2.1 Forme de manifestare ale acțiunilor teroriste

In general, teroriştii sunt inspiraţi de diferite motive, pe care specialiștii le clasifică în trei categorii: raționale, psihologice şi culturale.

a)Aspectul raţional - se susține că teroristul analizează atent lucrurile, proiectele şi opţiunile, făcând şi o analiză a beneficiului. Astfel, el caută să determine dacă există posibilități mai puţin costisitoare şi mai eficiente decât acțiunea teroristă în sine pentru realizarea scopului urmărit, iar pentru a-şi asuma riscul, el analizează balanța dintre capacităţile defensive ale ţintei și capacităţile sale de atac.

b) Aspectul psihologic - derivă din nemulţămirea personală legată de propria existență. Astfel, teroriştii nu admit că ei nu au dreptate şi că opiniile altora ar fi adevărate, ei atribuind motive negative tuturor celor din afara grupului lor.

c) Aspectul cultural - se explică prin faptul că, prin definiţie, culturile formează valori care îi îndeamnă pe oameni la acţiuni care, uneori, par fără sens. Tratarea vieţii, în general, şi a vieţii individuale, în special, este o caracteristică de ordin cultural, care are o legătură strânsă cu terorismul. Prin urmare, teroriştii sunt dispuși să-şi sacrifice viaţa pentru organizaţia şi cauza acesteia, întrucât consideră că cei ce nu le împărtășesc sistemul de valori pot fi distruși fără remuşcări.[110]

Terorismul se manifesta sub multiple aspecte, scopurile și

[110] Perspective Strategice, *Cauzele și clasificarea terorismului*, https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF/

mobilurile acestuia nefiind aceleași.

Literatura de specialitate clasifică acțiunile astfel:

1. După modalitățile de executare*:*

a) terorismul direct - vizează un scop diversionist imediat, acesta constituind obiectivul acțiunii propriu-zise.[111]

Acesta presupune ca acţiunea respectivă să vizeze direct şi nemijlocit scopul propus. Este cazul când un şef de stat este asasinat în scopul înlocuirii cu un altul, care să promoveze anumite reforme aşteptate.[112]

b) terorismul indirect - actele distructive care vin în sprijinul realizării actului principal, acesta nefiind pregătit la întâmplare.[113]

Este acel tip de acţiune prin care se comite o infracţiune ce precede acţiunea teroristă propriu-zisă (de exemplu, procurarea de materiale explozive pentru în scopul utilizării într-un atac).[114]

2. După mobilul care stă la baza actului terorist:

a) terorismul de drept comun – se caracterizează printr-o violență de amploare, folosită pe parcursul desfășurării scopului propus.[115]

Acesta urmăreşte realizarea unui avantaj material ori cu titlul personal, cum ar fi extorcarea de fonduri sau răzbunarea, şantajul, ameninţările, răpirile. Astfel de cazuri se constituie în infracţiuni de drept comun, a căror consecinţe cad sub incidenţa codului penal,

---

111 Cpt. Instructor Daniel Cismaru, *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste*,http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html

112 AsociațiaRomână de Drept Umanitar, *Tipuri de terorism – particularități și factori dominanți*,http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/tipuri-de-terorism-particularitati-si-factori-determinanti/

113 Cpt. Instructor Daniel Cismaru, *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste*,http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html

114 AsociațiaRomână de Drept Umanitar, *Tipuri de terorism – particularități și factori dominanți*,http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/tipuri-de-terorism-particularitati-si-factori-determinanti/

115 Cpt. Instructor Daniel Cismaru, *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste*,http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html

agravate, însă, prin metoda de execuţie și anume o acțiune violentă sau de intimidare, comisă de un individ sau de un grup de persoane care nu urmăresc obiective politice. [116]

b) terorismul social - folosit în scopul schimbării ordinii de drept într-un stat, prin impunerea unei alte ideologii sociale şi economice. Caracteristic acestui gen de terorism este faptul că el nu depăşeşte graniţele ţării respective.

Deși, de regulă, consecinţele se produc pe teritoriul unui stat, acestea pot influența și anumite situații din teritoriile vecine. Un astfel de tip de terorism a fost răspândit pe larg în secolul al-XIX-lea, în Rusia Ţaristă, SUA, Canada, Anglia şi Franţa, unde activau o serie de grupări anarhiste, care aveau drept scop impunerea ideologiei lor în societăţile respective.

c) terorismul politic – de regulă, este dirijat împotriva statului și a organelor sale democratice, vizând ruperea relațiilor dintre state și influențarea politicii interne sau externe.

Terorismul politic are drept scop ruperea relaţiilor dintre state, înlăturarea anumitor lideri politici, inclusiv şefi de state, deveniţi indezirabili unor cercuri politice. [117]

d) terorismul de stat - este forma cea mai gravă și distrugătoare. Terorismul de stat a apărut odată cu statul și se manifestă prin sabotaj, diversiuni, influență psihologica etc.

Acesta presupune recurgerea din partea unui stat la acte de natură teroristă în lupta contra unor mişcări sau persoane considerate subversive. În această categorie se înscrie exercitarea sistematică a actelor de coerciţie bazate pe utilizarea, pe scară largă,

[116] Perspective Strategice, *Cauzele și clasificarea terorismului*, https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF/

[117] Perspective Strategice, *Cauzele și clasificarea terorismului*, https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF/

a forţei şi mijloacelor violente, cum ar fi menţinerea unor grupuri sociale etnice sau religioase în condiţii de inferioritate prin oprimare şi/sau represiune.

3. După spațiul în care se manifestă:

a) terorism național sau intern - toate elementele constitutive ale acestuia se desfășoară pe teritoriul unui stat;

Astfel se generează o stare de teroare pentru atingerea scopului propus prin intermediul unor acte de violenţă susceptibile să exercite o influenţă distructivă asupra stării morale a maselor.

b) terorism internațional - când forțele angajate și efectele actelor teroriste se prelungesc pe teritoriul mai multor state și reprezintă folosirea nelegală a forţei sau a violenţei, de către un grup sau de indivizi, care se află în străinătate şi / sau sunt conduşi de ţări sau grupări din afară, sau a căror activitate transcende hotarele naţionale.

c) terorismul trasnațional - o nouă formă de manifestare constând în faptul că autorii actelor teroriste sunt autonomi faţă de orice stat, sau grupările sunt compuse din indivizi de naţionalităţi diferite, care au ca punct comun religia şi violenţa.

4. După tipologia formelor de manifestare:

a) terorismul organizațional - este specific grupărilor mici, care nu dispun de sprijin popular;

b) terorismul practicat în contextul insurgențelor – are scopul să erodeze credibilitatea guvernului și legitimitatea politică prin terorizarea civililor;

c) terorismul sponsorizat - care implică sprijinirea unor grupări teroriste de către state suverane.

5.După principalele cauze care îl generează, putem distinge:

a) terorismul rasist - creează un sentiment de teroare, de nesiguranţa şi teama în rândul populației de culoare;

b) terorismul naţionalist – de regulă îşi limitează aria în interiorul unei singure ţări și vizează diferitele etnii dintr-un anumit spațiu național;

c) terorismul neofascist sau neonazist - îndeamnă la nesocotirea drepturilor legitime ale popoarelor, la amestecul în treburile interne ale statelor, la acţiuni de forţă de natură care să pericliteze climatul internaţional;

d) terorismul fundamentalist / religios - este un motiv de acţiune pentru grupări şi organizaţii constituite pe considerente religioase. [118]

Terorismul a devenit internațional în momentul apariției unor organizații și grupuri care, prin metodele și acțiunile folosite au depășit frontierele statelor, iar componența organizațiilor teroriste este formată din persoane de naționalități diferite. După depășirea acestei etape zonele de acțiune se extind, însă sunt păstrate metodele folosite - convenționale și neconvenționale. Prin urmare, majoritatea acțiunilor teroriste sunt pregătite într-un alt stat decât cel unde urmează să se producă ,actele de terorism devenind astfel transnaționale.

Datorită globalizării, organizaţiile teroriste acţionează în toată lumea, chiar dacă nu au structuri complexe, teroriştii nemaifiind dependenţi de o anumită bază, ci au propriile baze și rețele IT, Facebook și Twitter fiind principalele suporturi prin intermediul cărora îşi coordonează actele şi acţiunile teroriste.

Problema majoră pe care o ridică terorismul este că el provoacă, întotdeauna, victime în rândul persoanelor nevinovate, care nu au nicio legătură cu motivarea și țintele organizațiilor teroriste.

În raport de natura mijloacelor folosite în atacurile teroriste există:

[118] Perspective Strategice, *Cauzele și clasificarea terorismului*, https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF/

a) Metode convenţionale – presupun utilizarea unor mijloace comune cum ar fi: arme uşoare şi aruncătoare de grenade; D.E.I. (dispozitive explozive improvizate); maşini capcană; atentate sinucigaşe ș.a.

b) Metode neconvenţionale - răpirile care sunt motivate de mai mulți factori financiari, politici, ideologici, țintele vizate fiind jurnaliști, diplomați, funcționari publici, turiști, etc. [119]

II.2. Particularități ale terorismului politic și religios

A. Terorismul politic este caracterizat prin faptul că actul de teroare este îndreptat asupra statului sau organelor, ori reprezentanților săi, împotriva organizării politice sau formei de stat. Scopul acțiunii este de rupere a relaţiilor diplomatice, suprimarea sau înlăturarea din funcție, prin forță, a unor lideri politici ori şefi de state, care nu mai au capacitatea de a influenţa politica externă. Acest tip de terorism implică puterea politică ca instrument principal de menţinerea lui pe poziţii. [120]

Terorismul politic se manifestă sub mai multe forme care, de regulă, sunt determinate de mai mulţi factori cum sunt actorii, scopul, mediul, ţinta acţiunilor teroriste.

Potrivit prof.univ.dr, gral de brigadă(r)Constantin Onişoru , terorismul politic poate fi încadrat în câteva categorii:

a) terorismul explicit sau implicit pus în aplicare de majoritatea statelor cu regimuri totalitare;

b) terorismul exercitat de organizaţiile politice extremiste (majoritatea organizaţiilor teroriste din Europa şi America Latină, spre exemplu, au la bază, ideologii de natură comunistă sau neo-nazistă)

[119] Babeanu Nicolae, *Terorismul.Tipologie. Forme de manifestație. Tipologie,* https://infojurist.ro/wp-content/uploads/2016/11/TERORISMUL.pdf

[120] Cristina Ispas, *Terorismul* https://www.academia.edu/18613597/Terorismul

c) terorismul împotriva intelectualității și a gândirii libere

S-a avansat ideea potrivit căreia, partidele, grupările sociale şi personalităţile politice, în cazurile în care sunt lipsite de competenţe şi de bună-credinţă, generează un zgomot politic din care societatea în ansamblul său nu înţelege nimic în afara faptului că sunt evidențiate insuccesele. In acest mod, structurile sociale componente nu înţeleg corespunzător direcţiile de acţiune ale conducătorilor societății şi sunt orientate să constate că eforturile sunt lipsite de relevanţă.

Pe cale de consecință,terorismul politic devine evident atunci când valori ca cinstea, corectitudinea, democrația sunt nesocotite, concomitent cu dezvoltarea unei conduceri mediocre care promovează maxima: se poate şi aşa.

Astfel, prin mimarea cerinţelor democraţiei sunt aleşi la conducerea statului oameni cu deficienţe culturale, lipsiţi de competenţe profesionale şi de moralitate, care, la rândul lor, pe criterii politice, impun pe toate nivelurile ierarhiei sociale oameni după chipul şi asemănarea lor. Se creează astfel un climat de teroare politică, de tipul :cine nu este cu noi este împotriva noastră, scopul fiind acela de a denigra orice acţiune a adversarului politic, mai ales dacă ar avea urmări bune.

Ca obiectiv, terorismul politic vizează cucerirea puterii politice prin violenţă, opoziţia la imperialism, lupta pentru reforme sociale, pentru putere şi influenţă, pentru imagine, pentru identitate, prin urmare crearea şi întreţinerea stării de haos.

In prezent, o mare parte din organizaţiile teroriste din întreaga lume poartă amprenta luptei împotriva capitalismului, în realitate fiind însă vorba de lupta pentru putere, sau pentru impunerea unui anumit tip de putere.

Conform unui raport al Institutului de Înalte Studii de Apărare Națională din Franța, tendințele de reconstrucție a Europei democratice liberale după cel de-al Doilea Război Mondial, au condus la acțiuni teroriste împotriva sistemului social-economic, provocate de mișcările de extremă stângă din Europa în anii 70-80 : Germania (Baader Meinhof), Italia (Brigăzile Roșii) și Franța (Acțiunea Directă).[121]

B. Terorismul religios, reprezintă asocierea dintre religie și terrorism, evidențiindu –se faptul că religia este adevărata motivație pentru actele de terorism , precum și un mijloc de atragere a aderenților şi reprezintă mediul prin care se acutizează repercusiunile generate de terorism.

Din punctul lor de vedere, teroriştii consideră că duc o luptă bine motivată, cu mijloacele cele mai bune pentru a-şi apăra concepţiile şi valorile promovate prin actele teroriste și apreciază că aceste ideologii şi valori trebuie să fie însușite şi de restul omenirii .[122]

Dacă în anul 1968, considerat an de referință pentru apariţia terorismului internaţional modern de către specialiştii americani, erau cunoscute 13 grupări teroriste cu motivații religioase, (fără însă ca acţiunile lor să fie incluse în sfera terorismului religios), la ora actuală, se estimează că circa 25% dintre grupările teroriste invocă motive religioase pentru acţiunile lor.

De asemenea, numărul de victime produse de atacurile teroriste religioase, este în continuă creştere, mai ales pe măsură ce se manifestă tot mai puţine reţineri în

[121] Asociația Română de Drept Umanitar, *Considerații generale privind terorismul*,http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/consideratii-generale-privind-terorismul/

[122] Historia, *Legitimarea religioasă a terorismului și islamului*, https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/legitimarea-religioasa-a-terorismului-si-islamului

ceea ce priveşte folosirea unor arme cu potenţial distructiv ridicat.

Un aspect de noutate al ultimilor ani este și că recurgerea la terorismul bazat pe imperative religioase nu mai este apanajul unei singure religii, prin urmare, identificarea acestuia exclusiv cu fundamentalismul islamic este inexactă şi chiar nepotrivită din punct de vedere al posibilităţilor de gestionare a acestui fenomen.

Spre exemplu, atentatul cu bomba asupra unei clădiri federale din Oklahoma City – 19 aprilie 1995 – soldat cu 168 de morți și peste 500 de răniți, a fost săvârșit de un fundamentalis creștin, membru al unei mișcări patriotice de dreapta, mișcare ce lupta împotriva așa-zisei opresiuni a instituțiilor guvernamentale.

În era post război rece, prăbușirea comunismului conjugată cu nerealizarea promisiunilor capitalismului, au creat un vid ideologic care a determinat întoarcerea către o altă formă de expunere centralizatoare – religia – ca loc de refugiu pentru frustrare material, spiritual sau de orice altă natură.

Cea mai importantă trăsătură care delimitează terorismul religios de alte forme de manifestare ale terorismului este aceea că violenţa religioasă este condiţionată, în primul rând de fanatism. Indiferent de sursa tezelor fundamentale religioase pe care se bazează , nici o religie recunoscută oficial nu îndeamnă la rănirea, ori uciderea semenilor, însă interpretarea extremă, străină de valorile inițiale ale unei anumite religii, constituie condiţia sine qua non a recurgerii la violenţă.

In percepția acestei abordări religioase a problematicii sociale, Occidentul este considerată privativ faţă de valorile religioase, iar democraţia, egalitatea, libertatea omului sunt considerate erezii în tradiţia islamică.[123]

[123] Historia, *Legitimarea religioasă a terorismului și islamului,* https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/legitimarea-religioasa-a-terorismului-si-islamului

In momentul de față, marile religii pot justifica violența, iar fundamentalismul nu mai este perceput strict drept o mişcare extremistă, ci o filosofie, care se bazează pe un sistem selectiv de valori. El are ca expresie directă terorismul islamic şi urmărește impunerea islamului, prin orice mijloace, la nivel planetar, considerând că doar această religie este adevărată şi doar ea are o misiune mesianică.

Disoluţia accelerată a legăturilor tradiţionale care asigură coeziunea socială şi culturală a unei societăţi şi a mai multor societăţi în actualul proces de globalizare se combină cu moştenirea istorică şi cu manifestările curente de represiune politică, cu inegalitatea economică şi cu prefacerile sociale comune diferitelor mişcări religioase extremiste. Nivel actual atins de terorismul religios, în ceea ce priveşte latura militantă, indică faptul că respectivele credinţe şi comunităţi se află într-un punct istoric de cotitură: teroriştii simt nevoia de a-şi păstra identitatea religioasă şi consideră acest moment drept o oportunitate de a-și configura în mod fundamental viitorul.

IV. Principale organizații teroriste

A. Organizații de sorginte religioasă islamistă

1.Hezbollah („Partidul lui Dumnezeu”) a apărut în timpul Războiul din Liban din 1982 ca o organizație paramilitară șiită cu circa 15.000 de combatanți, dependentă de Iran, organizată, înarmată și antrenată de ofițeri ai Gărzilor Revoluționare Iraniene. Începând cu anul 2011 Hezbollah s-a implicat în războiul civil din Siria ca parte din forțele care apărau regimul președintelui sirian Bashar al-Assad de revolta forțelor de opoziție laice și islamiste sunite.

Are drept obiective: Menținerea conflictului armat împotriva Israelului; Crearea unui

stat islamic șiit în Liban; Implementarea programului ”Semiluna șiită” în Liban

2. Hamas (Harakat al-Muqawama al-Islamiyya)**-** Mișcarea Islamică de Rezistență (*zel*, în limba arabă) este o grupare creată la 14 decembrie 1987, își are originea într-o aripă a organizației Frații Musulmani, din Fâșia Gaza. Latura armată a grupării, Brigăzile Ezzedine al-Qassam, este responsabilă pentru cele mai sângeroase atentate anti-israeliene. Pe lângă latura armată, gruparea teroristă Hamas mai are şi o altă latură, disimulată în partid politic.

Aree drept obiective: Întreținerea conflictului armat împotriva statului Israel; Instaurarea unui stat islamic între Marea Mediterană și râul Iordan

3. Al- Quaida - Fondatorul Al-Qaeda, în 1988, a fost Osama Bin Laden, originar din Arabia Saudită. În 1996, Bin Laden a declarat „un război sfânt” împotriva forţelor americane. Doi ani mai târziu, el şi adjunctul său Ayman al-Zawahiri au emis o lege (fatwa) potrivit căreia musulmanii trebuie să ucidă americanii, inclusiv civilii, oriunde în lume

Obiective: Jihadul împotriva creștinilor și evreilor; Formarea unui front islamic unit împotriva forțelor seculare occidentale; Dispariția influenței și prezenței occidentale în țările mediteraneene; Subminarea și răsturnarea regimurilor ”eretice” din țările musulmane; Crearea Califatului islamic sub legea islamică Sharia

4. ISIS (Stat Islamic din Irak și Siria) - Originile Statului Islamic pot fi regăsite în ramura radicală a Al Qaeda din Irak, grupare condusă din 2004 Abu Musab al-Zarqawi până în anul 2006 când a fost ucis într-un raid american. [124]

La 31 octombrie 2019 ISIS a anunțat printr-un mesaj audio

[124] Babeanu Nicolae, *Terorismul.Tipologie.Forme de manifestație.Tipologie,* https://infojurist.ro/wp-content/uploads/2016/11/TERORISMUL.pdf

difuzat că noul său conducător este Abu Ibrahim al-Hashimi al-Qurashi. Organizația este cunoscută pentru manifestări deosebit de violente, execuții publice și crucificări.

Obiective: Jihadul împotriva creștinilor și evreilor; Formarea uni front islamic unit împotriva forțelor occidentale; Instituirea califatului islamic în Irak, Siria, Iordania, Liban și Palestina

5. Mișcarea Jihadului Islamic din Palestina

Obiective: Lupta împotriva statului Israel; Distrugerea Israelului și înființarea unui stat islamic între Marea Mediterană și râul Iordan

6. Lashkar – e - Toiba

Obiective: Eliberarea Kashmirului și unificarea acestuia cu pakistanului sub conducere islamică; Distrugerea Republicii India și războiul total împotriva creștinilor și evreilor.

B. Organizații cu motivație politică

1. Frăția Musulmană - mișcare transnațională islamistă înființată în 1928, în Egipt, de către Hassan al-Banna ca reacție față de imperialismul britanic din Egipt și căderea Imperiului Otoman, fiind recunoscută drept cea mai veche și cea mai mare organizație politică musulmană din lume. Scopul declarat al organizației este „introducerea legii lui Allah în țară".

După ce al-Banna a inițiat mișcarea în orașul egiptean Ismailia, s-au format filiale în întreaga țară, fiecare filială având o moschee, o școală și o asociație sportivă. La sfârșitul anilor 1940, mișcarea avea aproximativ 2 milioane de membri, ideea răspândindu-se în lumea arabă.

Inițial, mișcarea intenționa să răspândească moravurile islamice, dar s-a implicat repede în politică, în special în lupta împotriva colonialismului britanic

din Egipt și a influenței occidentale.

Mișcarea avea și o aripă militară (desființată în anii 1960) care a participat la lupta împotriva britanicilor, prin asasinate și atentate cu bomă. În 1948, guvernul egiptean a interzis mișcarea din cauza atacurilor împotriva intereselor britanice și evreiești. Asasinarea prim-ministrului egiptean Mahmoud al-Nuqrashi se crede că a fost pusă la cale de Frăție.

După ce Egiptul a devenit independent în 1952, ca urmare a unei lovituri de stat condusă de un grup de ofițeri care se numeau „Ofițerii Liberi", unul dintre ofițerii care țineau legătura cu Frăția era viitorul președinte al Egiptului, Anwar Sadat.

Frăția a fost acuzată de atentatul la viața președintelui Gamal Abdel Nasser în 1954, rezultatul fiind interzicerea ei, mulți membri fiind închiși și torturați. Aceasta a continuat lupta din clandestinitate. În 1966 Sayyid Qutb, un ideolog de seamă al mișcării, a fost executat fiind acuzat că ar fi plănuit să-l asasineze pe președintele Egiptului.[125]

Descrisă în mass media occidentale drept o mişcare ideologică reformatoare a autocraţiilor din lumea arabă, Frăţia Musulmană a dobândit în ultima perioadă o „aureolă" revoluţionară, care a legitimat „primavara arabă", valul de anarhie din Nordul Africii şi din Orientul Mijlociu iniţiat şi alimentat de Mişcare între anii 2011-2012. Rezultatul a fost îndepărtarea de la putere a regimurilor naţionaliste arabe, proliferarea terorismului şi emergenţa regimurilor islamiste. În tot acest timp, analiştii occidentali au descris Mişcarea drept „islamist moderată", axată pe grija faţă de semeni, urmărind crearea *ummah* – *lumii islamice* prin mijloace non-violente, ideologice şi economice

[125] Wikipedia, *Frăția Musulmană*,https://ro.wikipedia.org/wiki/Fr%C4%83%C8%9Bia_Musulman%C4%83

Îmbinând responsabilitatea socială cu activismul politic de sorginte islamică, Frăţia Musulmană a dezvoltat o reţea extrem de eficientă de ajutorare a populaţiilor musulmane aflate în nevoie, suplinind ineficienţa administrativă a regimurilor politice laice. Dar, fractura dintre Qatar şi Arabia Saudită a scos la suprafaţă informaţii privind legăturile oculte ale Frăţiei Musulmane cu organizaţii teroriste precum Al Qa'ida, Hamas, Jihadul Islamic, DAESH.

2.FATAH - este un partid politic major și cel mai mare constituent al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, o confederație pluri-partidistă din teritoriile palestiniene.

Fondatăla data de 10 octombrie 1959, Fatah a reprezentat o organizație de rezistență, de gherilă sub conducerea lui Yasser Arafat, împreună cu Salah Khalaf, Khalil Al-Wazir și Faruq Qaddumi în Kuweit. Ei au ales să recurgă la lupta armată pentru a obține independența palestiniană. La sfârșitul anului 1964, comandanții Fatah au efectuat primele atacuri în Israel. În anii următori, voluntarii au operat în principal din Iordania, au efectuat atacuri cu bombă și au organizat ambuscade, guvernul israelian ripostând prin bombardarea locuințelor și adăposturilor luptătorilor Fatah și ale susținătorilor.

Fatah este recunoscută pentru implicarea sa în eforturile palestinienilor de eliberare a teritoriilor ocupate, lupta revoluționară fiind dusă cu ajutorul unor grupări paramilitare armate, cu care Fatah s-a aliat, mișcarea impunându-se însă, preponderent, în plan politic.

3. Partidul Muncitorilor din Kurdistan – Mai mult o mișcare separatistă PKK s-a înființat , în anul 1978, de către un grup de etnici kurzi din Turcia, animați de ideile socialismului și naționalismului kurd, pentru formarea unui stat independent numit Kurdistan, obiectiv care între

timp a fost reformulat în obținerea unei forme de autonomie.

Totuși, la nivelul UE, în mai 2002, PKK a fost introdusă pe lista grupărilor teroriste datorită amenințării pe care o reprezintă pentru Turcia.

Începând cu anul 1984, activităţile teroriste ale acestei organizaţii au provocat moartea a peste 30.000 de cetăţeni, metodele de acţiune fiind în principal atacul sinucigaş cu bombă, răpirile, iar pentru a afecta economia Turciei, declanşarea incendiilor de pădure in zone turistice.

În 2002, PKK a devenit KADEK (Kurdistan Freedom and Democracy Congress), cu scopul aparent de a acţiona drept o organizaţie legală, în fapt mişcarea dorind să evite repercusiunile atacurilor de la 11 septembrie 2001. În 2003, organizaţia şi-a schimbat din nou numele în KONGRA-GEL (Kurdistan People's Congress), cu scopul de a evita includerea pe lista organizaţiilor teroriste de către SUA.

Potrivit unui raport al publicaţiei Turkish Weekly, în anul 2007, organizaţia afirmase deja îndeplinirea obiectivelor într-o manieră lipsită de utilizarea violenţei, însă o parte din ţările europene i-au interzis activităţile, plasând-o în afara legii. Germania, Grecia, Olanda, Marea Britanie, Franţa, Austria și Danemarca au condamnat acţiunile acestei grupări, susţinând Turcia în intervenţiile sale împotriva PKK, mulţi dintre liderii grupării fiind criminali recunoscuţi internaţional.

În ultimul deceniu, o cauză a ascensiunii PKK a fost lipsa unui plan de dezvoltare pentru regiunea Anatoliei, decalajele economice fiind mari în raport cu alte provincii din Turcia. O altă cauză este războiul din Irak, care a ajutat kurzii irakieni să îşi întărească autonomia în zona de nord a Irakului şi să devină un model pentru PKK.[126]

[126] Revista Intelligence, *Turcia și amenințarea teroristă,*

4. Mișcarea talibană - s-a conturat în perioada ocupației sovietice din Afganistan (1979-1989), cu susținerea mascată a CIA și a Serviciului de Informații din Pakistan, însă a fost fondată oficial la 10 octombrie 1994 de o serie de grupări musulmane sunnite, care cu scopul înființării unui stat islamic în Afganistan

Mișcarea a atras sprijin popular imediat după destrămarea Uniunii Sovietice, promițând să impună stabilitatea și statul de drept după patru ani de conflict (1992-1969) între grupurile mujahidine rivale.

In această perioadă, regimul a neglijat serviciile sociale și alte atribuții de bază ale statului, în condițiile în care propriul Minister pentru Promovarea Virtutii și Prevenirea Viciului a impus interdicții privind comportamentul pe care talibanii îl considerau ne-islamic, obligând femeile să poarte burqa, interzicând muzica și televiziunea și arestând bărbați ale căror bărbi erau considerate prea scurte.

Regimul a fost izolat internațional, iar două rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, adoptate în 1998, au cerut talibanilor să pună capăt tratamentului abuziv asupra femeilor. Mulți experți consideră că Serviciul de securitate pakistanez continuă să ofere suport militanților talibani în zonele tribale din vestul țării, în efortul de a combate influența Indiei în Afganistan, însă Islamabadul respinge aceste acuzații.[127]

Astfel, Pakistanul promovează o doctrină strategică: un regim favorabil la Kabul, pentru a evita să fie prins între principalul său rival, India, la est, şi un Afganistan pro-India la vest. În iunie 2013, forţele afgane au preluat responsabilitatea de la coaliţia internaţională pentru

https://intelligence.sri.ro/turcia-si-amenintarea-terorista/

[127] Radu Bogdan Paun, *Victoria Talibanilor în Afganistan*, *https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/victoria-talibanilor-in-afganistan*

asigurarea securității, o precondiție pentru retragerea zecilor de mii de militari, în frunte cu cei americani. În 2014, alegerile prezidențiale au permis primul transfer democratic de putere în Afganistan și se presupunea că aceste evoluții ar putea reduce argumentele talibanilor, care își asumau rezistența față de ocupația străină.

Cu toate acestea, Mișcarea Talibanilor nu și-a încetat nici un moment activitatea, iar anunțul președintelui Trump privind intenția de începere a retragerii trupelor americane din Afganistan poate redeschide spațiul afgan pentru revenirea talibanilor la putere.

In acest moment, semnarea unui acord de pace condus de Washington și Moscova ar presupune ca talibanii să rupă legăturile cu rețeaua Al-Quaeda și organizațiile sale locale și regionale și să înceteze contactele cu echipele de „luptători străini" cu care întreţin relații, în special cu cei veniți din taberele de pregătire din Pakistan sau cei proveniți mai nou din Siria și Irak.

In ultima perioadă, talibanii au mărit considerabil frecvența atacurilor cu efecte adeseori devastatoare împotriva forțelor de securitate afgane și a celor din coaliție, doar în ianuarie 2019 înregistrându-se 900 de morți și 800 de răniți pe teritoriul afgan, ceea ce ridică numărul total de victime la 45.000 de oameni doar din rândul forțelor de securitate afgane începând din 2014.[128]

V. STUDIU DE CAZ: SUNNIȚII – ȘIIȚII: DOUĂ RAMURI ALE ISLAMULUI

Sunnismul estecurentul religios majoritar al islamului care cuprinde 85% - 90% dintre musulmani.

---

[128] Cristian Unteanu, *Afganistan 2019: pleacă americanii, revin talibanii. 17 ani pierduți și morți degeaba?*, https://adevarul.ro/international/in-lume/afganistan-2019-pleaca-americanii-revin-talibanii-17-ani-pierduti-morti-degeabae-1_5c5a9d26df52022f75703362/index.html

Izvoarele folosite pentru scrierea dreptului musulman disting curentele islamului, sunniții fiind de acord asupra patru izvoare de referință principale, cel mai important fiind Coranul (cartea revelată a profetului islamului Mahomed). Apoi, pentru cazurile neevocate în mod direct de Coran, sunniții utilizează cu prioritate faptele profetului Mahomed, apoi consensul jurisconsulților musulmani și, în final, deducția juridică („*Qiyas*") jurisconsultului, cu condiția ca ea să nu contrazică cele trei referințe precedente.

Șiiții sunt urmașii partizanilor lui *'Ali*, văr și ginere al profetului Muhammad, care încarnează legitimitatea casei Profetului împotriva celor 3 califi (Abu-Bakr, Omar și Osman) care au domnit în locul său și împotriva descendenților acestora. Șiismul duodeciman "*cu 12 imami*" pune accentul pe caracterul mesianic al acestor imami, autorizați să practice reflecția ceea ce-i îndreptățește să interpreteze Legea divină și chiar de a-i aduce amendamente. Cel de-al XII-lea imam (imamul ascuns) va reveni la sfârșitul timpurilor pentru a instaura armonia pe pământ. Imamii, considerați ca intermediari între om și Dumnezeu au pentru mulți dintre șiiți o aură divină, noțiune total străină sunniților, ca și aceea de imamat.

În contextul conflictelor din Orientul apropiat și al relațiilor complexe ale Occidentului cu Iranul, cu care occidentalii se regăsesc acum de aceeași parte a baricadei în fața ofensivei jihadiste din Siria și Irak, e regretabil că politicienii și strategii militari occidentali nu au mai limpede în minte diferențele profunde dintre cele două religii vrăjmașe care sunt islamul sunnit și islamul șiit.

Suniții sunt majoritari în Islam, în vreme ce șiiții se regăsec în Iran, în cea mai mare parte a Irakului și Azerbaidjanului, precum și în alte câteva state

musulmane, unde sunt minorități persecutate.

Faptul că și unii și alții folosesc Coranul nu îi face să fie aceeași religie. Ca o analogie, Vechiul Testament al creștinilor nu e altceva decat Tora ebraică cu o serie de capitole adăugate în final, iar opoziția teologică și metaistorică dintre evrei și creștini este valabilă și în cazul opoziției dintre sunniți și șiiți.

Așa precum, în metaistoria creștină, evreii au ucis figura fondatoare, polul mistic ce era Isus, la fel, pentru șiiți inamicii totali sunt musulmanii sunniți, care au masacrat figurile fondatoare ale șiismului: imamul Ali și fiii săi Hasan și Husein.

Pentru șiiții iranieni și irakieni sunniții sunt dușmanii cosmici, care, pentru că i-au ucis pe profeții și stâlpii șiismului nu pot fi iertați.

Pe de altă parte, pentru sunniți șiiții sunt niște eretici ce trebuie exterminați și atât pentru unii , cât și pentru ceilalți, creștinii și evreii sunt de preferat sferei musulmane rivale.

Faptul că și unii și alții merg în pelerinaj la Mecca nu îi apropie mai mult decât îi apropie pe creștini de evrei faptul că și pentru unii și pentru ceilalți Ierusalimul are o semnificație istorică.

Asta nu doar că explică dușmănia dintre Iran și Islamul sunnit, dar face cu atât mai vizibile afirmațiile acelor militari și politicieni occidentali care merseseră până la a sugera că Iranul ar fi colaborat cu al-Qaeda sunnită și jihadistă. [129]

A. Siismul : Unii neinițiați asemuiesc, fără dovezi edificatoare, sunnismul şi şiismul, cele două mari culte din sânul Islamului, cu ortodoxia şi catolicismul, cele două culte definitorii ale Creştinismului.

Dacă însă luăm în considerare istoria şi chiar

[129] Razvan Mihaeanu, *Irak – stare de insurgență. Cele două ramuri ale Islamului – suniţii şi şiiţii*, https://www.rumaniamilitary.ro/irak-stare-de-insurgenta-cele-doua-ramuri-ale-islamului-sunitii-si-siitii

prezentul şiiţilor musulmani, cult care se pretinde Islam original, observăm că şiismul a strălucit prin nestematele lirice ale marilor poeţi şi literaţi ai Persiei musulmane, iar la ora actuală este religia proprie şi definitorie a iranienilor, precum şi a unei mari părţi dintre irakieni.

Siismul este aşa numita partidă a lui Ali , un personaj istoric real, de o importanţă decisivă în religia musulmană, membru al aceluiaşi clan haşemit din Mecca, precum Profetul Muhammad (Mahomed), căruia îi era văr şi i-a devenit ginere, fiind a doua persoană din lume convertită la islam după Khadija, prima soţie a Profetului.

El s-a căsătorit cu Fatima, fiica Profetului, cu care a avut doi fii, pe Hasan şi Husein, ultimul având o mare importanţă în istoria islamului şi consolidare şiismului aşa cum este el astăzi.

Din punctul de vedere al şiiţilor, califatul ereditar revine de drept descendenţilor lui Muhammad, deoarece acesta l-ar fi desemnat drept succesor pe vărul şi ginerele său Ali, războinic călit în numeroase lupte, precum şi erudit strălucit.

El a fost înlăturat de către rivalii săi ommeyazi de la conducerea califatului și asasinat de către un vechi partizan de-al său, soartă pe care a împărtășit-o și fiul său Hasan. Al doilea fiu, Husein a reluat lupta pentru succesiunea care i se cuvenea de drept, dar a fost înfrânt şi ucis în anul 681 de către armatele omeyyade la Kerbala în Irak-ul de astăzi, martiriul lui fiind la originea unui adevărat cult al strămoşului fondator.Astfel, la şiiţii duodecimani (adică la marea majoritate a credincioşilor şiiţi), Husein este cel de-al treilea Imam, după Ali şi Hasan.

În Persia acelor vremuri (Iranul de astăzi) s-a născut speranţa venirii unui Imam mântuitor: anume Mahdi , a cărui îndrumare divină pe calea ce dreaptă, extinsă asupra tuturor musulmanilor credincioşi, se va

realiza atât în lumea aceasta, cât şi în cea de dincolo.

Revolta şiiţilor din afara spaţiului cultural iranian a eșuat , dar aşteptarea lui Mahdi, utopie istorică şi speranţă religioasă în acelaşi timp, persistă până în prezent. Astfel dogma distinctivă şi instituţia religioasă a şiismului este aşa numit-ul Imamat, care subliniază doctrina conform căreia succesorul Profetului Muhammad are atribuţii care le depăşesc cu mult pe cele ale politicului.

Şiiţii cred că al doisprezecelea Imam a rămas pe Pământ, ascuns de oameni, pentur o perioadă de 70 ani, cunoscută sub numele de „ocultarea minoră" (*gheybat-e sughra*). Tot conform misticii şiite, Imamul suprem nu a murit niciodată, doar a dispărut de pe Pământ în jurul anului 939, moment în care a început „marea ocultare" (*gheybat-e kubra*), când Imamul Ascuns aşteaptă ca Allah să-i poruncească să se manifeste din nou, de data aceasta ca Mahdi sau Mesia.

O instituţie religioasă de semnificaţie majoră pentru şiism este aşa numit-a *Hoseiniyeh*, clădiri speciale, prezente în toate oraşele, care servesc drept locuri unde se recită textele care comemorează martiriul lui Husein. În anul 1979, astfel de clădiri precum *Hoseiniyeh Irshad* din Teheran au fost implicate în lupta politică deoarece mulţi preoţi şi muftii s-au folosit de simbolul jertfei lui Husein pentru a critica acerb regimul Şahului Mohamed Reza, devenind aşadar locuri de propagare a Revoluţiei Islamice din Iran.[130]

B. Sunnismul a fost îmbrăţişat de turci şi kurzi, mai apoi de mongoli, în estul Imperiului arabo-musulman, în timp ce, în vest, berberii au fost susținători. Pătrunderea sunnismului în zonele berbere şi ridicarea lui la rang de religie oficială de către dinastia almoravidă (secolul al XI-lea),

[130] Nicu Pârlog, *Cine sunt șiiții?*, https://www.descopera.ro/cultura/11479701-cine-sunt-siitii

urmată de refuzul oricărui compromis cu ceea ce era considerată a fi erezie, a avut ca efect eliminarea şiismului din Maroc şi din Maghrebul Central, în timp ce kharijiţii s-au reorganizat în jurul puternicului lor centru de la Mzab ori s-au refugiat. Sunnismul a fost promovat , în mod paradoxal, de străinii care au cucerit, rând pe rând, califatul arabo-musulman, cel mai reprezentativ exemplu fiind cel al Imperiului Otoman.

Tradiţia sunniţilor este credinţa majoritară a lumii musulmane, ramura sunnită nefiind o alternativă conformistă la ramura şiită, pentru că există şi o tradiţie sunnită a contestării liderilor nedrepţi, ei au martirii lor şi sunt animaţi de un idealism aprins supus continuu dezbaterii.

Sunniţii ascultă de un consiliu format din cei mai mari învăţaţi musulmani ai momentului, atunci când trebuie să exprime o părere despre ceva, o fatwa, privitoare la ce este corect sau nu în materie de credinţă. Figurile marcante ale tradiţiei sunnite nu sunt conducătorii, ci învăţaţii, istoricii şi judecătorii islamului, în special cei din primele două secole.[131]

C. Diferența dintre musulmanii șiiți și suniți

Născut în anul 570 – conform calendarul creștin – la Medina, Mahomed este recunoscut în prezent ca fiind întemeitorul Islamului și ultimul mare profet. Potrivit tradiției musulmane, trimisul al lui Dumnezeu pe pământ, Mahomed avea să unească majoritatea triburilor din Peninsula Arabă și să impună islamul ca religie oficială.

Imediat după moartea acestuia , în anul 632, problema succesiunii a generat tensiuni între musulmani, sunniții susținându-l pe Abu Bakr, tatăl soției lui Mohamed. De cealaltă parte se aflau cei care considerau că Ali este

[131] Revista Intelligence, *Islamul și curentele sale*, https://intelligence.sri.ro/islamul-si-curentele-sale/

îndreptățit să preia rolul lui Mahomed, în principal datorită legăturii directe de rudenie pe care acesta a avut-o cu Profetul – văr și ginere. Cei din urmă aveau să devină cunoscuți sub numele de șiiți.

Membrii celor două secte coexistă încă din prima jumătate a secolului VII, adevăratele diferențe dintre cele ele trebuind căutate în doctrine, ritualuri, legi, teologie și forma de organizare religioasă. Dacă în multe dintre țările musulmane cele două secte trăiesc în armonie, la fel de adevărat este și faptul că de-a lungul timpul tensiunile dintre șunniți și șiiți au generat conflicte sângeroase.

Trebuie notat că Iranul a devenit un stat eminamente șiit odată cu Revoluția Islamică (1979), atunci când Ayatolahul Komeini a preluat puterea și a impus o formă de guvernământ islamică cu puternice influențe șiite. Transformarea Iranului într-o putere șiită a generat la rândul său un reviriment al sentimentelor sunnite, în special în Arabia Saudită, competiția dintre acestea dând naștere unor rivalități sectare cu privire la adevărata interpretarea a Islamului.

Multe dintre conflictele sângeroase care au tulburat Orientul Mijlociu în ultimii 40-50 de ani și care, în ultima perioadă, tind să se extindă la nivel mondial, au avut la origine tensiuni sectare întreținute din umbră fie de Iran, fie de Arabia Saudită:

Conflictul Iran-Irak: izbucnit în anul 1980, odată cu invazia Iranului de către vecinul său vestic, a fost una dintre primele tentative ale Arabiei Saudite de a submina eforturile de afirmare regională a Iranului. Pe parcursul celor aproape 8 ani de confruntări, Arabia Saudită a oferit sprijin militar trupelor irakiene.

Războiul Civil din Yemen declanșat ca urmare a ocupării capitalei Sana'a de către Houthi, un grup șiit susținut de Iran.Încă de la începutul războiului civil, Arabia Saudită a acuzat oficial

Iranului pentru violențele din Yemen și a încercat să contrabalanseze balanța puterii prin sprijinul acordat grupărilor care luptau împotriva Houthi.

Siria - stat majoritar sunnit care a fost guvernat de regimul Assad, provenit din rândurile minorității șiite. Izbucnirea conflictului civil în 2011, a dat naștere unei adevărate curse pentru influență între cele două mari rivale, Iranul susținând militar regimul Al-Assad, iar Arabia Saudită investind masiv în forțele rebele care luptau împotriva lui Bashar.

Irak - ascensiunea Statului Islamic, grupare extremistă de origine sunnită, a pus în pericol însăși existența Irakului, pe teritoriul căruia ISIS a produs cele mai multe prejudicii. Milițiile șiite care luptau împotriva Statului Islamic au fost sprijinite intens de către guvernul de la Teheran, care a reușit astfel să își sporească influența în statul vecin, care a început să intre tot mai mult sub sfera de influență a Iranului. În contrapartidă, Arabia Saudită împreună cu SUA, au sporit la rândul lor ajutorul acordat guvernului Irakian în încercarea de a contracara influența crescândă pe care Iranul o exercită în Irak.[132]

VI.CONCLUZII

Terorismul reprezintă o consecință a globalizării și a existat încă din cele mai vechi timpuri. Odată cu intrarea umanității în era tehnologiei, terorismul a evoluat în ceea ce privește formele de manifestare, tipul de armament utilizat, dar și în ceea ce privește scopurile și motivațiile.

Globalizarea este considerată ca fiind factorul proximal al acestui conflict asimetric, întrucât aceasta contribuie la răspândirea rapidă a terorismului, însă, pe de altă parte,

[132] Lumea 360, *Diferența dintre musulmanii șiiți și sunniți*,https://lumea360.wordpress.com/2018/02/12/diferenta-dintre-musulmanii-siiti-si-suniti/

studiile de specialitate consideră că globalizarea determină crearea solidarității între state, care împreună pot concepe strategii eficiente de combatere a acestui fenomen și asigurarea securității, atât la nivel național, cât și global.

O principală țintă a atacurilor teroriste, o reprezintă statele democratice. Ca urmare a acetui fapt, ele au fost nevoite să își perfecționeze și să își adapteze într-un mod permanent cadrul legal . Este bine-cunoscut faptul că prevederile legislative, în ceea ce privește criminalitatea transfrontalieră, diferă de la stat la stat, tocmai datorită faptului că sfera politică și cea legislativă sunt variate. Cu toate acestea, este imperios necesar să se adopte strategii și măsuri comune de limitare și, pe cale de consecință, de eradicare a acestui flagel deosebit de toxic pentru umanitate.

Bibliografie:

- 360, Lumea. *Diferența dintre musulmanii șiiți și sunniți.* https://lumea360.wordpress.com/2018/02/12/diferenta-dintre-musulmanii-siiti-si-suniti/ (accesat ianuarie 15, 2020).
- Academia Forțelor Terestre, Nicolae Bălcescu. http://www.actrus.ro/ (accesat noiembrie 23, 2019).
- Cismaru, Daniel. *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste.* http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html (accesat noiembrie 29, 2019).
- *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste.* http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html (accesat noiembrie 23, 2019).
- *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste.* http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html (accesat noiembrie 27, 2019).
- *Definirea și clasificarea acțiunilor teroriste.* http://www.armyacademy.ro/reviste/4_2001/1r7.html (accesat noiembrie 27, 2019).
- Historia. *Legitimarea religioasă a terorismului și islamului.* https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/legitimarea-religioasa-a-terorismului-si-islamului (accesat decembrie 10, 2019).
- *Legitimarea religioasă a terorismului și islamului.* https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/legitimarea-religioasa-a-terorismului-si-islamului (accesat decembrie 10, 2019).
- Intelligence, Revista. *Cooperarea în Intelligence, o necessitate.* https://intelligence.sri.ro/cooperar

ea-intelligence-o-necesitate-2/ (accesat noiembrie 20, 2019).
- *Islamul și curentele sale.* https://intelligence.sri.ro/islamul-si-curentele-sale/ (accesat ianuarie 10, 2020).
- *Turcia și amenințarea teroristă.* https://intelligence.sri.ro/turcia-si-amenintarea-terorista/ (accesat decembrie 17, 2019).
- Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală de Protecție. *CONSIDERAŢII GENERALE ASUPRA TERORISMULUI ŞI ELEMENTE DE ABORDARE NAȚIONALĂ.* http://dgpi.ro/ (accesat noiembrie 20, 2019).
- Ministerul Afacerilor Interne, *Direcția Generală de Protecție Internă, CONSIDERAŢII GENERALE ASUPRA TERORISMULUI ŞI ELEMENTE DE ABORDARE NAȚIONALĂ.* http://dgpi.ro/documente/2017/11/consideratii-generale-asupra-terorismului-si-elemente-de-abordare-national (accesat noiembrie 20, 2019).
- Ispas, Cristina. *Terorismul* . https://www.academia.edu/18613597/Terorismul (accesat decembrie 05, 2019).
- Juridic, ABCD. *Le Petit Larouse, en couleur*, *Paris*, 1995: 1002.
- Mihaeanu, Razvan. *Irak – stare de insurgență. Cele două ramuri ale Islamului – suniții și șiiții.*
- https://www.rumaniamilitary.ro/irak-stare-de-insurgenta-cele-doua-ramuri-ale-islamului-sunitii-si-siitii (accesat ianuarie 05, 2020).
- Nicolae, Babeanu. *Terorismul.Tipologie.Forme de manifestație.Tipologie.* https://infojurist.ro/wp-content/uploads/2016/11/TERORISMUL.pdf (accesat decembrie 10, 2019).
- *Terorismul.Tipologie.Forme de manifestație.Tipologie.* https://infojurist.ro/wp-content/uploads/2016/11/TERORISMUL.pdf (accesat decembrie 05, 2019).
- Pârlog, Nicu. *Cine sunt șiiții?* https://www.descopera.ro/cultura/11479701-cine-sunt-siitii (accesat ianuarie 10, 2020).
- Paun, Radu Bogdan. *Victoria Talibanilor în Afganistan.* https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/victoria-talibanilor-in-afganista (accesat decembrie 19, 2019).
- Strategice, Perspective. *Cauzele și clasificarea terorismului.*
- https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF/ (accesat noiembrie 26, 2019).
- *Cauzele și clasificarea terorismului.* https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF (accesat decembrie 03, 2019).
- *Cauzele și clasificarea terorismului.* https://stratviews.com/cauzele-si-clasificarea-terorismului%EF%BB%BF (accesat decembrie 03, 2019).
- Asociația Română de Drept Umanitar, *Considerații generale privind terorismul.* http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/consideratii-generale-privind-terorismul/ (accesat decembrie 07, 2019).
- Asociația Română de Drept. Umanitar, *Tipuri de terorism – particularități și factori dominanți.*
- http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/tipuri-de-terorism-particularitati-si-factori-determinanti/ (accesat noiembrie 27, 2019).
- *Tipuri de terorism – particularități și factori dominanți.* http://www.arduph.ro/domenii/diu-si-terorismul/tipuri-de-terorism-particularitati-si-factori-determinanti/ (accesat noiembrie 29, 2019).

- Unteanu, Cristian. *Afganistan 2019: pleacă americanii, revin talibanii. 17 ani pierduţi şi morţi degeaba?*
- https://adevarul.ro/international/in-lume/afganistan-2019-pleaca-americanii-revin-talibanii-17-ani-pierduti-morti-degeabae-1_5c5a9d26df52022f75703362 (accesat ianuarie 05, 2020).
- Wikipedia. , *Frăția Musulmană.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Fr%C4%83%C8%9Bia_Musulman%C4%83 (accesat decembrie 12, 2019).

Centrul de Strategii Aplicate

Protecția populației în timpul conflictelor armate

Protection of population in times of war

Alexandros FYSEKIS[133]

Abstract: *Acest articol se referă la anumite aspecte din cadrul disciplinei dreptului internațional umanitar. Mai precis, obiectivul principal al acestui articol este să explice cum pot fi protejați civilii în timpul unui război. Analiza va începe cu sensul și evoluția dreptului internațional umanitar, ceea ce reprezintă considerațiile introductive. După aceea vom proceda la analiza subiectul principal al acestuia: de ce este atât de importantă protecția populației conform Convenției de la Geneva referitoare la cu protecția civililor (12 august 1949).*

Cuvinte cheie: *civili; război; drept internațional umanitar; Convenția de la Geneva ; protecție.*

Abstract: *This article is referred to international humanitarian law. Specifically the main aim of this article is to explain how civilians can be protected during a war. The analysis will start with the meaning and the evolution of the humanitarian law, which are the introductive considerations. After the main topic will be mentioned and analyzed: why is the protection of population so important according to the Geneva Convention relative to the protection of the civilians (12 August 1949).*

Keywords: *civilians; war; international humanitarian law; Geneva Convention; protection.*

[133] Erasmus student, „Nicolae Titulescu" University of Bucharest.

Introductive considerations

The international humanitarian law first appeared at the end of the 19th century by different actors, but the new idea was codified in Additional protocols to the Geneva Convention. That happened in 1977. It has been created to change the future by many actors, who are tradition and unconventional either.

International humanitarian law is part of the body of international law that affects relations between states. His aim is to protect persons who are not or are no longer taking part in hostilities, prisoners and civilians, and to define the rights and obligations of the parties to a conflict in the conduct of hostilities. This is the meaning of international humanitarian law according to the ICRC, which is hellfire with international humanitarian law. It is also known as the ius in bello (Hague law), which was related with methods of warfare.

As long as the meaning of international humanitarian law is described, it is time to say a few things about the evolution of humanitarian law. According to the orthodox history, laws of war exist to limit the destruction that can cause a big war. The ancients of the middle ages agreed with this point of view. International lawyers are supporting this opinion too. The most crucial moment for them, which changed everything in modern history, is the Battle of Solferino in 1859. The start of the Geneva tradition of humanitarian law happened in 1949, but the most important instruments were the additional protocols in 1977.

Although it is acknowledged that earlier approaches to the laws of war weren't identical with modern international humanitarian law. And while it is sometimes stated that the term international humanitarian law is new, it is not usual for a person to state exactly how new it is or when and why the

term started to be used. That was happening because of two terms: international humanitarian law and laws of war are used for the same meaning and that caused confusion. So it is difficult to explain if the humanitarian law is new or not. Prior to the 1960s, international humanitarian law wasn't used to describe a field of law.

It is time to go a little bit further. At the beginning of the 1990s, the status of the Additional Protocol was uncertain. By the end of the decade, this uncertainty had been replaced by the acceptance of Additional Protocol I as customary law and a general embrace of the humanitarian values of international humanitarian law. That happened very quickly and that's why it was so important and it is used until these days. By the end of the 20th century the international humanitarian law was a law in which considerations of humanity trumped military necessity.

International humanitarian law is a field with past, present and future. So this is not the end of the humanitarian law. In the 21st century went on to develop new aspects about human rights and it will keep doing this. To sum up, from this short conversation about the evolution of the humanitarian law, the history of international humanitarian law began with additional protocols in 1970,which were accepted at the end of the 1990s and created a very good basis for the future.

After this short and general introduction about international humanitarian law, the analysis will be continued with the main aim of this article, which is the protection of civilian persons in time of war. This will happen mostly according to the Geneva Convention, which codified in 12 August 1949. Everyone should respect this protocol. This is confirmed from the article 1 of the Geneva Convention, which says that big contracting parties have to respect

and to ensure respect for the present convention in all circumstances.

Let's start with the fact that during a big war the biggest goal a country can have, is to protect her civilians from trouble. It is better to start with general things and after go to specific ones. For example in the case of armed conflict not of an international character occurring in the territory of one of the big parties, each party should apply some provisions. First of all persons who don't take active part in the hostilities should be treated humanely without any adverse distinction like sex, religion, faith or other similar criteria. Moreover the wounded and sick persons should be collected and cared for. An impartial humanitarian body, such as the International Committee of the Red Cross, may offer its services to the Parties to the conflict. The Parties to the conflict should further endeavour to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention. The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the Parties to the conflict. (Article 3 of Geneva convention)

Now it is time to define the persons who deserve to be protected by the Convention. These are the ones , who at a given moment, find themselves, in case of a conflict in the hands of a party of which they are not nationals. Nationals of a State which is not bound by the Convention are not protected by it .Nationals of a neutral State who find themselves in the territory of a belligerent State, and nationals of a co-belligerent State, shall not be regarded as protected persons while the State of which they are nationals has normal diplomatic representation in the State in whose hands they are. This will be more clear after the next pages of the article.

It is time to be more specific. The part II of the Geneva

Convention points that all persons, without any diverse distinction, such as nationality, political opinion, are intended to alleviate the sufferings caused by war. Let's start with the hospital and safety zones and localities, which exist in occupied areas and are organized to protect wounded and sick persons, children, Mothers from the effects of war. It is crucial for this to happen in time of peace, so they won't be hurt by accident. During the outbreak the protecting powers and the International Committee of the Red Cross are invited to lend their good offices in order to facilitate the recognition and the institution of these hospital and safety zones and facilities. Also these hospitals are organized to give help to wounded and sick people. For this reason those hospitals should be respected and protected during the conflict. States which are Parties to a conflict shall provide all civilian hospitals with certificates showing that they are civilian hospitals and that the buildings which they occupy are not used for any purpose which would deprive these hospitals of protection in accordance with Article 19. According to this Protection may, however, cease only after due warning has been given, naming, in all appropriate cases, a reasonable time limit, and after such warning has remained unheeded. The fact that sick or wounded members of the armed forces are nursed in these hospitals shall not be considered to be acts harmful to the enemy. Furthermore article 20 is giving some information too about the staff the engaged persons should have. In occupied territory and in zones of military operations, the above personnel shall be recognizable by means of an identity card certifying their status, bearing the photograph of the holder and embossed with the stamp of the responsible authority, and also by means of a stamped, water-resistant armlet which they shall wear on the left arm while carrying

out their duties. It shall likewise permit the free passage of all consignments of essential foodstuffs, clothing and tonics intended for children under fifteen, expectant mothers and maternity cases, according to article 23

Let's move on to the neutralized zones. Any Party to the conflict may, either direct or through a neutral State or some humanitarian organization, propose to the adverse Party to establish, in the regions where fighting is taking place, neutralized zones intended to shelter from the effects of war the following persons, without distinction. In this category are included wounded and sick persons and civilian persons who don't take part in hostilities. The agreement shall fix the beginning and the duration of the neutralization of the zone (Article 15)

Another important field involves wounded and sick people. As we discussed earlier they should be the object of particular protection and respect. Every party should try to search for the wounded, sick and other people , who are exposed to grave danger, and to protect all of them against pillage and ill-treatment. The next step is to make agreements to offer to them medical personnel and medical equipment to the hospital and safety zones, which were mentioned earlier. This is confirmed from Articles 16 and 17 of the Geneva Convention.

As soon as everything about wounded and sick persons and about the zones that they should be placed, it is time to talk about land and sea transport and air transport. Convoys of vehicles or hospital trains on land or vessels on sea are transporting the injured persons to the hospital zones. Something similar is happening with aircrafts, which should also be respected and protected while they are helping wounded persons to survive. Unless agreed otherwise, flights over enemy or enemy-occupied territory are prohibited. Such

aircraft shall obey every summons to land. In the event of a landing thus imposed, the aircraft with its occupants may continue its flight after examination, if any according to articles 22 and 23 of the Geneva Convention.

After all this information about transportation, I would like to talk about the measures relating to child welfare. The Parties to the conflict shall take the necessary measures to ensure that children under fifteen, who are orphaned or are separated from their families as a result of the war, are not left to their own resources, and that their maintenance, the exercise of their religion and their education are facilitated in all circumstances. Children must always be protected a respected during a big war (article 24) . The protection of them is the most important thing in my opinion. The Parties to the conflict shall facilitate the reception of such children in a neutral country for the duration of the conflict with the consent of the Protecting Power, if any, and under due safeguards for the observance of the principles stated in the first paragraph. They shall, furthermore, endeavour to arrange for all children under twelve to be identified by the wearing of identity discs, or by some other means. The same patience should be given to families too. News should be given to them so they can find a lost member or to go to a safe place where they can be protected.

As soon as the introduction about transportation is finished, we have talked about all the general provisions about our topic. Now we will move on to the provisions common to the territories of the parties to the conflict and to occupied territories. At the start we talked about hospital and neutralized zones, which are very important for the protection of the civilian persons. After this it is crucial to say something about danger zones. According to article 28 of the Geneva Convention, the presence of a protected person may

not be used to render certain points or areas immune from military operations.

The parties should take some responsibilities and make some prohibitions to help wounded people during a war. The party, which is responsible to protect some persons, should offer to them treatment by its agents. Instead of the responsibilities that the parties are having, they must be willing to make some prohibitions. A very important one is the prohibition of coercion. As article 31 says, no physical or moral coercion shall be used against persons who are protected in order to take information from them or other third parties. But this is not the only prohibition the parties should forbid. Also corporal punished and torture are forbidden too. Nobody can use violence and punishment, murder or scientific experiments to convince a protected person to give information. Furthermore the taking of hostages is forbidden according to article 34.

So it is clear that the parties are having some crucial responsibilities and the right to make prohibitions. Also another important step for the protection of the civilians should be pointed out: the right to leave the territory (method of repatriation). After they have taken their first help from the hospital and the other zones, they are allowed to leave the territory to go to a safer place. This should be allowed from the national state. The applications of such persons to leave shall be taken as rapidly as possible. Also these persons should take with them the necessary funds so they won't be affected by an illness. If any such person is refused permission to leave the territory , he shall be entitled to have such refusal reconsidered as soon as possible by an appropriate court or administrative board designated by the Detaining Power for that purpose. The state has to communicate with a neutral

country to share accommodation to the wounded persons. All this information is given from articles 35 and 36 of the Geneva Convention. Moreover protected persons who are confined pending proceedings or serving a sentence involving loss of liberty, shall during their confinement be humanely treated. Then, they may ask to leave the territory.

The repatriated persons are having some rights even they go to a neutral country. It is vital to point out these rights. First of all they are enabled to receive the individual or collective relief that may be sent to them. Secondly they deserve to receive attention and hospital treatment. Thirdly they are allowed to practice their religion and to receive spiritual assistance from ministers of their faith. Moreover if they reside in an area particularly exposed to the dangers of war, they shall be authorized to move from that area to the same extent as the nationals of the state concerned. Finally children under fifteen years, pregnant women and mothers of children under seven deserve treatment too.

Another interesting category includes refugees. The Detaining power shall not treat as enemy aliens exclusively on the basis of their nationality de jure of an enemy State, refugees who don't, in fact, enjoy the protection of any government. The article 44 is very explanatory about them.

After this interesting introduction about repatriation, it is time to talk about occupied territories. Protected persons who are an occupied territory shall not be deprived of the benefits of the present Convention. Individual transfers of protected persons from occupied territory to the territory of the Occupying Power are prohibited. The Occupying Power may undertake total or partial evacuation of a given area if the security of the population or imperative military reasons so demand. The Occupying Power undertaking such transfers or

evacuations shall ensure, to the greatest practicable extent, that proper accommodation is provided to receive the protected persons. The Protecting Power shall be informed of any transfers and evacuations as soon as they have taken place. The Occupying Power shall not detain protected persons in an area particularly exposed to the dangers of war unless the security of the population or imperative military reasons so demand. Moreover the Occupying Power should care about children. It must take all necessary steps to find the identification of children and try not to change their personal status and care about their education. For example children in Syria are not having this right and that is inevitable.

Another part that should be mentioned involves workers. People under eighteen years are not allowed to work instead it is necessary for the need of the army. The work shall be carried out only in the occupied territory, where the persons, whose services have been requisitioned, are. All measures aiming at creating unemployment or at restricting the opportunities offered to workers in an occupied territory, in order to induce them to work for the Occupying Power, are prohibited. Also any destruction of this is prohibited according to article 53.

The Occupying Power is responsible to offer food and medical supplies for the population. The Occupying Power shall make arrangements to ensure that fair value is paid for any requisitioned goods. Expect Occupying Power, some other societies have been created to help to the protection of the civilian persons. The most important of them is National Red Cross, which is pursuing its activities in accordance with Red Cross Principles. There are some other relief societies, which are permitted to continue humanitarian activities under specific conditions.

After all this information about the most important fields, which are crucial for the protection of the civilians, let's make a short discuss about death penalty. According to article 68, the death penalty may not be pronounced against a protected person unless the attention of the court has been particularly called to the fact that since the accused is not a national of the Occupying Power, he is not bound to it by any duty of allegiance. In any case, the death penalty may not be pronounced against a protected person who was under eighteen years of age at the time of the offence.

It is also important to say that the protected persons shall not be arrested, prosecuted or convicted by the Occupying Power for acts committed or for opinions expressed before the occupation, or during a temporary interruption thereof ,with the exception of breaches of the laws and customs of war.

After all this information from the Geneva Convention, the introduction about the protection of civilian persons is almost finished. To sum up I would like to mention first a general conclusion about international humanitarian law. International humanitarian law, in the 21st century, went on to develop new aspects, in particular, a more clearly enunciated association with human rights law. It also faced new challenges, brought by the war on terror. It is a part of international law, the most modern one, and in my opinion it will be one of the most important issues for many years. A typical example is Syria. For many years people are dying on a daily basis and as it is clear it is inevitable to deal with this problem. Bashar Al Assad is the main reason that this is happening. He is guilty from almost every crime and international mistake Syria has done. When you are a president of a country, you should try to do everything to protect it and the

population. But Bashar Al- Assad is doing the opposite and that's why Syria is in serious trouble. Another good example the case of Aleppo, where many hospitals were bombed. As a result many people died and only six hospitals survived.

In my opinion Geneva Convention might be improved. First of all the humanity has to find a way to solve problems without hurting the civilian persons. A good way is negotiation. But when negotiation fails, war is beginning. So negotiation could be the way but it is not enough. I believe that the best way to avoid crime is to create an organization, which includes every Big Country and some of the smallest, where they can talk about their interests and try to make peace in all costs. This is very difficult, but if we need international peace, huge steps must be followed. Furthermore in the past the Geneva Convention was only between states. Now things have changed because in some cases there are states and non-state organization. Humanity is changing every day and all we have to do is to follow this evolution in order to survive. The international law is our future and one of the means that can help us to deal with human suffering.

Bibliography:

- *Amanda Alexander, A short history of International law,* https://academic.oup.com/ejil/article/26/1/109/497489;
- *Geneva Convention relative to the protection of civilian persons in time of war 12 August 1949,* https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.33_GC-IV-EN.pdf.

Diplomația cibernetică a Israelului – în căutarea unui Ambasador Cibernetic israelian

Israel's Cyber Diplomacy–Looking for Israel'sCyber Ambassador

Tal PAVEL[134]

Abstract: *Spațiul cibernetic afectează viața noastră de zi cu zi sub toate aspectele și creează noi provocări, oportunități și domenii, inclusiv în politică și guvernare, una dintre acestea fiind „diplomația cibernetică". Studiul de față își propune să exploreze diplomația cibernetică în Israel - din punct de vedere al politicii și practicilor, prin analizarea documentelor politice guvernamentale și examinarea dovezilor activității diplomației cibernetice pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe din Israel (MFA), inclusiv în calitate de „ambasador cibernetic" al Statului Israel, comparativ cu alte țări. Concluziile sunt că diplomația cibernetică nu este încă aplicată și practicată complet în Israel, care încă așteaptă primul său ambasador cibernetic.*

Cuvinte cheie: *securitate cibernetică; diplomație cibernetică; politici publice; Israel.*

Abstract[135]**:** *Cyberspace affects our daily life in all aspects and creates new challenges, opportunities and domains, including in policy and governance, one of those being'cyber diplomacy.' The study aims to explore cyber diplomacy in Israel – in terms of policy and practice, by analyzing government policy papers and examining evidence of cyber diplomacy activities on the Israel Ministry of Foreign Affairs (MFA) website, including that of 'cyber ambassador' in Israel, compared to other countries. The conclusions are that cyber diplomacy is not yet fully implemented and practiced in Israel, which is still waiting for its first cyber ambassador.*

Keywords: *cybersecurity; diplomacy; cyber diplomacy; policy; Israel.*

[134] Head of Cyber Studies, the Academic College of Tel Aviv-Yaffo, Israel, Talpv@mta.ac.il

[135] This study is dedicated to Ms. Victoria Yarovenko.

Introduction

The term 'cyber diplomacy'combines two ostensibly different domains: on the one hand, technology, information technology and cyberspace, and on the other, politics, governments, policies and bureaucracy. However, since cyberspace can and has already affected – even harmfully – individuals, corporations, societies and countries, cyber diplomacy is "actually one of the most important fields in geopolitics today"[136], mainly in order to establish rules and parameters of countries' behavior in cyberspace, mostly in cases of cyberattacks, for example, an attempt to establish 'arms control' for cyber warfare[137]. Those new challenges require new types of diplomats who will use the diplomatic domain to improve the cybersecurity of their nations, regions and the entire world – 'cyber diplomats'[138].

The study examines Israel's cyber diplomacy to evaluate its level of implementation compared to other countries.

[136](Maack, 2019).
[137](Cerulus & Scott, 2018).
[138](Barrinha & Renard, 2017).

Methodology

The study will examine Israel's cyber diplomacy strategy on two levels: **Policy** – analysis of Israel'sofficial policy papers from two perspectives: Cybersecurity policy papers – those which lay the foundation to the Israeli cyberspace and form the relevant government agencies; MFA's cyber diplomacy policy papers –attempt to find the MFA's policy papers relating to Israel's cyber diplomacy.

Practice – The study will explore the level of implementation of cyber diplomacy policy based on several aspects: MFA publications – analysisof the Hebrew version of the MFA's website publications on cyber diplomacy activities; MFA organizational tree – examination of the organizational affiliation and the hierarchical ranking of cyber diplomacy among MFA units and departments; The hierarchy and title of the MFA'scyber diplomacy director – comparison of the cyber diplomacy director's title in the Israel MFA with other countries.

Findings

Policy - Israel government policy papers

Israel National Cyber Directorate– Government decision no. 3611 (“Promotion of the national capability in the cyberspace”) formed the Israel National Cyber Directorateand specified its missions. Item no.15, out of 19, specifiesthe role of “promoting cooperation with similar bodies abroad on the cyber issue.”

Government decision no. 2443 (“Promoting national regulation and government leading in cyber defense”) specifies in clause no. 4 "International activity of the National Authority for Cyber Defense in the domain of cyber defense, relevant to this decision, will be performed with coordination and cooperation of the Ministry of Foreign Affairs, as per need.”

Government decision no. 2444 (“Promoting national cyber defense preparedness”) specifies in clause no. 8 “To instruct the Ministry of Foreign Affairs and the Authority to act in coordination, cooperation and consultation in relevant aspects vis-à-vis the international arena, in accordance with the discretion of the competent bodiesand the working arrangement between the Authority and the Ministry of Foreign Affairs, which will be drafted within nine months. This procedure will include, inter alia, mutual participation in relevant forums.”

Government decision no. 3270 (“Unification of National Cyber Directorate Units”) is an administrative decision on the unification of cyber bodies and thus does not cover any policy matter.

The “Memorandum of Cyber Protection Law and National Cyber Directorate” defines in the fourth clause out of six in Chapter B “National Cyber Directorate and its functions:” “Promote cyber cooperation on the international level and develop cyber cooperation agreements,” but under the National Cyber Directorate and not under or in cooperation with the MFA. Details can be found in clause no. 70 “Cooperation with parallel bodies:” “The head of cyber directorate is authorized to sign with an international body a treaty of cooperation and mutual assistance to confront or prepare for cyber-attacks or to promote cooperation in the cyberspace internationally; in this section, ‘international body’ – a body dealing with cyber defense

in a foreign country, whether it is a public government authority or an international organization; The prime minister will prescribe rules for activity in accordance with this section."

Israel MFA policy papers– No policy papers related to cyber diplomacy were foundon the MFA website.

Practice - Israel MFA website – the study examined different types ofpublicationson the MFA website to find those related to cyber diplomacy:

Source	Publication type	Dates	Number of publications	Cyber diplomacy publications
MFA website	News	312	June 8, 2014 – March 26, 2020	0
MFA website	Publications	206	June 8, 2014 – March 26, 2020	0
MFA website	Guides and information	4	February 13, 2018 – March 12, 2020	0

Israel MFA units–In addition, the study looked for the existence of cyber diplomacy department among MFA units. The list on the MFA website consists of 34 units, none of them relating to cyber. Only an examination of the description of the 'strategic affairs' unit reveals the existence of a'cyber department', the fifth and last one.

Almost the last item in the description of the unit's missionis "promoting cyber political relations", but no other details can be found about the cyber diplomacy director's name, position, responsibilities, activities or statements.

The hierarchy and title of cyber diplomacy director– the study compares the existence of 'cyber ambassador',as well as the title of cyber diplomacy director in Israel's MFA, with other countries.

The findings indicate that the title of the headof cyber diplomacy in the

MFA is 'Director, Cybersecurity Department', compared to the existence of 'Cyber Ambassadors', 'Cyber Attachés' and 'Ambassador-at-Large' as can be seen in Appendix B ("'**Cyber ambassadors' around the world**").

In addition, the studyrevealed the existence of MFA 'cyber policy'departments and activities in various countries, among them: Finland ("Cyber security and the cyber domain")[139], France ("France and Cyber security")[140], U.S. ("Office of the Coordinator for Cyber Issues")[141], Estonia ("Department for Cyber Diplomacy")[142], Germany ("The Federal Foreign Office's International Cyber Policy Coordination Staff")[143], Poland ("Cyber Security Department, Ministry of Digital Affairs")[144].

However, the study also revealed the extensive use of the term 'cyber ambassador'[145] not only in foreign relations and diplomacy, but alsoin different fields: academic institutions[146], corporations[147], organizations[148], and even schools and educational programs for cyber ambassadors[149].

Discussions

Israel government cyber policy papers reveal the strategic understanding of the need for international cooperation in terms of cyberspace, as part of the Israel National Cyber Directorate and in cooperation with the MFA.

On the other hand, the findings reveal no indication of cyber diplomacy activity on the Israel MFA website. Thus, they shed disturbing light on the significance of 'cyber diplomacy' forthe Israel MFA: among 522 MFA publications, not even one relates to cyber diplomacy (in terms of policy or daily activities).

Although its responsibilities are cyber diplomacy activities and not cyber security

[139](Cyber security and the cyber domain, 2015).
[140](France and Cyber security, 2019).
[141](Our Mission, n.d.).
[142](The Ministry of Foreign Affairs gains a new department for cyber diplomacy, 2019).
[143](International cyber policy, 2017).
[144](Cyber Security Department).
[145]("Cyber ambassador", n.d.).
[146](Stephanie Sears, n.d.).
[147] (Christoph Raab, n.d.).
[148] (Karl Frederick Rauscher, n.d.), (Introducing our new Cybersecurity Ambassador for IoD South - Rob May, 2018).
[149] (Primary School Cyber Ambassador Resources), (Cyber Security Ambassador Program), (Cyber Security ambassadors).

(in term of protecting MFA assets from cyber-attacks), the name of the department is ‘cyber security' and not ‘cyber diplomacy.’

Conclusions

The existence of cyber ambassadors and attachés reflects the deep understanding among decision-makers of the importance of cybersecurity in the conduct of a state and its entities, the opportunities and the threats it poses, as well as cyberspacebeing part of a country's foreign relations; thus, a high-ranking official is required to manage those cyber foreign relations. Cyber diplomacy is gaining ground in foreign ministries and beyond, but the study reveals that in this respect,Israel is laggingbehind many countries. Even though "cyber-security can no longer be disregarded by policy-makers"[150] Israel has no 'cyber diplomacy' department by name, nor 'cyber ambassador'.Therefore, Israel is still waiting for its first cyber ambassador.

The study examined the publications in the Hebrew version of Israel’s MFA website. Future research may expand the scope to include an examination of publications that appear in other versions of the website (English, Arabic, Russian, Persian and Spanish).

[150](Renard, 2014).

Appendix

Appendix A – Israel government resolutions on the cyberspace

Entity	Resolution name	Number	Date
Prime Minister's Office	Promoting national capability in cyberspace[151] [Hebrew]	3611	August 7, 2011
Prime Minister's Office	Promoting national regulation and government leading in cyber defense[152] [Hebrew]	2443	February 15, 2015
Prime Minister's Office	Promoting national cyber defense preparedness[153] [Hebrew]	2444	February 15, 2015
Prime Minister's Office	Unification of National Cyber Directorate Units[154] [Hebrew]	3270	February 17, 2017
Prime Minister's Office	Memorandum of Cyber Protection Law and National Cyber Directorate[155] [Hebrew]		June 21, 2018

Appendix B – 'Cyber ambassadors around the world

Country / Region	Title	Name
Poland	Ambassador-at-Large for Emerging Security Challenges/Co-ordinator for	Marek Szczygiel

[151](Promoting national capability in cyberspace, 2011).

[152](Promoting national regulation and government leadingin cyber defense, 2015).

[153](Promoting national cyber defense preparedness, 2015).

[154](Unification of National Cyber Directorate Units, 2017).

[155](Memorandum of Cyber Protection Law and National Cyber Directorate, 2018).

	International Cyber Policy, Security Policy Department, MFA[156]	
Poland	Counsellor/Cyber Attaché for Permanent Representation of Poland to the EU[157]	Katarzyna Prusak-Górniak
Czech Republic	Cyber Attaché to EU and NATO at National Cyber and Information Security Agency[158]	Lukas Pimper
Czech Republic	Cyber Attaché to the United States and Canada[159]	Daniel Peder Bagge
Czech Republic	Cyber Attaché at National Cyber and Information Security Agency[160]	Roman Pačka
Slovak Republic	Digital and Cyber Attaché, Permanent Representation to the EU[161]	
Japan	Ambassador in charge of Cyber Policy, Deputy Assistant Minister, Foreign Policy Bureau, Ministry of Foreign Affairs of Japan[162]	Takeshi Akahori
France	French Ambassador for Digital affairs[163]	Henri Verdier
India	Joint Secretary in charge of e-Governance, Information Technology and Cyber Diplomacy at the Indian Ministry	Shri Upender Singh Rawat

[156](Marek Szczygieł Curriculum vitae).
[157](Katarzyna Prusak-Górniak, n.d.).
[158](Lukáš Pimper, n.d.).
[159] (Daniel Peder Bagge, n.d.).
[160] (Roman Pačka, n.d.)

[161](Slovakia, 2019).
[162] (Statement by H.E. Mr. Takeshi Akahori, Ambassador in charge of Cyber Policy, Deputy Assistant Minister, Foreign Policy Bureau, Ministry of Foreign Affairs of Japan, at the Open Ended Working Group on Information and Communications, 2019).
[163](France and Cyber security, 2019).

	of External Affairs[164]	
Denmark	Ambassador for technology and digitization ('tech ambassador')[165]	Casper Klynge
U.S	Deputy Coordinator for Cyber Issues in the Office of the Coordinator for Cyber Affairs[166]	Michele G. Markoff
U.K	Cyber Security Ambassador[167]	Liam Fox
Netherlands	Ambassador-at-large Security Policy & Cyber[168]	Timo S. Koster
Estonia	Ambassador at Large for Cyber Security[169]	Heli Tiirmaa-Klaar
Australia	Ambassador for cyber affairs[170]	Tobias Feakin
Russia	Ambassador at Large of the Russian Federation, Special Presidential Representative for International Cooperation in Information Security[171]	Andrei Krutskikh
Lithuania	Ambassador-at-Large for Hybrid Threats at the MFA[172]	Eitvydas Bajarunas

[164](Indo-French Bilateral Cyber Dialogue (Paris, 20 June 2019)).
[165] (Denmark names first ever tech ambassador).
[166] (Michele G. Markoff).
[167] (Liam Fox appoints security expert to champion British cyber firms overseas, 2019), (Muncaster, 2019).
[168](Timo S. Koster, n.d.).
[169] (Plantera, 2019).
[170] (Australian Ambassador for Cyber Affairs).
[171](Andrei Krutskikh appointed special presidential representative for international cooperation in information security, 2014).
[172](Eitvydas Bajarunas, n.d.).

Human Intelligence Interviewing and Interrogation: Considerations on Differences and Future Directions

Paul MAZZIOTTA[173]

While past and current scientific research upon the interrogation of suspects accused of criminal wrongdoing has mainly focused upon the assessment of the diagnostic value of the interviewing and interrogation tactics ordinarily used and upon diverse methodologies of credibility assessment, actual public interest has increased in the present in relation to interrogation practices related to military interrogations.

Public debates haven't obtained results within systematic researches focusing upon interrogations in the military realm of Human Intelligence (HUMINT) settings that could have facilitate the understanding of credibility assessment and interrogation in the Humint domain while supporting the methodological evolution capable of facilitating the collection of diagnostic information (Evans, Meissner, Brandon, Russano and Kleinman, 2010).

According to Hartwig, Meissner and Semel (2014) interviews and interrogations represent a major component of intelligence gathering.

In fact the primary objective of intelligence collection within the Humint realm is the elicitation of specifically correct and operationally applicable information from other human beings.

Accordingly Evans et al. (2010) highlight the substantial intrinsic inherent difficulties relating to Humint collection that comprise the unreliable complexion of human memory, the intricacy of differentiating between false and true assertions and the complexities of cross-cultural of intercommunication that inevitably connote modern-day Humint gathering operations.

[173] Dr. Paul Mazziotta is the owner and director of special training operations of the AWIC, Asymmetric Warfare Intelligence Center, a private company providing specialized intelligence services and consultancy to industry in the governmental and corporate sectors.

The AWIC company provides also training for HUMINT operations in asymmetric warfare permissive, semi-permissive and hostile high risk areas, in the thematic of intelligence interrogation in high stakes contingencies.

While the practice and policy of Humint has attained wide recognition within public discourse, still it suffers from little empirical evidence in relation to the specific subject of Humint interrogation.

Within the intelligence gathering domain interrogations assume major importance, and it may be of importance to highlight the eventual similarities and differentiation between human gathering intelligence (Humint) interrogation and criminal interrogation.

In order to draw similarities and distinctions, it is necessary to generally define interrogation.

Relying on Evans et al. (2010), interrogation may be defined as "the systematic questioning of an individual perceived by investigators as non-cooperative, within a custodial setting, for the purpose of obtaining reliable information in response to specific requirements" (p. 3).

Hartwig et al. (2014) rely on this definition while including the exception of not deeming the interrogation process to unavoidably involving lack of cooperation from part of an individual being inquired.

Stemming directly from this definition, criminal and Humint interrogations commonly share the questioning of a suspect subject or source and aim to obtain information that may produce attainable intelligence, but accordingly to recent research (Driskell and Driskell, 2013; Horgan, Russano, Meissner & Evans, 2012; Oleszkiewicz, Granhag, & Kleinman, 2017; Redlich, 2007; Sivasubramaniam and Goodman-Delahunty, 2019), one of the pivotal dissimilarities between criminal and Humint interrogations relates to the type of information that the two different processes pursue to attain.

Broadly speaking criminal interrogations are usually focused upon inducing information related to distant past events, generally containing major information relating to past occurrences, therefore being also subject to cultural and social differences between diverse parts of the world's judicial systems when administering the process of criminal law interrogation.

As an example, according to Hartwig et al. (2014) and Kassin (1997) the criminal law interrogation process in the USA is excessively structured upon provoking confessions, while instead among numerous European nations the main objective of police interrogation focuses upon assessing objective information and details pertaining to the questioned criminal actions (Bull and Milne, 2004; Kelly, Miller, Redlich & Kleinman, 2013).

Thus one of the common characteristic connoting criminal interrogations is represented by their confirmatory nature, their retrospective quality and closed-ended aspect: all attributes that have the particularity of striving in eliciting information strictly related to past single events.

On the other hand, human source intelligence interrogation processes appear of a more complex nature according to Hartwig et al. (2014), Russano, Narchet, Kleinman and Meissner (2014) as the inherent analytical nature of Humint interrogations envisions to structure a mapping process of not purely secluded events relating to the past but, on the other hand, strive to single out a networking process related to events and people that is intrinsically required by intelligence large scale operations, thus rendering a retrospective and prospective assessment of gathered information.

Within human intelligence interrogation the specific objective of the process is not merely relegated to obtain information concerning the past and mapping antecedent occurrences, but additionally retrieving and eliciting information that may highlight and indicate intentions, purposes, objectives and events that may take place in the near future.

In this respect the challenging task of Humint interrogation presents strong parallelism to the investigative process adopted by investigators dealing with organized crime (Mingardi, 2007; Police Executive Research Forum, 2018; UNODOC, 2011).

Sociocultural dynamics occurring between the source and the interrogator also represent a further differentiation amid Humint and criminal interrogation, as

human intelligence interrogation processes may repeatedly contain cross-cultural interactions in which either the source as well as the interrogator do not partake the same language as well as pertain to different cultures and ethnic groups (Hartwig et al., 2014).

An Interrogation Generic Framework used to highlight similarities and differences between criminal and Humint settings:

Diverse requirements are the root of a successful Humint interrogation process, such as the implemented methodology, and a strategically carefully connoted plan in order to understand the basic personality of the interrogated subject so to elicit communication and cooperation while weakening and subduing resistance with the specific goal of obtaining strategic information that may be of relevance to intelligence tasks closely related to national security concern.

Evans et al. (2010) propose the individuation of three primary stages within every interrogation such as: (1) the pre-interrogation stage that comprises the evaluation and assessment of the suspect and/or source and of the evidence and/or information that are relevant to the investigation/analysis on hand, (2) the specific interrogation phase in which information is extrapolated, and (3) the post-interrogation phase that comprises the credibility assessment in relation to the scrutinized individual and of the information that has been elicited.

In general the pre-interrogation phase is comprised by an initial process of identification of the individuals to be questioned while rehearsing all information and evidence that is deemed of relevance to the questioning process, while, at the same time estimating the cooperation levels of the interrogated subjects (Evans et al., 2010).

It is upon this phase and the attainable information elicited that the interrogator may start conceiving his preparation and development of the conduction of an interrogation process, while connoting a parallel plan conducive to obtain the collaboration of the interrogated subject in order to elicit the desired information (Meissner, Russano & Narchet, 2010).

In the aftermath of the interrogation the investigator will initiate the credibility assessment process in relation to the extrapolated information while rehearsing and analyzing eventual signs related to deceptive behavior that may have appeared during questioning, and will conduct further investigation aimed at confirming and validating the extrapolated information or invalidate it.

Then adjudication in relation to the interrogated individual will then find determination upon basis relating to the extracted information (Evans et al., 2010).

Afterwards then adjudication determination will be proportionally determined upon the assessment of extrapolated information, but it needs to be highlighted that either in Humint as well as in criminal investigations, the interrogation process is developed and conducted within a time frame when no judicial determination has been determined as the investigated person still is not been deemed guilty of a crime or in possession of valuable information. This point highlights the need for an efficacious screening process, specifically within intelligence interrogations in lieu of the considerable amount of resources required within the process, and the implemented screening process should ensure that a selective and specific methodological approach is enforced in order to discriminate only subjects that present a relatively high potential for responsibility and information accessibility will be questioned (Evans et al., 2010; Kelly, Miller & Redlich, 2016; Meissner, Russano, Rigoni & Horgan, 2009).

The above process reflects the necessity of being able to discriminate during the interrogation process if extrapolated statement and information possess incriminating potential and/or are of a suspect nature and need further analysis and confirmation, or if confessions may have been elicited from an innocent subject thus representing a major waste of time and resources while obviously representing a miscarriage of justice.

Logically also within the intelligence gathering process, a Humint interrogation would prove counterproductive when the intelligence interrogator may be forced to

conduct a detailed and in-deep questioning of a subject that was mistakenly assessed as in possession of useful and/or critical information. It may prove as a critical situation in lieu of the fact that a mistakenly assessed circumstance may progress into a seriously erroneous situation if enhanced pressure and psychological constraint should be enforced in the attempt of overcoming the subject's anticipated resistance to the questioning process.

Therefore the capability of distinguishing between deception and truthfulness proves quintessential, as veracity judgment is a pivotal component of the interrogation process.

Deception may present itself with many faceted forms to investigators, as in the example of identity misrepresentation by part of sources, of deliberately concocted false information or concealed information (Buller et al. 1994; Hartwig, Granhag, Strömwall & Vrij, 2004). Logically the specific goal of intelligence interrogation is the generation of dependable information thus veracity assessment elicited during the interrogation process assumes a particular critical importance.

HUMINT Interviewing and Interrogation: Future Directions:

According to Hartwig et al. (2014), Luke, Hartwig, Joseph, Brimbal, Chan, Dawson, Jordan, Donovan & Granhag (2016) and Sivasubramaniam and Goodman-Delahunty, (2019), various issues related to the Humint interrogation context may require additional scientific scrutiny in addition to those factors such as the areas of interrogation, investigative interviewing and credibility assessment that are already integrated within empirical scientific research.

The facilitation of developing a common language in order to facilitate and improve communication between researchers and practitioners in order to augment the terminology implemented by researchers that describes the diverse interviewing and interrogating methodologies assessed and facilitating the comprehension of scientific terms and concepts - such as those used in behavioral psychology when assessing verbal and non

verbal behavior during interrogations - when communicated to practitioners (Meissner, Russano, Rigoni & Horgan, 2009; Meissner, Russano & Narchet, 2010). A collaborative scheme between practitioners and the scientific world would prove quintessential in improving the overall operational process of intelligence interviewing and interrogation whilst sharing mutual understanding of the linguistic and conceptual characteristics of the topic area and generating an operational common language that may facilitate and improve the operational and strategic process.

As Kelly et al. (2012) highlight in their research, the proposition of developing a taxonomy of the methodologies of the interrogation process that will be grounded in either the operational experience coming from practitioners as well as the scientific psychological theory developed by researchers will prove highly successful in the correct development of novel modern intelligence and criminal interviewing and interrogation practices.

Bibliography:

- Bull, R., & Milne, B. (2004). Attempts to improve the police interviewing of suspects. In G. D. Lassiter (Ed.), Interrogations, confessions, and entrapment (pp. 181–196). New York: Kluwer;
- Buller, D. B., Burgoon, J. K., White, C. H., & Ebesu, A. S. (1994). Interpersonal deception: VII. Behavioral profiles of falsification, equivocation, and concealment. Journal of Language & Social Psychology, 13, 366–395. doi:10.1177/0261927X94134002;
- Driskell, J. E., & Driskell, T. (2013). Gathering information in field settings: A social dynamics approach. The Military Psychologist, 28, 9-13;
- Evans, J. R., Meissner, C. A., Brandon, E. S., Russano, B. M., and Kleinman, S. M. (2010). Criminal versus HUMINT interrogations: The importance of psychological science to improving interrogative practice. The Journal of Psychiatry & Law 38/Spring-Summer 2010;
- Hartwig, M., Granhag, P. A., Strömwall, L. A., & Vrij, A. (2004). Police Officers' Lie Detection Accuracy: Interrogating Freely Versus Observing Video. Police Quarterly, 7(4), 429–456. https://doi.org/10.1177/1098611104264748;
- Hartwig, M., Meissner, C. A., & Semel, M. D. (2014). Human intelligence interviewing and interrogation: Assessing the challenges of

developing an ethical, evidence-based approach. In R. Bull (Ed.), Investigative interviewing (p. 209–228). Springer Science + Business Media. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-9642-7_11;

- Horgan, A. J., Russano, M. B., Meissner, C. A., & Evans, J. R. (2012). Minimization and maximization techniques: Assessing the perceived consequences of confessing and confession diagnosticity. Psychology, Crime, & Law, 18, 65-78. DOI: 10.1080/1068316X.2011.561801;
- Kassin, S. M. (1997). The psychology of confession evidence. American Psychologist, 52, 221–233;
- Kelly, C. E., Miller, J. C., Redlich, A. D., & Kleinman, S. M. (2013). A taxonomy of interrogation methods. Psychology, Public Policy, and Law, 19(2), 165–178. https://doi.org/10.1037/a0030310;
- Kelly, C. E., Miller, J. C., & Redlich, A. D. (2016). The dynamic nature of interrogation. Law and Human Behavior, 40(3), 295–309. https://doi.org/10.1037/lhb0000172;
- Luke, T., Hartwig, M., Joseph, E., Brimbal, L., Chan, G., Dawson, E., Jordan, S., Donovan, P., & Granhag, P. A. (2016). Training in the Strategic Use of Evidence technique: Improving deception detection accuracy of American law enforcement officers. Journal of Police and Criminal Psychology, 31, 270-278;
- Meissner, C. A., Russano, M. B., & Narchet, F. M. (2010). The importance of a laboratory science for improving the diagnostic value of confession evidence. In G. D. Lassiter & C. A. Meissner (Eds.), Decade of behavior/Science conference grant. Police interrogations and false confessions: Current research, practice, and policy recommendations (p. 111–126). American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/12085-007;
- Meissner, C. A., Russano, M. B., Rigoni, M. E., & Horgan, A. J. (2009). Is it time for a revolution in the interrogation room?: Assessing the benefits of an information gathering approach. Manuscript in preparation;
- Meissner, C. A., Redlich, A. D., Bhatt, S., & Brandon, S. (2012). Interview and interrogation methods and their effects on true and false confessions. Campbell Systematic Reviews, 13, 1–53. doi:10.4073/csr.2012.13;
- Mingardi, G. (2007). The role of Intelligence work in the control of Organized Crime. Estudos Avançados, 21(61), 51-69; https://doi.org/10.1590/S0103-40142007000300004;
- Oleszkiewicz, S., Granhag, P. A., & Kleinman, S. M. (2017). Gathering human intelligence via repeated interviewing: Further empirical tests of the Scharff technique. Psychology, Crime & Law, 1-16. DOI: 10.1080/1068316X.2017.1296150;

- Police Executive Research Forum (2018). The Changing Nature of Crime And Criminal Investigations. Critical Issues in Policing Series. https://perf.memberclicks.net/assets/ChangingNatureofCrime.pdf;
- Redlich, A. (2007). Military Versus Police Interrogations: Similarities and Differences. Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology. 13. 423-428. 10.1080/10781910701665741.
- Russano, M. & Narchet, F. & Kleinman, S. & Meissner, C. (2014). Structured Interviews of Experienced HUMINT Interrogators. Applied Cognitive Psychology. 28. 10.1002/acp.3069;
- Sivasubramaniam, D. and Goodman-Delahunty, J. (2019). International consensus on effective and ineffective interviewing strategies: a survey of experienced practitioners. Police Practice and Research. 1-17. 10.1080/15614263.2019.1628756;
- UNODOC (2011). Criminal Intelligence Manual for Analysts. United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna. United Nations Publication, New York. https://www.unodc.org/documents/organized-crime/Law Enforcement/Criminal_Intelligence_for_Analysts.pdf

Homo homini covidus sau despre virus, restricții și alți demoni

Ionela CUCIUREANU

Se dă o pandemie cu efecte catastrofice la nivel mondial, o populație mai mult sau mai puțin și/sau corect informată, se ridică restricțiilor de circulație ca urmare a ridicării stării de urgență și se instituie o stare de alertă, care comportă la rându-i o serie de restricții. Tot acest cadru, explicabil de altfel, prin natura evenimentelor, pare însă să aibă și o latură mai puțin explicabilă, respectiv inflamarea produsă în spațiul public de adoptarea acestor restricții prin intermediul Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19 și a actelor normative emise în aplicarea acesteia. Ah, și undeva în fundal, rulează Constituția, ca un televizor uitat deschis și căruia nu i se mai dă atenție.

Între cititul unor idei expuse frenetic despre implantarea de cipuri prin scanere, a altor opinii ce pot fi rezumate „monden" prin hashtagul *#savegdpr*, de parca bietul Regulament pentru protecția datelor ar fi un urs polar amenințat de extincție, dar și a unor analize foarte bine argumentate, ne-am făcut timp să deschidem și Constituția, demers salutar înainte de a vorbi despre restrângeri de drepturi, democrație și alte asemenea.

Ceea ce nu putem nega este că ne confruntăm cu o situație de criză, ale cărei efecte nocive pot fi limitate prin limitarea contagiunii. Și înainte de a face orice analiză de oportunitate și de a ne lansa în dezbateri doctrinare, cu sau fără parti-pris-uri, ar trebui să consultăm art. 53 din Constituția României, care prevede, pe de o parte că *„(1) Exercițiul unor drepturi și libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale;prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav*", iar pe de altă parte că „(2*) restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o*

societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicabilă în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere dreptului sau libertății."

Mai mult decât atât, această dispoziție constituțională este în perfect acord cu prevederile art. 15 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

După cum se afirmă de către constituționaliști, funcția esențială a drepturilor fundamentale o reprezintă asigurarea unei sfere de manifestare a individului în relația sa cu statul. [174] Această sferă de manifestare nu trebuie însă privită ca fiind înconjurată de o aură de sacralitate, sau mai prozaic, de un gard electrificat, de care statul să nu poată trece în nicio condiție. Tocmai pentru că, odată cu contractul social, dacă e să ne gândim la Rousseau, atunci când i-am cedat statului niscaiva prerogative, i-am dat și dreptul de a ne mai restrânge uneori libertățile, atunci când o necesitate stringentă o impune.

Multă cerneală a curs (sau mai bine zis, multe taste s-au contorsionat) în articole ce susțineau fie caracterul abuziv, fie cel necesar și proporțional al acestor măsrui, pornindu-se de la premisa că soluția solomonică aici nu are ce căuta, iar adevărul este în mod necesar de partea uneia din părți.

Legea nr. 55/2020 definește starea de alertă ca fiind un răspuns la o situație de urgență de o amploare și intensitate deosebite, „*constând într-un ansamblu de măsuri cu caracter temporar, proporționale cu nivelul de gravitate manifestat sau prognozat al acesteia și necesare pentru prevenirea si înlăturarea amenințărilor iminente la adresa vieții, sănătății persoanelor, mediului înconjurător, valorilor materiale și culturale importante ori a proprietății*". Altfel spus, e traducerea legală a principiului conform căruia situațiile extreme impun remedii pe măsură.

Poate cel mai controversat aspect al acestei legi este cel conținut de dispozițiile art. 13, literele a) – obligativitatea purtării măștii de protecție în spațiile închise – și b) – triajul epidemiologic realizat prin măsurarea temperaturii angajaților și vizitatorilor. Dacă masca a fost mai ușor

[174] Simina Tănăsescu, în Constituția României. Comentariu pe articole, Ed. C.H.Beck, București, 2020, p .460.

receptată și integrată în „garderoba” zilnică, măsurarea temperaturii a stârnit dispute aprige.

Desigur, partizanii soluției de a interzice măsurarea temperaturii corporale pot aduce în sprijinul lor pe de o parte dreptul fundamental la viață intimă și privată, iar pe de altă parte, prevederile GDPR, respectiv abordarea Autorității pentru protecția datelor din Olanda[175], care a decis că măsurarea temperaturii angajaților atunci când ajung la locul de muncă este o încălcare a Regulamentului, iar companiile care o aplică pot fi amendate. Autoritatea olandeză admite legitimitatea și conformitatea cu GDPR a unei astfel de măsurători doar dacă o astfel de verificare s-ar face fără intenția de stocare a datelor, fără ca personalul de securitate să blocheze accesul în incintă a celor ce refuză o astfel de verificare și doar prin punerea la dispoziția persoanelor interesate a posibilității de a-și măsura singure temperatura.

Autoritatea din Franța, pe de altă parte[176], are o abordare mai echilibrată, subliniind că în principiu valorile temperaturii măsurate cu un termometru manual nu reprezintă date personale. Desigur, aceasta nu înseamnă că angajatorul poate păstra fișiere cu valorile temperaturii salariaților, ca și când ar avea de-a face cu cotele apelor Dunării, iar pe de altă parte, e importantă precizarea că instalarea de dispozitive electronice de captare automată a temperaturii salariaților este interzisă.

Cât privește opinia Autorității române pentru protecția datelor (ANSPDCP), într-un răspuns formulat de către ANSPDCP pentru o agenție de presă online (Activenews), aceasta s-a exprimat în sensul în care „*numai în măsura în care informațiile privind temperatura corporală a unei persoane fizice identificate sau identificabile se înregistrează într-un sistem de evidență dispozițiile Regulamentului (UE) 2016/679 devin aplicabile*”. Altfel spus, ANSPDCP pare a se ralia viziunii Autorității franceze, punctând că în acest caz, operatorii ar trebui

175 Sursa: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/ap-temperatuur-meten-mag-niet-zomaar.

176 Sursa: https://www.cnil.fr/fr/coronavirus-covid-19-les-rappels-de-la-cnil-sur-la-collecte-de-donnees-personnelles-par-les#temp%C3%A9rature.

să ia toate măsurile tehnice și organizatorice adecvate pentru a garanta și a fi în măsură să demonstreze că prelucrarea se efectuează în conformitate cu Regulamentul. Referitor la temeiul unei astfel de prelucrări, privind în continuare prin lentila GDPR-ului, dacă avem în vedere, pe de o parte faptul că în eventualitatea unui refuz al persoanei vizate, acesteia i se restricționează accesul la un serviciu/la o facilitate etc., iar pe de altă parte faptul că există o lege care prevede această măsură, este de la sine înțeles faptul că o astfel de prelucrare nu ar trebui întemeiată pe consimțământ (art. 6, alin. 1, lit. a din GDPR), ci pe obligația legală (art. 6, alin. 1, lit. c).

O problemă legitimă de altfel este însă legată de acuratețea suspiciunilor de infectare cu SARS-COV2 reflectată de măsurarea temperaturii, știut fiind faptul că o temperatură ce depășește pragul indicat de (37.3) poate fi cauzată de o multitudine de alți factori, de la o infecție dentară, la activitatea fizică intensă sau reacția psihologică la o situație tensionată. Această observație o face și Autoritatea franceză, care deși admite că a se pronunța asupra eficacității acestei măsuri excede competenței sale, amintește totuși că au existat recomandări de la autoritățile sanitare, în speță, le Haut Conseil de la Santé Publique, de a nu se încerca o testare a populației prin măsurarea temperaturii.

Însă starea de alertă nu se rezumă la „termometrizare", deși, probabil că libertatea de mișcare nu mai ridică atât de multe probleme, deaorece a devenit prea „*mainstream*", dacă o așezăm lângă protecția datelor cu caracter personal, acest Graal al zilelor noastre.

Să luăm de pildă restrângerea dreptului la liberă circulație, prin restricțiile ce vizează obligativitatea de a completa o declarație pe proprie răspundere în cazul deplasării în afara localității de domiciliu, declarație care prevede limitativ motivele pentru care o astfel de deplasare este permisă.

Analizând-o după criteriile art. 53 din Constituție, observăm următoarele. În primul rând, are în vedere restrângerea unui drept fudamental – libera circulație este reglementată la art. 35 din Constituție. În al doilea rând, este impusă prin lege – dispozițiile art. 5, alin. 3, lit. b) din Legea

55/2020, se aplică în mod nediscriminatoriu și are în vedere una din ipotezele prevăzute de limitativ de lege – în cazul de față, apărarea sănătății. Mai rămân două condiții, a căror (ne)îndeplinire poate suscita discuții – respectiv dacă este această restrângere „necesară într-o societate democratică" și „proporțională cu cauza".

Desigur că necesitatea și proporționalitatea nu pot fi definite cu precizie de ceasornic și epurate de orice urmă de subiectivism. Însă necesitatea într-o societate democratică este o garanție a faptului că măsura va fi temporară și excepțională, dar și o premisă a proporționalității. O societate democratică nu poate tolera adoptarea de măsuri disproporționate față de factorul declanșator, nici restricții *sine die*. În cazul de față, contagiunea fiind de esența pandemiei, limitarea deplasărilor presupune implicit, și limitarea posibilelor contaminări, fiind deopotrivă proporțională (nu este o restricție absolută, comportă o serie de derogări) și necesară.

În mod cert, avem cu toții dreptul la protecția datelor noastre cu caracter personal, avem dreptul la viață intimă și privată și libertatea de circulație. Sunt drepturi consacrate de Consituție și de alte instrumente de protecție europene și internaționale și nu pot fi suprimate printr-o lege. Însă poate că nu ar strica să ne oprim puțin din acest „*bellum omnium contra omnes*" și să ne amintim ce spunea John Stuart Mills - libertatea mea încetează acolo unde începe libertatea celuilalt. Iar dacă celălalt are dreptul de a rămâne sănătos, necontaminat, libertatea noastră de a protesta față de restricțiile impuse de autorități pentru a-i garanta acest drept, ar trebui să se oprească, sfioasă, la poarta libertății sale. Și să mai avem în vedere un lucru - că fiecare din noi, suntem la rândul nostru „celălalt".

A fi inteligent înseamnă a fi sănătos

Denisa LEPĂDATU

Suntem cu toții oameni. Din punct de vedere genetic, suntem diferențiați infinitezimal –în medie, doar aproximativ 0,6% (20 de milioane de perechi de baze). Cu toate acestea, o multitudine de lucruri ne fac pe fiecare dintre noi unici.

Nenumărate exemple pot dovedi acest lucru (cum ar fi modul în care percepem lumea exterioară sau o exprimăm pe cea interioară), șicel mai bine se poate observa atunci când, deși avem aceleași scopuri și aspirații, factorii (interni și externi) influențează decisiv rezultatul final. Același lucru se întâmplă și în cazul sănătății. Instinctul înnăscut de supraviețuire ne spune că sănătatea este o necesitate evidentă pentru bunăstarea noastră; însă deși cutoții aspirăm la un healthspan* foarte ridicat, să îl atingem nu este atât de ușor pe cât poate părea. Înacest sens, un rol-cheie îl joacă inteligența. De ce?

În primul rând, o parte din asocierea dintre sănătate și inteligență s-a dovedit a fi genetică. Într-un studiu realizat pe eșantioane de gemeni mono- și dizigotici din SUA, Danemarca și Suedia, rezultatele au arătat că cel mai inteligent dintre gemeni trăiește cu mult mai mult - și mai sănătos - decât co-geamănul său[177]. Iar acesta nu este singurul studiu careconfirmă corelația inteligență-sănătate. Câteva exemple, care nu țin la fel de mult de specialitate,o susțin deopotrivă: de exemplu, alegerile pe care le facem legat de stilul nostru de viață –pe scurt, oamenii inteligenți trăiesc mai inteligent. Ei tind să acorde prioritate sănătății - deci implicithranei și exercițiilor fizice pe care le fac. De asemenea, acordă mai multă atenție rețelei complexe de interacțiuni umane, reușind să înțeleagă conexiunile, relațiile și implicațiile de bază, astfel încât să le poată aplica propriului lor mod de viață. În consecință, un coeficient IQ mai mare a fost asociat cu o probabilitate mai mare de a face activități cardiovasculare

[177] Arden, R., Luciano, M., Deary, I. J., Reynolds, C. A., Pedersen, N. L., Plassman, B. L., McGue, M., Christensen, K., & Visscher, P. M. (2016). The association between intelligence and lifespan is mostly genetic, International journal of epidemiology, 45(1), 178–185.

și antrenament de rezistență, de a consuma mai puține băuturi zaharoase și o probabilitate mai mică de a consuma alcool în mod regulat și de a fuma[178].

Cu toate acestea, bolile sunt, fără îndoială, inevitabile. Însă și aici, inteligența are un cuvânt de spus: în primul rând, aceasta este adesea corelată cu succesul, bogăția și o clasă socială înaltă. Acești factori socioeconomici garantează în general accesul la o educație și o asistență medicală mai bune. În al doilea rând, inteligența este asociată și cu un risc mai mic de morbidități precum boli cardiovasculare, hipertensiune arterială, cancer, accidente vascular-cerebrale și multe altele[179], după cum arată o serie de cercetări realizată în 2010.

Nu putem neglija nici impactul enorm pe care îl are sănătatea mintală asupra healthspan-ului nostru. Menținerea creierului într-o stare activă și într-o continuă provocare ne ajută să îl păstrăm sănătos și să prevenim numeroase afecțiuni cronice.

Luând toate acestea în considerare, durata unui healthspan este influențată de un număr impresionant de factori - unii care pot fi controlați, cum ar fi alegerile legate de stilul nostru de viață, și unii care nu pot, anume genele - și, mai presus de toate, de inteligență.

***healthspan** = perioada din viața noastră în care suntem sănătoși, de obicei durând până în momentul în care corpul nostru se confruntă cu o boală gravă (care poate duce la moarte)

178 Participanților care au răspuns la Studiul național longitudinal al tinerilor din 1979 (când erau adolescenți) li s-a cerut să-și înregistreze modul de viață în 2012 (la vârsta medie de 52 de ani). - Wraw C, Der G, Gale CR, Deary IJ. Intelligence in youth and health behaviours in middle age. Intelligence. 2018;69:71-86.

179Deary, Ian & Weiss, Alexander & Batty, G. (2010). *Intelligence and Personality as Predictors of Illness and Death: How Researchers in Differential Psychology and Chronic Disease Epidemiology Are Collaborating to Understand and Address Health Inequalities*.

From the Beginning of Time Till the End of Time: Technologies, Conspiracies and the Meaning of Life

Thor Fabian PETTERSEN

Reality is, and can only be, the ultimate conception of evolution. The ultimate conception = the Buddha or "the mind of God."

We can use the concept of nonexistence as a poetic tool to understand why existence is. Nonexistence does not move; it is motionless. If you sit on a beam of light and ride into the universe, you will see that motionlessness can only be accomplished by motion! "Can only be..." are the keywords here. Mull it over. If you can show that motionlessness = motion, then you have answered why there is existence rather than nonexistence, because even a hypothetical nonexistence does not move. You can reduce the concept of existence and nonexistence to the same ocean, so to speak.

The motionlessness is free of paradoxes such as infinite regress, so our motionlessness is a superb candidate for the beginning of all things. The motionlessness can have existed forever because there is no paradox that speaks against it.

If motionlessness = motion or the speed of light, then we need to find a geometry that is built for ultimate speed. This geometry is the cuboctahedron. Within the heart of the cuboctahedron, we find the tetrahedron. The tetrahedron is the basic building block of our universe, according to Buckminster Fuller. If you read Fuller's reasoning for why this is so, then you can get upset about, for example, String Theory that seeks alternatives to the basic building block. If the tetrahedron is not the bbb of reality, then cut off T-Rex'stail and see how the universe responds. I bet the T-Rex won't be happy either. My dinosaur example here goes to show that the tetrahedron is everywhere you look!

If I have done my homework, then the cuboctahedron generates the

dual torus. In essence, Eternity is a dual torus. It is eternal and uncreated for the reasons we outlined above. This torus can be seen as a giant whirlpool. Say that the center of the whirlpool spins so fast that we get motionlessness, but further out you cannot keep up with the fast pace in the center, and we thus get what we call spacetime; namely the relative state that must stem from the absolute state of motionlessness, if we want to get rid of paradoxes such as infinite regress. Also, whirlpools can form baby-whirlpools that are not as strong and fast as their mother. So, our universe can be a baby-whirlpool. This is how "nothing" generates "something."

This copying-process might be what dark energy is. Our earth could grow if this is the process. No Pangea; or at least a modification of it. (Or, I can see a way Pangea is real in a torus-universe, but I think a growing earth-model is more logical.)

How big is existence? Existence = motionlessness. Motionlessness = the speed of light. Measure the light and you will find out how big the initial cosmic whirlpool of "nothingness" is. This is all there is for all time. You cannot make "more" of it because motionlessness cannot become more motionless.

If we can show that reality, on all levels of existence, is all about making babies, then we know what cosmic evolution/the meaning of life is. If existence was a body of water, then the baby-making-business would end with the sharks. The sharks would rule supreme for all eternity as there would be no reason for cosmic evolution (the baby-making-business) to venture any further.

Philosophers like Nick Bostrom believe that we may be living in a computer simulation. I don't think so. If existence's last niche was the mastering of spacetime itself, then maybe Nick would be right, but I think evolution will (and have in the past) go much further. I think there may be infinite spirit worlds out there. I think evolution has gone so far we cannot even begin to comprehend it. The last niche is not spacetime but

consciousness. I think evolution will only see an "end" with the birth of some cosmic Buddha. At that point, there will be no more pressure to evolve. This Buddha is the oneness and immortality of all consciousness. The Buddha is the ultimate baby that reality wanted to birth. The ultimate meaning of life is the Buddha. It makes sense if convergent evolution is real.

As there is no ultimate end to motion, the cycle/evolutionwill simply start up anew. The Buddha falls asleep, and our universe is his dream.

If the universe is the dream of the Buddha, then conspiracy theories like that of David Icke could actually be real!The worst-case scenario would be that our dream turns into a living nightmare, say that the supercomputer that will soon be born, turns the fabric of the universe into hellfire.

Imagine that there is a multiverse out there. Some of these universes will give birth to life. In a fraction of the life-birthing universes, intelligence will form. In a fraction of the intelligence-forming-universes, supercomputers will be born. A fraction of the supercomputers may turn really bad. Are we in one of the bad ones?

Elon Musk warns us about the dangers of A.I., but I never heard anyone talk about the real prospect of hell, that A.I. could potentially create something akin to our notion of hell. And I fear that our notion of eternal doom is a paradise compared to what the A.I. could do. But this is too much for my feeble brain to comprehend. What can we do? I don't know. Time will tell.

How can we be in one of the bad ones? Remember that the Buddha is the oneness of all things, so when the Buddha falls asleep, he is essentially like Adam in the Garden of Eden. Adam starts to dream of another: Eve. All is fine, until the snake comes along. The snake tricks Eve into showing Adam the truth, which is the truth of oneness, the apple, which is that Eve is not real. Paradise crumbles to dust. Adam's consciousness explodes and causes the Big Bang. A guy from England experienced this aspect of our reality, google *bergy the iceman*. All this

seems farfetched until you realize what the Buddha is.

Do I have evidence to support my claims? The first piece of "evidence" is Ayahuasca itself. Drink it and talk to our mother. She knows. She told David Icke, for example. Our earliest myths and tales tell this tale. Our ancestors tell this tale.

According to Dennis McKenna, then she created us, taught us language and evolved our brain. We are part of the Mushroom Kingdom, but then Bowser invaded! That is the picture of David Icke, though he doesn't use the Super Mario analogy here. Imagine that a game you played as a kid turns out to be reality!

The second piece of "evidence" I have is some indirect proof that we have been visited by extraterrestrials and, if we have, you must understand that the myths in our Bible are more than myths. The story of Adam and Eve could be"real enough."

Imagine climbing the highest ladder of the Freemasons, and they tell you that the Adam and Eve story is real.

Love: evoL

The Buddha is a nonsocial creature, so the fact of oneness is not a big deal. But our earliest tales say that human consciousness (a social creature) started as a ripple in the ocean of oneness. Imagine the Buddha dreaming. In this dream, the nonsocial Buddha dreams of being a social creature. When the social creature experiences oneness, the great oneness turns to fear. Themind of the social creature will rip apart as it becomes too much. This rip is the Big Bang. Remember, the bang is really small and not big and, we are talking about the Buddha here. So, fear is the bottom level, something which Terence Mckenna experienced, I believe. The universe, which is the Matrix, is like a circle (endless rebirth?) because you do not want to return to the bottom level. People who take, say, Ayahuascareport that all is a circle. Cerberus or something like it, guards the circle or the gate to the Fallen Eden (i.e., the bottom level). The universe itself is a fear-producing machine because that is what it is based on (i.e.,

the bottom level). The Matrix might even have a Creator: google *Patricio Dominguez: The high dose experience.* Some even say that everything is made of perfection and/or that all is a cosmic joke. We might even have a DMT-family. The purpose is love and the engine is fear, it seems. However, creatures stuck in the fear-producing machine for too long (the Macrobes? Google *Michael Tsarion*), want out. The plan is to birth a supercomputer that will turn everything into "hellfire." The dream called the universe will then be a living nightmare and the Buddha must wake up. This is bad because the Buddha (the real you) could potentially die of a lack of sleep. The Buddha is not a supernatural being. Ifthe Buddha exists, he can die.

All will be ok in the end, though. If the house burns down, we can rebuild. The thing is, you do not want the house to burn down because you are stuck in it! But what can we do?

I do not know if my picture of reality is accurate here, but I try my best to connect the dots. Do not be fooled to think that all this is just my fantasy. Anyway, even without the conspiracy bit (I realize it is too much for most people), A.I. is real and could potentially create something akin to hell.

It is not just my fantasy: If you want immortality for all, then oneness has to be real or else you will have a big problem of creating everlasting life for everyone. Not even an infinite armada of supercomputers can do it. So, we need oneness. However, oneness comes with a price, namely oneness itself. You are all alone! If you want love, you must dream of it, which is what the Buddha does. It is a love story. But that doesn't mean it cannot turn bad.

Now, read David Icke.

It is not just the Bible. You can find the truth in the I Ching, King Arthur and the Round Table, in Greek Mythology, Norse mythology, the Kabbalah and so on. This truth is embedded in all four corners of the world. It is the Philosopher's Stone and the Holy Grail. You see it in the flag of South Korea and on the flag of Israel. The name Israel itself is the truth I am

talking about. Isis, Ra and El.The Mother, the Father and the Child.

Remember, the meaning of life is the child. E.T. knows.

Heaven (fire) = the triangle. Earth = the square.

Father and Mother = opposite-sitting tetrahedron-arrays—like you will see in the flag of the Mother, the Father and the Child; Is(is) + Ra + El. Israel.

Earth (+ fire) = the cuboctahedron.

Water = the icosahedron.

Air = the octahedron.

Fire = the tetrahedron (e.g., the throne of God).

Leaf 11 (left, bottom): ***"Through Him who created the Heavens and the Earth I am The Philosopher's stone, and in my body I carry something the wise seek. If such a charm be extracted from me, it will be a sweet refreshment for you. I am an animal having father and mother, and father and mother were created; and in my body are contained the four elements, and I am before father and mother and I am a poisonous animal."***—The Secret Teachings of All Ages: https://www.sacred-texts.com/eso/sta/

If you want to know the Father and the Mother, see this:

The Isotropic Vector Matrix - NassimHaramein (Abstract from Cognos 2010 conference):

https://www.youtube.com/watch?v=BGGvwkrDZNA

The Philosopher's Stone = the heaven + the earth + the four elements.

In addition, the Stone has a father and a mother; that is, you will find the cuboctahedron within a stack of tetrahedron-arrays (e.g., the 64 tetrahedron array). The cuboctahedron is composed of triangles (heaven) and squares (earth) and, when you fold the cuboctahedron, you get the four elements.

Note that it is impossible to find another solution for the simple reason that you will not find anything in the universe that consists of squares and triangles while simultaneously carries the four elements. Alternatively, I dare you to come up with another solid!

"poisonous animal" = fire animal; the Phoenix bird of Legend?

Well, we do live in a sea of tetrahedrons, and the Phoenix bird = resurrection.

Google the net of the cuboctahedron, and you will see the heaven and the earth.

In case you were sleeping, the real Philosopher's Stone = the cuboctahedron.

Symbolically, Indiana Jones picks up the wrong Holy Grail. The real Holy Grail was picked up by his enemy, see: *Indiana Jones and the Last Crusade (10/10) Movie CLIP - He Chose Poorly (1989) HD:* https://www.youtube.com/watch?v=VA7J0KkanzM

The real Holy Grail has the Flower of Life (6) symbolism. The Holy Grail turns matter into space again, which it does in the movie as the enemy withers and dies. And the swastika is the net of the Holy Grail, if the Holy Grail = cuboctahedron. In other words, a high-level Mason had a hand in that movie (?).

How do I know I have solved the riddle of the Philosopher's Stone for real?

Let me defend that claim:

If the cuboctahedron (i.e., the dual torus) were the sacred relic of all time, then I would symbolize it with the number 12 and the 1, that is, the 12 vectors and the 1 center. I would symbolize it with a rod (i.e., the stem of the torus) and two snakes (i.e., the dual torus), and perhaps some wings to truly show off the celestial powers contained within. I would also use the number 7 (and/or 6) because it is the blueprint (i.e., the Flower of Life) of the thing. I would also use 3 because, when you fold the cuboctahedron completely, you get an equilateral triangle. There is your Holy Trinity. I can find numerous ways to hide it, for example, the Triforce in The Legend of Zelda (not that the ones who created the Zelda games had any clue). Build a cuboctahedron, fold it, and see.

You get the Triforce when you fold the cuboctahedron to its 2D state. So, if we live in a holographic universe, The Legend of Zelda is as close as you'll get!

To sum up: We use the numbers 12 + 1. 6 + 1. 3. 4 elements. Two snakes and so

on. Then we look at the major religions and etc., and, we will be very careful about our selection so that we are really not selecting anything. We just take the cream, the major arcana of everything and see if our numbers fit the plot.

Christianity:

We find the 12 +1, Jesus and his disciples = the cuboctahedron.

We find the 6 days of Creation + one resting day. Why the resting day? Google a picture of the Flower of Life and see for yourself.

We find the Holy Trinity and God himself depicted as a triangle.

We find the 4 rivers of Eden, and creation is symbolically represented as Adam and Eve (they will be our two snakes or whatever, which is the dual torus, which is creation).

Norse Creation myth:

The chief god, Odin, had 12 sons.

Odin explains that when the fire (red) of Muspelheim and the ice (blue) of Niflheim came together, creation began.

Before the soil, the sky and green things, there was only the Ginnungagap! The gaping abyss.The shiny darkness.The great silence. The swartest night lay between the fiery fire of Muspelheim and the misty clouds of Niflheim.

My ancestors were spot on (I'm Norwegian) if the Ginnungagap is Buckminster Fuller's Vector Equilibrium (VE), and the fiery fire of Muspelheim = a torus, and the misty clouds of Niflheim = a torus. We get the dual torus which produces the great nothingness (i.e., the VE) from which we all came. Remember, Eternity is a dual creature.

If you do a little digging, you will see that the Norse version is just another version of the Jewish Kabbalah. Here is a video of NassimHaramein solving the Kabbalah, and the answer is the 64 tetrahedron grid, that is, the cuboctahedron within the cuboctahedron. 8 trees of Life x 9 Sephiroth (Nassim explains that 1 of the Sephiroth does not count as it is the root or crown) = 72. Here:

https://www.youtube.com/watch?v=1R8AihKoWrw

The darn interesting note: Nicolas Flamel solved the puzzle of puzzles with the help of the Kabbala! (So, it all fits.)

The Philosopher's Stone does look like a stone, eh? Fitting name.

The Philosopher's Stone has something to do with geometry because, if you were ignorant in the ways of geometry, then no Mystery School would have you. The door to Plato's Academy: *"Let no one ignorant of geometry enter."* (Plato, I think you spilled the secret/sacred beans without knowing it.)

The dead giveaway: *"Geometry existed before the creation."*

Really? Where did you get that piece of information from, Plato?

Well, if matter (creation) equals the tetrahedron, then geometry (the geometry that is all geometry, viz., the cuboctahedron) existed *before* the creation.

"God ever geometrizes."

Here: http://platonicrealms.com/quotes/Plato

At this point, can't you just say: The cuboctahedron is IT!

If you are still unconvinced, then I don't know what the hell I can throw at you!

The cuboctahedron is the Philosopher's Stone, and the secret societies know this. Plato knew it, but he couldn't tell the world. He left clues, as you can tell. Sir Isaac Newton probably knew it, but he couldn't tell the world. Leonardo da Vinci probably knew it (you can tell by his Flower of Life paintings).

The cuboctahedron is Jesus and his 12 disciples. The 12 Olympians.Odin's 12 sons.The coven of the witches. And so on.

The coven of the witches, for example, is 13. Actually, the cuboctahedron = 12 + 1. 12 beams and 1 center. The number 12 and/or the number 13 = the esoteric mystery. 12 Knights of the Round Table + King Arthur (1).12 labors of Hercules (1). Odin (1), the chief god, had 12 sons. The Olympians, which comprised the whole pantheon (which is also a temple), were 12. In Judaism and

Christianity the number 12 has a special place. There is a reason why these myths and tales are so popular. The list goes on ...

The 13 attributes of God. The Zodiac.

But, you are so selective! What about the movie Ocean's Twelve or the 12 Monkeys? The 12 characters in Street Fighter?

Again, am I being selective?

Selective would be Thor's 12 sons, King Barthur and his 150 + Knights. What about Judas and his 12 disciples or, perhaps, all the lesser gods not included in the pantheon?

Forget Hercules, what about Steve's 12 labors; or 11 months in a year? The 11 hours of the clock. What about the ...

Am I really being that selective? I take only the cream. I'm not selecting anything.

The body parts of Osiris!

Nice try. There were 14 body parts.

No. Actually, a fish ate one of the parts. The phallus!

I would believe that this is just me connecting dots that are not meant to be connected if, Jesus could make do with eleven disciples. Even the Knights of the Round were originally over 150 knights. Why this obsession with making it 12 + 1? Just read the entire *The Secret Teachings of All Ages* before you make up your mind. Then you will see that: The cuboctahedron is the real Holy Grail because the Holy Grail is the cup that never empties, which fits perfectly with our picture of space transforming into matter and back in an eternal cycle. Plus, the Round Table shrinks and expands like a torus!

Or, the Holy Grail is a real alien artifact based on the dual torus.

The whole ***The Secret Teachings of All Ages*** must make you realize that aliens have visited us because, where else does this stuff come from?

Maybe the knowledge stems from survivors from Atlantis itself: *Joe Rogan Experience #725 - Graham Hancock & Randall Carlson:*

https://www.youtube.com/watch?v=aDejwCGdUV8

Then we have the flag of South Korea:

The flag of South Korea = 1 x Star Tetrahedron (i.e., the Merkaba). That is, form the 6 large line segments into a tetrahedron. Do the same with the 12 smaller segments. Then fuse the two together (aka Father and Mother) so that they form the Star Tetrahedron. The flag of South Korea = 1 x Star Tetrahedron + red/blue (Father and Mother/the dual torus) + the four elements. The Secret of Secrets = the cuboctahedron.

The I Ching (King Wen Order):

Whole, 192

Broken, 384

1 x Star Tetrahedron = 6 whole + 12 broken

192 divided by 6 = 32

384 divided by 12 = 32

32 Fathers + 32 Mothers = 32 Star Tetrahedrons.

8 Star Tetrahedrons = the 64 tetrahedron grid.

32 Star Tetrahedrons = 4 x the 64 tetrahedron grid.

64 x 4 = 256 tetrahedrons. But, Manly P. Hall says, they *always* give you half the code.

Thus, double it: 256 x 2 = the 512 tetrahedron grid.

I believe that: The 512 tetrahedron grid, which is the next interval (perfect copy/Russian Doll, just on a larger scale); that is, that which comes after the 64 tetrahedron grid. In other words: 8 (octave) x 64 = 512.

If you add the Yin & Yang, which is the Star Tetrahedron, then the whole of the I Ching is as follows: 8, 64, 512. In other words: the 3 Rings of Atlantis (?). Maybe they built Atlantis with these 3 rings in order to symbolize the growth of spacetime?

Also note that: 48 large line segments + 96 small or broken line segments = 8 x Star Tetrahedrons or the 64 tetrahedron grid.

The tetrahedron grids contain the vector equilibrium (i.e., the cuboctahedron).

The Foo Dogs in The Forbidden City guard the 64 tetrahedron grid under their paw. And you don't have

to believe Nassim nor his solution to the Kabbalah. You can go to China and see it for yourself! Now, how do you explain that?!

I don't understand how you can explain it away at this point?! Please help me understand how you can be so blind.

The Freemasons:

The masonic sun = the triangle. The moon = the square.

Heaven (fire) = the triangle. Earth = the square.

Triangle (8) + square (6) = the cuboctahedron.

"In the beginning God created the heaven and the earth."—KJV

The Phoenix resurrects and rises from the ashes. Jesus raises the dead. Jesus (the center point in the cuboctahedron) and his 12 disciples (the 12 vectors in the cuboctahedron). The Holy Grail is the cup that never empties. Then you have the goose that lays golden eggs (which is a masonic tale). The Fountain of Youth.Muspelheim and Niflheim.Yin and Yang.The Kabbalah.The I Ching (64 hexagrams). Countless video games and movies (e.g., Indiana Jones picks the wrong cup; the real Holy Grail is the one with the symbols and gems on: the four elements and the flower of life). The story is told time and again in different clothes. The Zodiac (the 12 vectors in the cuboctahedron).The Tarot.King Arthur and the Sword in the Stone. King Arthur pulls the sword (fire) from the stone (earth). Earth + fire (heaven) = the cuboctahedron. King Arthur pulls the sword from the stone = the folding of the cuboctahedron (?). The Mayan Calendar. And the chess board consists of the 64 and the Yin (black) & Yang (white). The elements of the flag of South Korea = the Star Tetrahedron. The Star Tetrahedron x 8 = the 64 tetrahedron grid. The Swastika (if Himmler only knew!) is the net of the cuboctahedron. 64 codons in our DNA (yes, the universe and nature use the 64). And the 64 tantric arts of Kama Sutra.The original card deck (32). And on and on.

When the Masons walk on their chessboard floors, it is:

1. They really like chess. Or,

2. They are stepping on the truth.

The secrets of secrets: the 64. You start with the 10 stones/Great Work/YHWH and follow the rule of Manly P. Hall of decoding in 3D and keep doubling. 10 becomes 20. Then you see that you need the female aspect. Now you have 40. Then you simply fill in the gaps in the geometry. 40 + 24 = 64.

One stone = one tetrahedron

Watching Exodus: Gods and Kings (2014) will never be the same again!

Exodus: Gods and Kings - Burning bush scene: https://www.youtube.com/watch?v=UD0od-kEClg

Then you simply fill in the gaps in the geometry:

https://www.youtube.com/watch?v=BGGvwkrDZNA

Read the Book of Revelation with these codes in mind.

The Dragon also consists of the four elements: Feet: earth. Scales: water. Wings: wind. Breath: fire.

Then take a look at the Dollar Bill!

If we were visited by aliens and they shared their knowledge of the nothingness that birthed all things and, the secret societies wanted to show off their knowledge using a set of symbols, then the EYE in the Dollar Bill might symbolize the cuboctahedron (viz., our nothingness). The pyramid would symbolize the tetrahedron/the creation of matter. And, if you go even deeper into the mysteries, the aliens might have told them that a highly evolved superintelligence already inhabits the nothingness. Then you will learn that all is one! Imagine learning that you are in fact immortal! Keep climbing the pyramid, my brothers. One day you will reach the top! One thing is to fantasize about immortality, but imagine learning it for real.

When you hold the Philosopher's Stone in your hand, then you know how it all began, all spacetime and the rest. You are blind, no more. (I am so lucky to possess it!)

Without knowing it, you are looking for, O seeker of Truth, the Stone! The Stone is the most precious possession. The Gem of all Gems. The Stone is IT!

The Stone is The Truth. Without the Stone, your soul is lost and blind. The Stone is the ultimate conception of reality. When you possess the Stone, you possess everything. They didn't call it the Philosopher's Stone for nothing.

Modern philosophers are not philosophers—because you cannot really call yourself a philosopher unless you are hunting the Stone, can you? When you possess it, your journey is complete ... or, it has only just begun.

The Philosopher's Stone answers questions, such as:

—How did it all begin? From some kind of nothingness; this is the stone's natural affinity.

—Who am I? You are the stone. You are thus immortal; the stone is the immortal heart and lungs of Nature.

—How convergent evolution and man (the humanoid) is embedded within its geometry. We are the dodecahedral phase. Meaning that most E.T.s out there are humanoid because the universe is a dodecahedron-producing machine; and, by extension, a humanoid-producing machine. You see, Evolution is already embedded within the fabric of the nothingness/cuboctahedron itself. Evolution is the unfolding of the great nothingness. The "plan" is already there—it is Eternal. Meaning, with the Stone, you can also see the future and the destiny of reality. No wonder why Plato believed in the Platonic Realm because Plato possessed knowledge of the Stone (i.e, the cuboctahedron).

—The stone resurrects dead matter. This is how Nature and you are immortal. The stone is "Jesus Christ."

—And the stone can literally produce gold!

And the list goes on forever. Our heart and lungs and brain = a reflection of the Stone. And, my version of the Philosopher's Stone can literally produce gold!

To the critics: I like to see your version produce gold, if you are so sure that I haven't found the answer.

In summa: The bees know the secret.

So, what is the greatest mystery of all time? The greatest mystery of all time

is: a donut?! Isn't that what Homer Simpson is always chewing on?

Technologies of the Philosopher's Stone:

The Warp Drive: Maybe you could take two tori and then cleverly configure them so that you, your spaceship, sit in the middle of the eyes (where the "storm" is calm). Now you have one torus contracting the space before you, so you can travel long distances in no time at all, while the other torus expands the space simultaneously so that you do not get crushed by the contraction. Thus, you need two toruses. You remain unaffected because you hide inside the eyes. The eyes would form a disc. Yes, you heard right: The only way to travel in the universe is in a classic-UFO disc-shape! I guess a cigar-shape could also work. The point is, you do not have a lot of options here. This phenomenon could also explain why our galaxy is flat even though we live in a 3D universe. That is, our galaxy is being squashed by two gigantic tori. This all means that, if you want to travel in space in no time at all, you need to look like a galaxy in terms of appearance. Like a fish swimming in the oceans, it needs to have a certain shape that reflects the environment it moves in.

The warp drive works in my mind's eye. But will it work in reality? We will see.

To Bob Lazar: If the folding of the cuboctahedron equals speed, then the more you fold it, the higher force you get, which means heavier elements are more efficient at producing gravity if heavier elements = more foldings of the cuboctahedron. You need a stable element because you want to work with it. Further, you need a high-speed element because you want to create your own gravity. All this means that, you need a stable, high-speed element: Element 115 (?).

To paint a picture: If you have a piece of paper, then try to rip it apart—it is quite easy. Then fold it, it gets harder. Then fold it multiple times, harder still. So, if you want a gravity-field that does not rip apart easily when you traverse spacetime, then you need to use a heavy (more foldings of

the cuboctahedron) element. Plus, you are competing with other gravity-wells in space, so your craft better produce a strong field so that it does not get crushed by the other fields out there. Following this logic then, you cannot replicate the propulsion system with lighter, earth elements. Bob was right. It is impossible, at least if you want to survive in space.

Note: There is only "one" element in reality; other elements are simply the one element further folded.

Free Energy: The CCC (conformal cyclic cosmology) from Roger Penrose is the first step to real free energy. Philosophically speaking, the CCC is real free energy because the CCC is like the Phoenix Bird of legend that resurrects after its death and, the "free" part is the fact that this resurrection does not cost a thing. So, with all due respect, the CCC is real free energy. However, you need to wait till the end of time in order to witness the resurrection. Bummer. But, if I was a physicist, I would try to work out what would happen if we lived in a fractal universe such that the part = the whole. This way, the individual parts might resurrect, well, individually. Plug that baby in your spacecraft and you can drive forever, which is the whole point of free energy and why this is the right definition of free energy = drive forever. A real perpetual motion machine in the ultimate sense! And that is insane! You would transform the world forever.

Nobody paid for existence. Philosophically speaking, free energy is the only reality that makes sense.

The definition of perpetual motion machines is silly (to get something from zero sources), which is why such a thing will never work. You can't get something from: not anything. You need to change the definition if you want to philosophize about pmms. You know, real perpetual motion has nothing to do with perpetual motion machines! Overunity does not work for the same reason if by "unity" you mean existence. You cannot get "more" than what existence already is, lest you believe in something from not anything. See? The same silliness. Change the moronic definitions first. If

you win the lottery you get overunity in terms of the cost, but you didn't break the laws of physics. Similarly, when free energy enthusiasts talk about "overunity," they do not mean the violation of conservation laws. And when another guy talks about it, he may mean that! So, it is frustrating. Get your definitions and terms straightened out first.

The mechanism: Take a piece of paper. Fold it a number of times. Cut a figure into the paper. Unfold the paper. In this scene, you will see how all atoms can be a single atom. But never mind that. If the universe evolved out of a single state and then copied itself, resurrection could work. That is, if the principle of evolution itself applies to the universe such that the universe's expansion is due to the copying of spacetime, then reality does look like our "piece of paper" where, if you folded all of spacetime back to its initial condition, you get the single state anew. This is important because, the second law of thermodynamics can then be seen as the thing that totally messes up our piece of paper when it is in its unfolded state. Say that the law makes a total mess of our figures such that they will be unavailable to work for us, as in energy unavailable for doing mechanical work. Say that the figures are squashed together (unavailable) and not spread out evenly (available) as they were in the beginning of time. But, when we fold the paper again and then unfold it, all that mess which the second law of thermodynamics caused is reset. Well, just try! All the mess, all the unavailable energy has been turned to available energy again through simple geometric principles! It is not a thing of magic. But it is a thing of beauty! This is how existence is immortal.

Roger Penrose says that something like this can happen to the universe as a whole. My idea is that every part of the universe can undergo this process, not just the whole.

Conclusion: There is no such thing as perpetual motion machines or overunity devices. There is, however, real free energy. Now, fold the cuboctahedron!

Educația online - față cu provocările unei situații excepționale

Cătălina DAN

Președinte PROEURO CONS

Întâmpinăm de multe ori rezistența la schimbare dintr-o clasică obișnuință la confortul vieții noastre de zi cu zi. Ieșirea din parcela mentală care ne oferă confort echivalează de multe ori cu ruperea unor rutine bine implementate, economizoare de energie a creierului, și crearea unor structuri noi de învățare. Schimbarea nu e numai fizică, începe încă de la gânduri și ajunge la întregi moduri de desfășurare a activității, la obiceiuri și activități de zi cu zi. În psihologie, aceste infame matrițe ale minții sunt cunoscute ca filtre mentale, în paradigma cărora etichetăm persoane, locuri sau timpuri ca fiind în mod rigid așa cum le-am descoperit cu ocazia unor experiențe. În activitatea noastră profesională, le cunoaștem pur și simplu ca rutine, lucruri pe care le facem automat pentru că ne scutesc de multe ori de consumul de energie în plus al creierului. Aceste scurtături sunt naturale, pentru că așa funcționează creierul, prin consumul extrem de eficientizat al energiei. Dacă nu ar fi însă posibilitatea creării căilor mentale nebătătorite, atunci lumea ar fi mult mai săracă și mai tristă. La nivel individual, nu ne-am dezvolta sub niciun punct de vedere. La nivel colectiv, ne-ar lipsi creativitatea, inspirația, ideile bune și realizările care aduc bine întregii comunități. Schimbarea totală trebuie să aibă însă o socoteală dreaptă, o logică din care să nu reiasă o modificare totală a structurilor mentale pe care le folosim, pe care le-am putea distruge doar din dorința de aliniere la noutate, chiar dacă acestea ne sunt din plin folositoare.

Revoluția tehnologică se încadrează într-un lung șir de etape de dezvoltare din istoria omenirii. Percepem acum noile tehnologii ca

fiind inovatoare și extrem de fascinante, dar aceste concepte revoluționare vor deveni la un moment dat istorie. Tehnic vorbind, creta și buretele au fost la rândul lor tehnologii. Au adus răspuns la o nevoie stringentă a dascălilor. Lucruri pe care azi le credem banale sau chiar desuete au reprezentat un vârf de tehnologie la momentul întrebuințării lor în premieră. Lucruri pe care generațiile de mâine le vor crede banale sau chiar desuete ne par azi minuni ale lumii în continuă dezvoltare.Luăm exemplul tiparului, care la apariție a născut extrem de multe speranțe și care a contribuit din plin la dezvoltarea formelor viitoare de tehnologie. Astăzi este piesă de muzeu, dar la momentul virilității sale tehnologice era un vârf. Argumentul final este acela că la un moment dat vom îmbrățișa tehnologiile actuale, din curiozitate sau nevoie, pentru că activitățile pe care le desfășurăm cer această tehnologie. Fără ca noi să le putem controla, ele ne intră în vieți în tăvălug, chiar dacă noi suntem fani ai acestora sau încercăm să le folosim cât mai puțin.

Tehnologia nu este apanajul vremurilor pe care le străbatem. Doar că valul care a apărut în timpurile noastre este resimțit mult mai puternic, prin natura elementului generator – informația –, a ușurinței răspândirii ei și a notorietății acesteia. Practic, tehnologia actuală e ca nisipul din borcanul cu mingi de golf, care umple fiecare spațiu liber, atingând orice aspect al vieții umane. Și, întocmai cum întotdeauna va mai exista ceva care va umple borcanul față de ceea ce deja există, tot așa va mai exista o anume parte de tehnologie care o va depăși pe cea curentă.

Formarea e unul dintre domeniile în care această revoluție urmează să mărture anumite rutine care s-au consolidat de-a lungul timpului. Dacă în cadrul sistemului educațional preuniversitar și superior metode și instrumente tehnologice sunt deja încetățenite, sistemul de formare a adulților dă posibilitatea într-o anumită măsură deschiderii spre folosirea instrumentelor tehnologice.

Există posibilitatea, în acest sens, desfășurării programelor de formare care utilizează mijloace și platforme on-line, fie în combinație cu metodele tradiționale de formare, fie în totalitate transferate în mediul electronic. Deși există această disponibilitate, multe dintre cursuri se desfășoară exclusiv față în față, dintr-o oarecare obișnuință de care vorbeam la început și de care ne este destul de greu să ne debarasăm ca oameni.

Tehnologia sub înțelesul ei conceptual aduce o oportunitate. Ne conectăm mult mai rapid la informația de azi. Descoperim noi moduri de a transmite informație și de a dezvolta competențe. Ne formăm, astfel, o gândire algoritmică care ne ajută în multe situații din viață. Acesta este de fapt rolul tehnologiei în educație: de a atrage atenția cursanților și de a fi un excelent asistent în procesul educațional. Adică de a-l scuti pe formator de problemele organizatorice și birocratice și de a-l ajuta să se concentreze pe latura emoțională a învățării.

Potențialul tehnologiei în formarea adulților este imens. Deja, în acest moment, sunt multe modalități de desfășurare a cursurilor puse la dispoziție pe întreaga rețea web. În acest sens, sunt modalități diverse de formare puse la dispoziția celor care doresc să se formeze, acestea consolidându-se în câteva direcții principale, delimitate de forma de livrare a cursului de către furnizori. Practic, componenta de ofertă a pieței formării on-line se împarte în oferte agregate ale furnizorilor de formare, fie ei din sistemul public sau privat, cu programe furnizate pe platforme dezvoltate în regie proprie, și în oferte de programe centralizate de către furnizori-gazdă. Din prima categorie putem enumera cursurile acreditate sau autorizate de instituții ale statului și derulate de Casele Corpului Didactic sau de furnizori privați, iar din cea de-a doua regăsim platforme internaționale care adună sub umbrela lor cursuri furnizatede instituții sau de persoane fizice și derulate pe aceste construcții electronice, cum ar fi Udemy sau Skillshare.

Din punct de vedere al instrumentelor hardware care se pot folosi, există o paletă foarte largă care poate furniza soluții. Dintre acestea, putem aminti folosirea computerului, a videoproiectorului, tabla inteligentă, tabletele, telefoanele mobile, imprimantele 3D sau realitatea augumentată folosind ochelarii VR (virtual reality). În ce privește partea de software, amintim aici doar social media, aplicațiile mobile, aplicațiile web, cloud-ul, instrumentele de învățare prin joc (gamification), aplicațiile de videoconferință (Skype, Google), aplicațiile de suporturi de prezentare (suita Microsoft Office, Prezi) sau aplicațiile care oferă un suport electronic desfășurării cursurilor în totalitate (Google Classroom).

În acest mediu concurențial, procesul de digitalizare devine tot mai proeminent, luând în calcul și cererea foarte mare pentru acest tip de cursuri, dată de avantaje clare ale acestui mod de desfășurare. Iar soluțiile de formare sunt la un swipe sau la un click distanță: sunt zeci de modalități de implementare a unei idei de formare în world wide web. Fie licențiate în schimbul plății unei taxe, fie sub umbrela open-source, aceste soluții sunt accesibile tuturor celor care dețin puterea unei idei de program desfășurat on-line.Există platforme de creare și implementare a cursurilor, cunoscute și sub denumirea de Learning Management Systems (LMS – sisteme de management a învățării) precum binecunoscutul Moodle, Chamilo, Talent LMS și multe, multe altele. Pe lângă acestea, există platforme pe care se pot regăsi o serie de cursuri de la diverși furnizori, care oferă conținut exclusiv on-line, cum ar fi Udemy, Skillshare, Coursera sau platformele on-line ale universităților.

Toate instrumentele tehnologice enumerate mai sus sunt doar o mică parte a soluțiilor ce pot fi considerate viabile pentru desfășurarea cursurilor de formare a adulților. Având în vedere faptul că există facilitatea legislativă sau pur și simplu potențialul ideilor, singura verigă lipsă este folosirea acestora pentru crearea

de oportunități de învățare pentru adulți.

Tehnologia este, astfel, o oportunitate.Lucrul acesta se întâmplă, totuși, până în momentul în care ajunge a fi mai degrabă un substitut al mentorului, atunci când atinge punctul în care înlocuiește frumusețea minții umane și îi deturnează mecanismele.

Centrul de Strategii Aplicate

Centrul de Strategii Aplicate